2021-жылдагы

Административдик иштердин отчету

КЫРГЫЗ-ТҮРК "МАНАС" УНИВЕРСИТЕТИ

www.manas.edu.kg

2021-ЖЫЛДАГЫ АДМИНИСТРАТИВДИК ИШТЕРДИН ОТЧЕТУ

Бишкек/ Кыргызстан
2022

Манастын жети осуяты:

1. Эл журттун ажырагыс бүтүндүгү жана бир жакадан баш,бир жеңден кол чыгарган ички биримдиги;
2. Улут аралык ынтымак, достук жана кызматташтык;
3. Улуттук ар-намыс жана атуулдук ариет;
4. Арыбас мээнет, алдыңкы өнөр-билим аркылуу бакыбат дөөлөткө умтулуу;
5. Гуманизм, айкөлдүк, кечиримдүүлүк;
6. Табият менен таттуу мамиледе болуу;
7. Кыргыз мамлекеттүүлүгүн чыңдоо жана аны көздүн карегиндей сактоо.

"БИЛИМ – ЖАШООНУН ЧЫНЫГЫ ДААНЫШМАНЫ"

МАЗМУНУ

ЖЕТЕКЧИЛЕРДИН СӨЗҮ 10
1. ЖАЛПЫ МААЛЫМАТ 12
1.1.КЫРГЫЗСТАН 12
1.2.КТМУНУН ТАРЫХЫЙ ӨНҮГҮҮСҮ 12
1.3.МИССИЯ ЖАНА КОНЦЕПЦИЯ 15
1.4.ЫЙГАРЫМ УКУКТАР, МИЛДЕТТЕР ЖАНА ЖООПКЕРЧИЛИКТЕР 16
1.5.УНИВЕРСИТЕТ ТУУРАЛУУ ЖАЛПЫ МААЛЫМАТ 20
1.5.1.МАТЕРИАЛДЫК-ТЕХНИКАЛЫК БАЗА 20
1.5.2.УЮШТУРУУЧУЛУК ТҮЗҮМ 26
1.5.3.МААЛЫМАТТЫК РЕСУРСТАР ЖАНА ЖАБДУУЛАР 28
1.5.4.АДАМ РЕСУРСТАРЫ 37
1.5.5.КЫЗМАТ КӨРСӨТҮҮЛӨР 48
2.МАКСАТТАР ЖАНА МИЛДЕТТЕР 84
2.1.НЕГИЗГИ САЯСАТ ЖАНА АРТЫКЧЫЛЫКТАР 84
2.2.СТРАТЕГИЯЛЫК МАКСАТТАР ЖАНА МИЛДЕТТЕР 86
3.ИШ-ЧАРАЛАРГА ТИЕШЕЛҮҮ МААЛЫМАТТАР ЖАНА АЛАРДЫ БААЛОО ИШТЕРИ 88
3.1.КАРЖЫ ИШТЕРИ БОЮНЧА МААЛЫМАТТАР 88
3.2.ИШ-ЧАРАЛАР ТУУРАЛУУ МААЛЫМАТТАР 105
3.3.ИЛИМИЙ ИЗИЛДӨӨ БОРБОРЛОРУНУН ИШ-ЧАРАЛАРЫ 125
3.4. АДМИНИСТРАТИВДИК ТҮЗҮМДӨРДҮН ИШ-ЧАРАЛАРЫ 139
4. УНИВЕРСИТЕТТИН МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨРҮН ЖАНА ЖӨНДӨМДҮҮЛҮКТӨРҮН БАЛОО 144
АРТЫКЧЫЛЫКТАР 144
КЕМЧИЛИКТЕР 145
МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨР 146
КООПТУУ ЖАГДАЙЛАР 146
5.ИЧКИ ТЕКШЕРҮҮНҮН ЖҮРГҮЗҮЛҮШҮНӨ КЕПИЛДИК БЕРҮҮ БОЮНЧА ЫРАСТАМА 148
6.КАРЖЫ БАШКАРМАЛЫГЫНЫН ЖЕТЕКЧИСИНИН ЫРАСТАМАСЫ 149
КОРУТУНДУ 150

ТАБЛИЦА

1-таблица. Кыймылсыз мүлктөрдүн ээлеген аянты 20
2-таблица. Административдик түзүмдөрдүн ээлеген аянты 21
3-таблица. Академиялык түзүмдөрдүн ээлеген аянты 22
4-таблица. Бир студентке туура келген аянт (м2) 22
5-таблица. Унаалар 22
6-таблица. Дарсканалардын жана лабораториялардын түзүмдөргө карата бөлүнүшү 23
7-таблица. Социалдык багыттагы имараттардын бөлүнүшү 24
8-таблица. Спорттук объекттердин бөлүнүшү 24
9-таблица. Башка жалпы пайдалануучу жайлар 24
10-таблица. Ашкана, кантин жана буфеттердин аянты жана сыйымдуулугу 25
11-таблица. Академиялык кызматкерлердин иштөө бөлмөлөрү 25
12-таблица. Административдик кызматкерлердин иштөө бөлмөлөрү 25
13-таблица. Склад, архив жана устаканалар 25
14-таблица. Университетте колдонулган программалык жабдуулар жана маалыматтык системалар 28
15-таблица. Серверлердин саны 29
16-таблица. Колдонулган программалык жабдуулардын түзүмдөргө карата бөлүнүшү 29
17-таблица. Программалык жабдуулар жана компьютерлер 32
18-таблица. Маалыматтык ресурстар жана жабдуулардын жылдарга карата бөлүнүшү 32
19-таблица. Башка маалыматтык ресурстардын жана жабдуулардын жылдарга карата бөлүнүшү 32
20-таблица. Лабораториялар жана окуу-өндүрүштүк устаканалар 34
21-таблица. Жылдарга карата кызматкерлердин саны 37
22-таблица. Академиялык кызматкерлердин ээлеген кызматына жана ставкасына карата бөлүнүшү 37
23-таблица. КРнын жараны болгон академиялык кызматкерлердин ээлеген кызматына жана ставкасына карата бөлүнүшү 38
24-таблица. ТР жана башка өлкөлөрдүн жараны болгон академиялык кызматкерлердин ээлеген кызматына жана ставкасына карата бөлүнүшү 38
25-таблица. 2021-2022-окуу жылында 39-берененин негизинде башка университеттерден келип иштеген академиялык кызматкерлердин саны 39
26-таблица. 2021-2022-окуу жылында 39-берененин негизинде алгачкы жолу башка университеттерден келип иштеген академиялык кызматкерлердин саны 41
27-таблица. Академиялык кызматкерлердин жаш курагы, ээлеген кызматы жана жынысына карата бөлүнүшү 41
27-таблица. Толук ставкада иштеген академиялык кызматкерлердин ээлеген кызматына карата бөлүнүшү 42
28-таблица. Академиялык кызматкерлердин кызмат мөөнөтүнө карата бөлүнүшү 42
30-таблица. Кызматка дайындалган/кызматтан бошотулган академиялык кызматкерлердин саны 42
31-таблица. Толук ставкада иштеген академиялык кызматкерлердин түзүмдөргө карата бөлүнүшү 43
32-таблица. Жарым ставкада иштеген академиялык кызматкерлердин түзүмдөргө карата бөлүнүшү 44

33-таблица. Саатына акы алып иштеген академиялык кызматкерлердин түзүмдөргө карата бөлүнүшү 44
34-таблица. Административдик кызматкерлердин түзүмдөргө жана жарандыгына карата бөлүнүшү 45
35-таблица. Административдик кызматкерлердин билим деңгээлине карата бөлүнүшү 46
36-таблица. Административдик кызматкерлердин кызмат мөөнөтүнө карата бөлүнүшү 46
37-таблица. Административдик кызматкерлердин жаш курагына жана жынысына карата бөлүнүшү 46
38-таблица. Кызматка дайындалган/кызматтан бошотулган административдик кызматкерлердин саны 47
39-таблица. Убактылуу негизде иштеген кызматкерлердин ээлеген кызматына карата бөлүнүшү 47
40-таблица. 2020-2021-окуу жылында алмашуу программаларынын алкагында жөнөтүлгөн академиялык жана административдик кызматкерлер 47
41-таблица. 2019-2020-окуу жылында алмашуу программаларынын алкагында келген академиялык жана административдик кызматкерлер 47
42-таблица. Факультеттерде/жогорку мектептерде жана орто кесиптик колледжде орто кесиптик билим берүү жана бакалавр программаларынын саны 49
43-таблица. Коомдук илимдер институтунда магистратура жана докторантура программаларынын саны 49
44-таблица. Табигый илимдер институтунда магистратура жана докторантура программаларынын саны 50
45-таблица. 2020-2021-окуу жылында орто кесиптик билим берүү жана бакалавр программаларында окуган студенттердин саны 50
46-таблица. Студенттердин жынысына карата бөлүнүшү 52
47-таблица. Студенттердин магистратура (диссертация жактоосуз/диссертацияны жактоо менен) жана докторантура программаларына карата бөлүнүшү (коомдук илимдер институту) 52
48-таблица. Студенттердин магистратура (диссертация жактоосуз/диссертацияны жактоо менен) жана докторантура программаларына карата бөлүнүшү (табигый илимдер институту) 53
49-таблица. 2020-2021-окуу жылында өлкөлөр боюнча студенттердин саны 53
50-таблица. Түркия Республикасы жана Кыргыз Республикасынан сырткары башка өлкөлөрдүн жараны болгон студенттердин түзүмдөргө карата бөлүнүшү 54
51-таблица. Студенттерге бөлүнгөн квота жана анын толушу 54
52-таблица. ЖОЖдон кийинки билим берүү программалары боюнча студенттерге бөлүнгөн квота жана анын толушу 54
53-таблица. 2020-2021-окуу жылында орто, жогорку кесиптик жана ЖОЖдон кийинки билим берүү программалары боюнча окуудан чыгарылган студенттердин саны 55
54-таблица. Тартип жазасын алган студенттердин саны жана алган жазалары 55
55-таблица. Орто жана жогорку кесиптик билим берүү программаларында окуп, стипендия алган студенттердин саны 56
56-таблица. 2020-2021-окуу жылында ЖОЖдон кийинки билим берүү программаларында окуп, стипендия алган студенттердин саны 57
57-таблица. Орто жана жогорку кесиптик билим берүү программаларын аяктаган бүтүрүүчүлөрдүн саны 57
58-таблица. Коомдук илимдер институтунун бүтүрүүчүлөрүнүн саны 57
59-таблица. Табигый илимдер институтунун бүтүрүүчүлөрүнүн саны 58
60-таблица. Окуу жылдарына карата ар бир окутуучуга туура келген студенттердин саны 58
61-таблица. Окуу жылдарына карата ар бир профессор окутуучуга туура келген

студенттердин саны.....58
62-таблица. 2020-2021-окуу жылында студент алмашуу программасынын алкагында келген студенттер.....59
63-таблица. 2020-2021-окуу жылында студент алмашуу программасынын алкагында кеткен студенттер.....59
64-таблица. Студенттерге жана кызматкерлерге медициналык кызмат көрсөтүүлөр.....59
65-таблица. Медпунктта иштеген кызматкерлердин бөлүнүшү.....61
66-таблица. Студенттердин инсандык өнүгүү жана кеңешүү борбору боюнча статистикалык маалыматтар.....61
67-таблица. Студенттик үйлөрдүн сыйымдуулугу жана орундардын толушу.....64
68-таблица. Конок үйлөрү.....65
69-таблица. Кызматтык турак жайлардын бөлүнүшү.....65
70-таблица. Тамак-аш менен тейлөө кызматы.....66
71-таблица. Кантин жана буфеттерде сатылган тамак-аш азыктарынын бөлүнүшү.....67
72-таблица. Социалдык, маданий жана көркөм өнөр жаатындагы иш-чаралар.....67
73-таблица. Студенттик клубдар жана алардын мүчөлөрүнүн саны.....70
74-таблица. Студенттик клубдардын иш-чаралары.....71
75-таблица. Сыйлыктар.....74
76-таблица. Спорттук объекттер.....78
77-таблица. Спорттук аянтчалардын бөлүнүшү.....78
78-таблица. Университетте өткөрүлгөн спорттук иш-чаралар.....78
79-таблица. Университеттен тышкары өткөрүлгөн иш-чаралар.....79
80-таблица. Китептердин китепканаларга карата бөлүнүшү.....80
81-таблица. Китепкана булактарынын тармактарга карата бөлүнүшү.....81
82-таблица. Китепкана булактарынын басылган жана электрондук форматына карата бөлүнүшү.....81
83-таблица. Китепкана булактарынын жылдарга карата бөлүнүшү.....82
84-таблица. Web of Science маалымат базасында Кыргыз-Түрк "Манас" университетинин дареги көрсөтүлгөн басылмалар жана келтирилген шилтемелердин саны.....82
85-таблица. Студенттердин окуу-өндүрүштүк практикасы боюнча маалымат.....83
86-таблица. Тигилген көчөттөрдүн жылдарга карата бөлүнүшү.....83
87-таблица. Жер тилкелерин колдонуу.....83
88-таблица. 2021-жылда иштелип чыккан ченемдик укуктук документтер.....87
89-таблица. 2021-жылда бюджеттин киреше жана чыгаша бөлүктөрүн аткаруу менен каржылоону пайдалануу.....89
90-таблица. Бюджеттин чыгаша бөлүгү.....90
91-таблица. 2019-2021-жж. жалпы төлөмдөр жана чыгымдар (АКШ доллары).....90
92-таблица. 2019-2021-жж. аралыгындагы университеттин чыгымдары (АКШ доллары).....91
93-таблица. 2019-2021-жж. чыгымдардын пайыздык катышы.....91
94-таблица. 2019-2021-жж. чыгымдардын административдик керектөөлөргө карата бөлүнүшү (АКШ доллары).....91
95-таблица. 2021-жылдагы факультеттердин чыгымдары (АКШ доллары).....92
96-таблица. 2021-жылдагы жогорку мектептердин/орто кесиптик колледждин чыгымдары (АКШ доллары).....92
97-таблица. 2021-жылдагы институттардын чыгымдары (АКШ доллары).....93
98-таблица. 2021-жылдагы административдик түзүмдөрдүн чыгымдары (АКШ доллары).....93
99-таблица. 2021 каржылык жылынын бюджетинин киреше бөлүгү (АКШ доллары).....94
100-таблица. Бухгалтердик операциялардын саны.....95

101-таблица. Милдеттенмелер тууралуу маалымат....................96
102-таблица. Стратегиялык пландоо башкармалыгынын бухгалтерия бөлүмүнүн иш көлөмү....................96
103-таблица. 2021-жылдагы факультеттердин студенттерине жумшалган чыгымдар (АКШ доллары)....................97
104-таблица. 2021-жылдагы институттардын студенттерине жумшалган чыгымдар....................98
105-таблица. 2021-жылдагы жогорку мектептердин/орто кесиптик колледждин студенттерине жумшалган чыгымдар....................98
106-таблица. 2021-жылдагы административдик түзүмдөргө жумшалган чыгымдар....................98
107-таблица. Университеттин түзүмдөрүндө студенттерди иш менен камсыздоо....................99
108-таблица. Студенттерге көмөк көрсөтүү фондунун жардамын алган студенттердин саны....................100
109-таблица. Стипендиялар тууралуу маалымат....................100
110-таблица. Илимий иш-чаралардын түрүнө карата бөлүнүшү....................109
111-таблица. Илимий изилдөө долбоорлорунун бөлүнүшү....................109
112-таблица. 2021-жылда бүткөрүлгөн долбоорлор....................109
113-таблица. 2021-жылда бүткөрүлгөн (КРнын Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан колдоого алынган) долбоорлор....................110
114-таблица. 2021-жылда уланып жаткан долбоорлор....................110
115-таблица. Социалдык тармактар боюнча статистикалык маалымат....................113
116-таблица. mezun.manas.edu.kg веб-баракчасы боюнча статистикалык маалымат....................114
117-таблица. Бүтүрүүчүлөрдүн өлкөлөргө карата бөлүнүшү....................114
118-таблица. Чет өлкөлүк университеттер менен түзүлгөн эки тараптуу келишимдер....................116
119-таблица. Манас-СТЖС-2021 жыйынтыктары боюнча абитуриенттердин түзүмдөргө карата бөлүнүшү....................132
120-таблица. Манас-СТЖС-2021 боюнча абитуриенттер тууралуу статистикалык маалыматтар....................133
121-таблица. Аралыктан окутуу борборунун координаторлугундагы орток сабактар....................138
122-таблица. 2021-жылда аткарылган иштер жана жүзөгө ашырылган долбоорлор....................140
123-таблица. 2021-жылда түзүлгөн келишимдер....................141

ГРАФИКТЕР

1-график. 2021-жылдагы чыгымдардын административдик керектөөлөргө карата бөлүнүшү 91
2-график. 2021-жылдагы факультеттердин чыгымдары....92
3-график. 2021-жылдагы административдик түзүмдүрдүн чыгымдары 94
4-график. 2021-жылдагы бюджеттин киреше бөлүгүнүн пайыздык катышы....95
5-график. 2021-жылдагы бюджеттин чыгаша бөлүгүнүн пайыздык катышы....97
6-график. 2021-жылдагы ай сайын эмгек акыны төлөөгө кеткен чыгымдар 101
7-график. 2021-жылдагы ай сайын социалдык фондго төлөнгөн төлөмдөр....102
8-график. 2021-жылдагы ай сайын товар жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууга кеткен чыгымдар....102
9-график. 2021-жылдагы ай сайын акча которууларга кеткен чыгымдар....103
10-график. 2021-жылдагы ай сайын капиталдык чыгымдар 104
11-график. ТРнын Өкмөтүнүн университеттин бюджетине кошкон салымы (жардамдар жана гранттар) боюнча ай сайын бюджетти аткаруу....104
12-график. Ишкана жана менчик кирешелери боюнча ай сайын бюджетти иштеп чыгуу....105

ЖЕТЕКЧИЛЕРДИН СӨЗҮ

1995-жылдын 30-сентябрында Түркия Республикасынын жана Кыргыз Республикасынын Өкмөттөрү тарабынан кол коюлган “Кыргызстандын борбору Бишкек шаарында Кыргыз-Түрк “Манас” университетин куруу жөнүндөгү” келишим ыйгарым укуктуу органдар тарабынан бекитилгенден кийин университет 1997-1998-окуу жылынан тарта студенттерге билим бере баштаган. Окуу жайыбыз эл аралык деңгээлде өзгөчө статуска ээ мамлекеттик университет болуп саналат. Орто Азиядагы бирден бир үлгүлүү студенттик шаарчага ээ университетибиз материалдык-техникалык базасын улам чыңдап жана жакшыртып турат. Кыргыз-Түрк “Манас” университети динамикалуу билим берүү чөйрөсүнө жана башкаруу философиясына ээ. Бул багытта университеттин жетекчилигинин кыйшаюсуз аткарууга белсенген приоритеттүү максаты – окуу жайыбызды жаңычылдыктын үлгүсү катары көрсөтүү жана ийгиликтүү келечекке даярдоо.

Илимдин өнүгүшүнө салым кошкон, өзүнүн жогорку квалификациялуу бүтүрүүчүлөрү менен коомго пайда келтирген Кыргыз-Түрк “Манас” университети Кыргызстандын жана Түркиянын алдыңкы окуу жайларынын бири болуу багытында ишенимдүү кадамдар менен алдыга карай арымдап жатат. Алдына койгон максаттарына жеткен окуу жайыбыз күн сайын бийиктикке умтулуп, билим берүү жаатында эл аралык маркага айланууда. Билим берүүдө өзүнө тартып турган илимий борбор, коомчулук жана иш чөйрөсү үчүн чыныгы баалуулук, интернационалдашууда үлгүлүү жогорку окуу жайы, түрк дүйнөсүнүн биримдигинин калыптанышы жана өнүгүшүндө таасирдүү күч жана дүйнөлүк илимге салым кошууда абройлуу университет болуу багытында өтө тездик менен өнүгүүдө.

Университет өзүнө таандык сапатты башкаруу тутумунун жардамы менен сапат кепилдигин камсыз кылып, бардык процесстерди стандартташтырууга маани берет. Технологиянын, илимдин жана изилдөөнүн чордонунда “инсан” тургандыгын эске алып, адамды алдыңкы орунга койгон окуу жайыбыз “университеттен да артык” болуу багытында чечкиндүү кадамдарды жасай берет. Коомдун көйгөйлөрүнө жана муктаждыктарына көңүл бурган дисциплиналар аралык изилдөөлөрдү жүргүзүүнү улантат.

Кызматкерлерге, студенттерге жана кызматкерлердин жакындарына кызмат көрсөтүү үчүн материалдык-техникалык жагынан тийиштүү талаптарга жооп берген лабораториялар ачылып, ден соолук жана биринчи жардам көрсөтүү борборунун базасы чыңдалып, заманбап ден соолук борборуна айландырылган.

Студенттик шаарчанын ичинде социалдык багыттагы объекттер ачылып, кызматкерлерге жана студенттерге пайдаланууга берилген.

Университет өз максатына ылайык “Түрк дүйнөсүнүн санарип жарандыгы” долбоорун жүзөгө ашырууда башкы ролду ойноп, түрк дүйнөсүнүн жетимиштен ашуун университети менен протоколдорго кол коюу менен бул миссияга кошкон өз салымын дагы бир жолу көрсөттү.

Бул отчётту даярдоо процессине салым кошкон бардык кызматкерлерибизге ыраазычылык билдирүү менен бирге 2021-жылдын отчёту тийиштүү түзүм, мекеме жана окурмандарга пайдалуу болушуна тилектешпиз.

Проф., док. Асылбек Кулмырзаев
проректор

Проф., док. Алпаслан Жейлан
Ректорг

Биринчи

1. ЖАЛПЫ МААЛЫМАТ

1.1.КЫРГЫЗСТАН

Кыргызстан 1991-жылы Советтер Союзунун кулашынан кийин эгемендүүлүккө жеткен. Түндүгүндө Казакстан Республикасы, батышында Өзбекстан Республикасы, түштүк-батышында Тажикистан Республикасы жана түштүк-чыгышында Кытай Эл Республикасы менен чектешкен Кыргызстандын чек арасынын жалпы узундугу – 3.878 км. Аянты – 198,500 миң км2. Кыргызстан терең ойдуңдар, өрөөндөр жана бийик тоолорго ээ. Деңиз деңгээлинен орточо бийиктиги – 2750 метр. Кыргыз Республикасынын эң бийик жери Жеңиш чокусу, бийиктиги – 7439 метр. Эң төмөн жайгашкан жери – деңиз деңгээлинен 132 м бийиктикте жайгашкан Кара-Дарыя. Стратегиялык мааниге ээ Кыргызстан жети административдик аймактан турат. 2021-жылдагы бейрасмий маалыматтар боюнча, Кыргызстандын калкынын 6 524 195 адамды түзөт. Калктын жылдык өсүү темпи – 1,69 %.

Өлкөнүн экономикасы айыл чарба, мал чарба жана тоо-кен тармагына негизделген. Негизинен мал чарбасына негизделген айыл чарба тармактары үстөмдүк кылат. Негизги айыл чарба өнүмдөрү – бул буудай, пахта, кант кызылчасы, жүгөрү, тамеки жана жашылча-жемиштер.

Кыргызстандын негизги байлыгы – элдик маданият. Кылымдар бою Кыргызстандын территориясында жашаган ар түрдүү улуттагы элдердин маданиятын өздөштүрүп өнүгүп келген кыргыз маданияты көп түрдүүлүгү жана тереңдиги менен айырмаланат.

Кыргыздар байыркы түрк элдеринин бири болуп саналат. “Кыргыз” термини б.з.ч. II кылымда кытай булактарында кездешет. Албетте, ушундай узак тарыхка ээ улуттун маданиятын түзгөн бөлүкчөлөрдүн бири болуп бир кыйла бай жана көп түрдүү оозеки чыгармалар эсептелет. Бул чыгармалардын ичинде эң көркөмдүү жана эң көлөмдүү чыгарма болуп кыргыз элинин тарыхын, этнографиясын жана маданиятын чагылдырган “Манас” эпосу саналат.

Кыргыз эли өзүнүн маданиятын дүйнөгө тааныткан залкар жазуучу Чыңгыз Айматов менен түбөлүк сыймыктанат. 2008-жылы 80 жашында дүйнөдөн кайткан улуу жазуучу Чыңгыз Айтматовдун чыгармалары 130дан ашык тилге которулган.

Кыргызстандын борбор калаасы жана эң ири шаары – Бишкек. 1878-жылы түптөлгөн шаардын аты Пишпек деп аталып, андан соң Советтер Союзунун мезгилинде Фрунзе болуп өзгөртүлгөн. 1991-жылы борбор шаарыбыз Бишкек атын алган.

Бишкек шаарынын борбордук аянттары, көчөлөрү, проспектилери түз. Айлана-чөйрөнү көркко бөлөп турган бак-дарактар жана сейил бактар менен Бишкек шаары жапжашыл жана көрктүү шаар болуп эсептелет. Шаардын көчөлөрү шахматтын тактасы түрүндө пландаштырылып, көчөлөрдүн эки тарабында бак-дарактарды сугарып туруу максатында тар арыктар жайгашкан. Ушундай жол менен сугарылган бак-дарактар жай мезгилинде күндүн аптабынан сактайт, ошондой эле шаарга өзгөчө көрк берип турат. Чүй облусундагы жаңы шаарлардын бири болгон Бишкек шаарында өткөн кылымдарга таандык тарыхый эстеликтер жок, бирок шаардын борбордук аянтында Тарых музейи жайгашкан.

1.2. Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин тарыхый өнүгүүсү

Кыргыз-Түрк “Манас” университети 1995-жылдын 30-сентябрында Түркиянын Измир шаарында Түркия Республикасы менен Кыргыз Республикасынын Өкмөттөрү тарабынан кол коюлган “Кыргызстандын борбор шаары – Бишкекте “Кыргыз-Түрк “Манас” университетин куруу тууралуу” келишимдин негизинде курулган. 1995-жылы Бишкек шаарынын Манас проспектисинде ижарага алынган чакан имаратта иштей

баштаган бул университет таалим-тарбия иштерин 1997-1998-окуу жылында баштаган.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2001-жылдын 5-ноябрында кабыл алган 764-номерлүү чечими боюнча эски аэропорттун тилкесинен 85 гектар жер тилкеси 49 жылдык мөөнөт менен университетибизге өткөрүлүп берилген.

Жер тилкелери бөлүнүп берилгенден кийин экономика жана башкаруу факультети менен коммуникация факультетинин имараттарын куруу боюнча тендер жарыяланып, 2002-жылдын 22-майында аты аталган факультеттердин имараттарын куруу иштери башталган.

1997-1998-окуу жылында университетте гуманитардык жана табигый илимдер факультетинин түркология жана тарых бөлүмдөрү, экономика жана башкаруу факультетинин менеджмент бөлүмү, инженерия факультетинин компьютердик инженерия бөлүмү жана чет тилдер жогорку мектебинин түрк жана кыргыз тилдери боюнча даярдоо курсу ачылып, 3 факультет, 4 бөлүм жана 1 жогорку мектепте 86 студент билим алып, бардыгы болуп 127 кызматкер, алардын ичинен 89 административдик жана 38 академиялык кызматкер иштеген.

Университеттин “түзүлүш мезгили” катары каралган алгачкы 15 окуу жылдарынын ичинде окуу жайыбыз 8 факультетте, 4 жогорку мектепте жана 1 орто кесиптик колледжде окуу-тарбия жана илимий-изилдөө иштерин жүргүзүп, бардыгы болуп 3411 студентке, анын ичинен орто кесиптик жана жогорку кесиптик билим берүү программалары боюнча 3105 студентке, ал эми ЖОЖдон кийинки билим берүү программалары боюнча 306 студентке билим берген. Окуу жайдын 673 кызматкеринин, алардын ичинен 349 академиялык жана 324 административдик кызматкеринин жардамы менен 289 студентти, 79 магистрант жана докторанттарды даярдап чыгарган. Бул окуу жылын кошуп эсептегенде, университет бардыгы болуп 1261 студентти, 301 магистрант жана докторанттарды уясынан учурган.

2014-2015-окуу жылында уюшулганына 20 жыл болгон жана андан ары өнүгүүгө багыт алган университет 9 факультетте, 4 жогорку мектепте, 1 орто кесиптик колледжде, 2 институтта жана 4 илимий-изилдөө борборунда окуу-тарбия жана илимий-изилдөө иштерин жүргүзүп, бардыгы болуп 5142 студентке, анын ичинен орто кесиптик жана жогорку кесиптик билим берүү программалары боюнча 4870 студентке, ал эми ЖОЖдон кийинки билим берүү программалары боюнча 272 студентке билим берген. Окуу жайдын 658 кызматкеринин, алардын ичинен 274 академиялык жана 284 административдик кызматкеринин жардамы менен 617 студентти, 54 магистрант жана докторанттарды даярдап чыгарган. 2014-2015-окуу жылын кошуп эсептегенде, университет бардыгы болуп 4743 студентти, 571 магистрант жана докторанттарды уясынан учурган.

2016-жылдын декабрь айын кошуп эсептегенде университет 9 факультетте, 3 жогорку мектетеп, 1 орто кесиптик колледжде, 2 институтта жана 4 илимий-изилдөө борборунда окуу-тарбия жана илимий-изилдөө иштерин жүргүзүп, бардыгы болуп 5313 студентке, алардын ичинен орто кесиптик жана жогорку кесиптик билим берүү программалары боюнча 5037 студентке, ал эми ЖОЖдон кийинки билим берүү программалары боюнча 276 студентке билим берген. Окуу жайдын 1007 кызматкеринин, алардын ичинен 552 академиялык, 269 административдик жана 159 убактылуу келишимдик негизде иштеген кызматкердин жардамы менен 697 студентти, 36 магистрант жана докторанттарды даярдап чыгарган. 2015-2016-окуу жылын кошуп эсептегенде, университет бардыгы болуп 5440 студентти, 607 магистранттарды жана докторанттарды уясынан учурган.

2017-жылдын декабрь айын кошо эсептегенде 22 жылдык тажрыйбасы менен университет 9 факультетинде, 3 жогорку мектебинде, 1 орто кесиптик колледжде жана 2 институтунда окуу-тарбия жана илимий изилдөө иштерин жүргүзүп, бардыгы болуп 5571 студентке, алардын ичинен орто кесиптик

жана жогорку кесиптик билим берүү программалары боюнча 5277 студентке, ал эми ЖОЖдон кийинки билим берүү программалары боюнча 294 студентке билим берген. Окуу жайдан 1002 кызматкерлеринин, алардын ичинен 536 академиялык, 297 административдик жана 169 убактылуу келишимдик негизде иштеген кызматкерлеринин жардамы менен 729 бакалавр, 42 магистрант жана докторант даярдалып чыгарылган. 2016-2017-окуу жылын кошуп эсептегенде, университет бардыгы болуп 6169 студентти, 649 магистрант жана доктoранттарды уясынан учурган.

2018-жылдын декабрь айын кошо эсептегенде университеттин 9 факультетинде, 3 жогорку мектебинде, 1 орто кесиптик колледжинде жана 2 институтунда окуу-тарбия иштери жүргүзүлүп, бардыгы болуп 5760 студентке, алардын ичинен орто кесиптик жана жогорку кесиптик билим берүү программалары боюнча 5468 студентке, ал эми ЖОЖдон кийинки билим берүү программалары боюнча 292 студентке билим берилген. Окуу жайда 928 кызматкер, алардын ичинен 501 академиялык, 289 административдик жана 138 убактылуу келишимдик негизде иштеген кызматкер эмгектенип, 781 бакалавр, 48 магистрант жана докторант даярдалып чыгарылган. 2017-2018-окуу жылын кошо эсептегенде, университет бардыгы болуп 6950 студентти, 697 магистрант жана докторантты уясынан учурган.

2019-жылдын декабрь айын кошо эсептегенде университеттин 9 факультетинде, 3 жогорку мектебинде, 1 орто кесиптик колледжде жана 2 институтунда окуу-тарбия иштери жүргүзүлүп, бардыгы болуп 5891 студентке, алардын ичинен орто кесиптик жана жогорку кесиптик билим берүү программалары боюнча 5552 студентке, ал эми ЖОЖдон кийинки билим берүү программалары боюнча 339 студентке билим берилген. Окуу жайда 973 кызматкер, алардын ичинен 533 академиялык, 312 административдик жана 128 убактылуу келишимдик негизде иштеген кызматкер эмгектенип, 668 бакалавр, 70 магистрант жана докторант даярдалып чыгарылган. 2018-2019-окуу жылын кошо эсептегенде, университет бардыгы болуп 7618 студентти, 767 магистрант жана докторантты уясынан учурган.

2020-жылдын декабрь айын кошо эсептегенде университеттин 9 факультетинде, 3 жогорку мектебинде, 1 орто кесиптик колледжде жана 2 институтунда окуу-тарбия иштери жүргүзүлүп, бардыгы болуп 6073 студентке, алардын ичинен орто кесиптик жана жогорку кесиптик билим берүү программалары боюнча 5688 студентке, ал эми ЖОЖдон кийинки билим берүү программалары боюнча 385 студентке билим берилген. Окуу жайда 946 кызматкер, алардын ичинен 544 академиялык, 321 административдик жана 81 убактылуу келишимдик негизде иштеген кызматкер эмгектенип, 989 бакалавр, 87 магистрант жана докторант даярдалып чыгарылган. 2019-2020-окуу жылын кошо эсептегенде, университет бардыгы болуп 7618 студентти, 767 магистрант жана докторантты уясынан учурган.

2021-жылдын декабрь айын кошо эсептегенде университеттин 11 факультетинде, 1 жогорку мектебинде, 1 орто кесиптик колледжинде жана 2 институтунда окуу-тарбия иштери жүргүзүлүп, бардыгы болуп 6137 студентке, алардын ичинен орто кесиптик жана жогорку кесиптик билим берүү программалары боюнча 5719 студентке, ал эми ЖОЖдон кийинки билим берүү программалары боюнча 418 студентке билим берилген. Окуу жайда 973 кызматкер, алардын ичинен 507 академиялык, 309 административдик жана 157 убактылуу келишимдик негизде иштеген кызматкер эмгектенип, 879 бакалавр, 66 магистрант жана докторант даярдалып чыгарылган. 2020-2021-окуу жылын кошо эсептегенде, университет бардыгы болуп 9486 студентти, 920 магистрант жана докторантты уясынан учурган.

Кыргыз-Түрк "Манас" университети 2021-жылында окуу-тарбиялоо иштерин жана административдик кызмат көрсөтүүлөрүн башкы корпусунда жана Чыңгыз Айтматов атындагы студенттик шаарчанын ичинде жайгашкан имараттарда жүргүзүп келген.

1.3. МИССИЯ ЖАНА КОНЦЕПЦИЯ

МИССИЯ

Кыргыз-Түрк "Манас" университети түзүлгөн күндөн тарта түрк тилдүү мамлекеттердин ичинде сапаттуу билим берүүнү негизги милдеттеринин бири катары кабыл алган. Университеттин миссиясы – заманбап билим берүү системасынын жардамы менен түрк дүйнөсүнүн жаш муундарын аң-сезимдүү, өзүнө ишенген, жоопкерчиликтүү инсан катары тарбиялап өстүрүү. Окуу жайда өз маданий баалуулуктарын сактаган, ар тараптуулукка умтулган, инсан катары калыптанган, түрк дүйнөсү менен дүйнөлүк илимге өз салымын кошо алган, жаңы маданиятты курууну кыялданган жаш муундарды даярдоого артыкчылык берилет. Университет академиялык кызматкерлеринин жана студенттеринин катышуусунда түрк тилдүү мамлекеттер менен тил, илим, билим, тарых, адабият, маданият, көркөм өнөр, экономика жана спорт жаатында кызматташууну өнүктүрүүнү, ошондой эле инсандык баалуулуктарды калыптандырып, универсалдуулукка умтулат.

КОНЦЕПЦИЯ

Түрк дүйнөсүнүн эзелтен берки тажрыйбаларына таянган, абройлуу, эл аралык аренада өзүн тааныткан, окуу-тарбия жана илимий изилдөө иштери боюнча бай тажрыйбага ээ, түрк цивилизациясына салым кошо ала турган эл аралык деңгээлде абройлуу, жаратман жана дүйнөгө таанылган алдыңкы университет болуу окуу жайыбыздын негизги максаттары болуп саналат. Университеттин концепциясы – заманбап, демилгелүү, жаңычыл, өзгөрүүгө жана өнүгүүгө ачык, региондо алдыңкы катардагы окуу жай болуу. Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин 21-кылымдагы негизги максаттарынын бири – жогорку квалификациялуу кадрларды даярдоо аркылуу Кыргызстандын экономикасына салым кошуу.

1.4. ЫЙГАРЫМ УКУКТАР, МИЛДЕТТЕР ЖАНА ЖООПКЕРЧИЛИКТЕР

Кыргыз Республикасы жана Түркия Республикасынын Өкмөттөрү тарабынан "Кыргыз-Түрк "Манас" университетинин Уставы" тууралуу келишимге 1995-жылдын 17-декабрында кол коюлуп, эки өлкөнүн ыйгарым укуктуу органдары тарабынан бекитилгенден кийин күчүнө кирген.

1.4.1. Камкорчулар кеңеши

Камкорчулар кеңешинин милдеттери төмөнкүдөй:

- Камкорчулар кеңешинин иштөө усулун жана негиздерин нускама менен аныктоо;
- Ректорат же Камкорчулар кеңешинин мүчөлөрүнүн бирөөсүнүн сунушу боюнча факультетти, институтту, жогорку мектепти, илимий-изилдөө борборун, бөлүмдү жана кафедраны ачуу, жабуу же бириктирүү;
- Академиялык жана административдик кызматкерлерди даярдоо жана ар бир кызматкерге төлөнүүчү эң аз жана эң көп акы суммасын аныктоо;
- Академиялык жана административдик кызматкерлер үчүн келишимдин шарттарын жана негиздерин аныктоо;
- Университеттин жылдык иш алып баруу максаттарын аныктоо. Эки өлкө тарабынан аныкталган төлөмдөргө ылайык Ректор тарабынан даярдалган университеттин бюджетин текшерүү, бекитүү жана зарыл болгон учурда текшерүү жүргүзүү. Кийинки жыл үчүн талап кылынган төлөмдөрдү аныктап, май айынын акырына чейин эки өлкөнүн өкмөтүнө билдирүү;
- Ректорат күн тартибине койгон башка маселелер боюнча чечим чыгаруу;
- Устав боюнча Окумуштуулар кеңешине берилген милдеттерден тышкары Уставдын аткарылышы үчүн зарыл каржылык, административдик жана окуу-тарбиялык иштер тууралуу нускамаларды даярдоо;
- Университеттин жыл ичинде аткарган иштери тууралуу отчутту календардык жылдын аягында Түркия Республикасынын Улуттук билим берүү министрлигине, Түркия Республикасынын Жогорку билим берүү комитетинин жетекчилигине жана Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигине жиберүү.

1.4.2. Текшерүү комиссиясы

Текшерүү комиссиясынын милдеттери төмөнкүдөй:

- Текшерүү комиссиясы Камкорчулар кеңешинин сарптоолорун жана башка ишмердүүлүгүн да текшерет.
- Текшерүү кеңешинин бирден мүчөсү эки тараптын Каржы министрлигинин бюджеттик маселелер боюнча кызматкерлеринин ичинен дайындалат.
- Камкорчулар кеңеши өзү белгилеген мөөнөт ичинде университетте илимий, административдик жана каржы багытта текшерүүлөрдү жүргүзөт жана бул максатта ички текшерүү органын түзө алат.
- Ар жылы жүргүзүлө турган текшерүүлөрдүн жыйынтыгы боюнча түзүлгөн отчёттун

бирден нускасы Түркия Республикасынын Улуттук билим берүү министрлигине, Түркия Республикасынын Жогорку билим берүү комитетине жана Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министирлиги менен Камкорчулар Кеңешинин төрагасына жиберилет.

- Түркия Республикасынын Улуттук билим берүү министрлигинин атынан Түркия Республикасынын Жогорку билим берүү комитетинин төрагасы менен Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министри зарыл болгон жана каалаган учурда кошумча текшерүү жүргүзүү талабын коё алат.

1.4.3. Ректор/Биринчи проректор

Ректор/ Биринчи проректордун милдеттери төмөнкүдөй:

- Университеттин кеңештеринде төрагалык кылуу, Камкорчулар Кеңешинин чечимдерин ишке ашыруу, университеттин кеңештеринде түшкөн сунуштарды талдап, тийиштүү чечимдерди чыгаруу жана университеттин түзүмдөрүнүн ортосундагы туруктуу иш жүргүзүүнү камсыз кылуу;
- Ар бир окуу жылынын аягында жана зарыл болгон учурларда университеттин окуу-тарбия, илимий изилдөө, басмага чыгаруу жана коомчулукка кызмат көрсөтүү боюнча иш-чаралары тууралуу отчётту Камкорчулар Кеңешине сунуштоо;
- Университеттин тийиштүү түзүмдөрүнүн жана университеттин Окумуштуулар кеңеши менен Башкаруу кеңешинин сунуш жана пикирлерин эске алуу менен университеттин инвестициялоо программаларын, бюджетин жана кадрларга болгон муктаждыктарды Камкорчулар Кеңешине сунуштоо;
- Зарыл учурларда университеттин курамына кирген бөлүмдөрдөгү жана түзүмдөрдө иштеген окутуучулардын жана башка кызматкерлердин кызмат орундарын алмаштыруу же аларды жаңы орундарга дайындоо;
- Университеттин түзүмдөрүнүн жана бардык баскычтагы кызматкерлеринин иш-аракеттерине жалпы көзөмөл жана текшерүү жүргүзүү;
- Камкорчулар Кеңеши тарабынан бекитилген уюштуруучулук түзүмдүн схемасына ылайык Биринчи проректордун пикирин эске алуу менен жетекчилердин ыйгарым укуктары менен жоопкерчиликтерин аныктоо;
- Университеттин Уставынын негизинде өзүнө жүктөлгөн башка милдеттерди аткарат.

1.4.4. Окумуштуулар кеңеши

Окумуштуулар кеңешинин милдеттери төмөнкүдөй:

- Университеттин окуу-тарбия, илимий изилдөө жана басып чыгаруу ишмердүүлүгүнүн негиздерине байланыштуу чечимдерди кабыл алуу;
- Университеттин жылдык окуу программасын жана академиялык календарын карап чыгып, бекитүү;
- Диплом берген түзүмдөрдүн билим берүү программаларын жана аларга киргизилген өзгөртүүлөрдү бекитүү;
- ЖОЖдон кийин билим берүүгө байланыштуу негиздерди аныктоо;
- 2 жылдык жана 4 жылдык билим берүү программалары боюнча студенттердин сабакка

катышуу, ара сынактардын саны жана алардын студенттин алган баасына тийгизген таасири; өндүрүштүк практика, сынак жана кайра тапшыруу сынактары сыяктуу шарттардын негиздерин аныктай турган нускамаларды бекитүү;

- Студенттердин тартиби боюнча нускаманы бекитүү;
- Университеттин түзүмдөрүнүн арасындагы мамилелерди жөнгө салуу;
- Жылда бир жолу Ректорат тарабынан даярдалган университеттин иш-чаралары тууралуу отчётту карап чыгуу жана тийиштүү сунуштарды киргизүү;
- Факультеттердин башкаруу кеңештеринин өзгөчө стипендия жана ардактуу академиялык наамын ыйгаруу боюнча сунуштарын карап чыгып, бекитүү (Университеттин стипендия боюнча нускамасы, университеттин ардактуу академиялык наам ыйгаруу боюнча нускамасы);
- Факультет кеңештеринин жана Ректоратка караштуу институт жана жогорку мектеп кеңештеринин чечимдерине каршы наразычылыктарды карап чыгуу жана тийиштүү чечим чыгаруу;
- Университеттин Башкаруу кеңешине мүчө тандоо;
- Ректорат сунуштаган маселелер боюнча пикир алышуу жана чечимдерди чыгаруу.

1.4.5. Башкаруу кеңеши

- Башкаруу кеңешинин милдеттери төмөнкүдөй:
- Камкорчулар кеңеши менен Окумуштуулар кеңешинин чечимдерин жүзөгө ашырууда аныкталган план жана программалар боюнча Ректорго жардам берүү;
- Университетке караштуу түзүмдөрдүн сунуштарын эске алуу менен инвестициялоо программаларын, бюджеттин долбоорун карап чыгуу жана өз сунуштары менен Ректоратка сунуштоо;
- Университеттин башкаруу иштерине байланыштуу Ректордун алдыга койгон маселелери боюнча чечим кабыл алуу;
- Факультет, институт, жогорку мектептердин башкаруу кеңештеринин чечимдерине каршы наразычылыктарды карап чыгуу жана тийиштүү чечим чыгаруу;
- Университеттин Уставынын алкагында ректорат алдыга койгон маселелерди талкуулап чечим чыгаруу.

1.4.6. Факультеттердин башкаруу органдары

Факультеттердин башкаруу органдарына деканат, факультет кеңеши жана факультеттин башкаруу кеңеши кирет.

Факультет жана түзүмдөрдүн өкүлдөрү болгон декандар ректораттын сунушу боюнча Камкорчулар кеңеши тарабынан 3 жылга шайланат. Ар бир декан өз милдетин аткарууда өзүнө жардамчы катары эң көп 2 профессор окутуучуну 3 жылга дайындоо үчүн Ректоратка сунуштайт.

Декандын орун басарлары Биринчи проректордун пикирин эске алуу менен Ректор тарабынан дайындалат. Декандардын кызмат мөөнөтү аяктаганда орун басарларынын да мөөнөттөрү аяктайт. Кызмат мөөнөтү аяктаган декандар кайрадан дайындала алышат.

Декандардын милдеттери төмөнкүдөй:

- Факультет кеңештерине жетекчилик кылуу, факультет кеңештеринин чечимдерин аткаруу жана факультет түзүмдөрүнүн ортосундагы иштерди үзгүлтүксүз жүргүзүүнү камсыз кылуу;
- Ар бир окуу жылынын аягында жана талап кылынган учурунда факультеттин жалпы абалы жана иш-аракеттери тууралуу отчётту Ректоратка берүү;
- Факультеттин финансы каражаттарына жана кадрларга болгон муктаждыктары жөнүндө өтүнмөнү Ректоратка билдирүү, факультеттин бюджети боюнча факультеттин башкаруу кеңешинин пикири алынгандан кийин аны Ректоратка сунуштоо;
- Факультеттин түзүмдөрүнүн жана бардык кызматкерлеринин иш-аракеттерине жалпы көзөмөл жана текшерүү жүргүзүү;
- Университеттин Уставы менен өзүнө жүктөлгөн башка милдеттерди аткаруу.

1.4.7. Институттардын башкаруу органдары

Институттардын башкаруу органдарына институттун мүдүрлүгү, институт кеңеши жана институттун башкаруу кеңеши кирет. Институттун мүдүрлөрү Биринчи проректордун пикирин эске алуу менен Ректор тарабынан 3 жылга дайындалат. Кызмат мөөнөтү аяктаган институттун мүдүрү кайрадан дайындала алат.

Ар бир институт мүдүрүнүн университетте иштеген окутуучулардын ичинен 3 жылдык мөөнөткө дайындалган эң көп 2 орун басары болот. Институттун мүдүрүнүн орун басарлары институт мүдүрүнүн сунушу боюнча Биринчи проректордун пикирин эске алуу менен Ректор тарабынан дайындалышат. Институт мүдүрлөрүнүн кызмат мөөнөтү аяктаганда орун басарларынын кызмат мөөнөтү да аяктайт.

1.4.8 Жогорку мектептердин башкаруу органдары

Жогорку мектептердин башкаруу органдарына жогорку мектептин мүдүрлүгү, жогорку мектептин кеңеши жана жогорку мектептин башкаруу кеңеши кирет.

Жогорку мектептердин мүдүрлөрү Биринчи проректордун пикирин эске алуу менен Ректор тарабынан 3 жылдык мөөнөткө дайындалат. Мөөнөтү аяктаган мүдүрлөр кайрадан дайындала алышат.

Ар бир жогорку мектеп мүдүрүнүн университетти иштеген окутуучулардын ичинен 3 жылдык мөөнөткө дайындалган эң көп 2 орун басары болот. Жогорку мектеп мүдүрүнүн орун басарлары жогорку мектептин мүдүрүнүн сунушу боюнча Биринчи проректордун пикирин эске алуу менен Ректор тарабынан дайындалат. Жогорку мектептин мүдүрүнүн кызмат мөөнөтү аяктаганда, анын орун басарларынын да кызмат мөөнөтү аяктайт.

1.4.9. Бөлүмдөрдүн башкаруу органдары

Бир эле факультетте же жогорку мектепте бирдей же окшош адистик боюнча окуу иштерин жүргүзгөн бөлүмдөрдү ачууга болбойт. Бөлүмдөр бөлүм башчылары тарабынан башкарылат. Бөлүм башчылары бөлүмдө иштеген профессорлордун, профессор болбогон учурда доценттердин, доцент болбогон учурда доценттин милдетин аткаруучулардын ичинен факультеттерде декандын, жогорку мектепттерде мүдүрдүн сунушу боюнча Биринчи проректордун пикирин эске алуу менен Ректор тарабынан 3 жылдык мөөнөткө дайындалат. Мөөнөтү аяктаган бөлүм башчылары кайрадан дайындала алышат.

1.5. УНИВЕРСИТЕТ ТУУРАЛУУ ЖАЛПЫ МААЛЫМАТ

Кыргыз-Түрк "Манас" университети окуу-тарбиялоо иштерин жана административдик кызмат көрсөтүүлөрүн Ректораттын башкы корпусунда жана Чыңгыз Айтматов атындагы студенттик шаарчанын ичинде жайгашкан имараттарда жүргүзүп келет.

1.5.1. Материалдык-техникалык база

1.5.1.1. Кыймылсыз мүлктөрдүн аянты

Кыргыз-Түрк "Манас" университетинин жалпы аянты 85 018 чарчы метрди түзөт. Башкы корпустун жалпы аянты – 8 780 чарчы метр. Чыңгыз Айтматов атындагы студенттик шаарчанын жалпы аянты – 84 14 чарчы метр. Имараттардын жалпы аянты – 118 131,66 чарчы метр.

1-таблица. Кыймылсыз мүлктөрдүн аянты

Имараттын аталышы	Жалпы аянты ($м^2$)	Пайдаланууга берилген жылы
БАШКЫ ИМАРАТ	8 346,00	1998
СТУДЕНТТЕР ҮЙҮНҮН "В" КОРПУСУ	4 355,20	2000
ОРТО КЕСИПТИК КОЛЛЕДЖДИН ИМАРАТЫ	4 653,30	2000
КЫЗМАТКЕРЛЕРДИН ТУРАК-ЖАЙЫ (24 БАТИРЛҮҮ)	2 245,80	2000
ЭКОНОМИКА ЖАНА БАШКАРУУ ФАКУЛЬТЕТИ	12 269,20	2004
КОММУНИКАЦИЯ ФАКУЛЬТЕТИ	10 868,30	2004
СТУДЕНТТЕР ҮЙҮНҮН "С" КОРПУСУ	1 430,30	2010
КЫЗМАТКЕРЛЕРДИН ТУРАК-ЖАЙЫ (61 БАТИРЛҮҮ)	7 810,20	2010
ФАКУЛЬТЕТТЕРДИН КОШУМЧА ЭКИ КАБАТТУУ ИМАРАТТАРЫ – 5 ДААНА	1 595,60	2012
ТУРМУШ-ТИРИЧИЛИКТИ ТЕЙЛӨӨ КОМПЛЕКСИ	4 655,20	2012
ТЕХНОЛОГИЯ БОРБОРУ	3 384,40	2012
СТУДЕНТТИК КЕҢЕШТИН КЕҢСЕСИ (ТЕЗ КУРУЛУУЧУ КОНСТРУКЦИЯЛАРДАН САЛЫНГАН)	220	2012
СТУДЕНТТЕР ҮЙҮНҮН "А" КОРПУСУ	11 669,50	2013
РЕКТОРАТТЫН ИМАРАТЫ	2 937,30	2015
ТАБИГЫЙ ИЛИМДЕР ЖАНА ИНЖЕНЕРИЯ ФАКУЛЬТЕТТЕРИ	8 666,70	2015
ЖАБЫК СПОРТ КОМПЛЕКСИ	3 489,70	2015
ТЕОЛОГИЯ ФАКУЛ-НИН ОКУУ-ПРАКТИКАЛЫК МЕЧИТИ	4 064,70	2015
ТЕОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТИ	3 513,20	2017
ОКУУ-ТАРБИЯЛЫК ЖАНА ИЛИМИЙ-ИЗИЛДӨӨ КОМПЛЕКСИ	21 144,20	2017
ОКУУ ЖАНА МАЕКТЕШҮҮ ЖАЙЫ (ТЕЗ КУРУЛУУЧУ КОНСТРУКЦИЯЛАРДАН САЛЫНГАН)	384,46	2018
ТЕЗ КУРУЛУУЧУ КОНСТРУКЦИЯЛАРДАН САЛЫНГАН КЕҢСЕЛЕР	428,4	2018
ЖАЛПЫ	**118 131,66**	

*Эскертүү: 2018-жылы Кыргыз Республикасынын архитектура жана курулуш боюнча Мамлекеттик агенттигинин ченөө иштеринин натыйжасында имараттардын техникалык паспортунда жазылган чарчы метрлерге байланыштуу маалыматтар

Кыргыз-Түрк “Манас” университетинде академиялык жана административдик түзүмдөрдүн жалпы аянты болжол менен 102 031,85 чарчы метрди түзөт. Жалпы пайдалануудагы жерлердин (коридорлор, холлдор, тепкичтеги аянттар, балкондор, дааратканалар ж.б.) аянты - 16 099,81 чарчы метр. Жалпы пайдалануудагы жерлердин аянтын кошо эсептегенде, имараттардын жалпы аянты 118 131,66 чарчы метрге жетет.

2-таблица. Административдик түзүмдөрдүн ээлеген аянты

Имараттардын аталышы	**Башкы корпус (м²)**	**Чыңгыз Айтматов атындагы студенттик шаарча (м²)**	**Жалпы аянт**
Ректорат	587,20	2 172,30	2 759,50
Башкы катчылык	240,50	1 152,10	1 392,60
Китепкана жана иш кагаздары башкармалыгы	443,10	918,30	1 361,40
Студенттик иштер башкармалыгы	33,70	355,54	389,24
Кадрлар башкармалыгы	31,00	219,20	250,20
Ден соолук, маданият жана спорт башкармалыгы	596,80	31 948,80	32 545,60
Стратегиялык пландоо башкармалыгы	279,60	29,20	308,80
Курулуш иштери башкармалыгы	381,84	3 202,90	2 351,49
Маалыматтык технологиялар башкармалыгы	29,70	382,20	411,90
“Манас” университети (жалпы пайдалануучу жайлар)	2 804,90	33 834,26	36 639,16
ЖАЛПЫ	**5 428,34**	**74 214,80**	**78 409,89**

Башкы корпус

Чыңгыз Айтматов атындагы студенттик шаарча

3-таблица. Академиялык түзүмдөрдүн ээлеген аянты

Имараттын аталышы (м2)	Башкы корпус (м²)	Ч. Айтматов атындагы студенттик шаарча (м²)	Жалпы (м²)
Гуманитардык факультет	0,00	3 953,90	3 953,90
Табигый илимдер факультети	0,00	1 510,10	1 510,10
Көркөм өнөр факультети	0,00	2 751,19	2 751,19
Ветеринария факультети	0,00	6 076,38	6 076,38
Табигый илимдер институту	0,00	188,10	188,10
Айыл чарба факультети	0,00	3 579,48	3 579,48
Коомдук илимдер институту	0,00	167,85	167,85
Чет тилдер жогорку мектеби	2 939,90	56,00	2 995,90
Орто кесиптик колледж	0,00	3 463,69	3 463,69
Туризм факультети	0,00	1 391,80	1 391,80
Коммуникация факультети	0,00	3 442,80	3 442,80
Инженерия факультети	0,00	3 365,08	3 365,08
Теология факультети	0,00	1 896,50	1 896,50
Спорт илимдери факультети	0,00	4 592,48	4 592,48
ЖАЛПЫ	**2 939,90**	**36 435,35**	**39 375,25**

4-таблица. Бир студентке туура келген аянт (м²)

	Аянт (м²)	Студенттердин саны	Бир студентке туура келген аянт (м²)
Ачык аянтчалар	850 180	6 137	138,53
Жабык аянтчалар	118 131,66		19,25
Окуу бөлмөлөрү	11 853,45		1,93
Социалдык багыттагы имараттар	8 066,20		1,31

5-таблица. Унаалар

	Номери	Модели жана маркасы	Камсыздоо түрү
1	1014 BC	" 2003 Mercedes-Benz 320E "	Сатып алуу
2	4751 BB	" 2002 Mercedes-Benz 320E "	Сатып алуу
3	3831 BC	" 2011 Hyundai-SantaFe "	Сатып алуу
4	3832 BC	" 2011 Hyundai-Accent "	Сатып алуу
5	3833 BC	" 2011 Hyundai-Accent "	Сатып алуу
6	4293 BC	" 2006 Toyota-Corolla "	Сатып алуу
7	4294 BC	" 2004 Toyota-Avensis "	Сатып алуу
8	2078 BC	" 2008 Mercedes-Benz Vito "	Сатып алуу
9	0059 BC	" 2013 Kia Bongo "	Сатып алуу
10	0096 BC	" 2007 Mercedes-Benz спринтер"	Сатып алуу
11	01KG 487 AG	" 2001 GAZ-33021 газель "	Сатып алуу
12	6903 BA	" 1993 Daimler-Benz тез жардам унаасы"	Сатып алуу
13	TRSB 0736	" 2011 Belarus-922.3 / трактор"	Сатып алуу
14		Мотоцикл	Сатып алуу
ЖАЛПЫ		**17**	

1.5.1.2. Окуу бөлмөлөрү

6-таблица. Дарсканалардын жана лабораториялардын түзүмдөргө карата бөлүнүшү

ТҮЗҮМДӨР	Дарсканалар									Лабораториялар									Окуу аянты (жалпы)		
	Лекциялык зал			Дарскана			Дарскана (жалпы)			Компьютердик лаборатория			Башка лаборатория			Лаборатория (жалпы)			Жалпы (дарск.+лабор.)		
	саны	сыйым-дуулугу	м²	саны	сыйым-дуулугу	м²	саны	сыйым-дуулугу	м²	саны	сыйым-дуулугу	м²	саны	сыйым-дуулугу	м²	саны	сыйым-дуулугу	м²	саны	сыйым-дуулугу	м²
Гуманитардык ф.	2	204	291,5	19	850	1337,8	21	1054	1629,3	0	0	0	4	110	273,7	4	110	273,7	25	1164	1903
Табигый илимдер				12	299	605,3	12	299	605,3	1	25	76,7	3	70	272,7	4	95	349,4	16	394	954,7
Көркөм өнөр ф.	1	54	96,7	13	181	222,15	14	235	318,93	1	10	41,34	1	25	193,9	2	35	235,24	16	270	554,17
Экономика жана башкаруу ф.	1	105	144,2	11	530	791,5	12	635	935,7	1	25	80,7	1	105	143	2	130	223,7	14	765	1,159,4
Коммуникация ф.	2	414	415,7	7	260	421,1				3	50	219,1							12	724	1055,9
Инженерия ф.				8	185	324,6	8	185	324,6	3	95	248,5	13	299	735,9	16	394	983,89	24	579	1308,49
Ветеринария ф.	3	240	332,4	3	116	152	6	356	484,4	-	-	-	13	390	782,3	13		782,3	19	746	1266,7
Айыл-чарба ф.	4	480	596,13	8	265	242,86	12	745	838,99	1	30	89,4	12	240	694,396	13	270	783,796	25	1015	1622,786
Теология ф.	2	108	242,4	6	200	353,5	8	308	595,9										8	308	595,9
Табигый илимдер инс.				1	25	29	1	25	29												
Коомдук илимдер инс.				2	28	59,35	2	28	59,35										2	28	59,35
Спорт фак.	0	0	0	8	185	411,16	8	185	411,16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	185	411,16
Туризм ф.	0	0	0	6	195	319,6	6	195	319,6	1	15	38	5	93	559,5	6	108	597,5	12	313	917,1
Чет тилдер жог. мектеби				49	1135	1799,9	49	1135	1799,9										49	1135	1799,9
Орто кесиптик колледж	1	100	133	14	400	746	15	500	879	2	55	94	2	55	113	4	110	207	17	610	1086
ЖАЛПЫ	12	1705	2252,03	157	4380	7513,61	169	6085	9765,64	12	275	798,34	42	1147	3074	54	1422	3872,34	223	7012	11853,45

1.5.1.2. Социалдык багыттагы имараттар

7-таблица. Социалдык багыттагы имараттардын бөлүнүшү

	Саны (даана)	Сыйымдуулугу	м²
Ашкана-кантин-буфет	16	1 916	3 605,4
Кинозал	1	132	299,7
ЖАЛПЫ	**17**	**2 048**	**3 905,1**

8-таблица. Спорттук объекттердин бөлүнүшү

Спорттук объекттер	Ачык (даана)	Жабык (даана)	м²
Футбол талаасы	2		9 027,8
Баскетбол аянтчасы	2	1*	1 822,19
Волейбол аянтчасы	2		593,33
Теннис корту	1		820
Гимнастика залы	1		180
Жөө жүргүнчүлөр аянтчасы	2		5 564,25
Күрөш залы		1	143,82
Фитнес залы		1	141,96
Бокс залы		1	168
Дзюдо жана самбо залы		1	187
Таэквондо залы		1	96,8
ЖАЛПЫ	**10**	**6**	**18 745,15**

9-таблица. Башка жалпы пайдалануучу жайлар

	Даана	Аянты (м²)	Сыйым-дуулугу (орун)
Сабактарга даярдануу үчүн атайын залдар	7	741,5	500
Китепкана жана окуу залдары	6	1 952,6	449
Жыйын залдары	19	595,4	466
Конференц-залдар	4	1 681,50	960
ЖАЛПЫ	**36**	**4 971**	**2 375**

10-таблица. Ашкана жана буфеттердин ээлеген аянты жана сыйымдуулугу			
Түзүмдөр	**Даана**	**Аянты (м²)**	**Сыйым-дуулугу (орун)**
Башкы имараттагы студенттер үчүн ашкана	1	208	238
Турмуш-тиричиликти тейлөө комплексиндеги студенттер үчүн ашкана	1	725	454
Башкы имараттагы кызматкерлер үчүн ашкана	1	110	100
Турмуш-тиричиликти тейлөө комплексиндеги кызматкерлер үчүн ашкана	1	725	300
Көп функционалдуу жыйын залы	1	286	104
VIP конок үйү	1	73	35
Мини-маркет	1	15	-
Башкы имараттагы буфет	1	67	56
Студенттер үйүндөгү (А корпусу) буфет	1	131	60
Экономика жана башкаруу факультетинин имаратындагы буфет	1	174	104
Айыл чарба факультетинин имаратындагы буфет	1	190	50
Окуу жана маектешүү жайы	1	384,46	230
ЖАЛПЫ	**12**	**3 088,5**	**1 731**

1.5.1.3. Иштөө бөлмөлөрү

11-таблица. Академиялык кызматкерлердин кабинеттери			
	Саны (даана)	**Колдонулган аянт м²**	**Колдонуу-чулардын саны**
Иштөө бөлмөлөрү	262	6 010,857	384

12-таблица. Административдик кызматкерлердин кабинеттери			
	Саны (даана)	**Колдонулган аянт м²**	**Колдонуу-чулардын саны**
Иштөө бөлмөлөрү	204	5 147,48	262
Тейлөөчү кызматкерлердин бөлмөлөрү	60	972,01	194

13-таблица. Склад, архив жана устаканалар		
	Даана	**Аянты (м2)**
Складдар	41	1 543,33
Архивдер	16	265,85
Устаканалар	7	469,95
ЖАЛПЫ	**66**	**2 312,13**

1.5.2. УЮШТУРУУЧУЛУК ТҮЗҮМ

АКАДЕМИЯЛЫК ТҮЗҮМДҮН СХЕМАСЫ

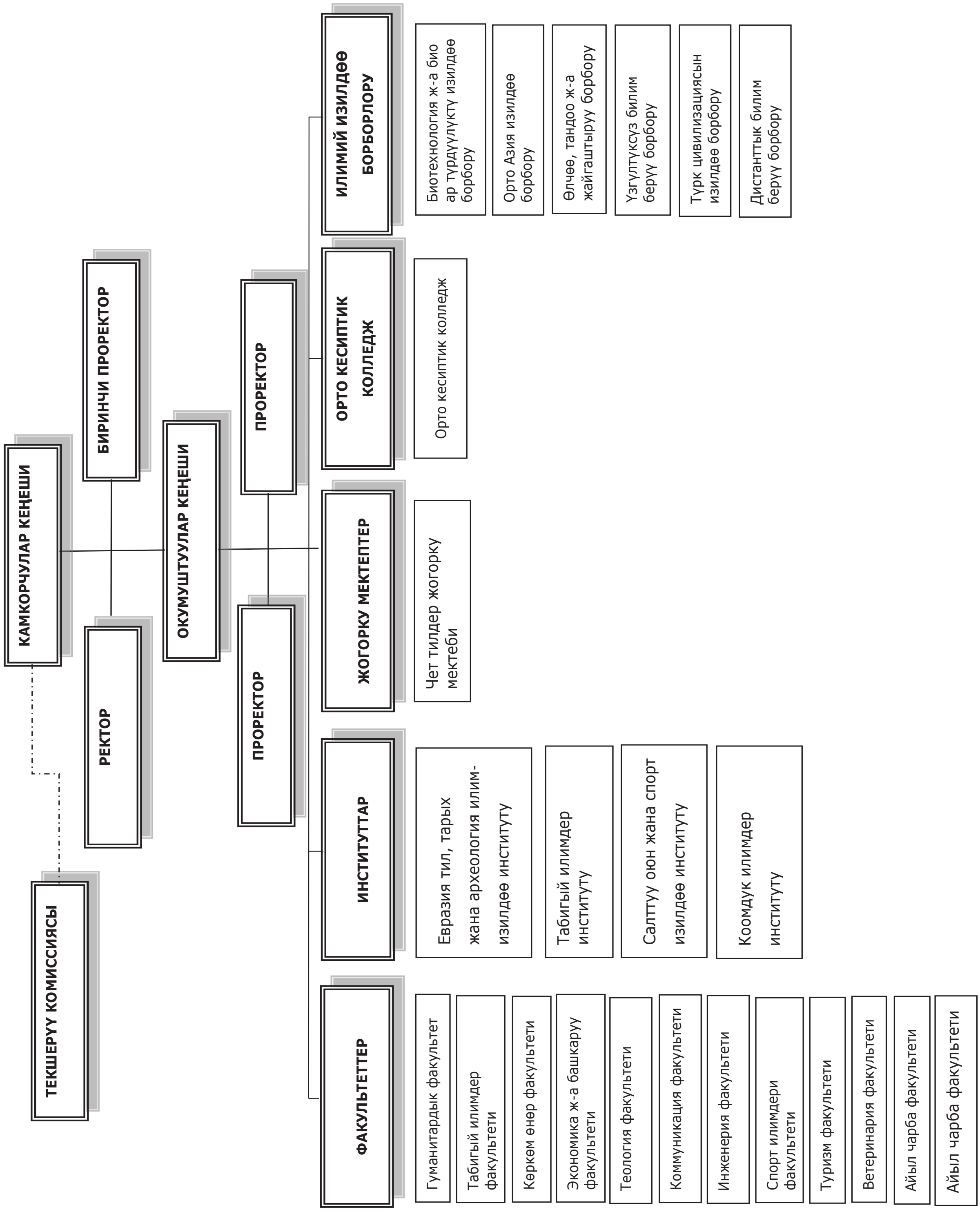

АДМИНИСТРАТИВДИК ТҮЗҮМДҮН СХЕМАСЫ

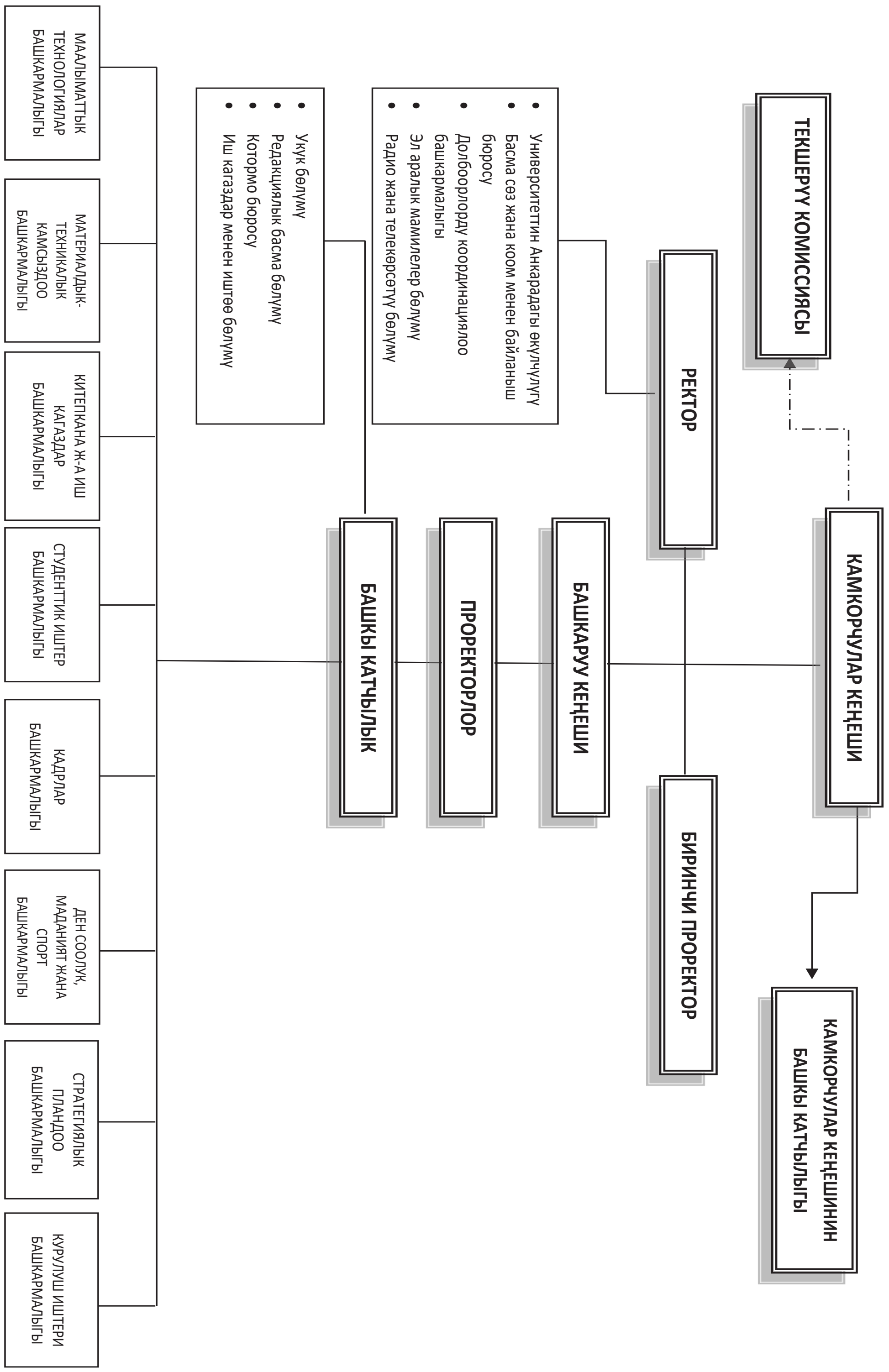

1.5.3. МААЛЫМАТТЫК РЕСУРСТАР ЖАНА ЖАБДУУЛАР

Университет окуу-тарбия иштерин жүргүзүүдө заманбап технологияларды колдонууга жана окуу жайдын жамаатынын бул ресурстардан пайдалануусун камсыз кылууга умтулат. Бул принциптин негизинде бардык түзүмдөрдүн IT жабдууларын инвентаризациялоого, материалдардын кыймылына, китепкананын кызматтарына, кадр маселесине жана студенттердин кыймылына байланыштуу процесстерди автоматташтырууга жардам көрсөтүүнү көздөйт.

Маалыматтык технологияларды пайдаланууну камсыз кылуучу университеттин маалыматтык технологиялар башкармалыгы илимий изилдөөлөрдө, билим берүү программаларында жана административдик түзүмдөрдүн иш алып баруусунда зарыл болгон программалык жабдуулар, жабдыктар, байланыш-катыш (network) түйүнү сыяктуу маалыматтык системаларды эксплуатацияга киргизет жана колдонуучулардын керектөөлөрүн камсыздайт. Окуу жайыбыз маалыматтык системаларга жана байланыш-катыш тармагына байланыштуу саясатты аныктап, муктаж болгон түзүмдөргө кеңеш берет, зарыл маалыматтык системаларды иштеп чыгат жана багыт берет.

Академиялык жана административдик түзүмдөрдүн өз ара электрондук маалымат алмашуусуна жана студенттердин маалыматты булактардан алуусуна мүмкүндүк берет. Ал бирдиктүү маалымат базасын түзүп, маалыматтарды топтоо, иштеп чыгуу, колдонуу жана алмашуу боюнча стандарттарды аныктап, аларды ишке ашырат.

14-таблица. Университетте колдонулган программалык жабдуулар жана маалыматтык системалар

№	Программалык жабдуунун аталышы	Программалык жабдууну колдонгон түзүм
1	Microsoft Ürünleri, MS Windows 7/10, Office, Windows Server 2016	Бардык түзүмдөр
2	Microsoft Ürünleri, MS Office 2010, 2013, 365 Windows Server 2016	Бардык түзүмдөр
3	Microsoft Ürünleri, MS Server 2016	Студенттик иштер башкармалыгы
4	Microsoft Security Essential / Kaspersky Antivirus	Бардык колдонуучулар
5	Nod32 антивирустук программа	Бардык түзүмдөр
6	Sentez Yazılım программасы	Буфет жана кантиндерди иштетүү бөлүмү
7	Time Control Software	Маалыматтык технологиялар / Кадрлар башкармалыгы
8	Öğrenci Otomasyon	Бүткүл университет
9	SGB.net документтерди башкаруу /кыймылдуу мүлк, кызматкер жана келишим	Автоматташтырылган программа, бардык түзүмдөр
10	GOREV.net / кызматкерлерди башкаруу программасы	Кызматкерлерди башкаруу программасы, бардык түзүмдөр
11	DISKET.net / ftp.manas.edu.kg	Документтер менен алмашуу программасы, бардык түзүмдөр
12	YORDAM программасы (китепкананын автоматташтырылган программасы)	Китепкана жана иш кагаздар программасы
13	Эсеп-кысап программасы	Курулуш иштери башкармалыгы

14	GPS-навигатор	Материалдык-техникалык камсыздоо
15	Spark (колдонуучулар ортосундагы байланыш программасы)	Бардык түзүмдөр
16	Strike Plagiarism	Антиплагиат программасы

Сервердик системалар

Университеттин системаларынын электрондук чөйрөсүн жөнгө салган серверлер тууралуу маалымат төмөнкү таблицада көрсөтүлгөн. 2020-2021-окуу жылына карата пландаштырылган программалык жабдууларды жаңыртуу иштеринин алкагында 2020-жылдан баштап, резервдик көчүрүү, башкаруу HP Proliant DL380 G10 жана маалыматты сактоо HP MSA2050 серверлери пайдаланылып келаткан серверлерге кошулуп, ишке киргизилген. Бул өзгөрүүлөрдүн натыйжасында интернет аркылуу иштеген системанын жана веб-баракчалардын коопсуз, ишенимдүү жана тез иштөөсү менен бирге маалыматтарды сактоо мүмкүнчүлүктөрү да кеңейтилген.

15-таблица. Серверлердин саны

Сервер	Даана	Орнотулган системалар
HP Proliant DL380 G3	3	Интернет серверлери (шлюз, роутер, брандмауэр)
HP Proliant DL380 G6	2	Студенттик иштер башкармалыгынын веб жана маалыматтык базасынын серверлери
HP Proliant ML350P G8	1	Sentez сервери (буфет)
HP MSA 1040	2	40TB, резервдик көчүрүү сервери (FTP, Web, SGB, e-mail, DNS...)
HP MSA 2050	1	40TB, маалыматты сактоо сервери (FTP, Web, SGB, e-mail, DNS...)
HP Proliant DL380 G9	1	Резервдик көчүрүү үчүн сервери үчүн башкаруу сервери
HP Proliant DL380 G10	2	Маалыматты сактоо сервери үчүн башкаруу сервери.
БАРДЫГЫ	**12**	

Окуу жайыбыздын көпчүлүк компьютердик лабораториялары, академиялык жана административдик кызматкерлеринин компьютердик системалары - Microsoft өнүмдөрү. Бул программалык жабдуулардын лицензиялары жыл сайын жаңыланып турат. Мындан тышкары түзүмдөрдө колдонулган программалык жабдуулар төмөнкү таблицада көрсөтүлгөн. Серверлерди жана компьютерлерди вирустук чабуулдардан коргоо үчүн Nod 32 антивирус программасы колдонулат.

16-таблица. Программалык жабдуулар жана компьютерлер

	Программалык жабдуунун аталышы	Колдонгон түзүм
1	Microsoft өнүмдөрү, MS Windows 7/10, Office, Windows Server 2016	Бардык түзүмдөр
2	Microsoft өнүмдөрү, MS Office 2010, 2013, 365 Windows Server 2016	Бардык түзүмдөр
3	Microsoft өнүмдөрү, MS Server 2016	Студенттик иштер башкармалыгы
4	Microsoft Security Essential / Kaspersky Antivirus	Бардык колдонуучулар

5	Nod32 антивирустук программа	Бардык түзүмдөр
6	Sentez программалык жабдуу	Буфет жана кантиндерди иштетүү бөлүмү
7	Time Control Software	Маалыматтык технологиялар / Кадрлар башкармалыгы
8	Студенттер үчүн автоматташтырылган система	Бүткүл университет
9	SGB.net документтерди башкаруу системасы (кыймылдуу мүлк, кызматкер жана келишим)	Автоматташтырылган программа, бардык түзүмдөр
10	GOREV.net / кызматкерлер тууралуу маалыматтар базасы	Кызматкерлерди башкаруу программасы, бардык түзүмдөр
11	DISKET.net / ftp.manas.edu.kg	Документтер менен алмашуу программасы, бардык түзүмдөр
12	YORDAM программалык жабдуу (китепкананын автоматташтырылган программасы)	Китепкана жана иш кагаздар программасы
13	Эсеп-кысап программасы	Курулуш иштери башкармалыгы
14	GPS-навигатор	Материалдык-техникалык камсыздоо
15	Spark (колдонуучулар ортосундагы байланыш программасы)	Бардык түзүмдөр
16	Strike Plagiarism	Антиплагиат программасы

КТМУнун студенттик шаарчаларында интернет байланышы

Университеттин студенттик шаарчасынын ичиндеги бардык имараттарда кабелдүү жана кабелсиз интернет орнотулган. Университеттин дарсканалары, конференц-залдары, жыйын залдары, китепкананын окуу залдары, студенттер үйлөрү, буфет-кафетерийлер сыяктуу жалпы пайдалануудагы жерлерде интернет түйүнү орнотулуп, бардык колдонуучуларга интернетти чексиз колдонуу мүмкүнчүлүгү берилген. Eduroam системасын ишке киргизүү жана 2018-2021-жылдары студенттик шаарчанын ичинде бардык студенттерге, окутуучуларга жана кызматкерлерге кабелсиз интернет байланышын түзүү иштери бүткөрүлүп, 82 даана wi-fi жабдуулары орнотулган. Eduroam системасын ишке киргизүү үчүн Ubiquiti Unifi WiFi жабдуулары колдонулган. Бул жабдуулар моделдерине жараша 30дан 250ге чейин колдонуучуга байланыш түзүү мүмкүнчүлүгүн камсыздайт жана 2.4 GHz, 5 GHz ылдамдыгында иштейт.

Бардык кызматкерлер жана студенттер үчүн камсыздалган интернет байланыш

Электрондук почта @manas.edu.kg (академиялык жана администратидик кызматкерлер, студенттер үчүн)	*6.500*
Жүктөлө турган файлдардын көлөмү жана ылдамдыгы	Чектөөсүз / 5 Mbs бир колдонуучу үчүн
Жүктөлө турган файлдардын көлөмү	Чектөөсүз
7/24 студенттик шаарчаларда интернет байланышы	Чектөөсүз
7/24 студенттик шаарчаларда Wi-Fi кызматы	Eduroam

Интернет тармагындагы өнүгүүлөргө катарлаш электрондук университет болуу максатында веб-серверден жана электрондук почта системасынан тышкары ички башкаруу кызматтарынын ичинен болжол менен 24 санариптик кызматы info.manas.edu.kg веб-интерфейсинде бир каттоо эсеби аркылуу кирүү мүмкүнчүлүгү түзүлгөн.

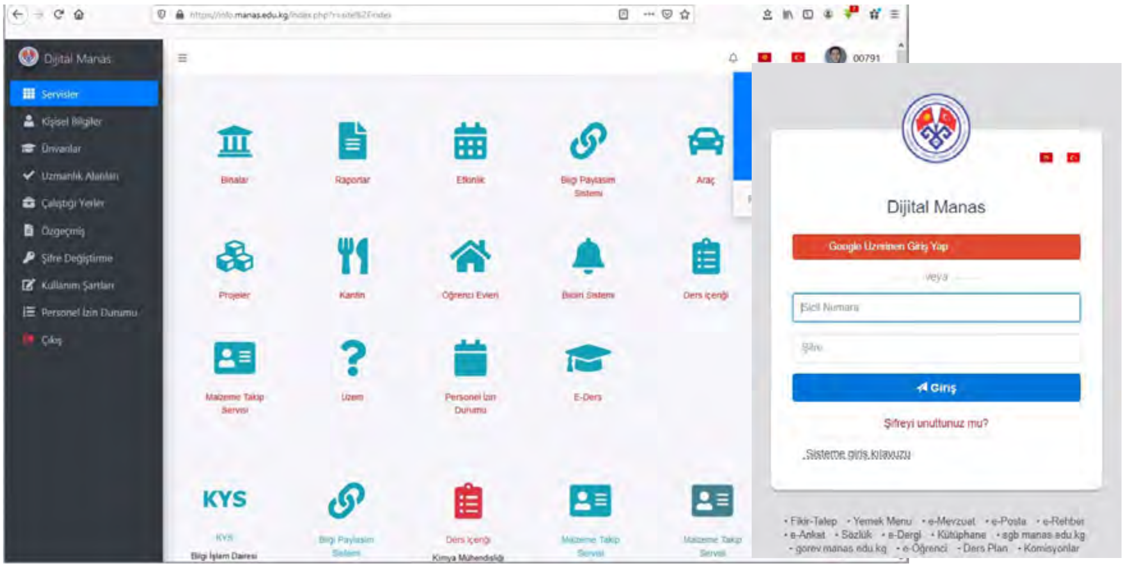

Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин маалыматтык технологиялар башкармалыгы байланыш-катыш (network) тармагынын жабдууларын иштетүү, башкаруу жана була-оптикалык кабелдерди орнотуу иштери боюнча маалыматтык технологиялар чөйрөсүндө кызмат көрсөтүү жана бул кызмат көрсөтүүлөрдүн сапатын жогорулатуу үчүн материалдык-техникалык базаны чыңдоо иштерин улантып келет.

Аталган иштерди мындан ары ырааттуу жана натыйжалуу жүргүзүү үчүн бардык серверлер бир жерде топтолгон. Бир топ сервердин (компьютердин) кубаттуулугун, электр энергиясын жана мейкиндикти үнөмдүү пайдалануу үчүн 1 даана 24 ГБ оперативдүү эс тутуму, 7.5 Тб катуу диски жана 4 даана Intel Xeon 4C 2.53 Ghz CPU процессордук блогу бар. IBM Blade Center Server, лицензиялуу Windows Server 2012 R2 операциондук система жана Open Source Linux операциондук система орнотулган.

Ошону менен катар студенттик шаарчаны кеңейтүү планы боюнча жаңы курулган имараттарда интернет түйүнү орнотулуп, курула турган жаңы имараттардын материалдык-техникалык базасын чыңдоо боюнча иштер улантылууда. Бул жаатта Media Manas радио жана телекөрсөтүү бөлүмү жайгашкан имаратта була-оптикалык кабелдерди орнотуу иштери бүтүрүлгөн.

Программалык жабдуулар жана компьютерлер

Университетте пайдаланылган компьютерлердин жана программалык жабдуулардын болжол менен 15%ы жыл сайын жаңыланып турат.

17-таблица: Программалык жабдуулар жана компьютерлер

Түрү	Административдик максатта	Билим берүү максатында	Жалпы
Программалык жабдуу	23	15	38
Компьютер	372	832	1 204
Ноутбук	82	149	231

18-таблица. Маалыматтык ресурстардын жана жабдуулардын жылдарга карата бөлүнүшү

Жыл	Түзүм	Компьютер	Принтер	Ноутбук	Проектор	Switch	Wi-fi	Сканер
*-2019	Административдик	400	148	92	23	135	289	12
	Академиялык	779	141	128	147	17	77	13
	БАРДЫГЫ	1 179	289	220	170	152	366	25
2020	Административдик	2	3	1	0	2	1	1
	Академиялык	1	2	2	1	0	0	0
	БАРДЫГЫ	3	5	3	1	2	1	1
2021	Административдик	12	9	7	4	18	90	3
	Академиялык	10	1	1	1	0	0	0
	БАРДЫГЫ	22	10	8	5	18	90	3
БАРДЫГЫ		**1 204**	**304**	**231**	**176**	**172**	**457**	**29**

* 2019-жылга жана андан мурунку маалыматтар.

19-таблица. Башка маалыматтык ресурстардын жана жабдуулардын жылдарга карата бөлүнүшү

Cinsi	**1995-2019**	**2020**	**2021**	**Toplam**
Оптикалык окурман	4	0	0	4
3d принтер	0	0	1	1
Тышкы HDD	54	4	5	63
Серверлер	12	1	1	14
Планшет-PC	8	0	1	9
Интегралдык компьютер	0	0	4	4
Басма машиналары (басма)	15	2	8	25
Көчүрмө машина	15	0	0	15
Камера	49	0	2	51
Видео камералар	25	0	1	26
Объектив жана линза	16	0	9	25
телевизорлор	224	7	11	242
микроскоптор	87	0	16	103
Кондиционер	90	1	15	106
Телефон (Коммутатор, Wireless, Office,Мобилдик)	861	6	76	943
Спутниктик кабылдагыч	108	8	2	118
Музыка ойноткучтар	67	0	1	68
Маршрутизаторлор (роутер түзмөктөрү)	1	4	0	5
БАРДЫГЫ	**1 636**	**33**	**153**	**1 822**

Университет тарабынан иштелип чыккан программалык жабдуулар

1.Академиялык ишмердүүлүктү баалоо жана шыктандыруу системасы

2.Студенттик үйлөргө студенттерди каттоо системасы

3.КТМУнун электрондук маалыматнаамасы

4.Алтын көпүрө" түрк тилин үйрөтүү окуу куралынын топтому

5.Алтын көпүрө" кыргыз тилин үйрөтүү окуу куралынын топтому

6.Конок үйлөрүн жана кызматтык турак жайларды иштетүү бөлүмүнүн конокторду каттоо системасы

7.Сабактар тууралуу маалыматтар пакети

8.КТМУнун комиссиялары

9.Сапатты башкаруу системасы (KYS)

10.КТМУнун келишимдери

11.КТМУнун кызматкерлерине жана студенттерине СМС жиберүү системасы

12.Окуу жана маектешүү жайынын тамак-аштар тизмеси жана аны экранда чагылдыруу боюнча программалык жабдуусу

13.Коомдук илимдер институтунун диссертациялык иштерин архивдөө жана диссертациялык иштердин темаларын каттоо системасы

14.КТМУнун кызматкерлерин жана студенттерин издөөнү автоматташтыруу

15.Иш-чараларды каттоо системасы

16.Унааларды каттоо жана автоматташтыруу системасы

17.Eduroam wi-fi системасы

18.Университеттин түзүмдөрүнүн ортосунда өз ара маалымат алмашуу системасы

19.КТМУнун имараттарды көзөмөлдөө системасы

20.Академиялык кызматкерлерди ишке кабыл алууну автоматташтыруу системасы

21.Илимий изилдөө долбоорлорун башкаруу системасы

22.Бүтүрүүчү квалификациялык иштерди башкаруу системасы

23.Электрондук түрдө кыдырма барагын толтуруу жана буюмдарды көзөмөлдөө боюнча программалык жабдуу

24.Сабактардын мазмуну (коомдук илимдер институту жана табигый илимдер институту).

COVID-19 илдетинин пайда болушу менен 2020-жылдын март айында аралыктан окутууну ишке ашыруу үчүн 2020-жылдын жазгы семестринде сабактар Google Classroom дайындоо тутумунун жардамы менен өткөрүлдү. Маалыматтык технологиялар башкармалыгы тарабынан окутуучуларга жана студенттер үчүн Google G Suit сервистери тууралуу тренингдер уюштурулду. 2020-жылдын күзгү семестринде Moodle платформасын колдонуу тууралуу чечим менен http://eders.manas.edu.kg/ веб-интерфейсинде Moodle платформасы түзүлдү. Moodle платформасы ABIS OBIS системасы менен бирдикте иштейт. Окутуучулар үчүн info.manas.edu.kg порталы аркылуу студенттер үчүн болсо obis.manas.edu.kg аркылуу электрондук сабактар платформасын колдонуу мүмкүнчүлүгү камсыздалды. Аралыктан окутууну толук кандуу камсыз кылуунун үстүндө иштеп жатабыз.

Жаңылыктар

2021-жылдын март айынан баштап университеттин санариптик трансформация долбоорунун алкагында мекеменин ичинде документ жүгүртүү системасында электрондук кол тамганы колдонуу процесси башталды. Бул жаатта Кыргыз-Түрк "Манас" университети документ жүгүртүүдө электрондук кол тамганы колдонгон биринчи университет болуп саналат.

Пандемия уланып жатканына байланыштуу 2021-окуу жылында аралыктан окутуу мүмкүнчүлүктөрүн камсыз кылуу максатында 2021-жылдын жаз/күз семестринде сабактарды аралыктан окутуу формасында өткөрүү үчүн Moodle билим берүү системасы жана Gsuit кызматтары колдонулду. Маалыматтык технологиялар башкармалыгы тарабынан аралыктан окутуу үчүн зарыл болгон бардык техникалык жана сервистик тейлөө кызматтары көрсөтүлгөн. Окутуучуларга жана студенттерге Moodle жана Gsuit кызматтары тууралуу керектүү тренингдер өткөрүлгөн жана жардам көрсөтүлгөн. Санариптик трансформация долбоорунун алкагында бардык ички электрондук кызматтары info.manas.edu.kg порталы аркылуу бирдиктүү кирүү менен пайдаланууга берилди. Аралыктан окутуу иш-чаралардын андан ары өнүктүрүү, өркүндөтүү жана аларга көмөк көрсөтүү боюнча зарыл иштер уланууда.

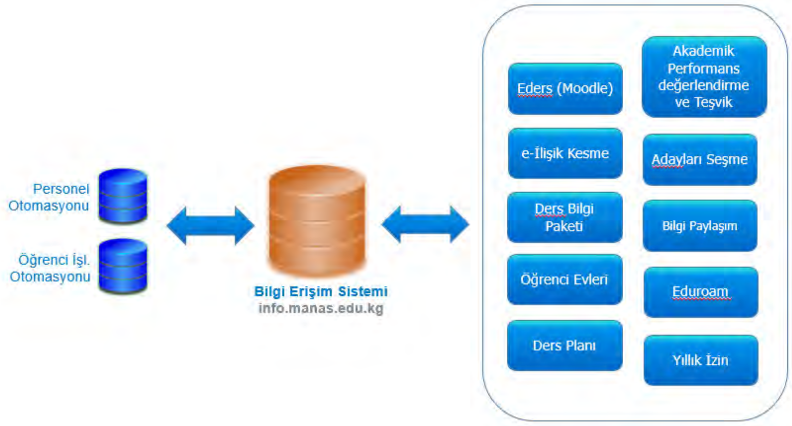

20-таблица. Лабораториялар жана окуу-өндүрүштүк устаканалар

	Лабораториялардын жана окуу-өндүрүштүк устаканалардын аталыштары	Жайгашкан жери	Сыйымдуулугу	Аянты (м²)
1	Компьютердик лаборатория	Маалыматтык технологиялар башк.	21	76,50
2	Компьютердик лаборатория	Маалыматтык технологиялар башк.	21	73,80
3	Конфуций атындагы мультимедиалык лаб.	Гуманитардык факультет	30	81,10
4	Психологиялык кеңеш жана көмөк көрсөтүү лаб.	Гуманитардык факультет	25	41,00
5	Синхрондук котормо боюнча окуу-өндүрүштүк жана мультимедиалык лаборатория	Гуманитардык факультет	20	58,30
6	Компьютердик лаборатория	Табигый илимдер факультети	20	76,70
7	Физика лабораториясы	Табигый илимдер факультети	50	110,10

8	Гистология лабораториясы	Табигый илимдер факультети	15	82,70
9	Биохимия лабораториясы	Табигый илимдер факультети	15	79,90
10	Компьютердик лаборатория	Көркөм өнөр факультети	10	41,34
11	Сахна устаканасы	Көркөм өнөр факультети	25	193,90
12	проф. Мехмет Башбуг атындагы сүрөт тартуу устаканасы	Көркөм өнөр факультети	30	317,30
13	Көркөм сүрөт окуу устаканасы	Көркөм өнөр факультети	25	54,75
14	Кол өнөрчүлүк устаканасы	Көркөм өнөр факультети	26	58,63
15	Сүрөт устаканасы	Көркөм өнөр факультети	15	57,91
16	Компьютердик лаборатория	Экономика жана башкаруу факультети	25	80,70
17	Фотосудия	Коммуникация факультети	30	76,80
18	Графикалык дизайн лабораториясы	Коммуникация факультети	20	73,90
19	Видео монтаж лабораториясы	Коммуникация факультети	10	43,60
20	Графикалык анимация лабораториясы	Коммуникация факультети	20	101,60
21	Үндү жазуу студиясы	Коммуникация факультети	4	17,90
22	"Манас" гезитинин устаканасы	Коммуникация факультети	12	39,70
23	Компьютердик зал	Китепкана жана иш кагаздары башк.	15	36,00
24	Автоунаа устаканасы	Орто кесиптик колледж	25	46,00
25	Бетон иштетүү устаканасы	Орто кесиптик колледж	30	67,00
26	Компьютердик класс (программалоо)	Орто кесиптик колледж	30	47,00
27	Компьютердик лаборатория -CAD лабораториясы	Орто кесиптик колледж	25	47,00
28	Ширетүү устаканасы	Орто кесиптик колледж	30	144,00
29	Жыгач иштетүү устаканасы	Орто кесиптик колледж	30	72,00
30	Панелдерди иштетүү устаканасы	Орто кесиптик колледж	30	108,00
31	Автоунаа устаканасы	Орто кесиптик колледж	30	180,00
32	Техникалык чиймелерди даярдоо устанакасы	Орто кесиптик колледж	25	56,00
33	CİSCO тармактык технологиялар лабораториясы	Инженерия факультети	31	80,70
34	Изилдөө жана долбоорлорду иштеп чыгуу лабораториясы	Инженерия факультети	32	84,40
35	Программалоо лабораториясы	Инженерия факультети	32	83,40
36	Илимий изилдөө лабораториясы	Инженерия факультети	5	27,10
37	Жалпы химия лабораториясы	Инженерия факультети	25	54,90
38	Органикалык химия лабораториясы	Инженерия факультети	25	50,20
39	Радиоэкология лабораториясы	Инженерия факультети	25	27,00
40	Экомониторинг лабораториясы	Инженерия факультети	25	77,59
41	Экологиялык инженерия лабораториясы	Инженерия факультети	30	81,80
42	Илимий изилдөө лабораториясы	Инженерия факультети	25	54,30
43	Борбордук илим изилдөө лабораториясы	Инженерия факультети	25	56,10
44	Тамак аш технологиясы лабораториясы	Инженерия факультети	24	158,00
45	Тамак-аш азыктарын анализдөө лабораториясы	Инженерия факультети	24	81,90

46	Физикалык химия лабораториясы	Инженерия факультети	10	28,90
47	Тамак аш микробиологиясы лабораториясы	Инженерия факультети	16	37,60
48	Электр инженериясы лабораториясы/ Электрдик схемалар лабораториясы/ Логикалык схемалар жана микропроцессорлор лабораториясы/ Байланыш системалары лабораториясы	Инженерия факультети	40	87,50
49	COVID -19 (ПЦР) лабораториясы	Ден соолук, маданият жана спорт башк. (ден соолук борбору)	1	173,80
50	Биохимия жана гематология лабораториясы	Ден соолук, маданият жана спорт башк. (ден соолук борбору)	1	190,80
51	Компьютердик лаборатория	Туризм факультети	15	38,00
52	Барды иштетүү өнөрканасы	Туризм факультети	20	35,75
53	Меймандарды тейлөө өнөрканасы	Туризм факультети	20	44,42
54	Таттуу азыктарды бышыруу өнөрканасы	Туризм факультети	15	25,43
55	Тамак бышыруу өнөрканасы	Туризм факультети	20	53,90
56	Окуу-өндүрүштүк мейманкана	Туризм факультети	18	400,00
57	Гистопатология лабораториясы	Ветеринария факультети	30	70,50
58	Анатомия лабораториясы	Ветеринария факультети	30	139,70
59	Микроскопиялык изилдөө лабораториясы	Ветеринария факультети	30	63,10
60	Фармакалогия лабораториясы	Ветеринария факультети	30	52,70
61	Өндүрүштүк лаборатория	Ветеринария факультети	30	62,30
62	Биохимия лабораториясы	Ветеринария факультети	30	52,70
63	Паразитология лабораториясы	Ветеринария факультети	30	54,20
64	Микробиология лабораториясы	Ветеринария факультети	30	49,70
65	Биостатика лабораториясы	Ветеринария факультети	30	36,90
66	Жаныбарларды азыктандыруу жана зоотехния лабораториясы	Ветеринария факультети	30	36,70
71	Фитопатология лабораториясы	Айыл чарба факультети	20	67,60
72	Клиникалык лаборатория	Айыл чарба факультети	20	79,20
73	Биотехнология лабораториясы	Айыл чарба факультети	20	98,90
74	Мөмө-жемиш өсүмдүктөрүн изилдөө лаб.	Айыл чарба факультети	20	56,00
75	Талаа өсүмдүктөрүн изилдөө лаб.	Айыл чарба факультети	20	56,00
76	Тоют өсүмдүктөрүн изилдөө лабораториясы	Айыл чарба факультети	20	56,00
77	Нематалогия лабораториясы	Айыл чарба факультети	20	43,70
78	Помология лабораториясы	Айыл чарба факультети	20	45,20
79	Гербология лабораториясы	Айыл чарба факультети	20	47,90
80	Урук өндүрүү лабораториясы	Айыл чарба факультети	20	42,90
81	Компьютердик лаборатория	Айыл чарба факультети	30	89,40
82	Молекулярдык биология жана биотехнология лабораториясы	Айыл чарба факультети	20	37,65
БАРДЫГЫ			**1 881**	**6 233,82**

1.5.4. АДАМ РЕСУРСТАРЫ

1.5.4.1. Академиялык кызматкерлер

Университет адам ресурстарын башкарууда талбай изденүү жана ачык-айкын башкаруу жолун тандап алган. Бул жаатта окуу жайыбыз кызматкерлердин иш натыйжалуулугун арттыруу жана өнүккөн технологияга ылайык долбоорлорду даярдоо максаттарын көздөйт.

Университет академиялык жана административдик кызматкерлерди тандап алууда сапатка негизделген ыкманы колдонуп, мыйзам чегинде бул маселеге өтө кылдаттык менен мамиле кылат. 2021-2022-окуу жылында ТРнын 2547-номерлүү «Жогорку билим берүү жөнүндөгү мыйзамынын» 39-беренесинин негизинде 32 ар башка университеттен 59 илимий даражага ээ окутуучу эмгектенген.

21-таблица. Жылдарга карата кызматкерлердин саны

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2020-2021 өзгөрүү (%)
Академиялык кызматкерлер	492	514	552	536	501	533	548	507	-8,09
Административдик кызматкерлер	284	307	296	297	289	314	320	309	-3,56
Убактылуу негизде иштеген административдик кызматкерлер	133	133	159	169	138	127	115	157	26,75
ЖАЛПЫ	**909**	**954**	**1007**	**1002**	**928**	**974**	**983**	**973**	**15,10**

Булак: Кадрлар башкармалыгы (декабрь-2021)

22-таблица. Академиялык кызматкерлердин ээлеген кызматына жана ставкасына карата бөлүнүшү

Ээлеген кызматы	**Ээлеген кызматына жана ставкасына жараша**			
	Толук ставкада иштеген	Жарым ставкада иштеген	Сааттык ставкада иштеген	Бардыгы
Профессор	65	7	11	83
Доцент	48	10	23	81
Доценттин м.а.	37	0	0	37
Доценттин м.а.	4	0	0	4
PhD даражасына ээ ага окутуучу	45	7	20	72
Ага окутуучу	50	18	31	99
Окутуучу	90	7	1	98
Адис	9	-	-	9
Кенже илимий кызматкер	24	-	-	24
Жалпы	**372**	**49**	**86**	**507**

23-таблица. КРнын жараны болгон академиялык кызматкерлердин ээлеген кызматына жана ставкасына карата бөлүнүшү

Ээлеген кызматы	Ээлеген кызматына жана ставкасына жараша			
	Толук ставкада иштеген	Жарым ставкада иштеген	Толук ставкада иштеген	Жарым ставкада иштеген
Профессор	24	7	10	41
Доцент	24	10	23	57
Доценттин м.а.	28	-	-	28
PhD даражасына ээ ага окутуучу	41	7	19	67
Ага окутуучу	32	17	29	78
Окутуучу	42	7	1	50
Адис	6	-	-	6
Кенже илимий кызматкер	18	-	-	18
Жалпы	215	48	82	345

24-таблица. ТР жана башка өлкөлөрдүн жараны болгон академиялык кызматкерлердин ээлеген кызматына жана ставкасына карата бөлүнүшү

Ээлеген кызматы	Ээлеген кызматына жана ставкасына жараша			
	Толук ставкада иштеген	Жарым ставкада иштеген	Сааттык ставкада иштеген	Бардыгы
Профессор	41	-	-	41
Доцент	24	-	-	24
Доценттин м.а.	9	-	-	9
Доценттин м.а.	4	-	-	4
PhD даражасына ээ ага окутуучу	4	-	1	5
Ага окутуучу	18	1	2	21
Окутуучу	48	-	-	48
Адис	3	-	-	3
Кенже илимий кызматкер	6	-	-	6
ЖАЛПЫ	**157**	**1**	**3**	**161**

ТРнын 2547-номерлүү «Жогорку билим берүү жөнүндөгү мыйзамынын» 39-беренесине ылайык, 2021-2021-окуу жылында университетте бардыгы болуп 68 профессор окутуучу, анын ичинен 40 профессор, 22 доцент жана 6 доценттин милдетин аткаруучусу дайындалган. 2020-2021-окуу жылынын аягында 16 илимий даражага ээ окутуучу иштен кеткен.

2021-2022-окуу жылында болсо, ТРнын 2547-номерлүү «Жогорку билим берүү жөнүндөгү мыйзамынын» 39-беренесине ылайык 9 илимий даражага ээ окутуучу алгачкы жолу дайындалган.

25-таблица. ТР жана башка өлкөлөрдүн жараны болгон академиялык кызматкерлердин ээлеген кызматына жана ставкасына карата бөлүнүшү

	Иштеген түзүмү	Келген университети	
Профессор	Гуманитардык факультет	Йылдырым Беязит атындагы университет	40
	Гуманитардык факультет	Хажы Байрам Вели атындагы университет	
	Гуманитардык факультети	Памуккале университети	
	Гуманитардык факультет	Думлупынар университети	
	Гуманитардык факультет	Йылдырым Беязит атындагы университет	
	Гуманитардык факультет	Гази университети	
	Гуманитардык факультет	Селчук университети	
	Гуманитардык факультет	Сакарья университети	
	Гуманитардык факультет	Ататүрк атындагы университет	
	Табигый илимдер факультети	Мерсин университети	
	Табигый илимдер факультети	Мармара университети	
	Табигый илимдер факультети	Ван жүзүнчү жыл университети	
	Көркөм өнөр факультети	Гази университети	
	Экономика жана башкаруу факультети	Балыкесир университети	
	Экономика жана башкаруу факультети	Ататүрк атындагы университет	
	Экономика жана башкаруу факультети	Сакарья университети	
	Экономика жана башкаруу факультети	Шырнак университети	
	Экономика жана башкаруу факультети	Коркут Ата атындагы университет	
	Теология факультети	Он тогузунчу май университети	
	Теология факультети	Хажы Байрам Вели атындагы университет	
	Теология факультети	Анкара университети	
	Коммуникация факультети	Эржиес университети	
	Коммуникация факультети	Ататүрк атындагы университет	
	Коммуникация факультети	Ататүрк атындагы университети	
	Инженерия факультети	Ван жүзүнчү жыл университети	
	Инженерия факультети	Гази университети	
	Инженерия факультети	Сүтчү Имам атындагы университет	
	Инженерия факультети	Гебзе техникалык университети	
	Ветеринария факультети	Жумхуриет университети	
	Ветеринария факультети	Фырат университети	
	Ветеринария факультети	Ван жүзүнчү жыл университети	
	Ветеринария факультети	Жумхуриет университети	
	Ветеринария факультети	Селчук университети	
	Айыл чарба факультети	Селчук университети	
	Айыл чарба факультети	Акдениз университети	
	Айыл чарба факультети	Сүтчү Имам атындагы университет	
	Айыл чарба факультети	Он тогузунчу май университети	

	Айыл чарба факультети	Ататүрк атындагы университет	
	Дене тарбия жана спорт жогорку мектеби	Муш Алпарслан университети	
	Туризм жана мейманкана иштетүү жогорку мектеби	Хажы Байрам Вели университети	
Доцент	Гуманитардык факультет	Ван жүзүнчү жыл университети	22
	Гуманитардык факультет	Ататүрк атындагы университет	
	Гуманитардык факультет	Ататүрк атындагы университет	
	Табигый илимдер факультети	Сакарья университети	
	Көркөм өнөр факультети	Акдениз университети	
	Экономика жана башкаруу факультети	Памуккале университети	
	Экономика жана башкаруу факультети	Шырнак университети	
	Экономика жана башкаруу факультети	Бюлент Эжевит университети	
	Экономика жана башкаруу факультети	Коджаэли университети	
	Экономика жана башкаруу факультети	Алпарслан Түркеш атындагы илимий-технологиялык университет	
	Теология факультети	Чукурова университети	
	Гуманитардык факультет	Мимар Синан атындагы көркөм өнөр университети	
	Теология факультети	Он тогузунчу май университети	
	Теология факультети	Эржиес университети	
	Теология факультети	Ахи Эвран атындагы университет	
	Айыл чарба факультети	Ахи Эвран атындагы университет	
	Айыл чарба факультети	Абант Иззет Байсал атындагы университет	
	Айыл чарба факультети	Коджаэли университети	
	Орто кесиптик колледж	Нежметтин Эрбакан атындагы университет	
	Дене тарбия жана спорт жогорку мектеби	Сүтчү Имам атындагы университет	
	Туризм жана мейманкана иштетүү жогорку мектеби	Аднан Мендерес атындагы университет	
	Туризм жана мейманкана иштетүү жогорку мектеби	Хажы Байрам Вели университети	
Доценттин м.а.	Гуманитардык факультет	Бюлент Эжевит университети	6
	Гуманитардык факультет	Нежметтин Эрбакан атындагы университет	
	Табигый илимдер факультети	Он тогузунчу май университети	
	Туризм жана мейманкана иштетүү жогорку мектеби	Газиосманпаша атындагы университет	
	Туризм жана мейманкана иштетүү жогорку мектеби	Селчук университети	
	Туризм жана мейманкана иштетүү жогорку мектеби	Нигде Өмер Халисдемир атындагы университет	
TOPLAM		**68**	

26-таблица. 2021-2022-окуу жылында 39-беренесинин негизинде башка университеттерден келип иштеген академиялык кызматкерлердин саны			
Ээлеген кызматы	Иштеген түзүмү	Келген университети	Киши саны
Профессор	Көркөм өнөр факультети	Катип Челеби атындагы университет	7
	Экономика жана башкаруу факультети	Катип Челеби атындагы университет	
	Теология факультети	Анадолу университети	
	Экономика жана башкаруу факультети	Эржиес университети	
	Айыл чарба факультети	Ататүрк атындагы университет	
	Ветеринария факультети	Фырат университети	
	Коммуникация факультети	Хажы Байрам Вели атындагы университет	
Доцент	Орто кесиптик колледж	Аднан Мендерес атындагы университет	2
	Экономика жана башкаруу факультети	Бурса техникалык университет	
Жалпы			9

Университетте эмгектенген академиялык кызматкерлердин жынысына карата бөлүнүшү төмөндөгү таблицада көрсөтүлгөндөй, 54,98%ын эркек жана 45,02%ын аял окутуучу түзөт.

27-таблица. Академиялык кызматкерлердин жаш курагы, ээлеген кызматы жана жынысына карата бөлүнүшү

Ээлеген кызматы	**20-29 жаш**		**30-39 жаш**		**40-49 жаш**		**50-59 жаш**		**60 жаштан жогору**		**Бардыгы**	
	Эркек	Аял	Эркек	Аял	Эркек	Аял	Эркек	Аял	Эркек	Аял	Эркек	Аял
Профессор	-	-	-	-	11	1	44	3	-	8	55	12
Доцент	-	-	4	1	11	6	18	10	-	-	33	17
Доц.м.а.	-	-	4	13	8	5	1	1	-	-	13	19
Доц.м.а.	-	-	1	-	2	-	1	-	-	-	4	0
PhD даражасына ээ ага окутуучу	-	-	2	8	6	14	6	9	-	-	14	31
Ага окутуучу	-	-	5	2	11	9	14	9	-	-	30	20
Окутуучу	1	4	14	19	18	19	6	9	-	-	39	51
Адис	-	-	2	1	1	3	2	-	-	-	5	4
Кенже илимий кызматкер	5	3	6	10	-	-	-	-	-	-	11	13
ЖАЛПЫ	**6**	**7**	**38**	**54**	**68**	**57**	**92**	**41**	**0**	**8**	**204**	**167**

Толук ставкада иштеген академиялык кызматкерлердин кызмат ордуна карата бөлүнүшү төмөндөгү таблицада көрсөтүлүп, бул таблица боюнча Кыргыз Республикасынын жараны болгон 215, Түркия Республикасынын жараны болгон 154 жана башка өлкөлөрдүн жараны болгон 7 академиялык кызматкер эмгектенип жатат. Башка өлкөлөрдөн келип иштеген кызматкерлер негизинен Конфуций институту менен түзүлгөн кызматташтыктын алкагында дайындалган окутуучулар болуп саналат. Алардын ичинен бирөөсү – Иран Ислам Республикасынын жараны.

28-таблица. Толук ставкада иштеген академиялык кызматкерлердин ээлеген кызматына карата бөлүнүшү

Ээлеген кызматы	КРнын жараны болгон академиялык кызматкерлер	ТРнын жараны болгон академиялык кызматкерлер	Башка өлкөлөрдүн жараны болгон академиялык кызматкерлер
Профессор	24	41	-
Доцент	24	22	2
Доц.м.а.	28	13	-
Доц.м.а.	-	4	-
PhD даражасына ээ ага окутуучу	41	4	-
Ага окутуучу	32	17	1
Окутуучу	42	44	4
Адис	6	3	-
Кенже илимий кызматкер	18	6	-
ЖАЛПЫ	**215**	**154**	**7**

29-таблица. Академиялык кызматкерлердин кызмат мөөнөтүнө карата бөлүнүшү

Кызмат мөөнөтү	Киши саны			Пайыздык катыш		
	Аял	Эркек	Бардыгы	Аял	Эркек	Бардыгы
0 - 3 жыл	27	63	90	7,26	16,94	24,19
4 - 6 жыл	13	25	38	3,49	6,72	10,22
7 - 10 жыл	24	31	55	6,45	8,33	14,78
11 - 15 жыл	58	49	107	15,59	13,17	28,76
16 - 20 жыл	28	25	53	7,53	6,72	14,25
21 жылдан ашык	17	12	29	4,57	3,23	7,80
ЖАЛПЫ	**167**	**205**	**372**	**44,89**	**55,11**	**100,00**

30-таблица. Кызматка дайындалган/кызматтан бошотулган академиялык кызматкерлердин саны

2020		2021	
Кызматка дайындалган	Кызматтан бошотулган	Кызматка дайындалган	Кызматтан бошотулган
24	29	24	15

31-таблица. Толук ставкада иштеген академиялык кызматкерлердин түзүмдөргө карата бөлүнүшү

Түзүмдөр	Профессор			Доцент			Доц.м.а.			PhD даражасына ээ ага окутуучу			Ага окутуучу			Окутуучу			Адис			Кенже и. к.		
	ТР	КР	Башка өлкө	ТР	КР	Башка өлкө	ТР	КР	Башка өлкө	ТР	КР	Башка өлкө	ТР	КР	Башка өлкө	ТР	КР	Башка өлкө	ТР	КР	Башка өлкө	ТР	КР	Башка өлкө
Гуманитардык факультет	9	12	-	5	3	2	4	7	-	1	14	-	1	2	1	-	7	2	-	1	-	1	3	-
Табигый илимдер факультети	3	4	-	1	5	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	3	-
Көркөм өнөр факультети	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	6	9	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-
Экономика жана башкаруу факультети	5	2	-	4	1	-	1	10	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-
Коммуникация факультети	1		-	1	1	-	3	2	-	-	5	-	-	6	-	-	-	-	1	-	-	2	1	-
Инженерия факультети	5	4	-	-	9	-	-	4	-	-	4	-	3	3	-	-	-	-	-	2	-	-	3	-
Спорт илимдери факультети	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	3	-	1	3	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-
Туризм факультети	1	1	-	2	1	-	1	1	-	-	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Ветеринария факультети	6	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Айыл чарба факультети	5	1	-	2		-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Теология факультети	3		-	4		-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	2	1	-	-	-	-	4	-
Чет тилдер жогорку мектеби	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	5	-	2	1	-	44	29	1	-	-	-	-	-	-
Орто кесиптик колледж	-	-	-	1	-	-	2	-	-	1	2	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Жалпы	41	26	0	21	22	2	13	28	0	4	41	0	17	32	1	44	42	4	3	6	0	6	18	0

32-таблица. Жарым ставкада иштеген академиялык кызматкерлердин түзүмдөргө карата бөлүнүшү

Түзүмдөр	Профессор	Доцент	Доц. м. а.	PhD дараж ээ ага окутуучу	Ага окутуучу	Окут уучу	Адис	Бар дыгы
Гуманитардык факультет	-	3	-	2	-	-	-	**5**
Табигый илимдер факультети	4	4	-	3	-	-	-	**11**
Көркөм өнөр факультети	1	1	-	-	11	-	-	**13**
Экономика жана башкаруу факультети	-	1	-	2	-	-	-	**3**
Коммуникация факультети	-	-	-	-	-	-	-	**0**
Инженерия факультети	-	-	-	-	-	-	-	**0**
Спорт илимдери факультети	-	-	-	-	3	-	-	**3**
Туризм факультети	-	-	-	-	-	-	-	**0**
Ветеринария факультети	1	1	-	-	-	-	-	**2**
Айыл чарба факультети	-	-	-	-	-	-	-	**0**
Теология факультети	-	-	-	-	-	-	-	**0**
Чет тилдер жогорку мектеби	-	-	-	-	-	7	-	**7**
Орто кесиптик колледж	-	-	-	-	2	-	-	**2**
ЖАЛПЫ	**6**	**10**	**0**	**7**	**16**	**7**	**0**	**46**

33-таблица. Сааттык ставкада иштеген академиялык кызматкерлердин түзүмдөргө карата бөлүнүшү

Түзүмдөр	Профессор	Доцент	Доц. м. а.	PhD дараж ээ ага окутуучу	Ага окутуучу	Окут уучу	Адис	Бар дыгы
Гуманитардык факультет	3	4	-	7	1	-	-	**15**
Табигый илимдер факультети	4	4	-	2	-	-	-	**10**
Көркөм өнөр факультети	-	-	-	1	14	-	-	**15**
Экономика жана башкаруу факультети	3	4	-	-	1	-	-	**8**
Коммуникация факультети	1	2	-	1	4	-	-	**8**
Инженерия факультети	2	7	2	4	-	-	-	**15**
Спорт илимдери факультети	3	1	-	2	7	-	-	**13**
Туризм факультети	-	1	1	-	2	-	-	**4**
Ветеринария факультети	2	-	-	-	-	-	-	**2**

Айыл чарба факультети	2	3	-	3	-	-	-	**8**
Теология факультети	-	-	-	-	-	1	-	**1**
Чети тилдер жогорку мектеби	-	-	-	-	-	-	-	**0**
Орто кесиптик колледж	1	3	3	1	6	-	-	**14**
ЖАЛПЫ	**21**	**29**	**6**	**21**	**35**	**1**	**0**	**113**

1.5.4.2.Административдик кызматкерлер

Университетибизде 309 толук ставкада жана 155 убактылуу негизде иштеген административдик кызматкер бар. Административдик кызматкерлерибиздин факультеттерге жана түзүмдөргө карата бөлүнүшү төмөндөгү таблицада көрсөтүлгөн. Административдик кызматкерлердин саны эң көп болгон түзүмдөр – курулуш иштери башкармалыгы, ден соолук, маданият жана спорт башкармалыгы, башкы катчылык жана ректорат. Убактылуу негизде иштеген кызматкерлердин саны эң көп болгон түзүмдөр - ден соолук, маданият жана спорт башкармалыгы, көркөм өнөр факультети болуп саналат.

34-таблица. Административдик кызматкерлердин түзүмдөргө жана жарандыгына карата бөлүнүшү

ТҮЗҮМҮ	ТРнын жараны болгон кызматкерлер		КРнын жараны болгон кызматкерлер		Бардыгы
	Толук ставкада иштеген	Убактылуу негизде иштеген	Толук ставкада иштеген	Убактылуу негизде иштеген	
Ректорат	2	1	44	14	61
Башкы катчылык	-	-	14	1	15
Маалыматтык технологиялар башкармалыгы	-	-	11	1	12
Китепкана жана маалымат башкармалыгы	1	1	7	1	10
Студенттик иштер башкармалыгы	3	-	9	-	12
Кадрлар башкармалыгы	2	2	59	37	100
Ден соолук, маданият жана спорт башкармалыгы	13	-	11	-	24
Стратегиялык пландоо башк-лыгы	3	-	34	20	57
Курулуш иштери башкармалыгы	1	-	-	-	1
Университеттин Анкарадагы өкүлчүлүгү	1	-	5	3	9
Гуманитардык факультет	1	-	1	2	4
Табигый илимдер факультети	-	-	3	28	31
Көркөм өнөр факультети	-	-	4	1	5
Экономика жана башкаруу фак-тети	-	1	3	1	5
Теология факультети	-	1	5	1	7
Коммуникация факультети	-	1	7	-	8
Инженерия факультети	2	-	7	11	20
Спорт илимдери факультети	-	-	4	-	4

Туризм факультети	-	-	2	6	8
Ветеринария факультети	-	-	3	2	5
Айыл чарба факультети	-	-	4	8	12
Орто кесиптик колледж	-	-	3	-	3
Чет тилдер жогорку мектеби	1	-	5	-	6
Коомдук илимдер институту	-	-	3	-	3
Табигый илимдер институту	-	-	1	-	1
Салттуу оюндар жана спортту изилдөө борбору	39	11	270	144	464
ЖАЛПЫ					

Убактылуу негизде иштеген кызматкерлердин ээлеген кызмат ордуна карата бөлүнүшү көрсөтүлгөн жогорудагы № 33-таблица боюнча оркестрдин курамында 25 киши иштейт. Жумушчулардын саны 19, коопсуздук кызматкерлердин саны 12 жана техникалык кызматкерлердин саны 11 болуп, көп сандагы кызматкерлердин тобун түзүшөт. Өзгөчө кырдаалдардан тышкары, ар бир 6 ай сайын кызматкерлер менен эмгек келишими түзүлөт.

Административдик кызматкерлердин билим деңгээлине карата бөлүнүшү төмөндөгү таблицада көрсөтүлгөн. Анда кызматкерлердин 49,51%ынын билим деңгээлинин бакалавр жана магистратура экенин көрүүгө болот.

35-таблица. Административдик кызматкерлердин билим деңгээлине карата бөлүнүшү

	Толук эмес орто билим	Толук орто билим	Орто кесиптик билим	Бакалавр	Магистратура жана докторантура	Бардыгы
Киши саны	18	69	13	56	153	309
Пайыздык катыш	**5,83**	**22,33**	**4,21**	**18,12**	**49,51**	**100,00**

36-таблица. Административдик кызматкерлердин кызмат мөөнөтүнө карата бөлүнүшү

	0-3 жыл	4-7 жыл	8-11 жыл	12-15 жыл	16-19 жыл	20 жылдан ашык
Киши саны	52	42	16	87	56	56
Пайыздык катыш	**16,83**	**13,59**	**5,18**	**28,16**	**18,12**	**18,12**

Административдик кызматкерлердин жаш курагына жана жынысына карата бөлүнүшү боюнча жумуш менен камсыз кылынган эркектер менен аялдардын катышы бирдей. Университетибизде 50,49 % аялдар жана 49,51 % эркек иштейт.

37-таблица. Административдик кызматкерлердин жаш курагына жана жынысына карата бөлүнүшү

	20-29 жаш		30-39 жаш		40-49 жаш		50-59 жаш		60 жаштан жогору		Бардыгы	
	Эркек	Аял	Эркек	Аял	Эркек	Аял	Эркек	Аял	Эркек	Аял	Эркек	Аял
Киши саны	4	8	61	64	64	58	18	18	6	8	153	156
Пайыздык катыш	1,29	2,59	19,74	20,71	20,71	18,77	5,83	5,83	1,94	2,59	49,51	50,49

38-таблица. Кызматка дайындалган/кызматтан бошотулган административдик кызматкерлердин саны

2020		2021	
Кызматка дайындалган	Кызматтан бошотулган	Кызматка дайындалган	Кызматтан бошотулган
15	8	7	17

39-таблица. Убактылуу негизде иштеген кызматкерлердин ээлеген кызматына карата бөлүнүшү

Ээлеген кызматы	Sayı
Машыктыруучу	11
Юрист	1
Компьютердик оператор	1
Врач	2
Официант	1
Коопсуздук кызматкери	11
Медайым	4
Убактылуу негизде иштеген кызматкер	14
Оператор	1
Музыкант	26
Кызматкер	47
Инженер-архитектор	1
Катчы	6
Техникалык кызматкер	17
Уста	8
Адис	3
ЖАЛПЫ	**154**

40-таблица. 2020-2021-окуу жылында алмашуу программаларынын алкагында жөнөтүлгөн академиялык жана административдик кызматкерлер

Алмашуу программасынын аталышы: Эрасмус алмашуу программасы		
Барган университеттин аталышы	**Иштеген түзүмү**	**Киши саны**
Жумхуриет университети	Экономика жана башкаруу факультети	2
Сулейман Демирель университети	Инженерия факультети	1

41-таблица. 2020-2021-окуу жылында алмашуу программаларынын алкагында келген академиялык жана административдик кызматкерлер

Келген түзүмү	Иштеген университеттин аталышы	Киши
Орто Чыгыш техникалык университет	Курулуш иштери	1
Жумхуриет университети	Ден соолук бробору	1

1.5.5. КӨРСӨТҮЛГӨН КЫЗМАТТАР

1.5.5.1. Окуу-тарбиялык иштер

Университет студенттери үчүн бардык мүмкүнчүлүктөрдү түзүүгө умтулат. Студенттерибизге ар бир тармакта “Манас” университетинин мүчөсү болуу сезимин сездирүүгө аракет кылабыз. Окуу жайыбыздын “Университеттен да артык” деген урааны да максаттарыбызды жана милдеттерибизди ачык-айкын көрсөтүп турат. Мунун далили катары стипендияга ээ болуу жана студенттик үйлөрдө жашоо, көмөк алуу жана жумуш менен камсыз болуу мүмкүнчүлүктөрүн, күчтүү материалдык-техникалык базаны, китепканалардын бай фондун айтып кетсек болот.

Төмөндөгү таблицада университеттин окуу-тарбиялык иштерине байланыштуу маалыматтар берилген.

42-таблица. Факультеттерде/жогорку мектептерде жана орто кесиптик колледжде орто кесиптик билим берүү жана бакалавр программаларынын саны

Факультет/жогорку мектеп/орто кесиптик колледж	Саны
Гуманитардык факультет	11
Табигый илимдер факультети	3
Көркөм өнөр факультети	4
Экономика жана башкаруу факультети	4
Теология факультети	2
Коммуникация факультети	3
Инженерия факультети	6
Ветеринария факультети	1
Айыл-чарба факультети	2
Туризм факультети	3
Спорт илимдери факультети	2
Чет тилдер жогорку мектеби	
Орто кесиптик колледж	10
БАРДЫГЫ	**51**

Коомдук илимдер институтунда 18 магистратура программасы, 8 докторантура программасы бар. Институттун магистратура жана докторантура программалары тууралуу толук маалымат төмөндөгү таблицада көрсөтүлгөн.

43-таблица. Коомдук илимдер институтунда магистратура жана докторантура программаларынын саны

Илимий тармактын аталышы (программалар төмөндө көрсөтүлгөн)	Магистратура программасы	Докторантура программасы
Педагогика	-	
Педагогика программасы	Бар	Бар
Билим берүүнү башкаруу жана текшерүү программасы	Бар	Жок
Психологиялык кеңеш жана көмөк программасы	Бар	Жок
Экономика	Бар	Бар
Коммуникация	Бар	Бар
Менеджмент	Бар	Бар
Тарых	-	
Тарых программасы	Бар	Бар
Археология жана социалдык антропология программасы	Бар	Жок
Түркология	Бар	Бар
Эл аралык мамилелер	Бар	Жок
Синхрондук котормо	Бар	Жок
Философия	Бар	Жок
Ислам таануу	Бар	Бар
Туризм жана мейманкана иштетүү	Бар	Жок
Социология	Бар	Бар
Англис тили жана адабияты	Бар	Жок
Финансы жана банк иши	Бар	Жок
Дене тарбия жана спорт	Бар	Жок

Табигый илимдер институтунда 9 магистратура программасы, 7 докторантура программасы бар. Институттун магистратура жана докторантура программалары тууралуу толук маалымат төмөндөгү таблицада көрсөтүлгөн.

44-таблица. Табигый илимдер институтунда магистратура жана докторантура программаларынын саны

Илимий тармактын аталышы (программалар төмөндө көрсөтүлгөн)	Магистратура программасы	Докторантура программасы
Мөмө-жемиш жана талаа өсүмдүктөрү	Бар	Жок
Өсүмдүктөрдү коргоо	Бар	Бар
Компьютердик инженерия	Бар	Бар
Биология	Бар	Бар
Биотехнология	Бар	Жок
Тамак аш инженериясы	Бар	Бар
Экологиялык инженерия	Бар	Бар
Химиялык инженерия	Бар	Бар
Математика	Бар	Бар

45-таблица. 2020-2021-окуу жылында орто кесиптик билим берүү жана бакалавр программаларында окуган студенттердин саны

Академиялык түзүмдүн аталышы	КРнын жараны	ТРнын жараны	Башка өлкөлөрдүн жараны	Бардыгы
ГУМАНИТАРДЫК ФАКУЛЬТЕТ	**567**	**86**	**63**	**716**
БАТЫШ ТИЛДЕРИ БӨЛҮМҮ (АНГЛИС ТИЛИ ЖАНА АДАБИЯТЫ ПРОГРАММАСЫ)	67	11	15	93
ЧЫГЫШ ТИЛДЕРИ БӨЛҮМҮ (КЫТАЙ ТИЛИ ЖАНА АДАБИЯТЫ ПРОГРАММАСЫ)	46	8	0	54
ЧЫГЫШ ТИЛДЕРИ БӨЛҮМҮ (ОРУС ТИЛИ ЖАНА АДАБИЯТЫ ПРОГРАММАСЫ)	49	12	8	69
ФИЛОСОФИЯ БӨЛҮМҮ	30	2	2	34
СИНХРОНДУК КОТОРМО БӨЛҮМҮ (КЫРГЫЗЧА-АНГЛИСЧЕ КОТОРМО ПРОГРАММАСЫ)	47	0	3	50
СИНХРОНДУК КОТОРМО БӨЛҮМҮ (КЫРГЫЗЧА-ТҮРКЧӨ КОТОРМО ПРОГРАММАСЫ)	42	0	2	44
СИНХРОНДУК КОТОРМО БӨЛҮМҮ (ОРУСЧА-ТҮРКЧӨ КОТОРМО ПРОГРАММАСЫ)	35	13	8	56
ПСИХОЛОГИЯЛЫК КЕҢЕШ ЖАНА КӨМӨК ПРОГРАММАСЫ	69	7	13	89
СОЦИОЛОГИЯ БӨЛҮМҮ	52	9	4	65
ТАРЫХ БӨЛҮМҮ	56	8	2	66
ТҮРКОЛОГИЯ БӨЛҮМҮ	74	16	6	96
ТАБИГЫЙ ИЛИМДЕР ФАКУЛЬТЕТИ	**284**	**1**	**15**	**300**
БИОЛОГИЯ БӨЛҮМҮ	85	0	5	90
МАТЕМАТИКА БӨЛҮМҮ	69	1	3	73
КОЛДОНМО МАТЕМАТИКА ЖАНА ИНФОРМАТИКА БӨЛҮМҮ	130	0	7	137
КӨРКӨМ ӨНӨР ФАКУЛЬТЕТИ	**258**	**5**	**7**	**270**
ГРАФИКА БӨЛҮМҮ	77	1	5	83

СҮРӨТ БӨЛҮМҮ	60	1	1	62
МУЗЫКАЛЫК ӨНӨР БӨЛҮМҮ	62	0	0	62
ТЕАТРАЛДЫК ӨНӨР БӨЛҮМҮ	59	3	1	63
ЭКОНОМИКА ЖАНА БАШКАРУУ ФАКУЛЬТЕТИ	**429**	**19**	**84**	**532**
ФИНАНСЫ ЖАНА БАНК ИШИ БӨЛҮМҮ	124	5	16	145
ЭКОНОМИКА БӨЛҮМҮ	94	1	18	113
МЕНЕДЖМЕНТ БӨЛҮМҮ	126	0	27	153
ЭЛ АРАЛЫК МАМИЛЕЛЕР БӨЛҮМҮ	85	13	23	121
ТЕОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТИ	**173**	**7**	**11**	**191**
ДИН ТААНУУ БӨЛҮМҮ	73	0	1	74
ИСЛАМ ТААНУУ БӨЛҮМҮ	100	7	10	117
КОММУНИКАЦИЯ ФАКУЛЬТЕТИ	**374**	**37**	**32**	**443**
ЖУРНАЛИСТИКА БӨЛҮМҮ	115	6	9	130
КООМ МЕНЕН БАЙЛАНЫШ ЖАНА ЖАРНАМА БӨЛҮМҮ	119	15	12	146
ТЕЛЕРАДИО ЖАНА КИНЕМАТОГРАФИЯ БӨЛҮМҮ	140	16	11	167
ИНЖЕНЕРИЯ ФАКУЛЬТЕТИ	**415**	**1**	**29**	**445**
КОМПЬЮТЕРДИК ИНЖЕНЕРИЯ БӨЛҮМҮ	129	1	14	144
ЭКОЛОГИЯЛЫК ИНЖЕНЕРИЯ БӨЛҮМҮ	61	0	3	64
ТАМАК-АШ ИНЖЕНЕРИЯСЫ БӨЛҮМҮ	93	0	2	95
ХИМИЯЛЫК ИНЖЕНЕРИЯ БӨЛҮМҮ	65	0	5	70
ЭЛЕКТРОНИКА ЖАНА ЭЛЕКТР ИНЖЕНЕРИЯСЫ	38	0	2	40
ӨНӨР ЖАЙ ИНЖЕНЕРИЯСЫ	29	0	3	32
ВЕТЕРИНАРИЯ ФАКУЛЬТЕТИ	**158**	**28**	**10**	**196**
ВЕТЕРИНАРИЯ БӨЛҮМҮ	158	28	10	196
АЙЫЛ ЧАРБА ФАКУЛЬТЕТИ	**179**	**1**	**4**	**184**
МӨМӨ-ЖЕМИШ ЖАНА ТАЛАА ӨСҮМДҮКТӨРҮ БӨЛҮМҮ	83	0	1	84
ӨСҮМДҮКТӨРДҮ КОРГОО БӨЛҮМҮ	96	1	3	100
ДЕНЕ ТАРБИЯ ЖАНА СПОРТ ЖОГОРКУ МЕКТЕБИ	**112**	**9**	**5**	**126**
МАШЫКТЫРУУЧУЛАРДЫ ДАЯРДОО ЖАНА СПОРТТУ БАШКАРУУ БӨЛҮМҮ	48	2	2	52
ДЕНЕ ТАРБИЯ ЖАНА СПОРТ МУГАЛИМИ БӨЛҮМҮ	64	7	3	74
ТУРИЗМ ЖАНА МЕЙМАНКАНА ИШТЕТҮҮ ЖОГОРКУ МЕКТЕБИ	**269**	**10**	**61**	**499**
ТУРИЗМ ЖАНА МЕЙМАНКАНА ИШИ БӨЛҮМҮ	124	0	35	159
САЯКАТ ИШИ ЖАНА ГИД КЫЗМАТЫ БӨЛҮМҮ	148	3	33	184
РЕСТОРАН ИШИ ЖАНА КУЛИНАРДЫК ӨНӨР БӨЛҮМҮ	121	7	28	156
ЧЕТ ТИЛДЕР ЖОГОРКУ МЕКТЕБИ	**1188**	**73**	**127**	**1388**
ЧЕТ ТИЛ ҮЙРӨТҮҮ БӨЛҮМҮ	1188	73	127	1388
ОРТО КЕСИПТИК КОЛЛЕДЖ	**416**	**0**	**13**	**429**
ОФИС МЕНЕДЖМЕНТ ПРОГРАММАСЫ	50	0	0	50
АВТОМАТТАШТЫРЫЛГАН СИСТЕМАЛАРДЫ ЖАНА ЭСЕПТӨӨ ТЕХНИКАЛАРЫН ПРОГРАММАЛЫК КАМСЫЗДОО ПРОГРАММАСЫ	48	0	2	50
МЕКТЕПКЕ ЧЕЙИНКИ БИЛИМ БЕРҮҮ ПРОГРАММАСЫ	54	0	0	54
ИМАРАТТАРДЫ ЖАНА КУРУЛМАЛАРДЫ КУРУУ ЖАНА ЭКСПЛУАТАЦИЯЛОО ПРОГРАММАСЫ	51	0	2	53

БУХГАЛТЕРДИК ЭСЕП ПРОГРАММАСЫ	56	0	2	58
АВТОМОБИЛДИК ТРАНСПОРТТУ ТЕХНИКАЛЫК ТЕЙЛӨӨ ЖАНА ОҢДОО ПРОГРАММАСЫ	32	0	3	35
МАРКЕТИНГ ПРОГРАММАСЫ	44	0	1	45
ШИРЕТҮҮ ӨНДҮРҮШҮ ПРОГРАММАСЫ	8	0	0	8
ЖЫГАЧ ИШТЕТҮҮНҮН ТЕХНОЛОГИЯСЫ, ЭМЕРЕКТЕР ДИЗАЙНЫ ЖАНА КОНСТРУКЦИЯЛОО ПРОГРАММАСЫ	18	0	1	19
ТУРИЗМ ЖАНА МЕЙМАНКАНА ИШИ ПРОГРАММАСЫ	55	0	2	57
ЖАЛПЫ	**4822**	**277**	**461**	**5719**

46-таблица. Студенттердин жынысына карата бөлүнүшү

	Эркек	Аял	Бардыгы
Факультет	1367	2782	4149
Жогорку мектеп	414	477	891
Орто кесиптик колледж	242	437	679
ЖОЖдон кийинки билим берүү программалары	202	216	418
ЖАЛПЫ	**2.210**	**3.863**	**6.073**

47-таблица. Студенттердин магистратура (диссертация жактоосуз/диссертацияны жактоо менен) жана докторантура программаларына карата бөлүнүшү (коомдук илимдер институту)

Илимий тармактын аталышы	Магистранттардын саны			Докторанттардын саны			Бардыгы
	КРнын жараны	ТРнын жараны	Башка өлкөлөрдүн жараны	КРнын жараны	ТРнын жараны	Башка өлкөлөрдүн жараны	
Педагогика	14	5	0	2	5	0	26
Философия	9	3	0	0	0	0	12
Англис тили жана адабияты	5	2	0	0	0	0	7
Экономика	7	0	5	1	6	1	20
Коммуникация	8	15	2	4	7	1	37
Ислам таануу	15	3	1	11	0	1	31
Менеджмент	8	3	1	6	2	0	20
Синхрондук котормо	7	3	1	0	0	0	11
Социология	7	7	0	1	0	0	5
Тарых	11	17	0	3	4	0	35
Туризм жана мейманкана иштетүү	12	6	1	0	0	0	19
Түркология	10	9	2	1	9	3	34
Психологиялык кеңеш жана көмөк	5	1	1	0	0	0	7
Археология жана социалдык антропология	1	4	0	0	0	0	5
Дене тарбия жана спорт	14	4	0	0	0	0	18
Эл аралык мамилелер	13	5	4	0	0	0	22
ЖАЛПЫ	**146**	**87**	**18**	**29**	**33**	**6**	**319**

2021-жылдын 30-декабрын кошо эсептегенде

48-таблица. Студенттердин магистратура (диссертация жактоосуз/диссертацияны жактоо менен) жана докторантура программаларына карата бөлүнүшү (табигый илимдер институту)

Илимий тармактын аталышы	Магистранттардын саны			Докторанттардын саны			Бардыгы
	КРнын жараны	ТРнын жараны	Башка өлкөлөрдүн жараны	КРнын жараны	ТРнын жараны	Башка өлкөлөрдүн жараны	
Компьютердик инженерия	10	2	2	5	2	0	21
Экологиялык инженерия	5	0	0	0	0	0	5
Математика	12	0	0	1	0	0	13
Тамак аш инженериясы	5	0	0	0	1	0	6
Химиялык инженерия	14	1	0	0	0	0	15
Биология	16	0	0	2	0	0	18
Өсүмдүктөрдү коргоо	8	0	0	0	0	0	8
Мөмө жемиш жана талаа өсүмдүктөрү	5	0	0	0	0	0	5
Биотехнология	8	0	0	0	0	0	8
ЖАЛПЫ:	**83**	**3**	**2**	**8**	**3**	**0**	**99**

49-таблица. 2020-2021-окуу жылында өлкөлөр боюнча студенттердин саны

Sıra No	Өлкө	Студенттердин саны	
		Орто жана жогорку кесиптик билим берүү программалары боюнча	ЖОЖдон кийинки билим берүү программалары боюнча
1	Офганстан	37	9
2	Азербайжан	4	1
3	Кытай Эл Республикасы	2	1
4	Эндонезия	1	-
5	Казахстан	127	5
6	Кыргызстан	4 941	264
7	Монголия	33	-
8	Өзбекстан	90	-
9	Россия Федерациясы	31	2
10.	Тажикистан	153	2
11	Түркия	277	129
12	Түркмөнстан	18	-
13	Корея	-	2
14	Косово	-	1
15	Чили	-	1
16	Египет	-	1
БАРДЫГЫ		**5 714**	**418**

5 студент кош/ кошумча адистик программасы аркылуу башка программалар боюнча да окуп жатышат.

50-таблица. Түркия Республикасы жана Кыргыз Республикасынан сырткары башка өлкөлөрдүн жараны болгон студенттердин бөлүмдөргө карата бөлүнүшү

Түзүмдөр	Афганистан	Азербайжан	Кытай Эл Республикасы	Эндонезия	Казакстан	Монголия	Өзбекстан	Россия Федерациясы	Тажикстан	Түркмөнстан
Гуманитардык факультет	0	2	1	0	23	5	8	3	17	6
Табигый илимдер факультети	1	0	0	0	1	0	7	1	1	4
Көркөм өнөр факультети	0	0	0	0	1	2	2	1	1	0
Экономика жана башкаруу фа-тети	13	0	0	0	11	8	13	8	30	2
Коммуникация факультети	7	0	0	0	13	1	4	5	3	0
Инженерия факультети	6	0	0	0	6	1	6	1	6	3
Ветеринария факультети	0	0	0	0	4	1	0	0	4	1
Айыл-чарба факультети	0	0	0	0	0	0	1	1	3	0
Теология факультети	0	0	0	0	2	1	2	1	5	0
Дене тарбия жана спорт ж. мектеби	0	0	0	0	4	0	2	0	0	0
Туризм жана мейманкана иштетүү жогорку мектеби	0	2	1	0	22	6	22	2	41	1
Чет тилдер жогорку мектеби	10	0	0	1	36	8	22	7	34	1
Орто кесиптик колледж	0	0	0	0	4	0	1	1	8	0
БАРДЫГЫ	**37**	**4**	**2**	**1**	**127**	**33**	**90**	**31**	**153**	**18**

51-таблица. Студенттерге бөлүнгөн квота жана анын толушу

2021-2022	**Квотанын саны**	**Катталган студенттердин саны**	**Пайыздык катышы**
Факультеттер	1295	1079	83,32%
Жогорку мектептер	335	199	59,40%
Орто кесиптик колледж	173	70	40,46%
Башка**	**1 803**	**1 348**	**74,76%**

*2021-2022-окуу жылында башка өлкөлөр үчүн бөлүнүп берилген квотага ылайык кабыл алынган студенттер

**Университет тарабынан бакалавр жана орто кесиптик билим берүү программалары үчүн жалпы 1803 квота бөлүнгөн. Бирок квотадагы орундарга 1730 студент гана катталып, 73 орун бош калган.

52-таблица. ЖОЖдон кийинки билим берүү программалары боюнча студенттерге бөлүнгөн квота жана анын толушу

2021-2021-окуу жылынын күзгү жана жазгы семестри	**Квотанын саны**		**Катталган студенттердин саны**		**Пайыздык катышы**	
	Маги-тура	**Докт-тура**	**Маги-тура**	**Докт-тура**	**Маги-тура**	**Докт-тура**
Табигый илимдер институту	70	23	17	0	24.28%	0%
Коомдук илимдер институту	152	44	88	7	57,89	15,9
БАРДЫГЫ	**222**	**67**	**105**	**7**	**47,3**	**10,45**

53-таблица. 2020-2021-окуу жылында орто, жогорку кесиптик жана ЖОЖдон кийинки билим берүү программалары боюнча окуудан чыгарылган студенттердин саны

Окуудан чыгаруунун себеби	Өз каалоосу менен	Сабакка каттaлбагандык	Окууда жетишпегендик	Окууда Жетишпегендик (даярдоо курсу)	Сабактарга катышпагандык	Тартип жазасы	Башка университетке которулуу	Башка себеп	Алмашуу программасы	Жалпы	Студенттердин саны	Пайыздык катыш
Орто жана жогорку кесиптик	355	93	38		130	1	1	1	0	619	5719	10,82%
билим берүү программалары	14	4	10	3				1	36	31	252	12,30
Коомдук илимдер институту	3	0	8						6	11	99	11.1%

54-таблица. Тартип жазасын алган студенттердин саны жана алган жазалары

	Университеттен чыгаруу	2 жарым жылдык мөөнөткө окуудан четтетүү	1 жарым жылдык мөөнөткө окуудан четтетүү	1 аптадан 1 айлык мөөнөткө окуудан четтетүү	Сөгүш	Эскертүү	Бардыгы
Орто жана жогорку кесиптик билим берүү программалары	1	-	1	3	-	-	5

Стипендиянын түрлөрү

1. Кирүү сынагына ылайык берилген стипендия

Бул даярдоо курсунан тартып 1-курстун биринчи жарым жылдыгына чейин төмөндө белгиленген шарттарга ылайык бериле турган стипендия болуп саналат. Студент бул категориялардын биринен гана стипендия алат. Кирүү сынагына ылайык берилген стипендияны алган студенттер биринчи курстун экинчи жарым жылдыгынан тартып окуудагы жетишкендиктер үчүн стипендияга ээ болушат.

a) Биринчи категориядагы стипендия: Манас-СТЖСнын (студенттерди тандоо жана жайгаштыруу сынагы) бир түрү (коомдук/табигый илимдер/жалпы билим берүү) же КРнын Жалпы республикалык тестирлөөсүнүн (Грант/ ЖРТ) жыйынтыктары боюнча тизмеде биринчи 50 орунду ээлеген жана Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан уюштурулган олимпиадаларда ар бир илимий багыт боюнча алгачкы үч орунду ээлеген студенттер менен ТРнын Студенттерди тандоо жана жайгаштыруу сынагы боюнча тизмеде тургандардын алгачкы 15 пайызын түзгөн жана университеттин каттоосунан өткөн студенттерге берилүүчү стипендия.

b) Экинчи категориядагы стипендия: Манас-СТЖСнын (студенттерди тандоо жана жайгаштыруу сынагы) бир түрү (коомдук/табигый илимдер/жалпы билим берүү) же КРнын Жалпы республикалык тестирлөөсүнүн (Грант/ ЖРТ) жыйынтыктары боюнча тизмеде экинчи 50 (51-100) орунду ээлеген студенттер менен ТРнын Студенттерди тандоо жана жайгаштыруу сынагы боюнча тизмеде тургандардын алгачкы 20 пайызын түзгөн жана университеттин каттоосунан өткөн студенттерге берилүүчү стипендия.

2. Жөлөк стипендиясы

Университетке Түркия жана Кыргызстандан башка мамлекеттерден кабыл алынган студенттерге окуудагы жетишкендик боюнча стипендиясынын биринчи категориясына жараша даярдоо курсунда жана биринчи курстун биринчи семестринин аягына чейин берилүүчү стипендия. Жөлөк стипендиясын алган студенттер биринчи курстун экинчи семестринен тартып, окуудагы жетишкендик боюнча стипендияга алуу укугуна ээ болушат.

3. Окуудагы жетишкендик боюнча стипендия

Биринчи курстун экинчи жарым жылдыгынан тарта жана ар бир жарым жылдыктын аягында студенттердин окуудагы жетишкендиктери эске алынып берилген стипендия.

а) Биринчи категориядагы стипендия: Орточо жетишкендик баллы 3.50-4.00 ортосунда болгон студенттерге берилүүчү стипендия.

b) Экинчи категориядагы стипендия: Орточо жетишкендик баллы 3.00-3.49 ортосунда болгон студенттерге берилүүчү стипендия.

4. Улуттук спортчуларга берилүүчү стипендия

Кыргыз Республикасы менен Түркия Республикасынын атынан эл аралык таймаштарда олимпиадалык спорт оюндарына катышкан жана "улуттук спортчу" наамына ээ болгондорго "кирүү сынагына ылайык стипендиясынын" 1-категориясы боюнча даярдоо курсунда жана биринчи курстун биринчи семестринин аягына чейин берилүүчү стипендия. Бул стипендия биринчи курстун экинчи семестринен тартып, орточо жетишкендик баллы 2.50дөн жогору болгон студенттерге төлөнөт. Бул стипендияны алган студенттер университет ылайык көргөн университеттердин ортосундагы таймаштарга Кыргыз-Түрк "Манас" университетинин атынан катышууга милдеттүү. Болбосо, стипендия төлөнбөйт. "Улуттук спортчу" стипендиясын алуу үчүн студент тийиштүү министрлик же федерациядан алган акыркы 3 (үч) жылдын ичинде "улуттук спортчу" экендигин тастыктаган документи жана арызы менен кайрылышы керек. Бул документ университеттин Башкаруу кеңеши тарабынан бекитилиши зарыл.

2021-2022-окуу жылында коомдук жана табигый илимдер институттарында окуган 122 студент стипендия алган. Бир айда студенттерге жалпы 6.525 АКШ доллары өлчөмүндө стипендия төлөнгөн.

55-таблица. Орто жана жогорку кесиптик билим берүү программаларында окуп, стипендия алган студенттердин саны

Стипендиянын түрү	Өлчөмү (сом)	Студенттердин саны
Окуудагы жетишкендик боюнча стипендия (1-категория)	1 600	370
Окуудагы жетишкендик боюнча стипендия (2-категория)	1 300	789
Жөлөк стипендиясы	1 600	145
Кирүү сынагына ылайык стипендия (1-категория)	2 500	90
Кирүү сынагына ылайык стипендия (2-категория)	1 500	41
"Улуттук спортчу" стипендиясы		
БАРДЫГЫ		**1 435**

Дистанттык окууга башталган 02.01.2022 окуу жылынын күзгү семестрине тиешелүү маалыматтар.

2021-жылдын февраль айынан тарта жалаң гана ветеринария факультети менен көркөм өнөр факультетинде окуу бетме-бет түрүндө өтүп, 18 студентке стипендия төлөнгөн.

56-таблица. ЖОЖдон кийинки билим берүү программаларында окуп, стипендия алган студенттердин саны

Стипендиянынтүрү	Магистратура		Магистратура	
	Өлчөмү (АКШ долл.)	Студенттердин саны	Өлчөмү (АКШ долл.)	Студенттердин саны
ЖОЖдон кийинки билим берүү программаларына кирүү сынагына ылайык стипендия	50	47	75	1
ЖОЖдон кийинки билим берүү программаларында окуудагы жетишкендик боюнча стипендия	50	57	75	16
ЖОЖдон кийинки билим берүү программаларында жөлөк стипендиясы	50	1	75	0
БАРДЫГЫ		**105**		**17**

2020-2021-окуу жылынын жазгы семестринде пандемиядан улам аралыктан окутууга өткөндүгүнө байланыштуу Камкорчулар кеңешинин чечими менен студенттерге стипендия төлөө токтотулган жана аларга ай сайын 60 ГБ интернет пакети бекер берилген. 2021-2022-окуу жылынын күзгү семестринен баштап стипендиялар кайрадан бериле баштаган. 2021-2022-окуу жылында бакалавр жана орто кесиптик билим берүү программалары боюнча жалпысынан 1435 студент ар кандай түрдөгү стипендияларды алышкан. Бир айда студенттерге жалпы 2.136,200 сом (болжол менен 25,400 АКШ доллары) өлчөмүндө стипендия төлөнгөн. 2021-2022-окуу жылында университетте билим алган студенттердин жалпы санынын 23%ы стипендия алышкан.

57-таблица. Орто жана жогорку кесиптик билим берүү программаларын аяктаган бүтүрүүчүлөрдүн саны

Окуу жылы	ТР жараны	КР жараны	Башка өлкөнүн жараны	БАРДЫГЫ
2014-2015	66	534	17	**617**
2015-2016	66	611	17	**694**
2016-2017	54	657	18	**729**
2017-2018	69	677	35	**781**
2018-2019	52	584	32	**668**
2019-2020	55	906	28	**989**
2020-2021	42	805	32	**879**
2021-2022*	2	2		**4**

* 2021-жылдын 31-декабрына чейин университетти бүтүргөндөрг

58-таблица. Коомдук илимдер институтунун бүтүрүүчүлөрүнүн саны

Окуу жылы	Магистратура				Докторантура				Жалпы
	ТР	КР	БАШКА	ЖАЛПЫ	ТР	КР	БАШКА	ЖАЛПЫ	
2013-2014	13	16	2	31	5	3		8	39
2014-2015	13	18	0	31	4	4		8	39
2015-2016	1	14	0	15	4	9		13	28
2016-2017	6	11	4	21	4	6	1	11	32

2017-2018	7	23	0	30	2	5		7	37
2018-2019	6	31	0	37	3	3		6	43
2019-2020	11	27	0	38	4	3		7	45
2020-2021	11	26	1	38	5	0	0	5	43
2021-2022*	0	3	0	3	1	2	0	3	6

* 2021-жылдын 31-декабрына чейин университетти бүтүргөндөрг

59-таблица. Табигый илимдер институтунун бүтүрүүчүлөрүнүн саны

Окуу жылы	Магистратура				Докторантура				Жалпы
	ТР	КР	БАШКА	ЖАЛПЫ	ТР	КР	БАШКА	ЖАЛПЫ	
2014-2015	2	13	0	15	1	0	0	1	16
2015-2016	0	15	0	5	1	1	0	2	7
2016-2017	2	4	0	6	0	4	0	4	10
2017-2018	0	17	0	10	0	1	0	1	11
2018-2019	2	24	0	26	0	1	0	1	27
2019-2020	0	15	1	16	1	0	0	1	17
2020-2021	0	22	0	22	1	0	0	1	23

60-таблица. Окуу жылына карата ар бир окутуучуга туура келген студенттердин саны

Окуу жылы	Программанын саны	Студенттердин саны	Окутуучу	Ар бир студентке туура келген окутуучу
		(B)	(B)	(A/B)
2013-2014	46	4 482	525	7,95
2014-2015	46	4 802	492	9,11
2015-2016	46	5 037	514	9,34
2016-2017	46	5 277	552	9,13
2017-2018	46	5 468	536	9,85
2018-2019	51	5 561	501	10,91
2019-2020	51	5 691	533	10,43
2020-2021	51	5 719	544	10,46
2021-2022*	51	5 671	507	11,18

* 2021-2022 окуу жылынын күзгү семестрине таандык.

61-таблица. Окуу жылына карата ар бир илимий даражага ээ окутуучуга туура келген студенттердин саны

Окуу жылы	Программанын саны	Студенттердин саны	Окутуучу	Ар бир студентке туура келген окутуучу
		(B)	(B)	(A/B)
2018-2019	51	5 561	207	26,86
2019-2020	51	5 688	212	26,83
2020-2021	51	5 719	119	48,06
2021-2022*	51	5 671	205	27,66

62-таблица. 2020-2021-окуу жылында студент алмашуу программасынын алкагында келген студенттер		
Студентти жиберген университет	Бөлүмү	Студенттердин саны
Эки тараптуу кызматташуу аркылуу алмашуу программасы		
Ош мамлекеттик университети	Англис тили жана адабияты	2
Ош мамлекеттик университети	Синхрондук котормо	1

63-таблица. 2020-2021-окуу жылында студент алмашуу программасынын алкагында кеткен студенттер		
Студентти кабыл алган университет	Бөлүмү	Студенттердин саны
"Мевляна" алмашуу программасы		
Сүлейман Демирель атындагы университет	Тамак-аш инженериясы	1

1.5.5.2. Медициналык кызматтар

Ден соолук, маданият жана спорт башкармалыгынын курамында ачылган ден соолук борбору 1999-жылдан тарта студенттерге, кызматкерлерге жана алардын үй-бүлө мүчөлөрүнө медициналык кызматтарды көрсөтүп келет. Ден соолук броборун кеңейтүү максатында 2020-жылы Кыргыз-Түрк "Манас" университетинин Шеит Эрен Бүлбүл атындагы Ден соолук борбору жана COVID-19 диагностика борбору Түркия Республикасынын Тышкы иштер министри Мевлүт Чавушоглу, Кыргыз Республикасынын Тышкы иштер министри Руслан Казакбаев жана Кыргыз Республикасынын Саламаттыкты сактоо жана социалдык өнүгүү министри Алымкадыр Бейшеналиев тарабынан пайдаланууга берилген. Кыргыз Республикасынын мыйзамына ылайык жабдылган ден соолук борбору Кыргыз Республикасынын Саламаттыкты сактоо министрлиги тарабынан аккредитацияланган.

Ден соолук борборунда ар түрдүү медициналык кызматтар, ыкчам медициналык жардам, тез жардам, амбулатордук дарылоо кызматтары көрсөтүлөт: жалпы медициналык кароо, дартты аныктоо, дарылоо жана өнөкөт оорулары бар бейтаптарга көзөмөл, алдын- алуу иш-чаралары жүргүзүлөт. Зарыл учурларда бейтаптар андан ары текшерүүдөн же дарылоодон өтүү үчүн дарылоо-профилактикалык

мекемелерге жиберилет. Ден соолук борборунун жабдуулары: ЭКГ аппараты, ЭКГ холтер, рентген, УЗИ, кычкылтек концентратору, небулизатор, кандагы глюкоза өлчөгүч.

Ден соолук борборунда 2 изоляциялык бөлмө (эркектер жана аялдар үчүн өз-өзүнчө) бар.

Ден соолук борборунда 6 врач (2 терапевт, гинеколог, лор, невропатолог) жана 8 медайым иштейт.

64-таблица. Студенттерге жана кызматкерлерге медициналык кызмат көрсөтүүлөр

	Кызматкерлер	Студенттер	Жалпы
Тез жардам кызматы	2	0	2
Операция болгон бейтаптардын саны	11	6	17
Амбулатордук жол менен дарыланган бейтаптардын саны	1 251	2 481	3 732
Педиатрия	335		335
Анализдердин саны	241	260	501
Жалпы	1 840	2 747	4 587

1.5.5.3. Психологиялык кеңеш жана көмөк көрсөтүү кызматы

Психологиялык кеңеш жана көмөк көрсөтүү борбору 2000-2001-окуу жылында ачылып, ректоратка караштуу өз алдынча борбор катары иш жүргүзө баштаган. Анда алгач борбордун жетекчиси жана эки психолог иштеген. Кийинчирээк ден соолук, маданият жана спорт башкармалыгына караштуу борбор болуп, анда 1 мүдүр, 1 психолог жана 1 кызматкер иштей баштаган.

2012-2013-окуу жылында борбордун аталышы Студенттердин инсандык өнүгүү жана кеңешүү борбору болуп өзгөртүлүп, 2013-2014-окуу жылында Студенттер үйүнүн А корпусунда жайгашкан кеңседе өз ишин улантып келет.

Биз студенттерге жалаң гана заманбап билим бербестен, ошондой эле алардын психологиялык жана социалдык өнүгүүсүн камсыздоону, психикалык саламаттыгын сактоону жана окуудагы жетишкендиктерин артырууга салым кошууну көздөйбүз. Студенттердин жеке жана социалдык өнүгүүсүндө, билим алуусунда жана кесиптик өнүгүүсүндө алдыга максаттарды коюу, чечимдерди кабыл алуу, шартка көнүү, пайда болгон көйгөйлөрдү чечүү маселелери боюнча аларга кыска жана узак мөөнөттүү жеке психологиялык кеңеш берүү кызматын көрсөтүү, өткөрүлгөн семинарлар тууралуу студенттерге маалымат берүү; бул маселелер боюнча тиешелүү топторду түзүү аркылуу топтун ичинде психологиялык кеңеш же топтун ичинде багыт берүү кызматтарын көрсөтүү.

Студенттердин инсандык өнүгүү жана кеңешүү борбору ыктыярдуулук жана купуялуулук принциптерине ылайык иш алып барат. Психологиялык кеңеш алуу үчүн кайрылган студенттер же алардын кураторлоруна айтып берген көйгөйлөрү тууралуу эч кимге жана эч бир мекемеге маалымат берилбейт.

2021-жылы Психологиялык кеңеш жана көмөк көрсөтүү борборунун кызматтарынан 2351 студент пайдаланган.

Жеке психологиялык кеңеш алуу үчүн 217 студент кайрылган жана бардыгы болуп 617 кеңеш берүү/ терапия боюнча кызматтар көрсөтүлгөн.

65-таблица. Ден соолук борборунун кызматкерлери		
	Эркек	Аял
Доктор	1	5
Медицина кызматкери		10
Жалпы	**1**	**15**

66-таблица. Студенттердин инсандык өнүгүү жана кеңешүү борбору боюнча статистикалык маалыматтар			
	Кыз	Эркек	Жалпы
Жеке психологиялык кеңеш берүү кызматы	187	30	217
Багыт берүү кызматтары	351	70	421
Өнүктүрүүчү психологиялык билим берүү программалары	-	-	270
Топтун ичинде психологиялык терапия	-	-	43
Басылма материалдарды таратуу кызматы	-	-	1 400
ЖАЛПЫ	**538**	**100**	**2 351**

1.5.5.4. Турак-жай кызматтары

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинде Ден соолук, маданият жана спорт башкармалыгына караштуу 3 студенттик үй бар. Студенттик үйлөрдө:

• Бөлмөлөрдө сабакка даярдануу үчүн стол, отургуч, китеп текчеси жана башка буюмдар бар.

• Бөлмөдөн башка жерде сабак окууну каалагандар үчүн студенттик үйдүн А корпусунун ар бир кабатында бирден, Б корпусунда экиден 60 кишилик сабак окуй турган залдар орун алган.

• Китепкана жана компьютер бөлмөлөрүндө чексиз интернет бар. Китепкана жана компьютер бөлмөлөрү түнкү 23.00гө чейин иштейт.

• Студенттердин маданий жана спорттук иш-чараларын колдоо максатында теннис жана бильярд залдары бар.

• Театралдык оюн-зооктор, спорттун түрлөрү боюнча турнирлер, семинар жана башка иш-чаралар өткөрүлүп турат.

• Студент кыз-уландар үчүн мечитте өз-өзүнчө жай каралган.

• Студенттик үйлөр жуманын ичинде түнкү саат 23.00дө, жуманын аягында жана расмий майрам күндөрү саат 24.00дө жабылат. Эртең менен саат 06.00дө ачылат.

• Студенттердин сабакка жетишкендиктерине карата Студенттик үйлөрдөн орун берилет. Мындай көрүнүш студенттердин жакшы окушуна түрткү болот.

• Студенттердин сабакта активдүүлүгүн жогорулатуу максатында түрк дүйнөсүнүн улуттук

окуу жана маектешүү жайында жуманын ар бир күнүндө эртең менен акысыз тамак берилет.

• Күн сайын күндүз жана кечинде бардык бөлмөлөр текшерилип, тынчтыкты буза турган жагдайлардын алды алынып, орун алган техникалык мүчүлүштүктөр жоюлат.

• Кайгыруу, тынчсыздануу, стресс ж.б. көйгөйлөр жаралса, студенттер тийиштүү борборлорго кайрылышат.

• Студенттердин жашоосунун сапатын арттыруу үчүн жылуулук, ысык суу, муздак суу, жарык, тазалык ж.б. күн сайын текшерилет. Кандайдыр бир калпыстыктар болуп калса дароо жоюлат. Жыл сайын сырдоо, жалпы тазалоо, оңдоо жана бак-даракты дарылоо иштери жай мезгилинде (июль-август айларында) жүргүзүлүп, жатаканалар жаңы окуу жылына даярдалат.

• Жатаканалар күнүнө 2 жолу тазаланат. Тазалык кызматкерлери тарабынан жалпы тазалоо иштери айына бир жолу жүргүзүлөт. Студенттер өздөрүнүн бөлмөлөрүн күн сайын иреттешет, ал эми жатакананын кызматкерлери тазалыкты көзөмөлдөп турушат.

• Студенттердин саламаттыгы күнү-түнү көзөмөлдөнүп турат. Ооруп калган студенттер Ден соолук борборуна жиберилет. Кароого муктаж болгон студенттер атайын бөлмөлөргө сакайып кеткенче жайгаштырылат.

Жатаканага кабыл алуу:

Кыргыз-Түрк «Манас» университетине башка өлкөлөрдөн «Мевлана» же «Орхун» студент алмашуу программалары боюнча келип, Тил үйрөтүү курсунда окуган студенттерге эч кандай талап коюлбастан, жатаканадан орун берилет. Ал студенттер Тил үйрөтүү курсун бүтүргөндөн кийин сабак боюнча жетишкендиктерине карата жатаканага жайгаштырылат.

Баалоо системасы:

Кыргызстандык студенттер жана Тил үйрөтүү курсун бүтүргөн чет өлкөлүк студенттер жатаканада жашагысы келсе, жыл сайын май айында мүдүрлүктүн электрондук дарегине арыз жазышат. Бул арызда студенттин жашаган жеринен Бишкек шаарына чейинки аралык так көрсөтүлөт, жогорку окуу жайларда окуган бир туугандарынын саны, мурунку жылдагы коомдук эрежелерге ылайык мыкты жүрүш-турушу үчүн алган сыйлыгы же туура эмес жүрүш-турушу үчүн алган жазасы тууралуу маалымат камтылат. Ата-энесинин каза болгондугу, майыптыгы же ажырашкандыгы тууралуу маалымкат, орточо академиялык баллын көрсөткөн документ тиркелет. Өзгөчө Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин иш-чараларына активдүү катышкан студенттерге артыкчылык берилет.

Турак-жай акысы:

Студенттик үйлөрдүн бир айлык акысы төмөндөгүдөй:

Студенттик үйдүн А корпусу: 1500 сом (ай сайын)

• Студенттик үйдүн Б жана С корпустары: 1200 сом (ай сайын)

(Ар бир студенттен жылына 2500 сом депозит алынат. Эгерде студент студенттик үйдүн буюмдарын бүлүндүрсө, сындырса, анын акысын жатаканадан чыгып жатканда төлөйт).

Студенттин жатаканадан чыгарылышы:

Жатаканадан чыгарылган же өз ыктыяры менен кеткен студент адегенде каттоо учурунда алган буюмдарды толук жана бүтүн бойдон өткөрүп берет. Буюмдар кем же бүлүндүрүлгөн болсо, студент тарабынан калыбына келтирилет же анын депозитинен чегерилет.

Кир жуучу жана үтүктөөчү бөлмө:

Студенттик үйдүн А жана Б корпустарындагы кир жуучу жана үтүктөөчү бөлмөдө студенттердин бир килограмм кийими 25 сомдон жуулат. Эки аптада бир жолу шейшептери алмаштырылып турат. Ошондой эле студенттер кир жуучу жана үтүктөөчү бөлмөдөгү үтүктөрдү бекер колдоно алат. Жылдын этегинде бардык жүк жапкыч, жууркан, үстүңкү шейшеп, алдыңкы шейшеп, жаздык тыш, парда ж.б. жуулуп, кургатылып, кийинки жаңы окуу жылына даярдыктар көрүлөт. Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин башка түзүмдөрүнө тиешелүү болгон желек, дасторкон, парда, алжапкыч, костюм ж.б. бекер жуулат.

Сабак окуучу бөлмө жана компьютер бөлмөлөрү:

• Сабак окуучу бөлмөлөр күнүнө саат: 08:30дан 24:00гө чейин, ал эми сынак тапшыруу мезгилинде түнкү саат 02:00гө чейин иштейт.

• Студенттик үйдүн А корпусунда 60 кишилик 5, Б корпусунда 100 кишилик 2 окуу бөлмөлөрү бар.

Теннис жана бильярд залы:

Студенттик үйдүн А корпусунун биринчи кабатында 2 теннис жана 1 бильярд столдору бар. Эгер студенттер оюн ойноону каалашса, ошол жерде иштеген студент менен бир убакытты белгилеп, акысын төлөп ойношот.

• Намазканалар:

Студенттик үйдүн А корпусунда кыздар жана эркектер үчүн 2 даана, Б корпусунда ортосу бөлүнгөн 1 намазкана орун алган;

• Кампалар:

Студенттик үйдүн А корпусунун жер төлөсүндө эркектер үчүн бир, 2-, 4- жана 5-кабатында кыздар үчүн үч; Б корпусунун биринчи кабатында кыздар жана эркектер үчүн бир кампа бөлмөсү орун алган. Студенттердин бөлмөлөрүнө батпай калган же колдонулбаган чемодан, сумка жана башка буюмдар катталып, кампага жайгаштырылат.

67-таблица: Студенттик үйлөрдүн сыйымдуулугу

Бөлмөдөгү орундун саны	Сыйымдуулугу (бөлмө)			Бөлмөлөрдүн жалпы саны	Керебеттердин жалпы саны	Орундун толушу
	4 кишилик	6 кишилик	8 кишилик			
Студенттик үйдүн А корпусу (кыздар үчүн)	59	40	0	99	476	100%
Студенттик үйдүн А корпусу (уландар үчүн)	24	19	0	43	210	100%
Студенттик үйдүн Б корпусу (кыздар үчүн)	52	0	0	52	208	100%
Студенттик үйдүн Б корпусу (уландар үчүн)	10	19	13	42	258	100%
Студенттик үйдүн С корпусу (кыздар үчүн)	0	39	0	39	234	100%
Студенттик үйдүн С корпусу (уландар үчүн)	0	0	0	0	0	0
ЖАЛПЫ	**146**	**116**	**13**	**275**	**1 386**	**100%**

Кызматкерлер жашаган турак-жайларды жана конок үйлөрүн иштетүү бөлүмү

Кызматкерлер жашаган турак-жайларды жана конок үйлөрүн Студенттик үйлөр мүдүрлүгү көзөмөлдөйт. 2000-2001-окуу жылында жалпысынан 24 батир, б.а. 22 окутуучулар үчүн батирлер жана 2 даана конок бөлмөсү колдонулган.

2011-2012-окуу жылында 61 батирлүү кызматкерлер жашаган турак-жай колдонууга берилген. Студенттик үйлөр мүдүрлүгүнөн сырткары Конок үйлөрүн, кызматкерлер жашаган турак-жайларды жана коомдук тамактануу жайларын тейлөө мүдүрлүгү деп аталган жаңы бөлүм ачылган. Бир жылдан кийин ал борбор Конок үйлөрү жана кызматкерлер жашаган турак-жайларды көзөмөлдөө мүдүрлүгү деп аталышы өзгөртүлүп, 1 мүдүр, 2 кызматкер жана 2 кызматчы иштеп баштаган.

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинде 8 бөлмөлүү конок үйү жана 1 VİP конок бөлмөсү

орун алган. Ар бир бөлмөдө борбордук спутник антеннасы, телевизор, ысык суу, санариптик телеберүү бар.

Конок үйүндө эс алган коноктор университеттин ашкана, буфет ж.б. тамактана алышат. Конок үйүндө университеттин коноктору, окутуучулары, кызматкерлери жана алардын үй-бүлө мүчөлөрү убактылуу жашай алат.

68-таблица: Конок үйү

	Даана	Жабык аянт (м ²)	Сыйымдуулугу (адам)
Конок үйү	6	676	28
VİP конок үйү	1	138.1	5
ЖАЛПЫ	**7**	**814**	**33**

Студенттик шаарчадагы 6.204,90 чарчы метр аянтта (5 имараттан турган 1+1, 2+1, 3+1 бөлмөлүү 61 батирлүү) кызматкерлер жашаган турак-жайлар орун алган. 2010-жылдан бери кызматкерлер бул турак-жайларда коопсуз жана ыңгайлуу шартта жашашат. Кызматкерлер 61 жана 24 батирлүү турак-жайларда, 9 кабаттуу имараттагы 3 батирде да жашашат. Жалпысынан 83 батир кызматкерлер тарабынан колдонулат.

69-таблица: Кызматкерлер жашаган турак-жайлар

Сыйымдуулугу	**Бош эмес**	**Бош**	**Жабык аянт (м ²)**
1 бөлмөлүү	4		132
2 бөлмөлүү	9	-	578
3 бөлмөлүү	35	2	2 866
4 бөлмөлүү	25	-	2163
3 бөлмөлүү дуплекс	3	1	358,4
4 бөлмөлүү дуплекс	4	-	413,2
ЖАЛПЫ	**80**	**3**	**6 510.6**

1.5.5.5. Тамак-аш менен тейлөө кызматы

Турмуш-тиричиликти тейлөө жана буфеттерди иштетүү мүдүрлүгү Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин студенттеринин, кызматкерлеринин жана окутуучуларынын пайдалуу, туура жана гигиена эрежелери сакталган шартта тамактанышын камсыз кылат. Бардык өндүрүштүк иш-чаралар Чыңгыз Айтматов атындагы студенттик шаарчада Турмуш-тиричиликти тейлөө жана буфеттерди иштетүү башкармалыгына караштуу ашканада ишке ашырылат. Студенттердин ашканасында студенттерге түшкү жана кечки тамак берилет. Бир ай мурун студенттердин мезгил шартына ылайыктуу туура жана жетиштүү тамактанышын камсыз кылган меню даярдалат. Менюда төмөндөгү азыктар бар: эт, тоок, балыктан жасалган тамаш-аш, ысык жана муздак тамактар, салаттар, таттуулар, мөмө-жемиштер ж.б. студенттер жана кызматкерлер үчүн бир нече буфетте тез татым (fastfood) да сатылат. Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин буфеттери 2000-3000 кишиге чейин кардарды тейлейт. Буфетте даяр продукция, ундан жасалган таттуулар, ысык жана муздак суусундуктар, пиде, пицца, лахмажун, тост, таттуунун түрлөрү жана башка көп түрдүү азык-түлүктөр сатылат. Студенттер тез тамактанышы үчүн күндө эртең менен 08:00дөн кечки 23:00гө чейин суусундук жана башка азыктар сатылат. Алардын ар биринен үлгү алынып, жарактуулугу текшерилет жана 72 саат сактоо мөөнөтүнө көңүл бөлүнөт. Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин коомдук, маданий жана спорттук иш-чараларына активдүү катышкандарга зарыл болгон учурда кофе, чай, түшкү жана кечки тамак, котлета менен жасалган бутерброд, гамбургер, сэндвич жана башка берилет. Тамак-аш чөйрөсүндө иштегендер атайын униформа, мээлей жана баш кийим кийишет. Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин технологдору жыл мезгилдерине карата зарыл болгон калорияларды эске алуу менен ай сайын меню даярдайт жана Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин веб-баракчасына жарыялайт.

70-таблица: Тамак-аш менен тейлөө кызматы

Тамактангандар	Тамактануучулардын саны	
	2020-жылы	2021-жылы
Студент	50 343	104 129
Студент (стипендия алган)		4 079
Окутуучу	11 080	14 871
Административдик кызматкер	8 943	15 023
Конок	1 158	1.753

71-таблица: Буфеттерде төмөндөгүлөр сатылат		
Аталышы	**2020**	**2021**
Самсы	41280	68990
Симит	24000	31093
Булочка	8400	10765
Кекс	8645	11930
Бөрек	7605	6620
Айран	2779	2324
Пицца	2845	4170
Пиде	4982	7375
Лахмажун	3110	3880
Тост	6390	17090
Сэндвич		4900
Котлет	7293	7775
Салаттын түрү	9261	6017
Түрдүү кондитердик азыктар	17354	19971

1.5.5.6. Коомдук, маданий жана көркөм өнөр кызматтары

Маданий-массалык иш-чараларды уюштуруу бөлүмүнүн көзөмөлү менен «Манастын кыздары» бий ансамбли, заманбап бий ансамбли, Кавказ бий ансамбли, «Дастан» комузчулар жана «Көөнөрбөс санжыра» бий ансамбли түрдүү программаларды даярдашат. Бул ансамблдер университеттин түрдүү факультет жана жогорку мектептеринде билим алып жатышкан шыктуу студенттерден (өз каалоосу менен) куралып, түрк дүйнөсүнүн музыкасынын коштоосу менен улуттук кийимдерди кийип бийлешкени жана хореографиясы менен өзүнө көңүл бурдурат. Бул ансамблдер иш-чараларга активдүү катышып, Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин көркөм өнөрүнө салым кошот. Аталган ансамблдердин мүчөлөрү жергиликтүү жана чет өлкөдө уюштурулган фестивалдарга катышып, өнөрлөрүн көрсөтүп, Кыргыз-Түрк «Манас» университетин мыкты жактан таанытып келет. Бул иш-чаралар студенттердин ич ара мамилесин бекемдейт. Кыргыз-Түрк «Манас» университети тарабынан зарыл болгон улуттук кийимдер, музыкалык аспаптар, техникалык колдоо же башка керектүү нерселер менен камсыз кылынат.

Бул башкармалык Кыргыз-Түрк «Манас» университетиндеги бардык иш-чарага техникалык жардам көрсөтөт жана техниканы иштете турган адисти дайындайт. Кыргыз-Түрк «Манас» университетинде улуттук кийимдерди, мантияларды сактоочу жай бар.

72-таблица: Коомдук, маданий жана көркөм өнөр иш-чаралары	
Датасы	**Иш-чаранын аталышы**
2021-жылдын март айынын беши	Калпак күнү
2021-жылдын март айынын сегизи	Аялдардын эл аралык күнү
2021-жылдын март айынын ону	Түркия Республикасынын Тышкы иштер министри Мевлют Чавушоглунун Кыргыз-Түрк «Манас» университетине иш сапары менен келиши
2021-жылдын март айынын он тогузу	«Түрк дүйнөсүнүн өткөнү, бүгүнү жана келечеги» деп аталган симпозиум

2021-жылдын март айынын жыйырма бири	Нооруз майрамы
2021-жылдын апрель айынын ону	Дүйнөлүк этноспорт конфедерациясынын башчысы Н. Билал Эрдогандын Кыргыз-Түрк «Манас» университетине иш сапары менен келиши
2021-жылдын июнь айынын жыйырма сегизи	Бүтүрүү кечеси
2021-жылдын сентябрь айынын тогузу	Комуз күнүндө «Дастан» комузчулар ансамблинин «Таң булбулу» күүсүн аткарышы
2021-жылдын сентябрь айынын жыйырма үчү	Мамлекеттик тил майрамы
2021-жылдын октябрь айынын он тогузу	2021-2022-окуу жылынын ачылыш аземи (окутуучу жана административдик кызматкерлерге)
2021-жылдын октябрь айынын жыйырмасы	2021-2022-окуу жылынын ачылыш аземи (студенттерге)
2021-жылдын октябрь айынын жыйырма экиси	Кечки концерт
2021-жылдын октябрь айынын жыйырма үчү	«Дастан» комузчулар ансамбли, «Манастын кыздары» бий ансамбли, ТРТ музыка каналы тарабынан «Түрк дүйнөсүнүн ар башка аймактарындагы тембрлер» деп аталган тасманы Ала-Арча улуттук табият паркында тартуу
2021-жылдын октябрь айынын жыйырма төртү	«Дастан» козмузчулар ансамбли, «Манастын кыздары» бий ансамбли, ТРТ музыка каналы тарабынан «Түрк дүйнөсүнүн ар башка аймактарындагы тембрлер» деп аталган тасманы «Супара» этнокомлексинде тартуу
2021-жылдын ноябрь айынын жыйырма төртү	Спорт илимдери факультетинин ант берүү аземи
2021-жылдын ноябрь айынын жыйырма беши	Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин бүтүрүүчүлөрүнүн жолугушуу кечеси
2021-жылдын ноябрь айынын жыйырма алтысы	Гебзе техникалык университетинин ректору жана текшерүү комиссиясы үчүн уюштурулган концерт
2021-жылдын декабрь айынын экиси	КТМУнун 25 жылдыгына арналган салтанат
2021-жылдын декабрь айынын он үчү	«Сармерден» кыз-жигит айтышы
2021-жылдын декабрь айынын жыйырма беши	Коомдук жоопкерчилик долбоорунун алкагында «Гүлзар» кыздар борбору үчүн жаңы жылдык майрамдын алкагында уюштурулган салтанат

1.5.5.6.1. Студенттик кеңеш

Студенттик кеңеш студенттер менен университеттин жетекчилигинин ортосундагы байланышты бекемдейт, студенттердин окуу жайды башкарууга активдүү катышуусун камсыз кылат. Студенттик кеңештин өкүлдөрү академиялык түзүмдөрдүн, башка бөлүмдөрдүн көйгөйлөрүн, сунуштарын Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Окумуштуулар кеңешинин чогулуштарында университеттин жетекчилерине билдирип турушат. Студенттик кеңеш студенттик шаарчанын ажырагыс бөлүгү. Бул кеңеш студенттердин өнүгүшүнө, топ болуп иштөөнү үйрөнүшүнө, илимий, коомдук, маданий жана спорт жаатындагы керектөөлөрүн канааттандырууга, сабактан сырткары иш-чараларды уюштурууга көмөк көрсөтөт. Студенттик кеңеш Эл аралык студенттер координаторлугу, Студенттик клубдар, Студенттер жана бүтүрүүчүлөр менен иш алып баруу бөлүмү менен кызматташат.

1.5.5.6.2. Ар башка улуттардын өкүлдөрүнөн турган студенттердин координаторлугу

Бул координаторлук Кыргыз-Түрк «Манас» университетиндеги ар башка улуттагы студенттердин сапаттуу билим алышын, социалдык, маданий жана спорттук иш-чараларга катышышын, ар башка улуттун маданияты менен таанышуусун колдойт жана окууну бүтүргөндөн кийин Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин ыктыярдуу элчиси катары иштеп кетишине салым кошот.

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин ичинде жана сыртында студенттердин кызыкчылыгын бир гана Студенттик кеңеш жактайт. Студенттик клубдар студенттик шаарчанын ажырагыс бөлүгү. Студенттик клубдар студенттердин өнүгүшүнө, топ болуп иштөөнү үйрөнүшүнө, илимий, коомдук, маданий жана спорт жаатындагы керектөөлөрүн канааттандырууга, сабактан сырткары иш-чараларды уюштурууга көмөк көрсөтүү максатында түзүлгөн. 2021-2022-окуу жылында Кыргыз-Түрк «Манас» университетинде жалпы 37 клуб бар.

73-таблица: Студент клубдары жана анын мүчөлөрүнүн саны

№	Клубдун аталышы	Мүчөлөрдүн саны
1	«Туризм» клубу	15
2	«Энактус» клубу	0
3	«Театр» клубу	12
4	«Эл аралык мамилелер» клубу	38
5	Кыргыз тилинде «Манас» дебат клубу	150
6	Орус тилинде «Манас» дебат клубу	140
7	«Экономика» клубу	22
8	«ТамаШака» клубу	15
9	«Коомдук байланыш жана жарнама» клубу	10
10	«Биота» экология клубу	30
11	«Философия» клубу	15
12	«Ак ниет» кайрымдуулук клубу	50
13	«Жаңырык» адабият клубу	12
14	«Лыжа» клубу	5
15	«AIESEC» клубу	0
16	«Жеке инсандык өнүгүү» клубу	60
17	«Орто Азия философиясы» клубу	10
18	«Химия» клубу	24
19	«Дамла» ыктыярдуулук клубу	25
20	«Альпинизм, издөө, куткаруу жана биринчи жардам көрсөтүү» клубу	10
21	«Түрк дүйнөсүнүн ой жүгүртүшү» клубу	10
22	«Англис тилинде сүйлөшүү» клубу	36
23	«Ойлоншоу» интеллектуалдык клубу	52
24	«Манас» велосипед клубу	10
25	«Агро өнүгүү» клубу	7
26	«Музыка» клубу	10
27	«Жаныбарларды сүйүүчүлөр» клубу	10
28	«Жаш лидерлер» клубу	20
29	«Жаштар долбоору» клубу	24
30	«Жаш маркетологдор» клубу	20
31	«Манас» көркөм өнөр клубу	4
32	«Компас» клубу	10
33	«Орусча сүйлөгүм келет» коому	400
34	«Компьютер илими» коому	46
35	«Электрондук лаборатория» коому	20
36	«Эмпатия» коому	15
37	«Социология» коому	25
38	«Орто Азиянын тарыхы» коому	60
39	«Келгиле, түркчө сүйлөшөлү» клубу	450

74-таблица: Студенттик клубдардын иш-чаралары

Клубдун аталышы	Аткарылган иш-чаралар	Түшүндүрмө
Индивидуалдык өнүгүү	«Бүгүнкү студент» конкурсу	2021-жылдын ноябрь айынын жыйырма экисинде Коммуникация факультетинин имаратындагы А-202-конференц-залында уюштурулду
	Интеллектуалдык оюн	2021-жылдын декабрь айынын жыйырма биринде Касым Тыныстанов атындагы конференц-залында уюштурулду
	Буранага саякат	2022-жылдын февраль айынын он тогузунда уюштурулду
	Китеп окуу конкурсу	2021-жылдын декабрь айынын жыйырма бешинде Экономика факультетинин А-203-конференц- залында уюштурулду
	«Аутизмден чемпиондукка» деп аталган семинар	2022-жылдын февраль айынын жыйырма бешинде уюштурулду
	Түз эфир	2022-жылдын январь айынын жыйырма төртүндө Инстаграмда ишке ашты
	Пол жуугучтарга жардам берүү	2021-жылдын декабрь айынын төртү
	«Индивидуалдык өнүгүү – жакшы адаттарды үйрөнүү» деп аталган семинар	2021-жылдын ноябрь айынын отузунда Коммуникация факультетинин имаратындагы А-203-конференц-залында уюштурулду
	Өзүн-өзү өнүктүрүү марафону	2022-жылдын март айынын 9унан 31ине чейин онлайн уюштурулду
	«Жеке өнүгүү коомунун тогуз жылдыгы» деп аталган концерт	2022-жылдын март айынын он биринде Коммуникация факультетинин имаратындагы А-202-конференц-залында уюштурулду
	Китеп окуу конкурсу («Узак жол» чыгармасы)	2022-жылдын апрель айынын жыйырма үчүндө Туризм факультетинин имаратынын А-201-, А-205-конференц-залдарында уюштурулду
Ойлоншоу	«Сандар сүйлөйт» интеллектуалдык конкурсу	2021-жылдын ноябрь айынын он биринде Коммуникация факультетинин имаратындагы А-203-конференц-залында уюштурулду
	Концерт	2021-жылдын ноябрь айынын он бешинде Касым Тыныстанов атындагы конференц-залда уюштурулду
	Интеллектуалдык оюн	2021-жылдын декабрь айынын үчүндө Касым Тыныстанов атындагы конференц-залда уюштурулду
	«Айтматов дүйнөсү» интеллектуалдык оюну	2021-жылдын декабрь айынын он жетисинде Коммуникация факультетинин имаратындагы А-203 конференц-залында уюштурулду
	«Жаңы жыл интеллектуалдык конкурсу	2021-жылдын декабрь айынын жыйырма тогузунда Коммуникация факультетинин имаратындагы А-203 конференц-залында уюштурулду
	Түз эфир. Алып баруучу Кененбаева Элиза	2022-жылдын январь айынын жыйырма экисинде Инстаграм баракчасы аркылуу
	Түз эфир. Алып баруучу Шамбетов Токтосун	2022-жылдын январь айынын жыйырма тогузунда Инстаграм аркылуу
	«Азиянын арстандары» интеллектуалдык конкурсу	2022-жылдын февраль айынын жыйыра бешинде Касым Тыныстанов конференц-залында уюштурулду.
	Буранага саякат	2022-жылдын февраль айынын он тогузунда уюштурулду
	«Эки дүйнө» деп аталган ыр окуу конкурсу	2022-жылдын март айынын он бешинде А-209- конференц-залында уюштурулду
	«Жеке тарых» интеллектуалдык оюну	2022-жылдын март айынын он төртүндө Коммуникация факультетинин имаратындагы А-202-конференц-залында уюштурулду

	«Кытай мамлекети, спорт жана фильм» деп аталган интеллектуалдык оюн	2022-жылдын март айынын он сегизинде уюштурулду
	Китептерден суроолор эрудиция конкурсу	2022-жылдын май айынын он үчүндө Туризм факультетинин имаратынын А-201-конференц-залында уюштурулду
	Интеллектуалдык оюн	2022-жылдын апрель айынын жыйырма экисинде Касым Тыныстанов атындагы конференц-залда уюштурулду
	Жылды жыйынтыктоо аземи	Коммуникация факультетинин имаратындагы А-203-конференц-залында уюштурулду
Кыргыз тилиндеги «Манас» дебат клубу	Ынтымак конкурсу	2021-жылдын ноябрь айынын жыйырма жетисинде Экономика факультетинин имаратынын 313-, 316-, 317-, 318-, 319-, 413-, 416-, 417-, 418-аудиторияларында уюштурулду
Жаңырык	Улуттук адабият күнү	2021-жылдын декабрь айынын он үчүндө Экономика факультетинин имаратындагы А-201-конференц-залында уюштурулду
	Семинар. Алып баруучу Аскаров Акжолтой	2022-жылдын февраль айынын жыйырма биринде Касым Тыныстанов атындагы конференц-залда уюштурулду
	Китеп окуу жумасы	2022-жылдын 28-апрелинен 10-майына чейин бакчадагы чайханада уюштурулду
	Жылды жыйынтыктоо аземи	2022-жылдын май айынын жыйырма сегизинде бакчадагы чайханада уюштурулду
Келгиле, түркчө сүйлөшөлү	Акысыз Осмон тили сабактары	2022-жылдын 26-27-февралынан баштап ар аптанын соңунда эки күн болду
	Араб тили сабактары	2022-жылдын 26-февралынан 1-июнуна чейин уюштурулду
	Жылды жыйынтыктоо аземи	2022-жылдын май айынын жыйырма сегизинде Коммуникация факультетинин имаратындагы А-203-конференц-залында уюштурулду
«Манас» көркөм өнөр	Көргөзмө	2021-жылдын декабрь айынын тогузунда «Ретро кече» көргөзмөсү уюштурулду
Биота	Эко фильм	2021-жылдын декабрь айынын онунда Коммуникация факультетинин имаратындагы кинозалда көрсөтүлдү
	Батареянын коомго таасири	Ар бир факультеттин биринчи кабатында кутулар коюлду
	Экология менен гармонияда болуу иш-чарасы	2022-жылдын апрель айынын жыйырма сегизинде жаңы спорт аянтында йога менен машыгышты
	Эко активизм деп аталган семинар	2022-жылдын март айынын жыйырма экисинде Инженерия факультетинин №412 аудиториясында уюштурулду
Жаш маркетологдор	Семинар. Алып баруучу Мухамед Улан	2021-жылдын декабрь айынын онунда Экономика факультетинин имаратындагы №А-201 конференц-залында уюштурулду
	Семинар. Алып баруучу Абдылдаев Нурбек	2022-жылдын январь айынын отузунда гугл миит (Google Meet) платформасы аркылуу уюштурулду
	Семинар	2022-жылдын апрель айынын биринде Коммуникация факультетинин имаратындагы № 107 кинозалында уюштурулду
	Тез жазуу марафону	2022-жылдын 15-апрелинен 6-майына чейин уюштурулду
Дамла	Карылар жана майыптар үчүн концерт, жардам берүү	2022-жылдын январь айынын тогузунда уюштурулду

Электрондук лаборатория	«Салымбеков» университетине баруу	2022-жылдын февраль айынын жыйырма бешинде уюштурулду
	Семинар	2022-жылдын март айынын тогузунда Касым Тыныстанов атындагы конференц-залда уюштурулду
	Онлайн семинар	2022-жылдын март айынын он алтысында ректораттын имаратындагы конференц-залда уюштурулду
	Коомго таанытуу иш-чарасы	2022-жылдын апрель айынын сегизинде башкы имараттагы чогулуш залында уюштурулду
	Семинар	2022-жылдын апрель айынын он алтысында Экономика факльтетинин имаратындагы 323-аудиторияда уюштурулду
	«Ишкердиктин алгачкы кадамдары» деп аталган семинар	2022-жылдын апрель айынын жыйырма жетисинде Касым Тыныстанов атындагы конференц-залда уюштурулду
Экономика	Семинар. Алып баруучу Казыбеков Ысхак	2021-жылдын декабрь айынын он бешинде Коммуникация факультетинин имаратындагы А-202-конференц-залында уюштурулду
	Семинар. Алып баруучу Кубатбеков Тынчтык	2022-жылдын февраль айынын жыйырма сегизинде Экономика факультетинин имаратындагы А-201-конференц-залында уюштурулду

1.5.5.6.3.Ишкерлер чөйрөсү жана коомчулук менен байланышr

Жаңычыл жана демилгелүү университет болуу максатында ишкерлер чөйрөсү менен күчтүү жана эки тарапка тең пайдалуу болгон байланыштар, бүтүрүүчүлөрдүн иш менен камсыз болушун кыйла жеңилдеткен жолдор изделип жатат. Бул жаатта билим берүүгө, илимий-изилдөөгө байланыштуу долбоорлорду иштеп чыгуу жана тийиштүү сектордун өкүлдөрүнүн бул долбоорлорго катышуусун камсыздоо, долбоорлордун натыйжалары тууралуу ишкерлер дүйнөсүнө маалымат берүү максаты көздөлөт. Бул иш-чаралар университеттин жаңы ресурстар менен камсыз болушуна жана бүтүрүүчүлөрдүн бул секторлордо оңой иш табышына шарт түзөт.

Улуттук, эл аралык бейөкмөт уюмдар жана ишкерлер чөйрөсү менен түзүлгөн кызматташтыктын натыйжасында университеттин ишкерлер чөйрөсү менен байланыштары бекемделип, коом артыкчылык берген керектөөлөргө жараша билим берүү багыттары аныкталып, окуу программалары жаңыланууда.

Мындан сырткары ишкерлер чөйрөсү менен муктаж болгон тармактар боюнча биргелешкен долбоорлорду иштеп чыгуу, кеңеш берүүчү кызмат көрсөтүү, кызматкерлердин билимин жогорулатууга багытталган кыска жана атайын курстарды уюштуруу, коомдун Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин бардык имараттарын, лабораторияларын жана жабдыктарын оңой колдонушуна шарт түзүү боюнча иштер аткарылат. Мындай иш-аракеттердин негизинде студенттердин өндүрүштүк практикадан өтүшүнө жана бүтүрүүчүлөрдүн иш менен камсыз болушуна шарттар түзүлөт, университет менен ишкерлер чөйрөсүнүн ортосунда маалымат жана тажрыйба алмашуу жүрөт.

Факультеттер жыл сайын өткөргөн «Карьера күнүндө» студенттер ишкердик тууралуу маалымат ала алышат. Муну менен бирге ишкерлер чөйрөсү менен мамилени бекемдөө

максатында факультеттер жана административдик түзүмдөр уюштурган семинарларга ишкерлер чөйрөсүнөн өкүлдөр чакырылат.

1.5.5.6.4. Коомго кызмат кылуу, коом алдындагы жоопкерчилик

Кыргыз-Түрк «Манас» университети коомчулукка кызмат көрсөтүү иш-аракеттеринин алкагында окуу жайды таанытуу жана байланыш түзүү максатында мекемелерге жана уюмдарга барып, коомдук, маданий, көркөм өнөр жана спорттук иш-чаралар уюштурулат.

Ветеринария факультетинин фирмаларга же башка мекемелерге өткөргөн семинарын мисал катары айтсак болот. Муну менен бирге Кыргыз-Түрк «Манас» университетинде бөдөнө багуу жана эт азыктарын текшерүү иши улантылууда. Өзгөчө клиникалык кызматтар көрсөтүлөт, студенттердин өндүрүштүк практикадан өтүү мүмкүнчүлүктөрү кеңейет жана жергиликтүү мал чарбачылыкка салым кошулат. 2019-жылы 1195 жаныбарга ветеринардык жардам көрсөткөн Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин клиникасында 2020-жылы пандемиядан улам 395 жаныбар гана дарыланган. 2021-жылы 490 жаныбарга жардам көрсөтүлгөн. Болжол менен кайрылгандардын 10%дан ашыгы башка клиникалардан келет. Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин клиникасы жол кырсыгына кабылган же ууланган ж.б. жаныбарларга жардам көрсөтөт.

1.5.5.6.5. Сыйлыктар

75-таблица: Сыйлыктар

Бөлүм	Сыйлык алган кишинин аты-жөнү	Сыйлыктын аталышы	Сыйлык берген мекеме
Көркөм өнөр факультети	Доц. Анарбек Ибраев	Мамлекеттик сыйлык	Кыргыз Республикасынын Президенти Садыр Жапаров тапшырды
	Ага окутуучу Тиленчиев Карагул	Мамлекеттик сыйлык	Кыргыз Республикасынын Президенти Садыр Жапаров тапшырды
	Ага окутуучу Жумакунов Рысбек	Мамлекеттик сыйлык	
	Ага окутуучу Бадахшанова Айтбүбү	Адистиги жана билим берүүнүн өнүгүшүнө кошкон салымы үчүн	Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги
	Окутуучу Айша Саралаева	Адистиги жана билим берүүнүн өнүгүшүнө кошкон салымы үчүн	
	Ага окутуучу Тыналиева Гүлмира	Коомго, кыргыз маданиятына кошкон салымы үчүн	
	Ага окутуучу Бадахшанова Айтбүбү		«Беш верен» эл аралык жардам көрсөтүү фонду

	Ага окутуучу Мамбетова Бурул		Кыргыз Республикасынын ТМЖ коомдук фонду, Түркия Республикасынын «Анкара маданияты» клубу
	Ага окутуучу Калмуратов Илимбек	Мамлекеттик сыйлык	Кыргыз Республикасынын Президенти Жапаров Садыр тапшырды
	Ага окутуучу Мендебайыров Назым	Мамлекеттик сыйлык	Кыргыз Республикасынын Президенти Садыр Жапаров тапшырды
	Ага окутуучу Кулманбетов Жаныш	Мамлекеттик сыйлык	Кыргыз Республикасынын Президенти Садыр Жапаров тапшырды
Гуманитардык факультет	Проф., докт. Акматали Алимбеков	Билим берүүнүн жана Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин өнүгүшүнө кошкон салымы үчүн	Кыргыз Республикасынын Өкмөтү
	Проф., докт. Йылмаз Күршад	Билим берүүнүн жана Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин өнүгүшүнө кошкон салымы үчүн	Кыргыз Республикасынын Өкмөтү
	Проф., докт. Алимбеков Акматали	«Кыргызстандын билим берүү системасы» деп аталган монографиясы үчүн «Рух-Бейне» сыйлыгы	Эл аралык искусство академиясы
Табигый илимдер факультети	Проф., докт. Курманбекова Гүлбүбү	Ардак грамота	Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги
	Проф., докт. Аслан Али		
	Доц., илимдин кандидаты Иманбердиева Назгүл		
	Доц., илимдин кандидаты Алтынташ Исмет		
	Аданбаева Назгүл		
Табигый илимдер ф-тети	Доц., илимдин кандидаты Матанова Калыскан	Ардак грамота	
	Акматбекова Азат	Ардак грамота	
Инженерия факультети	Проф., докт. Акташ Нахит	Кыргыз Республикасында билим берүү тармагында жемиштүү эмгеги, жаш муундарды тарбиялоого кошкон зор салымы, кесипкөйлүгү жана активдүү коомдук иш-чараларга катышканы үчүн Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин Ардак грамотасы берилген.	Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңеши
Туризм факультети	Ага окутуучу Турдубекова Сапаргүл		Квалификациялуу адистерди даярдоого кошкон салымы үчүн
Китепкана жана иш кагаздары башк-лыгы	Өмүралиев Талант	Көптөгөн жылдар бою үзүрлүү эмгеги, жаш муундарды тарбиялоодогу жетишкендиктери жана билим берүүгө кошкон салымы үчүн	Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги
	Ынакбеков Максатбек		

Спорт илимдери факультети	Проф., докт. Түркмен Мехмет	Дене тарбия жана спортко кошкон салымдары үчүн	Экинчи ФИА дүйнөлүк туруктуулук чемпионатынын (WEC) салттуу спорт сыйлыгы
	Проф., докт. Түркмен Мехмет		
	Проф., илимдин доктору Жанузаков Канат		
	Доц., илимдин дктору Түркчапар Үнал		Дене тарбия жана спортко кошкон салымы үчүн
Чет тилдер жогорку мектеби	Мамадиев Аскатбек	Министрликтин кызматкерлери менен кызматташтыгы үчүн	Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги
	Токтоналиева Кыял	Билим берүүгө кошкон салымы үчүн	Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана министрлиги
	Илимдин кандидаты Токтоналиева Алтынай	Эгемберди Эрматовдун чыгармаларын өнүктүрүүгө кошкон салымы үчүн	Эгемберди Эрматов атындагы элдик фонду
	Илимдин кандидаты Токтоналиева Алтынай	Билим берүүгө кошкон салымы үчүн	Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги
Коммуникация факультети	Доц. Молдосеит Мамбетакунов; Ага окутуучу Мамбеталиев Стамбулбек	Көчмөндөр оюну	Эл аралык спорт кинофестивалы Красногорский, Россия
Экономика жана башкаруу факультети	Доценттин милдетин аткаруучу, докт. Нажимудунова Сейил	Ыраазычылык каты	Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги
	Доценттин милдетин аткаруучу, докт. Максудунов Азамат	Ыраазычылык каты	Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги
	Доценттин милдетин аткаруучу, докт. Сулайманова Бурулча	Ыраазычылык каты	Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги
Ден соолук, маданият жана спорт башкармалыгы	Азамат кызы Асел	Кыргыз маданиятына жана искусствосуна кошкон салымы үчүн	Кыргыз Республикасынын Маданият, маалымат, спорт жана жаштар саясаты министрлиги
	Губайдуллина Гүлфия	Саламаттыкты сактоо системасын өнүктүрүүгө кошкон салымы жана кесиптик ишмердүүлүгү үчүн	Кыргыз Республикасынын Саламаттыкты сактоо министрлиги
	Асакеева Анара	Саламаттыкты сактоо системасын өнүктүрүүгө кошкон салымы жана кесиптик ишмердүүлүгү үчүн	Кыргыз Республикасынын Саламаттыкты сактоо министрлиги
	Абдуллаева Райхан	Саламаттыкты сактоо системасын өнүктүрүүгө кошкон салымы жана кесиптик ишмердүүгү үчүн	Кыргыз Республикасынын Саламаттыкты сактоо министрлиги
	Абдуллаева Райхан	Саламаттыкты сактоо системасын өнүктүрүүгө кошкон салымы жана кесиптик ишмердүүгү үчүн	Кыргыз Республикасынын Саламаттыкты сактоо министрлиги

Спорт илимдери факультетинин студенти Анарбекова Айжан Финляндиядагы Дүйнө кубогунда алтын, күмүш жана коло медаль алды.

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин ректору проф., докт. Жейлан Алпасланга Кыргыз Республикасынын «Эркин-Тоо» мамлекеттик расмий гезитинин 30 жылдык юбилейине карата «Жылдын ректору» наамы ыйгарылды.

«Эркин-Тоо» мамлекеттик расмий гезити 2021-жылдын декабрь айынын жыйырма бешинде уюштурган иш-чарага мамлекеттин жана өкмөттүн өкүлдөрү, элчилер, дипломаттар, мамлекеттик кызматкерлер, агартуучулар, искусство адамдары, коомдук лидерлер, жалпыга маалымдоо каражаттарынын жана коомдун ар кандай катмарынын өкүлдөрү катышты.

Казакстандын Маданият жана спорт министри Раимкулова Актоты тарабынан Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин ректору проф., докт. Жейлан Алпасланга кыргыз жана казак элинин маданиятына кошкон салымы үчүн ыраазычылык каты берилди.

Абдылас Малдыбаев атындагы кыргыз улуттук академиялык опера жана балет театрында 2021-жылдын октябрь айынын сегизинде уюштурулган иш-чарага Кыргыз Республикасынын Маданият, маалымат, спорт жана жаштар саясаты министри Иманалиев Кайрат да катышты.

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин (КТМУ) Коммуникация факультетинин окутуучусу, режиссёр Сүйүндүков Артыкбайдын «Шамбала» фильми Лос-Анджелес шаарында сыйлыкка ээ болду. «Шамбала» фильми Лос-Анджелес шаарында уюштурулган Азия кинолорунун дүйнөлүк фестивалында көрүүчүлөрдүн жактыруу сыйлыгына ээ болду.

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Чет тилдер жогорку мектебинин Чет тилдер бөлүмүнүн Кыргыз тили координатору, акын, котормочу Исмаилов Алтынбек үстүбүздөгү жылы жарык көргөн «Агыш түн» деп аталган ыр жыйнагы үчүн Кыргыз Республикасынын Улуттук жазуучулар союзу тарабынан «Алтын калем» сыйлыгына татыктуу болду.

1.5.5.7. Спорт жаатындагы кызмат

76-таблица: Спорт курулуштары

Курулуштар	Саны (Даана)	Аянты (м ²)
Ачык асман алдындагы спорт курулуштары	2	19 965,00
Жабык спорт курулуштары	1	3 489,70
Жалпы	**3**	**23 453,70**

77-таблица: Спорт аянттарынын бөлүштүрүлүшү

Спорт аянттары	Саны	Аянты (м ²)
Футбол аянты	2	9 027,8
Баскетбол аянты	3	1 822,19
Волейбол аянты	2	593,33
Теннистик корт	1	820
Гимнастика залы	1	180
Тосколдуктар менен чуркоо үчүн тегеретме	2	5 564,25
Саламаттык жана реабилитация залы	1	36,88
Фитнес залы	1	141,96
Бокс залы	1	168
Дзюдо, самбо залы	1	187
Таеквондо залы	1	96,8
Жалпы	**16**	**18 638,15**

78-таблица: Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин спорттук иш-чаралары

Иш-чаранын аталышы	Спорттун түрү	Датасы
«Жеңиш майрамынын 75 жылдыгынын алкагында уюштурулган XI спорт оюндары» турнири	КТМУнун студенттеринин арасында шахмат боюнча турнир	2021-жылдын февраль айынын 10-12си
Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин 25 жылдыгынын алкагында уюштурулган профессор-окутуучулук курам жана административдик кызматкерлердин арасындагы «тогуз коргоол» боюнча турнир	Тогуз коргоол	2021-жылдын март айынын 19-20сы
Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин 25 жылдыгынын алкагында уюштурулган «Эл аралык мангала турнири»	Мангала	2021-жылдын 15-май айы
Кыргыз Республикасынын эгемендүүлүгүнүн 30 жылдыгына жана 19-майда Ататүрктү эскерүү күнүнө карата жаштар жана спорт майрамынын алкагында уюштурулган Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин «Эл аралык тогуз коргоол турнири»	Тогуз коргоол	2021-жылдын 19-май айы

79-таблица: Кыргыз-Түрк «Манас» университетинен башка спорттук иш-чаралар

Спорттун түрү	Уюштурулган жер	Датасы	Сыйлык/ Жетишкендиги
КТМУ. Баскетбол боюнча эркектер арасындагы команда	Кыргыз Республикасынын чемпионаты / Бишкек	2020-жылдын ноябрь айы-2021-жылдын февраль айы	4-орун
Самбо боюнча Каныбеков Арлен (62 кг)	Кыргыз Республикасынын чемпионаты / Бишкек	2020-жылдын февраль айы	3-орун
Кыргыз күрөш / Курманбеков Тыныстан	Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясынын (КМДТСА) чемпионаты / Бишкек	2021-жылдын март айынын он үчү	3-орун
Волейбол / Батырбекова Айдана	Кыргыз Республикасынын чемпионаты / Бишкек	2021-жылдын апрель айы	1-орун
Стол тенниси / Тилемиш уулу Жанболот	Кыргыз Республикасынын чемпионаты / Бишкек	2021-жылдын апрель айы	2-орун
Дзюдо / Рыскулбекова Аяна (52 кг)	Кыргыз Республикасынын чемпионаты / Бишкек	2021-жылдын май айы	3-орун
Дзюдо / Качкынбекова Аземи (63 кг)	Кыргыз Республикасынын чемпионаты / Бишкек	2021-жылдын май айы	3-орун
Дзюдо / Медетбек кызы Мираида (70 кг)	Кыргыз Республикасынын чемпионаты / Бишкек	2021-жылдын май айы	3-орун
КТМУ. Баскетбол (кыздар арасында)	Эл аралык Ысык-Көл спорт оюндары / Чолпон-Ата	2021-жылдын сентябрь айынын 6-10у	2-орун
Баскетбол 3х3 / Абдыракманов Алмаз	Эл аралык Ысык-Көл спорт оюндары / Чолпон-Ата	2021-жылдын сентябрь айынын 6-10у	Грамота
КТМУ. Футбол командасы	Кыргыз Республикасынын студенттеринин арасында Бишкекте студенттердин спорт күнүнө арналган турнир	2021-жылдын октябрь айынын 21-23ү	3-орун
Күрөш / Нурлан уулу Ратбек	KSAFCIS спорт клубунун чемпионаты / Бишкек	2021-жылдын октябрь айынын 17-18и	2-орун
Күрөш / Жеткинбек уулу Субан	KSAFCIS спорт клубунун чемпионаты / Бишкек	2021-жылдын октябрь айынын 17-18и	2-орун
Күрөш / Чолпонбай уулу Мырзакан	KSAFCIS спорт клубунун чемпионаты / Бишкек	2021-жылдын октябрь айынын 17-18и	3-орун
Тогуз коргоол / Сманов Миран	Кыргызстандын жаштар арасындагы чемпионаты / Бишкек	2021-жылдын ноябрь айынын 5-9у	2-орун

1.5.5.8. Китепкана кызматтары

1998-жылдан бери иштеп жаткан китепкана замандын талабына шайкеш жана эл аралык стандартка ылайык маалымат булактары менен камсыз болуп турат. Китепкананын максаты ар кыл багытта эмгектенген илимпоздордун, кенже илимий кызматкерлердин жана студенттердин окуу-тарбия, илимий изилдөө иштерине байланыштуу жалпы же маданий муктаждыктарын канааттандыруу болуп саналат. Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин китепканасы жардам катары келген же сатылып алынган булактар менен күндөн-күнгө толукталууда. КТМУнун китепканасынын базасында 89.626 даана китеп, мезгилдүү басма сөз каражаттары, аудио-видео материалдар, дипломдук, диссертациялык иштер жана электрондук китептер бар.

80-таблица: Китепканалардагы китептер

	Жалпы китептин саны	Окурман сыйымдуулугу (киши)	Колдонулган аянты (м ²)
Борбордук китепкана	32 412	82	680,41 м ²
Тил үйрөтүү курсунун окуу залы	36 626	159	476,2 м ²
Проф. Азиз Санжар атындагы китепкана	13 268	120	491,18 м ²
Жактоочу Жейлан Бахаттин атындагы окуу залы	4257*	48	153,5 м ²
Проф., илимдин доктору Мокеев Анварбек атындагы окуу залы	3063*	40	151,3 м ²
ЖАЛПЫ	**89 626**	**449**	**1952,6 м ²**

* Жаңы китептер каттоо менен алынат

2021-жылдын февраль айынан баштап студенттик шаарчанын сыртында да колдонууга мүмкүн болгон Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин «Ветис (VETİS) – маалымат базасы жана статистика системасы» иштеп баштаган.

2021-жылдын февраль айында Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин китепканасы тарабынан иштелип чыккан «Түркстан жыйнагы» маалымат базасы (http://ts.manas.edu.kg/), Орто Азия жана Сибирь жеке маалыматтык тейлөө интернет архиви долбооруна кошулган (https://fid-cassib.de/en/data-base-kyrgyzstan/libraries-and-col- lections/). Орто Азия жана Сибирь жеке маалыматтык тейлөө интернет архиви долбоору Германиянын мамлекеттик жана Гёттинген университетинин китепканалары, Германия илим изилдөө фонду тарабынан ишке ашырылат. “Түркстан жыйнагынын” Орто Азия жана Сибирь жеке маалыматтык тейлөөгө кошулушу Китепкана жана иш кагаздары башкармалыгынын долбоор менен кызматташтыгынын жыйынтыгында ишке ашырылды. Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин китепканасы тарабынан 2016-жылы түзүлгөн «Түркстан жыйнагынын» маалымат базасында XVIII кылымдын экинчи жарымынан XX кылымдын биринчи жарымына чейин Орто Азияда жашаган түрк элинин тарыхын камтыган 594 томдук тарыхый булак бар. Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин китепканасынын кызматкерлери тарабынан бул жыйнактагы 17941 макала, «Йордам китепкана автоматташтырылган системасына» катталып, изилдөөчүлөргө сунушталган.

2021-жылдын июль айында ректор проф., илимдин доктору Жейлан Алпасландын жеке менчик китепканасынан 2.253 даана жана 33 түрдүү мекемеден 2.783 даана китеп, т.а. жалпысынан 5.150 даана китеп Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин китепканасына берилген.

2021-жылдын сентябрь айында Экономика жана башкаруу факультетинин имаратында 33 текчелүү жана 48 орундуу Жактоочу Жейлан Бахаттин атындагы окуу залы иштеп баштаган. Аталган китепканада жалпы 4257 даана китеп бар.

2021-жылдын декабрь айында Коммуникация факультетинин имаратында 22 даана текчеден турган жана 40 орундуу проф., илимдин доктору Анварбек Мокеев атындагы окуу залы ачылган. Китепканада жалпысынан 3063 даана китеп бар.

81-таблица: Китепкана булактары

	Китеп	Материал (CD, DVD, карта ж.б.)	Мезгилдүү басылмалар. Гезит жана журналдар		Электрондук басылмалар	Диссертация/ Дипломдук иш	Жалпы
			Жергиликтүү басылмалар	Чет өлкөлүк басылмалар			
Техника жана табигый илимдер	10 333	11	0	3	1 717	189	12 253
Экономика жана башкаруу	8 155	5	0	0	551	182	8 893
Коомдук илимдер	28 124	315	8	0	2 366	311	31 124
Журналистика	1 423	5	0	0	192	33	1 653
Айыл чарба жана ветеринария	2 586	1	0	0	285	22	2 894
Филология	7 795	137	4	0	434	84	8 454
Туризм жана мейманкана иштетүү жогорку мектеби	2 123	6	0	0	204	24	2 357
Спорт жана дене тарбия	525	0	0	4	145	0	674
Искусство	2 688	42	0	0	139	19	2 888
Медицина	792	0	0	0	90	1	883
Башка	23 623	34	22	2	892	38	24 611
ЖАЛПЫ	**88 167**	**556**	**34**	**9**	**7 015**	**903**	**96 684**

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин китепканасында 2021-жылы жазылган гезит жана журналдар бар. Электрондук басылмалар болсо китепкананын электрондук ресурсуна жүктөлүп, «Манас электрондук китепканасы (Manas Elibrary)» жана «Электрондук каталог (Elektronik Katalog)» маалымат базасындагы электрондук китептер бөлүгүндө орун алат. Мезгилдүү басылмалар менен электрондук басылмалардан тышкары башка бардык китепкананын ресурстары каттоого алынган.

82-таблица: Басмаканадан чыккан жана электрондук китепкана булактары

Китепкана булактары	2021-жылы алынган китепкана ресурстары			Жалпы китепкана ресурстары		
	Басылып	Электрондук	Жалпы	Басылып	Электрондук	Жалпы
Китептин саны (сатылып алынган)	194	0	194	42 565	0	42 565
Китептин саны (кайрымдуулук)	4 026	520*	4 546	45 558	7 015*	52 573
Жазылган (абонемент) журналдардын саны	17	0	17	17**	0	17

Жазылган (абонемент) гезиттердин саны	26	0	26	26**	0	26
Жазылган (абонемент) маалымат базасынын саны	0	33***	73	0	63***	73

* «Манас электрондук китепканасы (Manas Elibrary)» жана «Электрондук каталог (Elektronik Katalog)» маалымат базасындагы электрондук китептер. Аталган китептер акысыз алынган.

** Мезгилдүү басылмаларга жазылуу аркылуу алынгандыктан, мүлк катары катталган эмес. Берилген маалыматтар 2021-жылга тиешелүү.

*** 2021-жылы жалпысынан 63 басылмага Кыргыз-Түрк «Манас» университети жазылган (төлөө менен - 6; долбоор катары акысыз жазылуу - 11; Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин китепканасыныкына – 3; Акысыз колдонулган - 42; эксперимент катары колдонуп көрүү - 1).

83-таблица: Китепкана ресурстарынын статистикасы (жыл боюнча)

	2017	2018	2019	2020	2021
Басылып чыгарылган китептердин саны	91 116	81 925	81 611	83 644	88 164
Дипломдук иш / Диссертациялык иштердин саны	678	721	747	799	903
Китептен сырткаркы материалдардын саны (CD, DVD, карта ж.б.)	596	585	588	554	556
Жазылган (абонемент) журналдардын саны	39	24	22	19	17
Жазылган (абонемент) гезиттердин саны	44	35	35	29	26
Электрондук китептердин саны	4 961	5 126	5 386	6 495	7 015
Жазылган (абонемент) маалымат базасынын саны	55	49	56	73	63
Убактылуу колдонууга берилген китептин саны	41 677	36 939	31 466	10 397*	11 407*
Китепканага келген окурмандардын саны	482 567	355 390	24 9931	60 337*	96 162*

* 2020-2021-жылдары пандемиядан улам төмөндөө байкалган.

84-таблица: Илимдин желеси (Web of Science) маалымат базасында Кыргыз-Түрк «Манас» университетине даректелген публикациялар жана шилтемелердин саны

Жылы	Публикациянын саны	Шилтеменин саны
2011	15	9
2012	20	57
2013	23	61
2014	16	118
2015	21	154
2016	45	195
2017	41	209
2018	45	236
2019	98	427
2020	116	652
2021	150	992

1.5.5.9. Студентти ишке орноштуруу жана практика

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин студенттеринин адистигин мыкты өздөштүрүшү үчүн көптөгөн мекемелер менен кызматташуу аркылуу студенттер өндүрүштүк практикадан өтүшөт.

85-таблица: Студенттердин өндүрүштүк практикадан өтүшү

	2020		2021	
	Түркия	Башка өлкөлөр	Түркия	Башка өлкөлөр
Кыргыз-Түрк «Манас» университети материалдык колдоо көрсөтүү аркылуу чет өлкөгө өндүрүштүк практикага жиберген студенттердин саны	8	0	10	1
Кыргыз-Түрк «Манас» университети материалдык колдоо көрсөтпөстөн, чет өлкөгө өндүрүштүк практикага жиберген студенттердин саны	6	2	7	2
Жалпы	14	2	17	3
Кыргызстанда өндүрүштүк практикадан өткөн студенттердин саны	720		1113	

1.5.5.10. Жашылдандыруу

Чыңгыз Айтматов атындагы студенттик шаарчадагы күнөсканаын жана бакчаны жашылдандыруу иштери жыл сайын үзгүлтүксүз жүргүзүлүүдө. Мындан тышкары бак-дарактар, көчөттөр жыл сайын отургузулат. Төмөндөгү таблицада жылдарга карата отургузулган көчөттөрдүн саны көрсөтүлгөн.

86-таблица: Тигилген көчөттөр

Түрү	Жылдар/даана										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Жалпы
	Тигилген көчөттөрдүн саны										
Дарак	2931	749	531	622	511	1049	1495	2070	520	47	10525
Бадал	303	1931	3500	146	12000		131	351	1200	256	19818
Чырмоок		420	50	60							530
Роза	1350	300	900	3400		400	186	135	550	221	7442
Гүл	1500	3000	4500	6000	4500	4500	4000			3400	31400
Жалпы	6084	6400	9481	10228	17011	5949	5812	2556	2270	3924	69715

87-таблица: Жерди пайдалануу

	2020		2021	
	Саны	Аянты (м ²)	Саны	Аянты (м ²)
Бакча	21	354074	21	354074
Күнөскана	3	256	3	256
Огород	1	9212	16	9212
ЖАЛПЫ	**25**	**363 542,00**	**40**	**363 542,00**

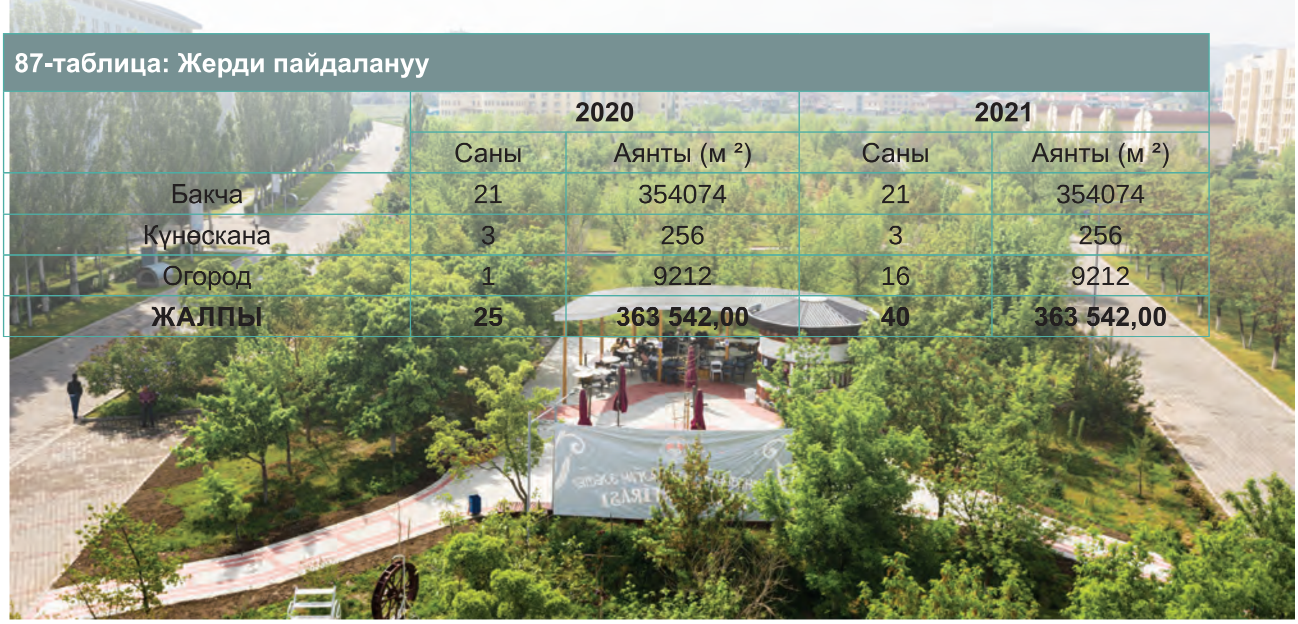

2. МАКСАТ ЖАНА МИЛДЕТТЕР

2.1. НЕГИЗГИ САЯСАТ ЖАНА АРТЫКЧЫЛЫКТАР

Кыргыз-Түрк «Манас» университети түптөлгөн күндөн баштап негизги миссиясы түрк тилдүү мамлекеттердин жаштарына сапаттуу билим жана тарбия берүү. Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин максаты заманбап билим алган аң-сезимдүү, өз алдынча жана жоопкерчиликтүү жаштарды тарбиялоо. Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин артыкчылыктары: маданий баалуулуктарын коргогон, ааламдашуу процессине даяр, дүйнө жана түрк илимине салым кошкон, жогорку маданиятка умтулган жаштарды өстүрүү. Кыргыз-Түрк «Манас» университети түрк мамлекеттеринин ортосундагы тил, илим, тарых, адабият, маданият, көркөм өнөр, экономика жана спорт жаатында кызматташтыктын эң жогорку деңгээлде болушун камсыз кылып, руханий баалуулуктарды дүйнөлүк деңгээлге чыгарат.

Бул миссияны аткаруу үчүн төмөндөгүдөй максаттар коюлган:

Учурдун талаптарына жооп берген билим берүү стандарттарын, ыкмаларын жана университеттин заманбап башкаруу моделин колдонуу менен Кыргыз Республикасынын жогорку билим берүү тутуму үчүн үлгү көрсөтүп, дүйнө менен интеграция болууда алдыңкы ролду ойноо;

Заманбап, демократиялык жана светтик мамлекеттин принциптерине ишенген, адам укуктарын урматтаган, аң-сезимдүү, руханий дөөлөттөрдү карманган, акыл-эстүү, руху бийик, адеп-ахлактуу, дени сак, конструктивдүү жана коомдук жоопкерчиликтүү, чыгармачыл муундарды тарбиялоо;

Түркия Республикасынын жана башка өнүккөн өлкөлөрдүн демократия жана рынок экономикасына байланыштуу тажрыйбасын колдонуу менен Кыргыз Республикасынын демократия жана рынок экономикасына өтүү процесстерин чыңдоого салым кошуу;

Дүйнөлүк илимий адабиятты изилдөө жана өнүктүрүү, телерадиоберүү жана маалымат технологияларын инвестициялоо менен дүйнөдө билимди жайылтууга салым кошуу;

Түрк дүйнөсүнүн жаштарын жалпы адамзаттык көз караштарды, баалуулуктарды өзүнө сиңирген, улуттук баалуулуктарды карманган инсан кылып тарбиялоо жана эл аралык коомчулуктун алдыңкы мүчөсү кылуу;

Жаштарды бардык тармакта компетенттүү болууга, өзүнө ишенүүгө, көп кырдуу жана сынчыл болууга, өзгөрүп жаткан коомго ыңгайлашууга, жаңычылдыкка, демократиянын эрежелерин сактоого, ачык-айкындуулукка, кызматташууга, сабырдуулукка, эркин ой жүгүртүүгө, изилдөөчүлүккө жана сезимталдуулукка үйрөтүү;

Коомдук муктаждыктарга ылайык доцент, бакалавр же магистр даражасы бар адистерди даярдоо, кесиптик жана инсандык өнүгүүнү колдоо үчүн кыска мөөнөттүү окуу программаларын даярдоо.

Түрк дүйнөсүнүн тарыхый, руханий баалуулуктарына жана философиясына шайкеш келген абройлуу, өзүн эл аралык чөйрөдө тааныткан, академиялык бай тажрыйбасы менен алдыңкы сапта туруп, түрк дүйнөсүнө жана маданиятына салым кошкон «Эл аралык деңгээлдеги абройлуу, ийгиликтүү жана таанымал университет болуу»

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин негизги милдеттеринин бири болуп саналат.

Ошондой эле заманбап, ишкер, жаңычыл, өзгөрүү жана өнүгүүгө даяр, өз тармагында лидер жана көпчүлүк тандаган университет болуу.

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин миссиясын түзгөн негизги баалуулуктар
Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин негизги максаттары:

- Билим берүүдө эл аралык бренд болуу
- Ар тармакта тажрыйбалуу адистерди даярдоо
- Болонья процессине шайкеш болуу
- Ички жана тышкы өнөктөштөр менен таасирдүү жана жемиштүү кызматташтык түзүү
- Коомго кызмат өтөө
- Окуу-тарбия иштериндеги ийкемдүүлүк
- Технологияга таянган билим берүү
- Үзгүлтүксүз билим берүү
- Өмүр бою билим алуу
- Өзгөрүүлөргө шайкештик жана тынымсыз өнүгүү
- Практикалык билим, технологияга багытталган илимий-изилдөө жана тажрыйбалык-конструктордук иштер
- Улуттук, эл аралык билим берүү мекемелерине мүчө болуу жана аккредитация боюнча изилдөөлөр
- Академиялык жактан вертикалдуу өнүгүү
- Физикалык инфратүзүмдү чыңдоо
- Турак-жайларды куруу
- Интернационалдаштыруу

ККыргыз-Түрк «Манас» университетинин миссиясын түзгөн негизги баалуулуктар:

- Дүйнө илимий адабиятына жана дүйнөдө маалыматтын жайылышына салым кошуу;
- Түрк цивилизациясынын өсүшүн колдоо;
- Жаңычылдык жана заманбаптык;
- Коом алдындагы жоопкерчилик;
- Тынымсыз өнүгүү.

2.2. СТРАТЕГИЯЛЫК МАКСАТТАР ЖАНА МИЛДЕТТЕР

1-максат: Билим берүүдө эл аралык бренд болуу

- 1.1-милдет. Учурдагы билим берүү программаларын улуттук жана эл аралык ченемдердин алкагында кайра куруу аркылуу санын көбөйтүү жана сапатын жогорулатуу.
- 1.2-милдет. Эл аралык кызматташтык жана студент, окутуучу алмашуу программаларын пайдалануу.
- 1.3-милдет. Чет өлкөлүк же ар башка улуттардын өкүлдөрү болгон студенттердин санын көбөйтүү.
- 1.4-милдет. Окуу процесстерин жакшыртуу.

2-максат: Илимий изилдөө иштеринин санын көбөйтүү жана сапатын жогорулатуу

- 2.1-милдет. Илимий инфратүзүмдү чыңдоо.
- 2.2-милдет. Изилдөөчүнүн компетенттүүлүгүн өнүктүрүү жана санын көбөйтүү.
- 2.3-милдет. Улуттук жана эл аралык долбоорлордун, басылмалардын жана илимий иш-чаралардын сапатын жогорулатуу.

3-максат: Коомдук пайдалуу иш-чаралар үчүн тышкы кызыкдар тараптар менен билим жана тажрыйба алмашууга негизделген кызматташтыкты өнүктүрүү

- 3.1-милдет. Кызыкдар тараптар менен мамилелерди жана кызматташтыкты түзүү механизмдерин иштеп чыгуу.
- 3.2-милдет. Элдин жашоо-турмушун жакшыртуу максатында билим берүүнү, коомдук жана маданий тармакты өнүктүрүү.
- 3.3-милдет. «Манас» радиосунун жана телекөрсөтүүсүнүн сапатын жогорулатуу.
- 3.4-милдет. Кыргызстандын өнүгүшүндөгү артыкчылык берилген багыттарды өнүктүрүүгө колдоо көрсөтүү.
- 3.5-милдет. Түрк дүйнөсүнүн орток маданияты жаатында коомго кызмат көрсөтүүнүн санын көбөйтүү.

4-максат: Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин эл аралык популярдуулугун жогорулатуу

- 4.1-милдет. Эл аралык популярдуулугун жана аброюн жогорулатуу максатында натыйжалуу иш жүргүзүү.
- 4.2-милдет. Эл аралык мамилелерди өнүктүрүү.

5-максат: Корпоративдик түзүлүштүн өнүгүшүн жана туруктуулугун камсыз кылуу

- 5.1-милдет. Сапатты башкаруу жана кепилдик тутумунун процессин өркүндөтүү.
- 5.2-милдет. Корпоративдик иденттүүлүктү жана маданиятты чыңдоо.
- 5.3-милдет. Технологияга таянган башкаруу процесстерин өркүндөтүү.
- 5.4-милдет. Академиялык жана административдик кызматкерлердин квалификациясын тынымсыз жогорулатууну камсыз кылуу.
- 5.5-милдет. Студенттик шаарчадагы жашоонун жана көрсөтүлгөн кызматтардын сапатын жакшыртуу.

88-таблица: 2021-жылы жаңы даярдалган ченемдик-укуктук документтер

Ченемдик-укуктук документтин аталышы	Түшүндүрмө (чечимдин номери, датасы)
Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин ЖОЖдон кийинки билим берүү боюнча нускамасы	Бул нускама Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Окумуштуулар кеңешинин 2021-жылдын 01-июнундагы 2021-08.40-номерлүү чечими менен кабыл алынган
Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин академиялык ишмердүүлүктү баалоо жана шыктандыруу боюнча нускамасын колдонуу жөнүндө жобосу	Бул жобо Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Окумуштуулар кеңешинин 2021-жылдын 23-сентябрындагы 2021-12.61 (b) номерлүү чечими менен кабыл алынган
Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин академиялык ишмердүүлүктү баалоо жана шыктандыруу боюнча нускамасын колдонуу жөнүндө жобосу	Бул нускама Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Окумуштуулар кеңешинин 2021-жылдын 23-сентябрындагы 2021-12.61 (a) номерлүү чечими менен Камкорчулар кеңешине сунушталуу үчүн кабыл алынган
Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Илимий изилдөө жана басма сөз этикасы жөнүндө жобосу	Бул жобо Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Окумуштуулар кеңешинин 2021-жылдын 25-февралындагы 2021-02.08-номерлүү чечими менен кабыл алынган
Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин аспирантура (докторантура) программасы жөнүндө жобосу	Бул жобо Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Окумуштуулар кеңешинин 2021-жылдын 01-июнундагы 2021-08.40-номерлүү чечими менен кабыл алынган
Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин илимий изилдөө иштерине колдоо көрсөтүү боюнча нускамасы	Бул нускама Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Окумуштуулар кеңешинин 2021-жылдын 03-ноябрындагы 2021-14.80-номерлүү Окумуштуулар кеңешинин чечими менен Камкорчулар кеңешине сунушталуу үчүн кабыл алынган
Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Салттуу оюн жана спорт илимдерин изилдөө институту боюнча нускамасы	Бул нускама Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Окумуштуулар кеңешинин 2021-жылдын 03-ноябрындагы 2021-14.86-номерлүү Окумуштуулар кеңешинин чечими менен Камкорчулар кеңешине сунушталуу үчүн кабыл алынган
Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Евразия тил, тарых жана археология илим-изилдөө институту боюнча нускамасы	Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Евразия тил, тарых жана археология илим-изилдөө институту боюнча нускамасы
Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин ЖОЖдон кийинки билим берүү жана сынак өткөрүү боюнча нускамасы	Бул нускаманын 42/3-беренеси Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Окумуштуулар кеңешинин 2021-жылдын 17-июнундагы 2021-09.43 (d) номерлүү чечими менен оңдолгон
	Бул нускаманын 41/2-беренесинин кредит-сааттар бөлүгү Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Окумуштуулар кеңешинин 2021-жылдын 23-сентябрындагы 2021-12.62 (b) номерлүү чечими менен оңдолгон
Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин академиялык кызматкерлердин окуу жүгү, саатына акы жана жарым айлык акы төлөнүүчү академиялык кызматкерлерди дайындоо жөнүндө жол-жобосу	Бул жол-жобонун «саатына акы жана жарым айлык акы төлөнүүчү академиялык кызматкерлерди тандоодо көңүл бөлүнүүчү нерселер» деп аталган 2-беренесине Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Окумуштуулар кеңешинин 2021-жылдын 23-сентябрындагы 2021-12.62 (a) номерлүү чечими менен (e), (f), (g) беренелери кошулган
Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин ЖОЖдон кийинки билим берүү жана сынак өткөрүү боюнча нускамасы	Бул нускама Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Окумуштуулар кеңешинин 2021-жылдын 01-июнундагы 2021-08.40-номерлүү чечими менен кабыл алынган ЖОЖдон кийинки билим берүү боюнча нускамасынын күчүнө кириши менен жокко чыгарылган

3. ИШ-ЧАРАЛАРГА БАЙЛАНЫШТУУ МААЛЫМАТТАР ЖАНА БААЛООЛОР

3.1. КАРЖЫ ИШТЕРИ БОЮНЧА МААЛЫМАТТАР

Өкмөткө караштуу өзгөчө статустагы университет катары түптөлгөн Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Уставынын 8-беренесине ылайык, ректор каржы иштерине жооптуу жетекчи болуп саналат. Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин бюджетине жана эсеп-кысап иштерине байланыштуу бардык операциялар Стратегиялык пландоо башкармалыгы тарабынан ишке ашырылат.

2021-жылы Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин бюджетинен төлөмдөр үчүн 21.665.489 АКШ доллары бөлүнгөн. Жылдын аягында бюджеттен 17.858.507 АКШ доллары сарпталганы аныкталган.

Жылдын башындагы бөлүнгөн акча каражатынын 82,43%ы коротулган. 2021-жылы каржылоодон 5.146.549 АКШ доллары өлчөмүндө киреше кирген. Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин өзүнүн кирешеси 31.411 АКШ долларын түзгөн, ал эми Түркия Республикасынын Өкмөтү 16.487.529 АКШ долларын берген. Кирешенин суммасы болжолдуу түрдө 21.665.489 АКШ долларын түзөт. Жыл ичиндеги жалпы кирешенин 24,71%ын түзгөн 5.890.877,13 АКШ доллары өлчөмүндөгү каржылоодон келип түшкөн киреше, 2,86%ын түзгөн 680.769,54 АКШ долларын түзгөн университеттин өзүнүн кирешеси, 72,43%ын түзгөн 17.263.697,44 АКШ доллары өлчөмүндөгү Түркия Республикасынын Өкмөтү кошкон салым менен бирге жалпы 23.835.344,11 АКШ доллары өлчөмүндө киреше кирген.

89-таблица: 2021-жылы бюджеттин киреше жана чыгаша бөлүгү		
Бюджет таблицасы		**АКШ ДОЛЛАРЫ**
КИРЕШЕЛЕР		16.054.874
	Түркия Республикасынын Өкмөтү кошкон салым	17.263.697
	Башка кирешелер	680.770
	Алмашуудан келип түшкөн киреше	**247.622**
ЧЫГАШАЛАР		17.626.048
	Эмгек акыны төлөөгө кеткен чыгымдар	15.371.452
	Башка күнүмдүк чыгымдар	1.857.560
	Күнүмдүк чыгымдар	**17.229.012**
	Инвестиция чыгымдары	498.686
	Акча которуулар	130.809
	Алмашуудан келип түшкөн чыгашалар	**417.600**
БЮДЖЕТ БАЛАНСЫ		**-1.571.174**
	Аванс	22.756
	Аманат	189.307
Нак акча балансы		**-1.737.725**
Бюджеттин балансы		**1.737.725**
	ЖАЛПЫ	7.629.341
	100	505
	102	7.040.803
	105	588.033
Которуу		**5.891.615**

3.1.1. Бюджеттеги процесстердин жыйынтыктары

3.1.1.1. Бюджет төлөмдөрү жана чыгымдары

2021-жылы Кыргыз-Түрк «Манас» университети ага берилген 21.665.490 АКШ долларынын ичинен 17.858.507,66 АКШ долларын жылдын аягына чейин сарптаган.

Кыргыз-Түрк «Манас» университети 2021-жылкы бюджетинин баштапкы төлөмүнүн 58,58%ын эмгек акыга, 10,51%ын социалдык камсыздандырууга, 10,71%ын товар жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууга, 1,66%ын акча которууларга жана 18,54%ын капиталдык чыгымдарга сарптаган.

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин 2021-жылдагы бюджеттик төлөмдөрүн ишке ашыруу боюнча жылдын этегиндеги«экономикалык классификациясы» төмөндөгүдөй:

90-таблица: Бюджеттин коротулушу				
	Баштапкы төлөм ($)	**Жыл этегиндеги сарптоо ($)**	**Баштапкы төлөмдөрүнө карата ишке ашыруу көлөмү (%)**	**Жылдын этегиндеги чыгымдарга карата ишке ашыруу көлөмү (%)**
01-Эмгек акыны төлөөгө кеткен чыгымдар	12.692.131	13.322.931,34	104,97%	74,60%
02-Социалдык фондго төлөмдөр	2.276.085	2.048.520,75	90,00%	11,47%
03-Товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууга кеткен чыгымдар	2.320.594	1.857.560,34	80,05%	10,40%
05-Акча которуулар	360.000	130.809,19	36,34%	0,73%
06-Капиталдык чыгымдар	4.016.680	498.686,04	12,42%	2,79%
ЖАЛПЫ	**21.665.490**	**17.858.507,66**	**82,43%**	**100,00%**

2021-жылдын каржы ресурстарын колдонуунун пайыздык катышын эске алганда, эмгек акыны төлөөгө бөлүнгөн чыгымдардын 104,97%ы, Социалдык фондго бөлүнгөн төлөмдөрдүн 90%ы, товар жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууларга 80%ы, акча которууга бөлүнгөн жалпы төлөмдүн 36,34%ы жана капиталдык чыгымдарга бөлүнгөн жалпы бюджеттик төлөмдөрдүн 12,42%ы сарпталган.

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин акыркы үч жылдагы каражат сарптоолорун иликтегенде, 2021-жылдын этегинде жалпы каражат сарптоонун көлөмү 2019-жылга салыштырмалуу 0,23%га жана 2020-жылга салыштырмалуу 3,64%га көбөйгөн.

91-таблица: 2019-2021-жылдардагы жалпы төлөм жана чыгымдар (АКШ доллары)						
	2019-жылы		**2020-жылы**		**2021-жылы**	
	Баштапкы төлөм	Жыл этегиндеги сарптоо	Баштапкы төлөм	Жыл этегиндеги сарптоо	Баштапкы төлөм	Жыл этегиндеги сарптоо
01-Эмгек акыны төлөөгө кеткен чыгымдар	12.469.100,00	12.244.898,17	12.924.815,00	12.221.491,24	12.692.131	13.322.931,34
02-Социалдык фондго төлөмдөр	2.225.300,00	2.158.931,94	2.305.000,00	2.210.746,50	2.276.085	2.048.520,75
03-Товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууга кеткен чыгымдар	3.159.170,00	2.771.420,35	3.473.410,00	2.456.466,15	2.320.594	1.857.560,34
05-Акча которуулар	360.000,00	314.552,28	360.000,00	144.619,92	360.000	130.809,19
06-Капиталдык чыгымдар	2.892.430,00	328.882,19	4.420.000,00	175.124,33	4.016.680	498.686,04
ЖАЛПЫ	**21.106.000,00**	**17.818.684,93**	**23.483.225,00**	**17.208.448,14**	**21.665.490,00**	**17.858.507,66**

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин чыгымдарынын 34,90%ы жалпы башкаруу кызматтарына жана 65,10%ы билим берүүгө сарпталган.

92-таблица: 2019-2021-ж.ж. аралыгындагы чыгымдар (АКШ доллары)			
	2019-жылы	**2020-жылы**	**2021-жылы**
Жалпы башкаруу кызматтары жана инвестициялар	6.115.778,68	5.757.567,82	6.233.524,07
Билим берүү кызматы	11.702.906,25	11.450.880,32	11.624.983,59
ЖАЛПЫ	**17.818.684,93**	**17.208.448,14**	**17.858.507,66**

93-таблица: 2019-2021-окуу жылындагы чыгымдардын % боюнча бөлүштүрүлүшү			
	2019-жылы	**2020-жылы**	**2021-жылы**
Жалпы башкаруу кызматтары жана инвестициялар	34,32	33,46	34,90
Билим берүү кызматы	65,68	66,54	65,10
ЖАЛПЫ	**100,00**	**100,00**	**100,00**

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин чыгымдарын жалпысынан алып карасак, академиялык түзүмдөр 47,68%ын сарптаган. Административдик түзүмдөр тарабынан академиялык түзүмдөргө берилген мүлктөрдү эске алганда, бул көрсөткүч 50%дан да ашып кетет. Административдик түзүмдөр 34,91 %ын, жогорку жана кесиптик жогорку мектептер жалпы чыгымдын 16,65 %ын сарптаган.

94-таблица: 2019-2021-окуу жылдарындагы чыгымдардын административдик деңгээлде бөлүштүрүлүшү (АКШ доллары)			
	2019-жылы	**2020-жылы**	**2021-жылы**
Факультеттер	7.582.299,72	7.399.462,35	8.514.442,04
Институттар	142.538,70	124.615,50	136.963,61
Жогорку мектеп/Кесиптик жогорку мектеп	3.939.925,95	3.926.802,47	2.973.577,94
Административдик түзүмдөр	6.153.920,56	5.757.567,82	6.233.524,07
ЖАЛПЫ	**17.818.684,93**	**17.208.448,14**	**17.858.507,66**

1-график. 2021-жылдагы административдик деңгээлге карата бөлүштүрүлүшү

95-таблица: 2021-окуу жылындагы факультеттердин чыгымдары (АКШ доллары)

ТҮЗҮМДҮН АТАЛЫШЫ	КҮНҮМДҮК ЧЫГЫМДАР	АКЧА КОТОРУУЛАР	КАПИТАЛДЫК ЧЫГЫМДАР	ЖАЛПЫ
Инженерия факультети	1.037.283,68	10.754,23	103.240,00	1.151.277,91
Гуманитардык факультет	1.774.848,07	19.122,24	0,00	1.793.970,31
Экономика жана башкаруу факультети	881.733,15	13.578,58	0,00	895.311,73
Коммуникация факультети	723.843,49	11.165,28	0,00	735.008,77
Табигый илимдер факультети	712.532,53	5.895,96	0,00	718.428,49
Айыл чарба факультети	583.116,70	3.148,82	72,07	586.337,59
Ветеринария факультети	481.566,68	4.063,27	0,00	485.629,95
Көркөм өнөр факультети	692.785,29	7.215,10	0,00	700.000,39
Теология факультети	481.422,28	3.623,41	0,00	485.045,69
ТУРИЗМ ФАКУЛЬТЕТИ	456.439,41	13.197,41	0,00	469.636,82
Спорт илимдери факультети	490.932,52	2.861,87	0,00	493.794,39
ЖАЛПЫ	**8.316.503,80**	**94.626,17**	**103.312,07**	**8.514.442,04**

2-график. 2021-жылдагы факультеттердин чыгымдары

96-таблица: 2021-жылдагы жогорку /кесиптик жогорку мектептердин чыгымдары (АКШ доллары)

ТҮЗҮМДҮН АТАЛЫШЫ	КҮНҮМДҮК ЧЫГЫМДАР	АКЧА КОТОРУУЛАР	КАПИТАЛДЫК ЧЫГЫМДАР	ЖАЛПЫ
Чет тилдер жогорку мектеби	2.347.125,04	5.461,52	14.319,72	2.366.906,28
Кесиптик жогорку мектеп	537.582,39	9.484,43	59.604,43	606.671,66
ЖАЛПЫ	**2.884.707,43**	**14.945,95**	**73.924,56**	**2.973.577,94**

97-таблица: 2021-жылдагы институттардын чыгымдары (АКШ доллары)

ТҮЗҮМДҮН АТАЛЫШЫ	КҮНҮМДҮК ЧЫГЫМДАР	АКЧА КОТОРУУЛАР	КАПИТАЛДЫК ЧЫГЫМДАР	ЖАЛПЫ
Табигый илимдер институту	30.177,72	4.837,23	-	35.014,95
Коомдук илимдер институту	83.746,94	12.521,23	-	96.268,17
Салттуу спорт оюндары жана спорт илимдерин изилдөө институту	5.680,49	-	-	5.680,49
ЖАЛПЫ	**119.605,15**	**17.358,46**	**0,00**	**136.963,61**

2021-жылы факультеттер 8.514.422,04 АКШ доллары өлчөмүндөгү акча каражатын сарптаган. Бул болсо 2021-жылдын бюджетинин 39,30%ын түзгөн. Эң көп Гуманитардык факультет (21,07%), андан кийин Инженерия факультети (13,52%) жана Экономика жана башкаруу факультети (10,52%) сарптаган.

2021-жылы жогорку мектеп 2.973.577,94 АКШ долларын сарптаган, бул болсо жылдык бюджеттин 13,72%ын түзгөн. Бюджеттин 10,92%ын сарптаган Чет тилдер жогорку мектеби биринчи орунда турат.

2021-жылы бюджеттин 0,63%ын түзгөн 136.963,61 АКШ долларын институттар сарптаган.

98-таблица: 2021-жылы административдик түзүмдөрдүн чыгашалары (АКШ доллары)

ТҮЗҮМДҮН АТАЛЫШЫ	КҮНҮМДҮК ЧЫГЫМДАР	АКЧА КОТОРУУЛАР	КАПИТАЛДЫК ЧЫГЫМДАР	ЖАЛПЫ
Ректорат	1.022.996,42	250,00	3.129,52	1.026.375,94
Баш катчылык	504.513,97	0,00	10.963,21	515.477,18
Студенттик иштер башкармалыгы	176.994,90	0,00	0,00	176.994,90
Кадрлар башкармалыгы	200.713,79	0,00	1.037,94	201.751,73
Стратегиялык пландоо башкармалыгы	545.854,07	0,00	0,00	545.854,07
Материалдык-техникалык камсыздоо башкармалыгы	760.826,92	836,45	0,00	761.663,37
Китепкана жана иш кагаздары башкармалыгы	157.155,73	0,00	0,00	157.155,73
Ден соолук, маданият жана спорт башкармалыгы	861.283,67	0,00	51.797,23	913.080,90
Курулуш иштери башкармалыгы	1.260.161,36	2.792,16	246.820,94	1.509.774,46
Анкара байланыш кеңсеси	183.237,98	0,00	0,00	183.237,98
Маалымат технологиялар башкармалыгы	234.457,24	0,00	7.700,57	242.157,81
ЖАЛПЫ	**5.908.196,05**	**3.878,61**	**321.449,41**	**6.233.524,07**

2021-жылы Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин административдик түзүмдөрү бюджеттин 28,77%ын түзгөн 6.233.524,07 АКШ долларын сарптаган. Бул чыгымдардын 94,78%ы эмгек акы төлөөгө, Социалдык фондго, товар жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууга, 0,06%ы акча которууга, 5,16%ы капиталдык чыгымдарга коротулган. Административдик түзүмдөрдүн ичинен эң көп чыгаша кылгандар: Курулуш иштери башкармалыгы - 24,22%, ректорат - 16,47%, Ден соолук, маданият жана спорт башкармалыгы - 14,65%.

3-график. 2021-жылдагы административдик түзүмдөрдүн чыгашалары

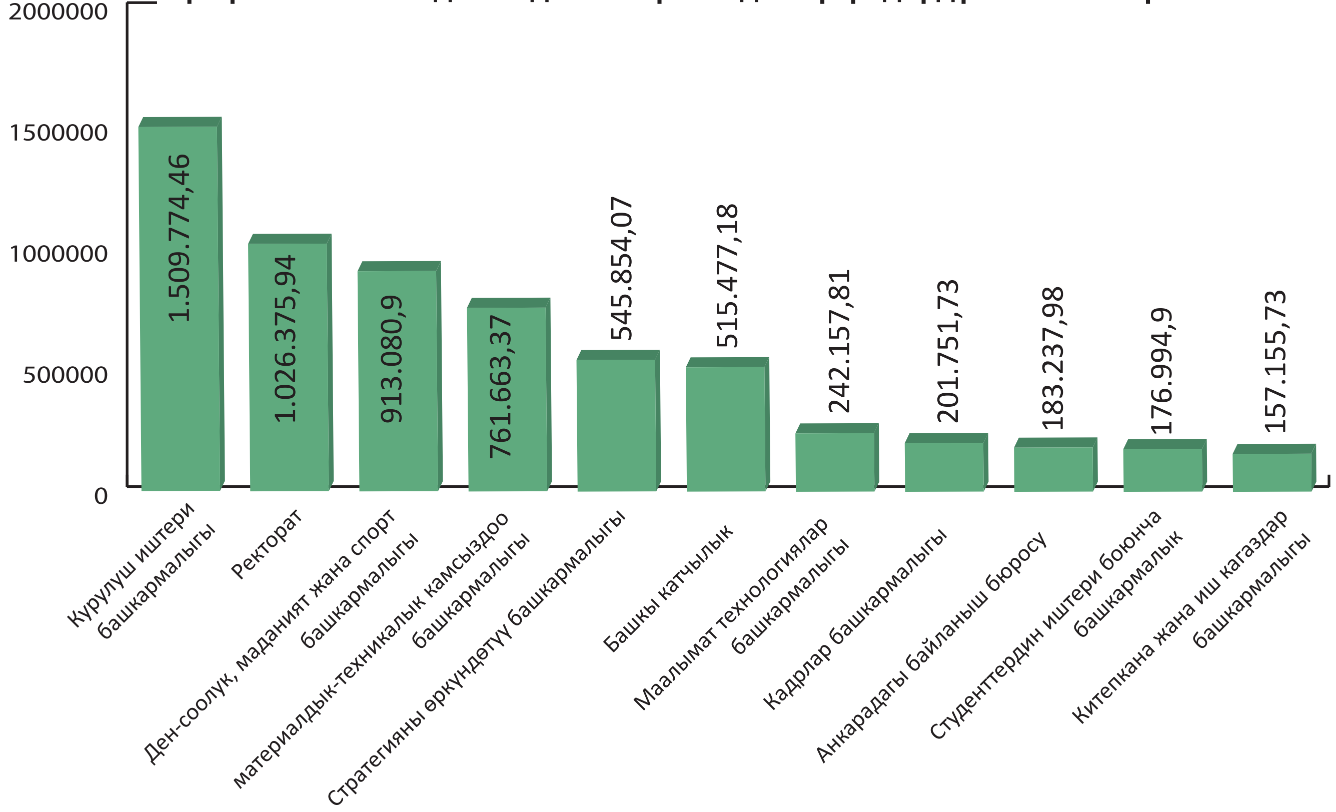

3.1.1.2. Болжолдуу бюджет ресурстары жана иштөө процесси

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин бюджети Түркия Республикасынын Өкмөтү которгон каражаттардан, жеке кирешелерден жана таза каржылоодон турат. 2021-жылдын соңунда 23.835.344,11 АКШ доллары коротулуп, кирешенин 72,43%ын Түркия Республикасынын Өкмөтү, 24,71%ын бюджеттик булактар, 2,86%ын башка кирешелер түзгөн. 2021-жылдын кирешелерине ректоратка берилген 304.205 АКШ долларлык саламаттыкка тиешелүү мүлк түрүндөгү кирешелер киргизилген.

99-таблица: 2021-жылы бюджеттин ресурстары (АКШ доллары)

	Болжолдуу бюджет	Коротуу	Коротуу пайыз менен
Бюджеттик киреше	5.146.549,00	5.890.877,13	114,46%
Түркия Республикасынын Өкмөтүнүн кошкон салымы	16.487.529,00	17.263.697,44	104,71%
Башка кирешелер	31.411,00	680.769,54	2167,30%
ЖАЛПЫ	**21.665.489,00**	**23.835.344,11**	**110,02%**

4-график: 2021-жылы бюджеттик ресурстардын бөлүштүрүлүшү (%)

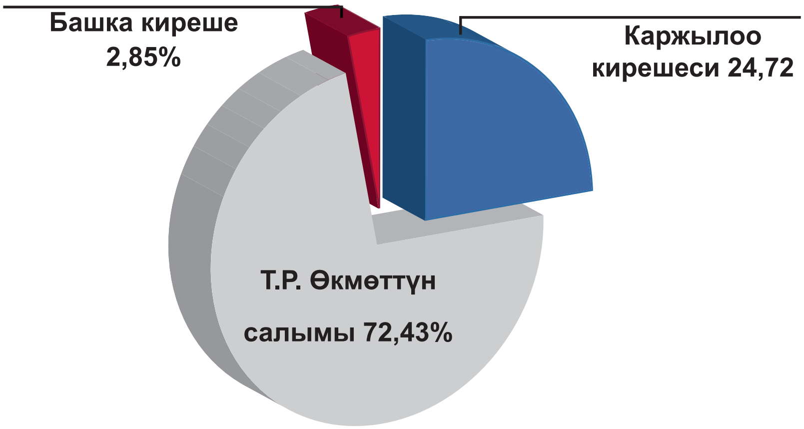

3.1.1.3. Башка каржы таблицаларынын түшүндүрмөлөрү

2021-жылдагы каржылоо боюнча нускамага ылайык киреше менен чыгашалар толук каттоого алынган. Бул документтер чыгым документтери боюнча нускамага ылайык, толук жана эрежеге ылайык даярдалган. Төлөмдөр мыйзамдуу ээлерине өз мөөнөтүндө төлөнгөн.

Түзүмдөрдүн чыгым тууралуу бардык документтери, ал документтердин тиркемелери текшерилген. Текшерүү учурунда аныкталган кемчиликтер, ченемдик-укуктук талаптарга туура келбеген документтер артка кайтарылып, оңдолушу талап кылынган.

2021-жылдагы коротуулар төмөндө берилген:

100-таблица: Бухгалтердик операциялардын саны	
Алдын-ала төлөм (аванс)	143
Жеке кишилердин карызы	91
Киреше	704
Эмгек акы төлөмү	86
Товар жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алуу	1.071
Курулуш иштери	452
Жол кире төлөмү	157
Долбоорлорду ишке ашыруу	26
Депозит операциялары	133
Салык жана социалдык төлөмдөр	100
Аманат операциялары	385
Банк операциялары	507
Кыймылдуу транзакциялар жана жыл аягындагы чыгымдардын саны	46
Башка бухгалтердик операциялар	603
ЖАЛПЫ	**4.504**

2021-жылдагы иштер тууралуу маалымат

Үстүбүздөгү жылы же кийинки каржы жылы да күчүндөгү келишимдердин негизинде

аткарылган иштерге төлөнгөн акчалай же кызматтан тышкаркы төлөмдөр жасалгандыгынан улам, накталай же эсептен чыгарылган төлөмдөр, ошондой эле бул төлөмдөрдөн чегерүүлөр, милдеттенменин суммасынан чегерүүлөр жана кызмат келишимине байланыштуу товар жана кызмат көрсөтүүлөр, курулуш иштери төмөндөгүдөй:

101-таблица: Иш-аракеттер тууралуу маалымат

Иш-аракеттин аталышы	Милдеттенмелердин саны
Кызматкерлер менен түзүлгөн эмгек келишимдери	723
Товар сатып алуу	46
ЖАЛПЫ	**769**

Стратегияны өркүндөтүү башкармалыгы. Бухгалтердик эсеп бөлүмүнүн иши

102-таблица: Стратегиялык пландоо башкармалыгы, бухгалтердик эсеп бөлүмү

Иштин түрү	ЖЫЛЫ	
	2020	2021
Эмгек акы	3.068	4.504
Төлөө процесси (башталышы)	132	133
Каражаттарды өткөрүп берүү (кошулган)	1	9
Каражаттарды өткөрүп берүү (чегерилген)	1	9
Кампага которуулардын дүмүрчөктөрү	672	47
Туура эмес операциялар	28	30
Даярдалган отчеттор	242	260
Текшерилген документтер	1.552	3.441
Студенттерди дарылоо боюнча төлөмдөр	70	63
Буйруктар	763	929
Банктык буйруктар	1.358	1.588
Аванс/Кредит/Аккредитив жалпы операциялары	215	448
Жеке кишинин жана мекеменин карыздары сакталган файлдар	354	99
Күрөө жана депозиттик операциялар	3.119	5.069
Аманат эсептерине байланыштуу операциялар	31.063	24.791
Банктык транзакциялар	4.384	4.675
Касса дүмүрчөктөрү	78	118
Кассалык төлөмдөр	92	167
Милдеттенме боюнча операциялар	914	898
ЖАЛПЫ	**48.106**	**47.278**

3.1.2. Каржы иштери боюнча маалымат

3.1.2.1. Бюджет чыгымдары жана алардын максаттуу коротулушу

2021-жылы Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин болжолдуу бюджети 21.665.490 АКШ долларын түзгөн. Жылдын этегинде 17.858.507,66 АКШ доллары сарпталган.

2021-жылдагы жалпы чыгымдарга көз чаптырсак, 2021-жылдын этегинде жалпы

каражаттын 82,43%ы жумшалган. Ал каражаттардын 104,97%ы эмгек акы, 90%ы Социалдык фонд, 80,05%ы товар жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алуу, 36,34%ы акча которуу жана 12,42%ы капиталдык чыгымдар үчүн сарпталган.

5-график: 2021-жылы бюджеттик чыгымдардын бөлүштүрүлүшү (%)

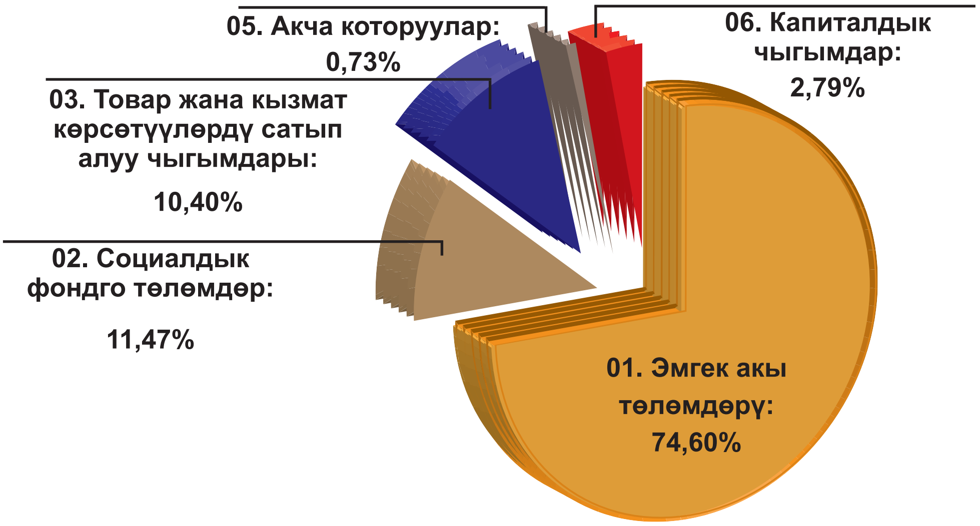

2021-жылдагы чыгымдарды экономикалык негизде классификациялоо: чыгымдардын 74,6%ын түзгөн 13.322.931,34 АКШ доллары эмгек акы төлөөгө, 11,47%ын түзгөн 2.048.520,75 АКШ доллары Социалдык фондго, 10,40%ын түзгөн 1.857.560,34 АКШ доллары товар жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууга, 0,73%ын түзгөн 130.809,19 АКШ доллары акча которууларга, 2,79%ын түзгөн 498.686,04 АКШ доллары капиталдык чыгымдарга сарпталган.

Төмөндө факультеттердин, институттардын, кесиптик жогорку мектептин, жогорку мектептин жана административдик башкармалыктардын чыгымдары көрсөтүлгөн. Киши (студент) башына туура келген орточо эсеп да берилет. Бул орточо эсеп аныкталып жатканда, академиялык түзүмдөрдүн муктаждыктарын канааттандыруу үчүн колдонулган каражаттар эске алынган эмес.

3.1.2.2.Студенттерге жумшалган чыгымдар

Кыргыз-Түрк «Манас» университети боюнча 2021-жылы киши (студент) башына эң көп каражат сарптаган факультеттер төмөндөгүлөр: биринчи орунда 3.091,62 АКШ доллар сарптаган Ветеринария факультети, экинчи орунда 2.800,87 АКШ доллар сарптаган Айыл чарба факультети. Экономика жана башкаруу факультети эң аз каражат жумшаган, б.а. киши (студент) башына 1.647,49 АКШ доллар сарптаган.

103-таблица: 2021-жылдагы факультеттердин чыгымдарынын бөлүштүрүлүшү

Факультеттер	Студенттердин саны	Күнүмдүк чыгымдар ($)	Бир студентке туура келген чыгым
Инженерия факультети	472	1.037.283,68	2.197,63
Гуманитардык факультет	715	1.774.848,07	2.482,30
Экономика жана башкаруу факультети	518	881.733,15	1.702,19

Коммуникация факультети	443	723.843,49	1.633,96
Табигый илимдер факультети	261	712.532,53	2.730,01
Айыл чарба факультети	147	583.116,70	3.966,78
Ветеринария факультети	163	481.566,68	2.954,40
Көркөм өнөр факультети	264	692.785,29	2.624,19
Теология факультети	192	481.422,28	2.507,41
Труизм факультети	470	456.439,41	971,15
Спорт илимдери факультети	111	490.932,52	4.422,82
ЖАЛПЫ	**3.756**	**8.316.503,80**	**2.562,98**

Институттардын ичинен 2021-жылы студенттеринин саны эң көп болгон Коомдук илимдер институту орточо эсеп менен 438,47 АКШ долларын сарптоо менен эң көп чыгым кылган институт деп табылды.

104-таблица: 2021-окуу жылында институттар боюнча чыгымдардын бөлүштүрүлүшү

Институттар	Студенттердин саны	Күнүмдүк чыгымдар ($)	Бир студентке туура келген чыгым
Табигый илимдер институту	86	30.177,72	350,90
Коомдук илимдер институту	191	83.746,94	438,47
Салттуу спорт оюндары жана спорт илимдерин изилдөө институту	**0**	**5.680,49**	**0,00**
ЖАЛПЫ	**277**	**119.605,15**	**394,68**

105-таблица: 2021- жылы жогорку мектеп / кесиптик жогорку мектепте чыгымдардын бөлүштүрүлүшү

Жогорку мектеп / Кесиптик жогорку мектеп	Студенттердин саны	Күнүмдүк чыгымдар ($)	Бир студентке туура келген чыгым ($)
Чет тилдер жогорку мектеби	1254	2.347.125,04	1.871,71
Кесиптик жогорку мектеп	425	537.582,39	1.264,90
ЖАЛПЫ	1.679	2.884.707,43	1.568,31

* Тил үйрөтүү курсунда окуган студенттер Чет тилдер жогорку мектебинин студенттери катары көрсөтүлгөн.

2021-жылы Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин административдик түзүмдөрүнүн ичинен эң көп каражат Курулуш иштери башкармалыгы тарабынан жумшалган, оңдоо жана ремонт кылуу иштерине 24,22% сарптаган, ал эми Китепкана жана иш кагаздары башкармалыгы эң аз каражат жумшаган, б.а. 2,52% гана сарптаган.

106-таблица: 2021-жылы административдик түзүмдөрдүн чыгашалары

Ректорат	1.209.613,92
Баш катчылык	515.477,18
Студенттик иштер башкармалыгы	176.994,90
Кадрлар башкармалыгы	201.751,73
Стратегиялык пландоо башкармалыгы	545.854,07
Материалдык-техникалык камсыздоо башкармалыгы	761.663,37
Китепкана жана иш кагаздары башкармалыгы	157.155,73

Ден соолук, маданият жана спорт башкармалыгы	913.080,90
Курулуш иштери башкармалыгы	1.509.774,46
Маалымат технологиялар башкармалыгы	183.237,98
ЖАЛПЫ	**6.233.524,07**

3.1.2.3. Студенттерге жумшалган чыгымдар

Талапкер, шакирт жана стажер студенттерге төлөмдөр

107-таблица: Студенттерди жумуш менен камсыз кылуу

Административдик түзүмдөр	2019-жылдагы төлөмдөр		2020-жылдагы төлөмдөр	
	Студенттердин саны*	АКШ доллары **	Студенттердин саны*	АКШ доллары **
Маалымат технологиялар башкармалыгы	1	581,97	0	0
Материалдык-техникалык камсыздоо башкармалыгы	1	497,33	0	0
Баш катчылык	3	777,70	1	1.397,99
Китепкана жана иш кагаздары башкармалыгы	4	963,67	5	772,27
Студенттик иштер башкармалыгы	5	641,52	2	147,02
Ректорат	11	4.918,13	13	3.097,23
Ден соолук, маданият жана спорт башкармалыгы	19	8.922,59	43	6.370,34
Стратегиялык пландоо башкармалыгы	3	1.183,27	7	706,19
Административдик түзүмдөр жалпы	47	18.486,18	71	12.491,04
Академиялык түзүмдөр				
Гуманитардык факультет	2	518,63	0	0,00
Табигый илимдер факультети	0	0,00	2	389,38
Көркөм өнөр факультети	0	0,00	4	167,67
Теология факультети	1	525,27	0	0,00
Коммуникация факультети	0	0,00	0	0,00
Кесиптик жогорку мектеби	1	519,31	3	1.474,45
Инженерия факультети	5	613,71	3	41,77
Ветеринария факультети	1	577,09	0	0,00
Айыл чарба факультети	2	2.313,03	4	1.231,15
Академиялык түзүмдөр боюнча жалпы:	12	13.986,72	16	3.304,42
ЖАЛПЫ	59	32.472,90	87	15.795,46

* Иштеген студенттердин саны жылдык орточо эсеп менен берилет.

** Доллар жылдык орточо эсеп менен эсептелди

Студенттерге жардам көрсөтүү фонду

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин окутуучулары жана кызматкерлери «Студенттерге жардам көрсөтүү фонду» аркылуу ай сайын айрым студенттерге бекер тамак алып беришет. Бул категорияга кирген студенттер окуу жылынын ичинде 9 ай бою бекер тамактанышат.

2021-жылы Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин «Студенттерге жардам көрсөтүү фонду» ар бир студентке 3.000 сомдон (35,44 $) акча каражатын бөлүү менен жалпы 887 студентке жардам көрсөткөн. Анын суммасы 2.661.000 сом (31.439,07 $) сомду түзгөн. 2021-жылы жазгы семестрде билим берүү онлайн түрүндө болгондуктан, ноябрь жана декабрь айлары үчүн гана төлөнгөн.

108-таблица: Жардам сурап кайрылган студенттердин саны

	Студенттердин саны	Стипендиянын өлчөмү		Жалпы	
		Сом	Доллар*	Сом	Доллар*
Студенттерге жардам көрсөтүү фонду	887	3.000	35,44	2.661.000	31.439

* Доллар 2020-жылдын орточо эсеби менен эсептелет (1 $= 84,6399 KGS)

Студенттердин стипендиясы

109-таблица: Стипендия алган студенттер

Стипендиянын түрү	Студенттердин саны	АКШ доллары
Магистратура	**208**	**10.400**
Докторантура (аспирантура)	**34**	**2.550**
Бакалавр	**3.020**	
Кирүү сынагы боюнча стипендия (1-категория)	164	4.852,07
Кирүү сынагы боюнча стипендия (2-категория)	94	1.668,64
Академиялык жетишкендиги боюнча стипендия (1-категория)	755	14.295,86
Академиялык жетишкендиги боюнча стипендия (2-категория)	1.652	25.415,38
Жөлөк стипендиясы	355	6.721,89
ЖАЛПЫ	**3.262**	**52.953,85**

2020-жылы сентябрдан баштап окуу жайыбызда билим алган бардык студенттерге 60 ГБ интернет пакети бекер таратылууда.

3.1.2.4. Бюджет чыгымдарын экономикалык талдоо

01. Эмгек акы төлөмдөрү:

Эмгек акыга коротулган акча каражаттары 2021-жылы мурунку жылга караганда 1,8%га азайган, ал эми чыгымдарды жалпылаштырып караганда 9,01 %га көбөйгөн.

Эмгек акы төлөмдөрүн айларга бөлүп караганда, 2021-жылы декабрь айында эң көп акча

жумшалган. Ал эми январь айында болсо эң аз акча каражаты жумшалган.

Жылдын этегинде 104,97%ды түзгөн 12.692.131 АКШ долларынан ашык эмгек акы төлөнгөнү аныкталып, жалпы 13.322.931,34 АКШ доллары сарпталган.

6-график: 2021-жылдагы эмгек акы төлөө (ай боюнча)

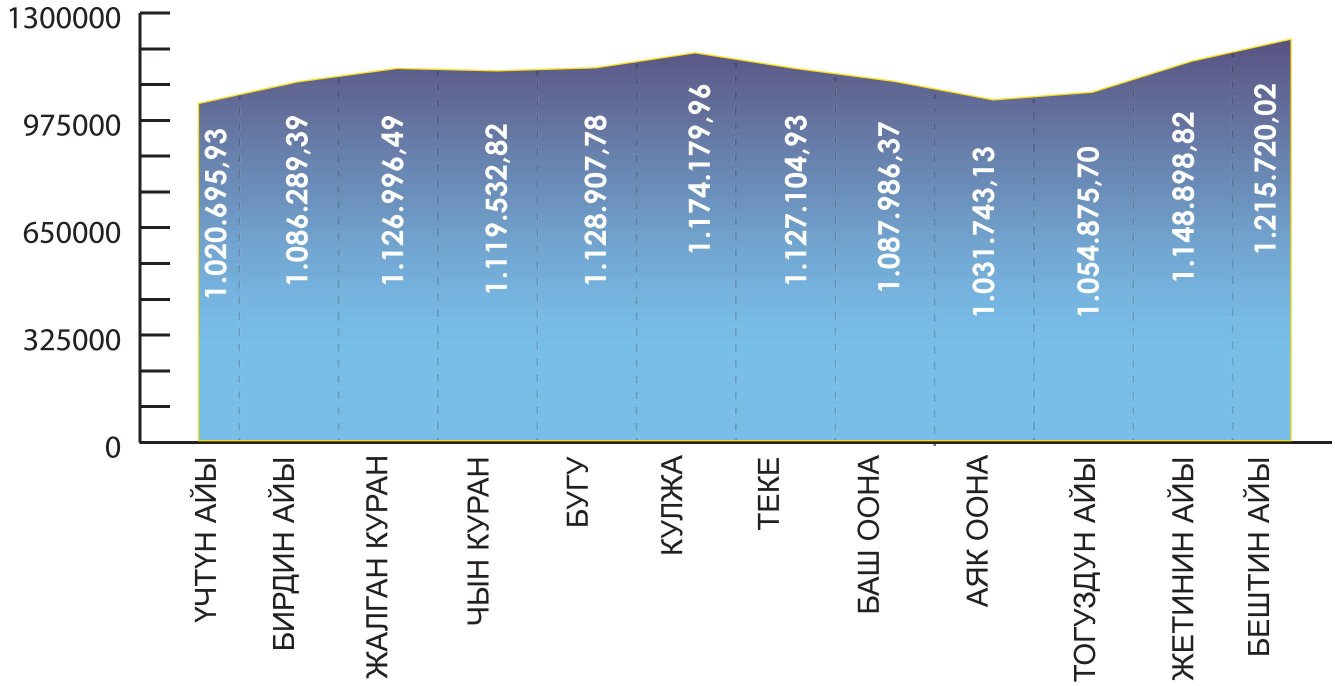

02 Социалдык фондго төлөмдөр:

2021-жылы баштапкы төлөмдүн 10,51%ын түзгөн акча каражаты Социалдык фондго которулган. Жылдын аягында жалпы төлөмдүн 90%ын түзгөн 2.048.520,75 АКШ доллары коротулган.

2021-жылы Социалдык фондго төлөмдөр мурунку жылдарга салыштырмалуу 1,25%га, ал эми жалпы чыгымдар 7,34 %га азайган.

Социалдык фондго которулган каражаттарды айлар боюнча иликтей турган болсок, март айында башка айларга салыштырмалуу көбүрөөк, ал эми сентябрь айында эң аз акча которулган. Мурунку жылдардагы төлөмдөрдөн улам ушундай көрүнүш пайда болгон.

7-график: 2021-жылдагы социалдык фондго которуу (ай боюнча)

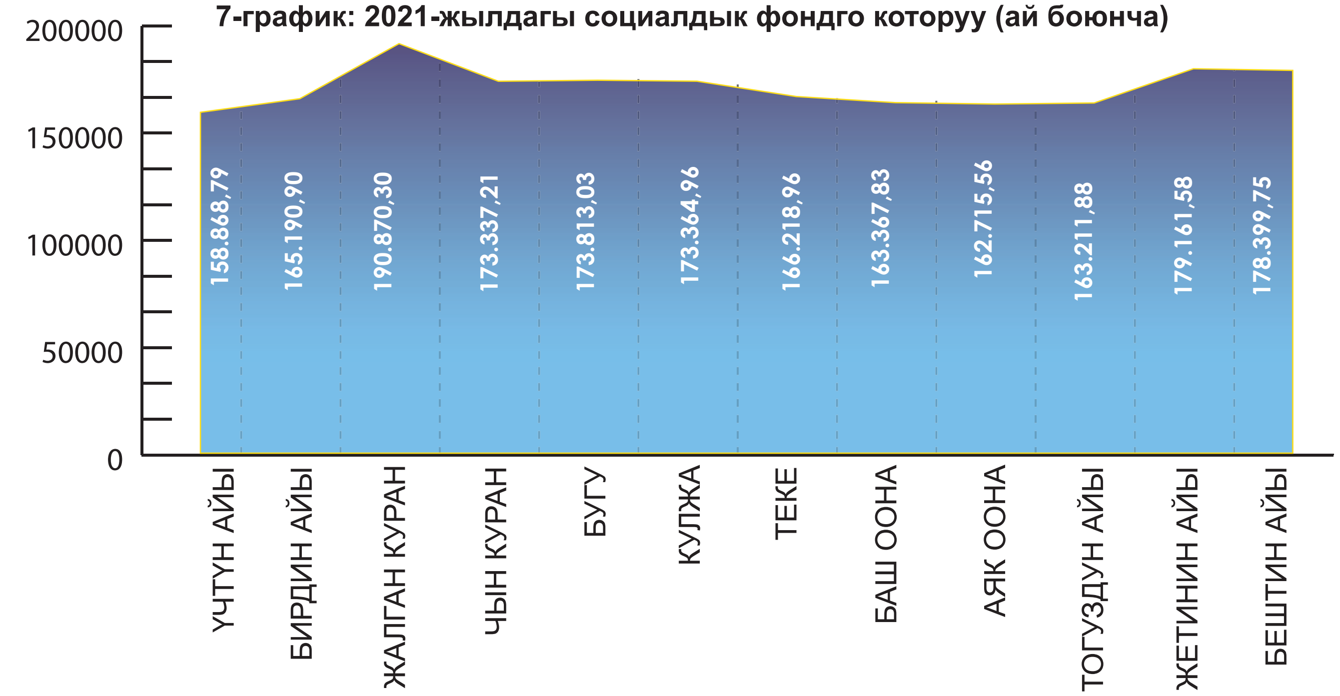

03. Товар жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алуу чыгымдары:

2021-жылдын башында бюджеттин 10,71%ын түзгөн каражат товар жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууга жумшалган. Ал эми жылдын этегинде жалпы төлөмдүн 80%ын түзгөн 1.857.560,34 АКШ доллары товар жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууга жумшалган.

2021-жылы товар жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууга бөлүнгөн акча каражаты мурунку жылга салыштырмалуу 33,19 %га, ал эми жалпы чыгашасы 24,38 %га азайган.

Айлар боюнча жылдык товар жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууга бөлүнгөн акча каражатынын өсүшүнө көңүл бөлсөк, май айында азыраак чыгым болгон.

8-график: 2021-жылдагы товар жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алуу чыгымдары (айлар боюнча)

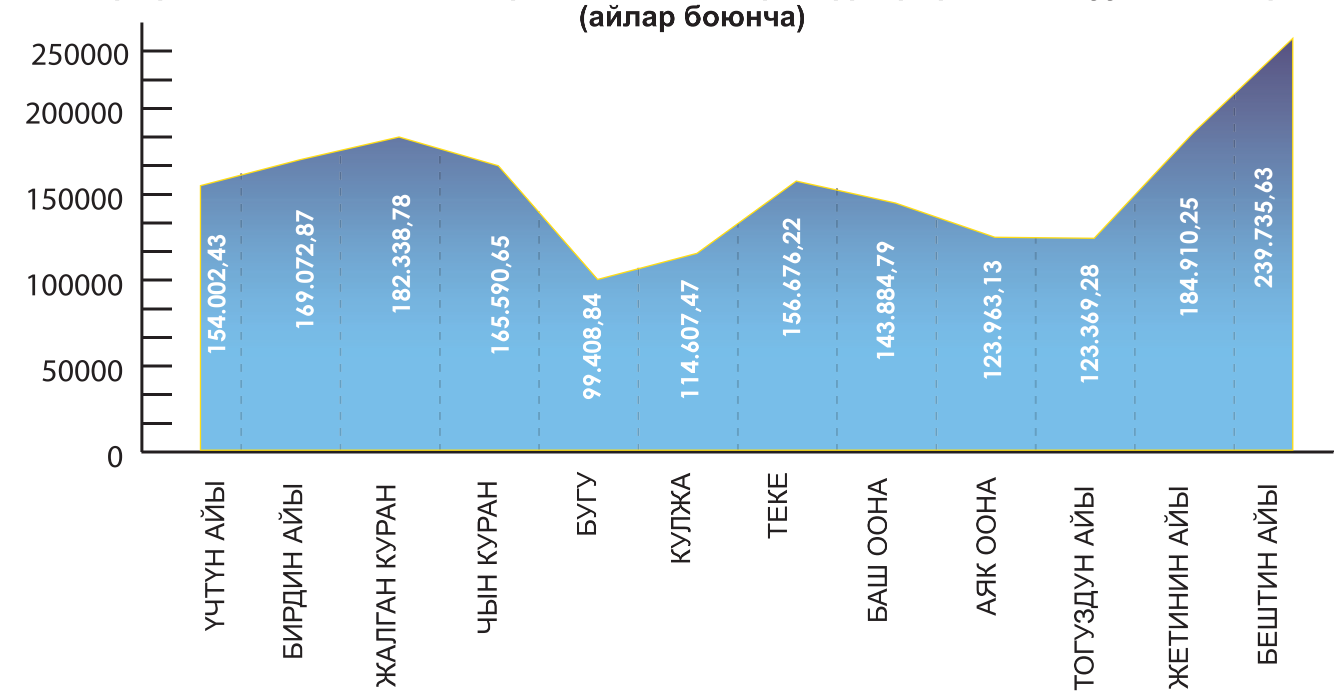

05. Акча которуулар:

2021-жылдын бюджетинин баштапкы төлөмүнүн 1,66%ын түзгөн 360.000 АКШ доллары өлчөмүндө акча которуулар жүргүзүлгөн.

2021-жылдагы акча которуулардын жалпы төлөмү мурдагы жыл менен бирдей болгон, бирок жалпы чыгашасы 9,55 %га көбөйгөн.

Жылдын аягында Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин жалпы төлөмдөрүнүн 36,33%ын түзгөн 130.809,19 АКШ доллары сарпталган.

Айлар боюнча акча которуулардын өсүшүнө байкоо жүргүзсөк, пандемиядан улам август жана октябрь айларынын аралыгында салттуу билим берүүгө тыныгуу берилген. Ал учурда стипендия төлөнбөй калгандыктан, чыгым азайган. Ноябрь айынан баштап стипендия төлөнүп баштагандыктан, чыгым кайра өскөн.

9-график: 2021-жылдагы акча которуулар (ай боюнча)

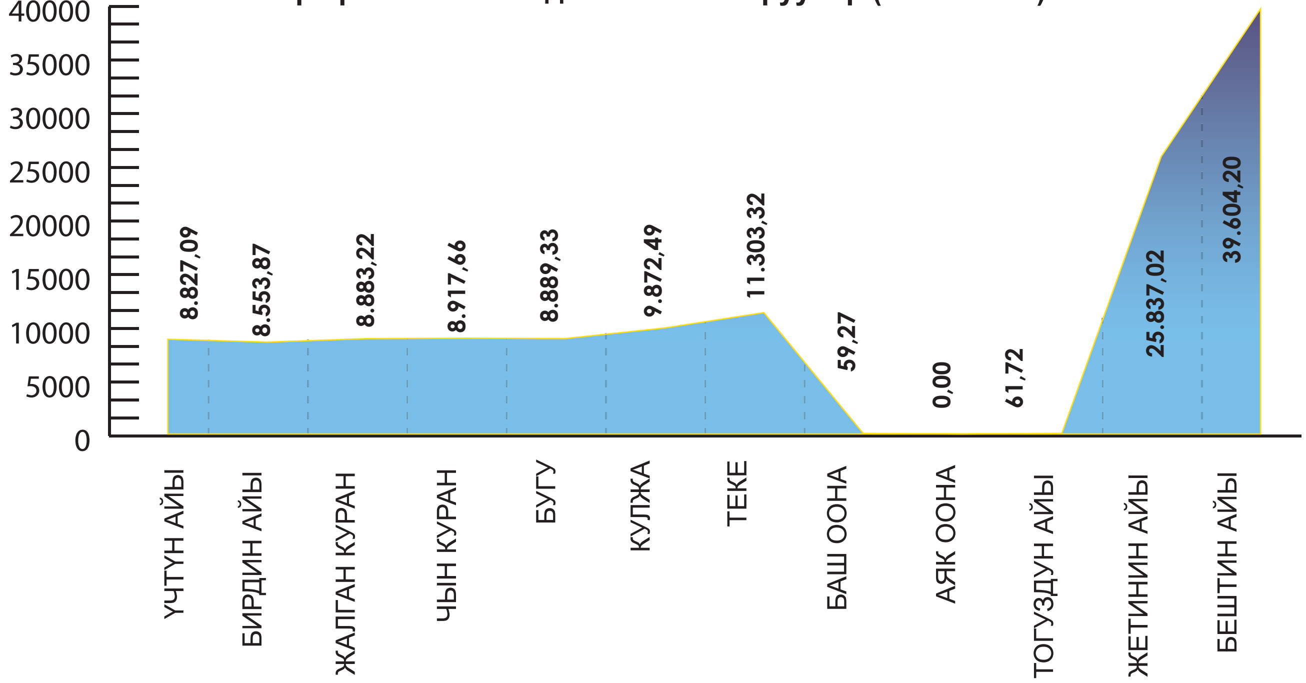

06 Капиталдык чыгымдар:

2021-жылдын башында бюджеттин 18,54%ын түзгөн 4.016.680 АКШ доллары капиталдык чыгымдарга жумшалган. Жылдын этегинде жалпы төлөмдүн 12,41%ын түзгөн 498.686,04 АКШ доллары сарпталган.

2021-жылы капиталдык чыгымдар мурунку жылга салыштырмалуу 9,12%га азайган, ал эми жалпы чыгымдар болсо 184,76%га көбөйгөн.

Айлар боюнча капиталдык чыгымдардын өсүшүнө байкоо жүргүзсөк, эң көп чыгым сентябрь жана декабрь айына туура келет.

10-график: 2021-жылдагы капиталдык чыгымдар (ай боюнча)

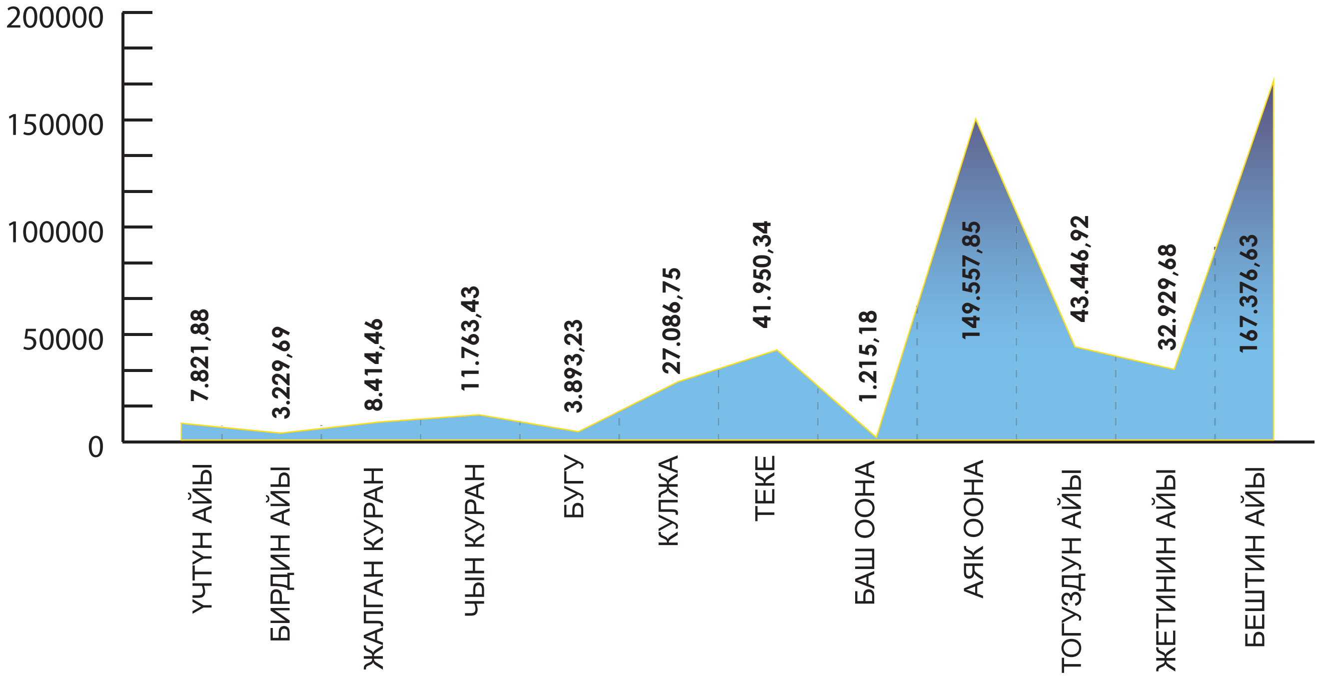

3.1.2.5. Бюджетке келип түшкөн каражат жана ал каражаттардын сарпталышы

11-график: Түркия Республикасынын Өкмөтүнүн жеке салымы (гранттар жана материалдык жардам ай боюнча)

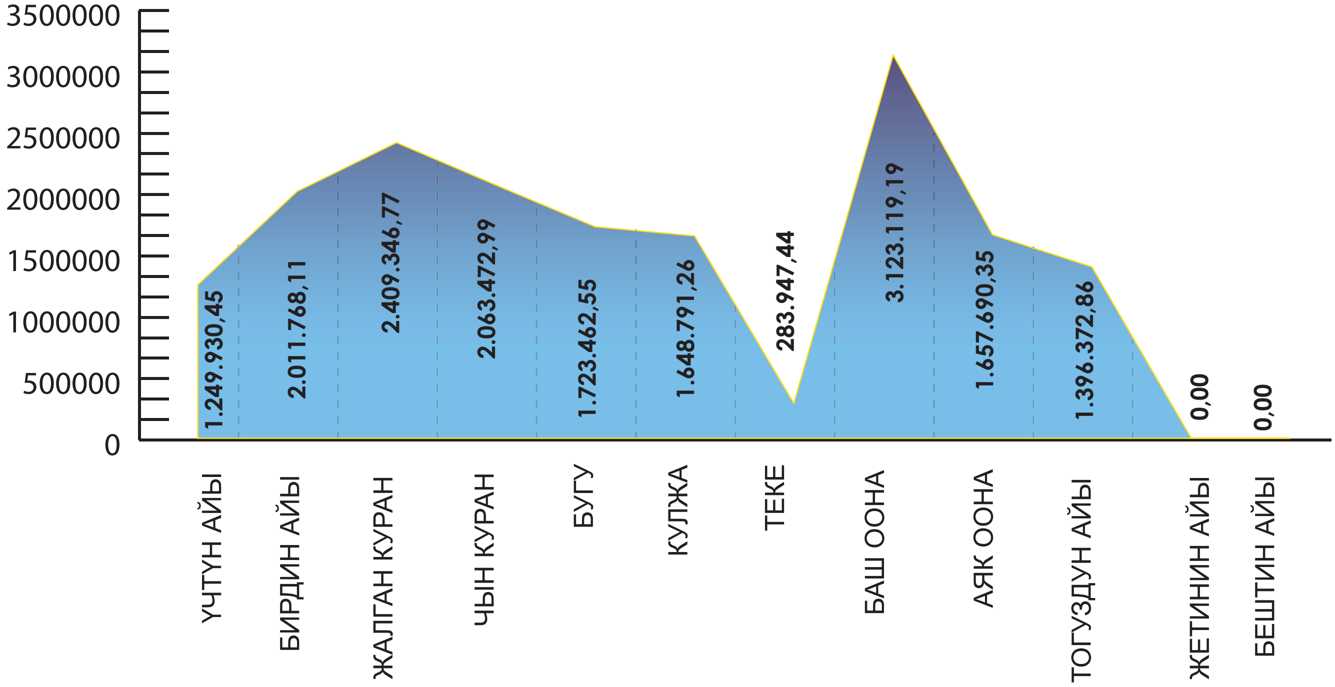

12-график: Бюджеттеги каражаттардын сарпталышы (ай боюнча)

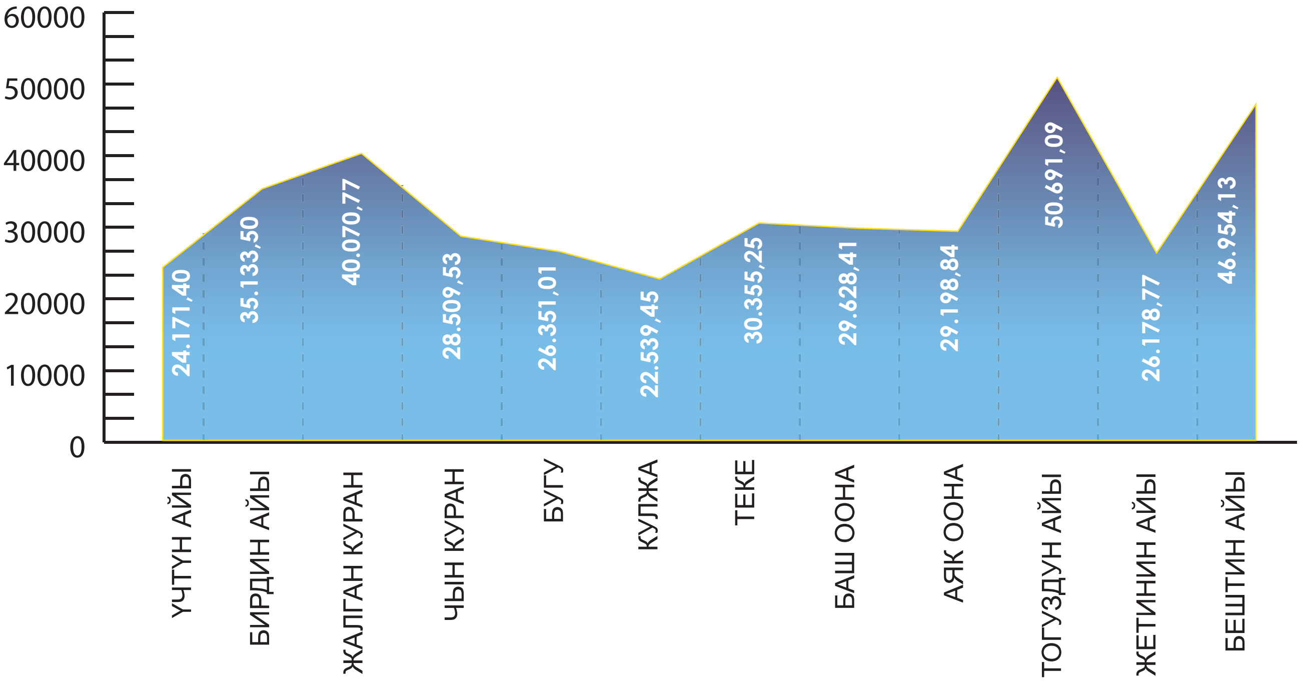

3.2. ИШ-ЧАРАЛАР ТУУРАЛУУ МААЛЫМАТ

3.2.1.Жетекчилик тарабынан аткарылган иш-чаралар

Казакстандагы түрк дүйнөсүнүн борбору болуп эсептелген Түркистан шаарындагы Хожа Ахмет Ясави атындагы Эл аралык Түрк-Казак университетинде 2021-жылдын октябрь айынын жыйырма алтысында уюштурулган Түрк кеңешине кирген өлкөлөрдүн университеттеринин ассоциациясынын бешинчи жыйынында Кыргыз-Түрк «Манас» университети жетекчи болмокчу.

Бинали Йылдырым атындагы Эрзинжан университетинин ректору проф., докт. Акын Левент жана Мустафа Кемал атындагы Хатай университетинин ректору проф., докт. Кая Хасан Кыргыз-Түрк «Манас» университетинде конок болушту. Ректор проф., докт. Жейлан Алпаслан менен Биринчи проректор проф., докт. Кулмырзаев Асылбек аталган ректорлор менен биргеликте илимий иш-чаралар, профессорлук-окутуучулук курам, илимий изилдөөчүлөр, студенттерди алмашуу жана башка көптөгөн орток иш-чаралар боюнча кызматташтык меморандумуна жана санарип түрк жарандыгы келишимине кол коюшту.

Түркия Республикасынын Маданият жана туризм министринин орун басары Ахмет Мисбах Демиржан Кыргыз-Түрк «Манас» университетине келди. Бул жолугушууда кыргыз тилине которуу кеңсесинин курулушу, министрлик тарабынан басылып

чыккан китептердин Кыргыз-Түрк «Манас» университетине берилиши, министрлик тарабынан тартылган теле берүү / кинолордун «Манас» телеканалына тапшырылышы, министрлик уюштурган «Коркут ата» атындагы кинофестивалына кийинки жылдан тарта Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин активдүү катышышы, КТМУ курган жана жетектеген Түрк кеңешине

кирген өлкөлөрдүн университеттеринин ассоциациясынын мүчөлөрү менен маданият, искусство жана башка тармактарда кызматташтык кылуу колго алынды.

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин профессорлук-окутуучулук курамы жана административдик кызматкерлер, андан кийин студенттер үчүн 2021-2022-окуу жылынын ачылыш аземи болуп өттү.

Кыргыз-Түрк «Манас» университети (КТМУ) жана Бириккен Улуттар Уюмунун (БУУ) Кыргызстандагы координаторлугу жолугушуу өткөрдү. Жыйында билим берүүдөн баштап тамак-ашка чейинки бардык багыттар боюнча пикир алмашуу болду, бул жаатта кызматташуунун Кыргызстандын өнүгүүсүнө кошкон салымы тууралуу сөз болду.

Кыргыз-Түрк «Манас» университети (КТМУ) Ветеринария факультети жана Кыргыз-Француз Экотуризм ассоциациясы (AFKE) менен кызматташтык аркылуу эл аралык «Кумайык» деп аталган долбоор ишке ашырылды. Аталган долбоордун алкагында биринчи этапта КТМУнун Ветеринария факультетинде 2021-жылдын ноябрь айынын 16-25инде Индия, Франция, Казакстан жана Кыргызстан менен Кыргызстандын түрдүү аймактарынан келген 34 мал доктур жана башка катышуучуларга «Жолбун иттердин популяциясын башкаруу», «Бычуу ыкмалары», «Багуу жана заманбап эмдөө» деп аталган теориялык жана практикалык семинар өткөрүлдү. Семинарга толук катышкандарга сертификат берилди.

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги менен Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин ортосундагы кызматташтык тууралуу чогулуш өткөрүлдү. Чогулушта өзгөчө технологиянын өнүгүшү жана альтернативдүү инвестиция темалары каралып, технопарк куруу, кайра жаралуучу энергияны изилдөө боюнча кызматташтыкты чыңдоо тууралуу ойлор айтылды.

Кыргыз-Түрк «Манас» университети (КТМУ), Анкара Коомдук илимдер университети жана Селчук университетинин ортосунда «Кызматташтык меморандуму», «Афйон Кожатепе» атындагы университет менен «Эрасмус» деп аталган студенттерди алмашуу программасы тууралуу «Кызматташтык меморандумуна» кол коюлган.

Кыргыз-Түрк «Манас» университети жана Кыргыз-Түрк «Достук» бейтапканасынын ортосунда кызматташтык меморандумуна кол коюлган. Меморандум Кыргызстандагы саламаттыкты сактоо адистеринин профессионалдык сапатын жогорулатуу үчүн зарыл болгон бардык билим берилишин жана өндүрүштүк практика өтүлүшүн максат кылат.

Ректор проф., докт. Алпаслан Жейлан, Биринчи проректор проф., докт. Асылбек Кулмырзаев жана Жогорку технологиялар паркынын жетекчиси Чубак Темиров кол койгон меморандумдун алкагында Кыргыз-Түрк «Манас» университетинде Инкубация борборун куруу пландаштырылды. Ишкердиктин экосистемасын түзүүдөгү маанилүү кадам болгон Инкубация борбору студенттердин ишкердикке салым кошушуна жасаган алгачкы кадам болуп эсептелет.

Дүйнөлүк этноспорт конфедерациясынын башчысы Эрдоган Н. Билал Кыргыз-Түрк «Манас» университетинде (КТМУ) конференция уюштурду. Кыргызстанда биринчи жолу жерге орнотулган санарип “Манас” телекөрсөтүүсү, “Манас” радиосу жана Медиаманас (MEDIAMANAS) жалпыга маалымдоо каражаттары аркылуу түз ободо уюштурулган конференцияга Түркия Республикасынын Кыргызстандагы элчиси Женгиз Камил Фырат, анын кеңешчилери, Кыргыз Республикасынын экс-спикери Дастан Жумабеков, Кыргыз Республикасынын Маданият, маалымат, спорт жана жаштар саясаты министрлигинин экс-министри Азамат Жаманкулов, Түркия Республикасынын Спорт федерациясынын башчысы Хакан Казанжы, «Маариф» фондунун Кыргыз Республикасындагы өкүлү Хүснү Биржан, Кыргыз Республикасынын жана Түркия Республикасынын ишкерлеринин маданият, достук жана тилектештик ассоциациясынын башчысы Шевки Сарылар, ассоциациянын мүчөлөрү, Кыргызстандын ахыска түрктөрүнүн ассоциациясынын башчысы Атамша Дурсунов, ассоциациянын мүчөлөрү, окутуучулар, жалпыга маалымдоо каражатынын өкүлдөрү, иш-чаранын уюштурууучулары (ректор проф., докт. Алпаслан Жейлан, биринчи проректор проф., докт. Асылбек Кулмырзаев) жана КТМУнун өкүлдөрү катышты.

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин (КТМУ) Ректору проф., докт. Жейлан Алпаслан, Биринчи проректор проф., докт. Асылбек Кулмырзаев жана баш катчы доц., докт. Өзгүл Октай Азербайжанга иш сапары менен барып, Азербайжандын илимдер академиясы, Эл аралык Визйон университети жана Мирас университети менен кызматташтык меморандумуна кол коюшкан.

Буга байланыштуу көп иш-чаралар уюштурулган. Кененирээк

маалымат алуу үчүн Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин веб-баракчасындагы mediamanas.kg шилтемесин басыңыз.

3.2.2. Илимий иш-чаралар

Университеттин жалпы принциптерине жана максаттарына ылайык иш-чаралар өткөрүлөт. Университеттин иш-чараларынын көпчүлүк бөлүгү COVID-19 пандемиясынан улам онлайн түрүндө өттү. №110 таблицада 2019-2020-окуу жылында өткөрүлгөн илимий иш-чаралар көрсөтүлдү.

110-таблица. Илимий иш-чаралар

Иш-чаранын түрү	2021-2022
Симпозиум, конгресс жана конференция	16
Семинар	287
Илимий жыйын	32
Илимий талкуу (workshop)	15
Техникалык экскурсия	53
ЖАЛПЫ	**403**

3.2.3. Илимий изидөө долбоорлору жөнүндө маалымат

111-таблица. Илимий изилдөө долбоорлорунун багытына карай бөлүнүшү

Долбоордун түрү	Өткөн жылдан калган	Бул жылы кошулган	Бардыгы	Бул жылы жыйынтыкталган	ТӨЛӨМ (КТМУ бюджети)	ДОЛБООР БЮДЖЕТИ (КТМУ+ТЫШКЫ БУЛАК)
ИИД (илгерилетилген изилдөө долбоору)	1	0	1	0	49.558 $	61.978 $
ИИД (көз карандысыз долбоор)	6	12	18	8	49.703 $	67.378 $
ИИД (тышкы булактардан каржыланган долбоорлор)	1	4	5	4	0 $	28.721 $
ИИД (докторлук диссертация боюнча долбоор)	0	1	1	0	2.200 $	2.200 $
Багыттуу долбоор	0	3	3	0	22.610 $	22.610 $
Билим берүүнүн сапатын жогорулатууну көздөгөн долбоорлор	**0**	**3**	**3**	**1**	**365 $**	**1.500 $**
БАРДЫГЫ	**8**	**23**	**31**	**13**	**124.436 $**	**184.387 $**

112-таблица. 2021-жылы жыйынтыкталган долбоорлор

№	Коду	Аталышы	Жетекчиси	Түрү
1	KTMU-BAP-2019. FBE.04	Чүй облусунда мөмө-шире өндүрүшүнүн алма калдыгынан функционалдык мөмө батончигин өндүрүү	доц., док. Анарсейит Дейдиев	ИИД (көз карандысыз долбоор)
2	KTMU-BAP-2020. FB.02	Сингулярдуу дүүлүккөн параболалык теңдемелер системасынын асимптотикалык чыгарылыштары	проф., док. Асан Өмүралиев	ИИД (көз карандысыз долбоор)
3	KTMU-BAP-2020. FB.04	Кээ бир өзгөчө полиномдордун унивалент функциялар теориясындагы колдонулуштары	проф., док. Мухаммет Камали	ИИД (көз карандысыз долбоор)

4	KTMU-BAP-2020. FB.05	Кыргызстанда байпак чыгарган текстиль фабрика таштандыларынан целлюлоза бирикмелерин синтездөө, аларды мүнөздөө жана тамак-аш секторунда колдонуу	проф., док. Мустафа Долаз	ИИД (көз карандысыз долбоор)
5	KTMU-BAP-2020. FB.06	Кыргызстанда жалпы ооруларды дарылоодо кеңири колдонулган кээ бир дары өсүмдүктөрүндөгү оор металлдардын жана минералдык элементтердин камтылуусун изилдөө	проф., док. Ибрахим Илкер Өзйигит	ИИД (көз карандысыз долбоор)
6	KTMU-BAP-2020. FB.01	Кыргызстанда өстүрүлгөн жергиликтүү өзгөн күрүч түрлөрүнүн in vitro шарттарында ткандык культураларынын параметрлерин аныктоо жана молекулалык микроРНК анализи	доц., док. м.а. Йылмаз Кая	ИИД (көз карандысыз долбоор)
7	KTMU-BAP-2020. SB.01	Гуманитардык дипломатия алкагында Түркиянын миграция боюнча башкаруусу: Газиантеп облусунун мисалында	доц., док. Угур Үнал	ИИД (тышкы булактардан каржыланган долбоорлор)
8	KTMU-BAP-2021. FB.01	Жылкы үйүрүнүн бакубаттуулугун баалоо боюнча протоколун иштеп чыгуу	проф., док. Аскарбек Түлөбаев	ИИД (көз карандысыз долбоор)
9	KTMU-BAP-2021. FB.02	Дисориентацияланган түйүндөр теориясы жөнүндө	доц., док. Исмет Алтынташ	ИИД (көз карандысыз долбоор)
10	KTMU-PGK-2021. SB.02	Түркчө-орусча жана орусча-түркчө тематикалык сөздүк	проф., док. Замира Дербишева	Билим берүүнүн сапатын жогорулатууну көздөгөн долбоорлор

113-таблица. 2021-жылы жыйынтыкталган (КР Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан колдоого алынган) долбоорлор

№	Коду	Аталышы	Жетекчиси	Түрү
1	№ 0007669 (мамлекеттик)	Иштетилген полихлорбифенилдин газ-суюктук чөйрөсүндө барийдин, алюминий жана кальций+магний кычкылдарынын жардамы менен ажыроосу	проф., док. Зарлык Маймеков	ИИД (тышкы булактардан каржыланган долбоорлор)
2	№ 0000062 (мамлекеттик)	Кыргызстанда өстүрүлгөн бодо мал породаларынын генетикалык ар түрдүүлүгүн ДНК маркерлердин жардамы менен изилдөө	доц., док. Кадырбай Чекиров	ИИД (тышкы булактардан каржыланган долбоорлор)
3	№ 0000061 (мамлекеттик)	Мунайзаттарды түтүктөр аркылуу ташууну оптималдаштыруу (Жалал-Абад облусундагы “Кыргызмунайгаз” АК мисалында)	доц., док. м.а. Элмира Абдылдаева	ИИД (тышкы булактардан каржыланган долбоорлор)

114-таблица. 2021-жылы ишке ашырылып жаткан долбоорлор

№	Коду	Аталышы	Жетекчиси	Түрү
1	KTMU-BAP-2018. FBE.09	Кыргызстанда кеңири эгилүүчү жумшак буудайдын (Triticum aestivum L.) жана арпанын (Hordeum vulgare L) сортторунун генетикалык ар түрдүүлүгүн жана филогенетикалык байланыштарын биотехнологиялык методдор аркылуу изилдөө	проф., док. Ибрахим Илкер Өзйигит	ИИД (илгерилетилген изилдөө долбоору)

2	KTMU-PGK-2021. SB.01	Диний терминдер сөздүгү	проф., док. Мустафа Кѳйлү	Билим берүүнүн сапатын жогорулатууну көздөгөн долбоорлор
3	KTMU-PGK-2021. SB.04	Азыркы кыргыз тилинин түшүндүрмө сөздүгү	проф., док. Экрем Арыкоглу	Билим берүүнүн сапатын жогорулатууну көздөгөн долбоорлор
4	KTMU-PGK-2021. SB.03	Байыркы түрк тилин (көктүрк, уйгур) азыркы түрк диалектилери менен фонетикалык, морфологиялык, семантикалык жана лексикологиялык жактан салыштырмалуу талдоо	проф., док. Жейхун Ведат Уйгур	Багыттуу долбоор
5	KTMU-PGK-2021. SB.05	Ата-Журттан мекенге Нооруз жана Хыдырлез жаз майрамы (даректүү тасма)	доц. Молдосейит Мамбетакунов	Багыттуу долбоор
6	KTMU-PGK-2021. FB.01	Суюк самын каражаттарынын илешкектүүлүгүнө крахмал эфирлеринин таасири	проф., док. Мустафа Долаз	Багыттуу долбоор
7	KTMU-BAP-2021. FB.03	Кара-Кой жайлоосунда өсүүчү дары өсүмдүктөр жана алардын салттык медицинада колдонулушу	доц., док. Нурбек Алдаяров	ИИД (көз карандысыз долбоор)
8	KTMU-BAP-2021. FB.04	Галлий, кобальт жана күмүш менен модификацияланган Pd нано катализаторлордун синтези, мүнөздөмөсү жана кумурска кислотасынын электро-кычкылдануусунун активдүүлүгүн изилдөө	проф., док. Нахит Акташ	ИИД (көз карандысыз долбоор)
9	KTMU-BAP-2021. FB.05	Жергиликтүү кыргыз койлорунун баш сөөгүнүн морфометриялык көрсөткүчтөрүн изилдөө	доц., док. Кадырбай Чекиров	ИИД (көз карандысыз долбоор)
10	KTMU-BAP-2021. FB.06	Койлордун мээсине жайгашкан Coenurus cerebralis кистасын хирургиялык жол аркылуу алуу	проф., док. Абузер Таш	ИИД (көз карандысыз долбоор)
11	KTMU-BAP-2021. DRT.01	Ишкерлердин социалдык идентүүлүктү кабылдоосунун чыдамдуулукка жана жыргалчылыкка тийгизген таасиринде маалымдуулуктун ортомчулук ролу: стартаптар боюнча изилдөө	проф., док. Кадир Ардыч	ИИД (докторлук диссертация боюнча долбоор)
12	KTMU-BAP-2021. SB.01	Кыргызстандагы мейманканаларды эко эн белгиси менен сертификациялоо боюнча иштелип чыккан моделдер	доц., док. Мустафа Мурат Кызанлыклы	ИИД (көз карандысыз долбоор)
13	KTMU-BAP-2021. FB.07	Кыргыз тайган тукумундагы иттердин айрым морфологиялык өзгөчөлүктөрүн изилдөө	проф., док. Хасан Хүсейин Ары	ИИД (көз карандысыз долбоор)
14	KTMU-BAP-2021. GOS.01	Кыргызстан петроглифтеринде кездешкен салттуу оюн жана спорт түрлөрүнүн изилдениши	проф., док. Мехмет Түркмен	ИИД (көз карандысыз долбоор)
15	KTMU-BAP-2021. SB	Орто билим берүүдө колдонулуп жаткан дистанттык окутуу процессинде пайда болгон кѳйгѳйлѳргѳ карата мугалимдердин көз карашын жана мамилесин аныктоо (Кыргызстандын мисалында)	проф., док. Мехмет Ариф Өзербаш	ИИД (көз карандысыз долбоор)
16	KTMU-BAP-2021. SB.03	Кыргызстанда билим алып жаткан орто мектептин окуучуларынын кѳйгѳйлѳрүн аныктоо	доц., док. Эркан Эфитли	ИИД (көз карандысыз долбоор)

17	KTMU-BAP-2021. SB.04	Түрк дүйнөсүнүн стратегиялык жаатта өнүгүүсү боюнча отчёт	доц., док. Мехмет Эмин Эрендор	ИИД (көз карандысыз долбоор)
18	KTMU-BAP-2021. SB.05	Кыргызстандын Ысык Көл облусунун Тоң районунун Ак-Терек айылында жүргүзүлгөн археологиялык изилдөөлөр	проф., док. Кубатбек Табалдиев	ИИД (тышкы булактардан каржыланган долбоорлор)

3.2.4. МЕДИАМАНАС

MEDIAMANAS

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин «Манас» телекөрсөтүүсү Кыргызстанда кабелдик платформалар жана GSM операторлору аркылуу эфирге чыга баштады.

Ушуга чейин Радио-телекөрсөтүү мүдүрлүгүнүн (MEDIAMANAS) аракети менен IP дареги аркылуу эфирге интернет телекөрсөтүүсү катары чыгып келген «Манас» телекөрсөтүүсү MEDIAMANASтын ишмердүүлүгүнүн натыйжасында 2020-жылдын июнь айынан баштап NeoTelecom кабелдик платформасында сынамык түрдө тесттик телеберүүлөрүн баштаган. «Манас» телекөрсөтүүсү сынамык түрдө тесттик телеберүүлөрүнүн ийгиликтүү аякташынан кийин, 2020-жылдын 1-сентябрынан тарта кабелдик платформалар аркылуу үйлөргө кирип, Megaline, NeoTelecom (NeoTV), NeoTelecom мобилдик түзмөк тиркемелери жана BeeTV аркылуу көрсөтө баштады.

«Манас» телекөрсөтүүсүн айрыкча mediamanas.kg жана MEDIAMANASтын мобилдик тиркемелеринен да көрүүгө болот. «Манас» телекөрсөтүүсү жаңычыл жана оригиналдуу идеялары менен динамикалуу функцияга ээ болуп, социалдык жоопкерчилик принциптеринин негизинде өз тармагында алдыңкы катарларда улуттук деңгээлден эл аралык деңгээлге карай жаштарга багытталган телекөрсөтүү болуу жолунда өтө тездик менен өнүгүп келет. «Манас» телекөрсөтүүсү коомго кызмат кылуу жана салым кошуу принциптерине ылайык мазмуну бай, сапаттуу телеберүүлөрдү чыгарууну максат кылат. Жаштар жана билим берүү каналы болгон «Манас» телекөрсөтүүсү, университеттин расмий медиа органы болгон MEDIAMANASтын «Манас» радиосу өзүнүн берүүлөрүнүн мазмунун байытууга дайыма басым жасап келет. Жаштык боюнча темалар камтылып, жаштар аралашкан ар бир маселе «Манас» телекөрсөтүүсүнүн эфирдик мазмунун түзөт. Жаштарды кызыктырган бардык маселелер, билим берүү, маалымат жана жаштар программаларын; Түркия, Кыргызстан жана түрк дүйнөсү боюнча программаларды, дебаттарды, маданият, искусство, технология, ден соолук, спорт, университеттеги жашоо, социалдык медианын күн тартибиндеги маселелерди камтыган программаларды, акыркы клиптерди, жандуу шоу көрсөтүүлөрдү жана дагы көптөгөн багыттардагы кызыктуу жана актуалдуу темаларды, коноктор менен бирге даярдалган программаларды, жандуу концерттик телеберүүлөрдү жакында «Манас» телекөрсөтүүсүнөн көрүүгө болот.

«Манас» радиосу болсо Түркияда өткөрүлгөн музыка фестивалдарына, жарманкелерге, форумдарга жана башка көптөгөн иш-чараларга кыргызстандык өнөрпоздордун катышуусун уюштуруп, Түркиянын музыка маданиятын Кыргызстанга, ал эми Кыргызстандын музыка

маданиятын Түркияга таанытып, Кыргызстанда абройлуу, маданият жана көркөм-өнөр жаатында иш-чараларды уюштуруп, же башка мекемелер/уюмдар тарабынан уюштурулган иш-чараларга колдоо көрсөтүп, Түркия менен Кыргызстандын ортосунда маданий көпүрө катары таанымал болду. «Манас» радиосу Кыргызстандык жаш өнөрпоздордун чыгармачылык карьерасынын жаңы башталышында чын дилден колдоо көрсөтүп, достук мамилелерин чыңдап, алар менен бирге көптөгөн иш-чараларды өткөрдү. Ал эми учурда бул өнөрпоздор Кыргызстандын сүймөнчүлүгүнө татыды. Алар менен мындан ары да кызматташтык мамилелери уланууда. «Манас» радиосу социалдык жардам көрсөтүү жаатында аткарган иш-чаралары менен таанымал болуп, Бириккен Улуттар Уюму жана башка көптөгөн эл аралык уюмдар «Манас FM» радиосу менен биргеликте социалдык жардам көрсөтүү боюнча иш-чараларын аткарат. Муну менен катар Орто Азиядагы радиолор менен тыгыз кызматташтыкта орток долбоорлорду ишке ашырат.

Радио-телекөрсөтүү мүдүрлүгүнүн максаттуу аудиториясынын катарына кирген интернеттеги өз ара байланыштарга да чоң маани берилип, социалдык тармактарда таасирдүү иш жүргүзүлүп, веб-сайттын мазмуну жана форматы үзгүлтүксүз түрдө жаңыртылып турат. Сайт менен телерадиоберүү технологиялары жана интернет технологиялары бириктирилип, сайтта радио/телеберүүлөр, подкаст берүүлөр, жарандык журналисттик берүүлөр жана башка тармактар орун алган. Билим берүүдө эл аралык марка болуунун эң негизги фундаменттеринин бири болгон жаңы технологияларды университетке киргизүүгө жана технологиялык өнүгүүлөргө шайкештик маселесинде биринчи кезекте ICT Маалыматтык жана коммуникациялык технологияларды кызматкерлер менен студенттерди жаңы технологияларды натыйжалуу жана үнөмдүү колдонууга үндөөдө.

115-таблица. Социалдык медианын статистикасы

MEDIAMANAS	**Жазылуучулардын саны**	**Түзүлгөн контенттик материалдын саны**
Facebook	11 000	501
Instagram	8 211	461
YouTube	18 100	1 004
Telegram	215	450
Manasuniv	**Жазылуучулардын саны**	**Түзүлгөн контенттик материалдын саны**
Facebook	9 003	645
Instagram	15 059	683
Twitter	771	450
TikTok	4 057	40
Telegram	2 050	58
student.manas.edu.kg	**Жазылуучулардын саны**	**Түзүлгөн контенттик материалдын саны**
Facebook	1 070	318
Instagram	22 494	683

3.2.5. КТМУнун Бүтүрүүчүлөр ассоциациясы

Кыргыз-Түрк «Манас» университети алгачкы бүтүрүүчүлөрүн 2001-2002-окуу жылында уядан учурган. Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Бүтүрүүчүлөр ассоциациясы 2006-жылдын 21-апрелинде Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин №GR0042381 чечими менен расмий түрдө өз ишин баштаган.

Ассоциация университеттин бүтүрүүчүлөрүн бириктирүү, зарыл маалымат, документ жана сунуштар менен алмашуу, ар кыл жаатта биргелешкен иш-чараларды өткөрүү жана Манас рухун жаратуу үчүн негизделип, бүтүрүүчүлөр менен бекем жана тыгыз байланыштарды түзүп келет.

116-таблица. Веб-сайттагы статистика www.mezun.manas.edu.kg

www.mezun.manas.edu.kg	
Көрүүлөрдүн саны	
20 470	
mezun.manas.edu.kg instagram баракчасы	
Жазылуучулардын саны	Түзүлгөн контенттик материалдын саны
2 384	296

2002-2020-жылдардагы бүтүрүүчүлөрдүн жалпы саны: 8.604

Байланышка чыккан бүтүрүүчүлөрдүн саны (Е-анкета + академиялык түзүмдөрдөн келген маалыматтар боюнча) : 4.935

117-таблица. Байланышка чыккан бүтүрүүчүлөрдүн өлкөлөргө карай бөлүнүшү

№	Өлкө	Бүтүрүүчү саны	% катышы	№	Өлкө	Бүтүрүүчү саны	% катышы
1	Кыргызстан	3.744	75,87%	24	Италия	3	0,06
2	Түркия	623	12,63%	25	Канада	3	0,06
3	Россия	199	4,03%	26	Кувейт	3	0,06
4	БАЭ (Дубай)	74	1,50%	27	Бахрейн	3	0,06
5	Германия	48	0,97%	28	Сингапур	1	0,03
6	Казакстан	37	0,75%	29	Афганистан	1	0,03
7	Кытай	34	0,69%	30	Чех Республикасы	1	0,03
8	АКШ	30	0,61%	31	Индия	1	0,03
9	Кипр	14	0,28%	32	Испания	1	0,03
10	Түштүк Корея	14	0,28%	33	Швеция	1	0,03

11	Катар	12	0,25%	34	Швейцария	1	0,03
12	Өзбекстан	12	0,25%	35	Малайзия	1	0,03
13	Монголия	10	0,19%	36	Молдова	1	0,03
14	Азербайжан	7	0,14%	37	Польша	1	0,03
15	Англия	7	0,14%	38	Сингапур	1	0,03
16	Жапония	5	0,11%	39	Тайвань	1	0,03
17	Түркмөнстан	5	0,11%	40	Греция	1	0,03
18	Тайланд	5	0,11%	41	Норвегия	1	0,03
19	Тажикстан	5	0,11%	42	Египет	1	0,03
20	Австрия	4	0,08%	43	Иран	1	0,03
21	Венгрия	4	0,08%	44	Латвия	1	0,03
22	Украина	4	0,08%	45	Молдова	1	0,03
23	Грузия	3	0,06%		Жалпы	4935	100%

3.2.6. Эки тараптуу келишимдер

Көпчүлүгүн университеттер түзгөн бул мекемелердин арасында ассоциациялар, фонддор, аналитикалык борборлор жана телерадио/телекөрсөтүү ж.б. уюмдар, мекемелер бар. Университеттин билим берүү миссиясынан сырткары Түркия Республикасынын өкүлчүлүгүн да аркалап келгендиги, аймактык жана эл аралык аренада таанымал абройлуу мекеме болгондугу көптөгөн мекеме жана уюмдар менен кызматташтык түзүүсүнө чоң өбөлгө түзүп берди.

Университет Кыргыз Республикасынын жана Түркия Республикасынын орток демилгеси менен түзүлүп, өлкөлөрүбүздүн ортосунда кызматташуунун артышынан, жалпы маданий баалуулуктарыбыздын айкалышуусунан улам эки өлкөнүн мекемелери менен түзүлгөн келишимдердин саны жалпы келишимдердин негизги бөлүгүн түзөт. Кол коюлган келишимдердин басымдуу бөлүгүн университеттер түзөт жана негизги максаты - студенттер менен профессордук-окутуучулук курамды алмашуу программаларын ишке ашыруу.

Жалпысынан караганда 225 кызматташтык келишимдери төмөндөгү өлкөлөрдүн университеттери жана мекемелери менен түзүлгөн: Түркия – 108, Россия Федерациясы – 15, Жапония – 4, Америка Кошмо Штаттары – 3, Кытай Эл Республикасы – 8, Франция – 1, Түндүк Кипр Түрк Республикасы – 5, Англия – 2, Германия – 2, Индия – 3, Казакстан – 12, Монголия – 2, Кыргызстан – 31, Корея – 2, Португалия – 1, Палестина – 4, Азербайжан – 6, Украина – 5, Румыния – 1, Тажикстан – 1, Грузия – 1, Афганистан – 2, Македония – 2, Өзбекстан – 5, Польша – 1.

118-таблица. Өлкөлөр боюнча университеттер ортосунда түзүлгөн эки тараптуу келишимдер

Өлкө	№	Мекеменин аталышы	Келишимдин аталышы	Кол коюлган күнү
Туркия	108	Түркиянын энергетика өнөр жайчылары жана ишкерлер ассоциациясы (ENSİA)	Кызматташтык келишим	9.01.2022
	107	Анкара коомдук илимдер университети	Кызматташтык келишим	20.12.2021
	106	Гебзе техникалык университети	Кызматташтык келишим	26.11.2021
	105	Хатай Мустафа Кемаль университети	Кызматташтык келишим	22.10.2021
	104	Жумхурият университети	Кызматташтык келишим	19.10.2021
	103	OSTİM техникалык университети	Кызматташтык келишим	5.10.2021
	102	Османие Коркут Ата университети	Кызматташтык келишим	5.07.2021
	101	Карабүк университети	Кызматташтык келишим	2.07.2021
	100	Сүлейман Демирел атындагы университети	Кызматташтык келишим	18.05.2021
	99	Газиантеп университети	Кызматташтык келишим	13.10.2020
	98	Кайсери университети	Кызматташтык келишим	17.09.2019
	97	Бейкент университети	Кызматташтык келишим	4.09.2019
	96	Кырыккале университети	Кызматташтык келишим	20.04.2019
	95	Дүйнөлүк этноспорт конфедерациясы	Кызматташуу протоколу	19.04.2019
	94	Конья техникалык университети	Кызматташтык келишим	18.03.2019
	93	Тракья университети	Кызматташтык келишим	12.12.2018
	92	Проф., док. Фуат Сезгин Ислам илиминин тарыхын изилдөө фонду	Кызматташтык келишим	29.11.2018
	91	Анкара Хажы Байрам Вели университети	Кызматташтык келишим	27.11.2018
	90	Кахраманмараш шаарынын мэриясы	Кызматташтык келишим	21.11.2018
	89	Караманоглу Мехметбей университети	Кызматташтык келишим	19.04.2018
	88	Маниса Желалл Баяр университети	Кызматташтык келишим	10.05.2018
	87	Үскүдар университети	Кызматташтык келишим	11.04.2018
	86	TİKA– Кызматташтык, социалдык жана экономикалык жактан өнүгүү иштерин координациялоо боюнча түрк агенттиги	Протокол	1.06.2017
	85	Гиресун университети	Кызматташтык келишим	14.04.2017
	84	Гедик университети	Кызматташтык келишим	3.10.2018
	83	Чукурова университети	Кызматташтык келишим	17.01.2017
	82	Жакынкы Чыгыш техникалык университети	Кызматташтык келишим	20.12.2016
	81	Балыкесир университети	Кызматташтык келишим	2.12.2016
	80	Селчук университети	Кызматташтык келишим	20.12.2021
	79	Эрзинжан университети	Кызматташтык келишим	22.10.2021
	78	Анадолу агенттиги	Кызматташтык келишим	18.05.2016
	77	Юнус Эмре институту	Кызматташуу жана таанытуу протоколу	10.03.2016
	76	Стамбул университети	Кызматташтык келишим	09.09.2015
	75	Байбурт университети	Кызматташтык келишим	30.04.2015
	74	Мугла Сыткы Кочман университети	Кызматташтык келишим	27.04.2015
	73	Сиирт университети	Кызматташтык келишим	14.03.2015
	72	Батман университети	Кызматташтык келишим	14.03.2015

Түркия	71.	Мехмет Акиф Эрсой университети	Эл аралык билим берүү багытында кызматташтык келишими	14.03.2015
	70.	Кафказ университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	19.03.2019
	69.	Ататүрк университети Газиантеп университети И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети Битлис Эрен университети VHUB жана маданий изилдөөлөр фонду Газиантеп университетинин Түрк дүйнөсүнүн студенттер коомчулугу EPODER	Түрк дүйнөсүнүн жараны аттуу сабакты өнүктүрүү жана натыйжасын баалоо долбоору боюнча кызматташуу протоколу	22.10.2014
	68.	Йылдыз техникалык университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	4.09.2014
	67.	Режеп Тайип Эрдоган университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	4.09.2014
	66	Стамбул Эсенюрт университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	18.07.2014
	65.	ВБитлис Эрен университети	Академиялык, илимий жана маданий багыттарда кызматташуу протоколу	29.05.2014
	64	Бингөл университети	Академиялык, илимий жана маданий багыттарда кызматташуу протоколу	29.05.2014
	63.	Анкара университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	8.11.2021
	62.	Бартын университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	9.06.2014
	61.	Ыгдыр университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	30.04.2014
	60.	Ататүрк маданий борбору	Кызматташуу протоколу	25.04.2014
	59.	Газиосманпаша университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	10.04.2014
	58.	Түркия радио-телекөрсөтүү мекемесинин башкы мүдүрлүгү (TRT)	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	январь 14
	57.	Сахипкыран стратегиялык изилдөөлөр борбору (SASAM)	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	21.01.2014
	56.	Карадениз техникалык университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	17.06.2014
	55.	TİKA– Кызматташтык жана координациялоо боюнча түрк агенттиги	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	14.03.2013
	54.	Эскишехир Османгази университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	29.05.2013
	53.	Йылдырым Бейазыт университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	март 13
	52.	Стамбул маданият университети	Кызматташуу протоколу	12.10.2012
	51.	Хаккари университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	14.02.2014
	50.	ТОВВ (Түркиянын палаталар жана товардык биржалар биримдиги) экономика жана технология университети	Кызматташуу протоколу	2.12.2013

Түркия	49.	Бардыгы үчүн спорт федерациясы	Ден соолук, фитнес инструктору Wellness 1-деңгээлдеги машыктыруучу курсунун протоколу	27.08.2013
	48.	Түркиянын палаталар жана товардык биржалар биримдиги, Аврасья илим жана маданият фонду жана КТМУ	Мечиттин курулушуна колдоо көрсөтүү жөнүндө протокол	9.10.2013
	47.	Бүлент Эжевит университети	Кызматташуу протоколу	5.12.2013
	46	TURKSOY эл аралык түрк маданий уюму	Кызматташуу протоколу	5 жыл
	45.	Аврасья китепканалар ассоциациясы	Кызматташуу протоколу	7.10.2013
	44	Хитит университети	Кызматташуу протоколу	5 жыл
	43.	Агры Ибрахим Чечен университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	24.09.2012
	42.	Невшехир университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	14.06.2013
	41.	Ондокуз Майыс университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	февраль 13
	40.	Афьон Кожатепе университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	25.05.2013
	39.	Нежметтин Эрбакан университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	25.05.2013
	38.	Ататүрк университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	9.07.2021
	37.	Абант Иззет Байсал университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	20.06.2013
	36	Стамбул Забахаттин Заим университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	5 жыл
	35	Стамбул техникалык университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	9.04.2018
	34	Кастамону университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	5 жыл
	33.	Стратегиялык анализ жана прогноздоо институту (SDE)	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	2012
	32.	Мехмет Акиф Эрсой университети, Ветеринария факультети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	2.01.2012
	31.	Фатих Султан Мехмет Вакыф университети	Билим берүү жана илим багыттарында кызматташуу протоколу	январь 12
	30.	Түрк дүйнөсүнүн мэриялар ассоциациясы	Кызматташуу протоколу	19.01.2012
	29.	Саясий, экономикалык жана коомдук изилдөөлөр фонду (SETA)	Кызматташуу протоколу	23.12.2011
	28.	Түрк-Азия стратегиялык изилдөөлөр борбору	Кызматташуу протоколу	24.11.2011
	27.	Жакынкы чыгыш боюнча стратегиялык изилдөөлөр борбору	Кызматташуу протоколу	18.11.2011
	26.	Кавказ университеттер ассоциациясы	Маданият, билим берүү жана илим багыттарында кызматташуу боюнча протокол	30.10.2011
	25.	Хажеттепе университети	Билим берүү жана илим багыттарында кызматташуу протоколу	25.03.2019

Түркия	24.	Юзүнжү йыл университети	Билим берүү жана илим багыттарында кызматташуу протоколу	июль 11
	23.	Ардахан университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	19.07.2011
	22.	Аврасия илим жана маданият фонду	Мечиттин курулушу боюнча кызматташуу протоколу	3.04.2012
	21.	ТР мамлекеттик театрлар башкы мүдүрлүгү	Академиялык, маданий жана көркөм өнөр багыттарында кызматташуу протоколу	май 11
	20.	Бейкент университети	Билим берүү жана илим багыттарында кызматташуу протоколу	Жаңыланган эмес
	19.	Кавказ университети, ветеринария факультети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	12.05.2011
	18.	Фырат университети, ветеринария факультети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	8.04.2011
	17.	Зонгулдак Караэлмас университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	18.02.2011
	16.	ТР Селчук университетинин ветеринария факультети менен КТМУнун ветеринария факультети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	6.01.2011
	15.	Аднан Мендерес университети, ветеринария факультети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	27.12.2010
	14.	Орду университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	27.08.2010
	13.	Стамбул коммерция университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	16.08.2010
	12.	Акдениз университети	Билим берүү жана илим багыттарында кызматташуу протоколу	26.09.2013
	11.	Мерсин университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	21.04.2009
	10.	Аднан Мендерес университети, табигый жана гуманитардык илимдер факультети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	24.09.2012
	9.	Измир экономика университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	22.12.2004
	8.	Гази университети	Кызматташуу протоколу	21.01.2019
	7.	Синоп университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	27.04.2019
	6.	Малтепе университети	Кызматташуу протоколу	4.04.2019
	5.	Стамбул университети	Кызматташуу протоколу	9.09.2015
	4.	Эржийес университети	Кызматташуу протоколу	октябрь 05
	3.	Эге университети	Кызматташуу протоколу	3.10.2019
	2.	Сакарья университети	Кызматташтык келишим	-
	1.	Йедитепе университети	Өз ара түшүнүшүү меморандуму	10.10.2003

ККТС	5	Эл аралык финал университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	21.12.2018
	4	Жакынкы чыгыш университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	17.03.2015 5 жыл
	3	Гирне Америка университети	Кызматташтык келишим	-5 жыл
	2	Жакынкы чыгыш Акдениз университети	Кызматташтык келишим	27.09.2021
	1	Кипр эл аралык университети	Кызматташуу келишими	20.02.2008
Кытай	8	Zhejiang International Studies University	Өз ара түшүнүшүү меморандуму	25.06.2019
	7	China University of Petroleum	Өз ара кызматташуу келишими	10.10.2017
	6	Zhengzhou University	Өз ара түшүнүшүү меморандуму	09.01.2017
	5	Xinjiang University	Академиялык кызматташуу келишими	09.2012
	4	Xinjan Agricultural University	Академиялык кызматташуу келишими	29.11.2009 5 жыл
	3	Shanghai International Studies University	Академиялык кызматташуу келишими	
	2	Xinjang University of Finance and Economics	Академиялык кызматташуу келишими	16.09.2013 5 жыл
	1	KTMU жана Chinese Xinjiang University Confucius Institute	Кызматташуу протоколу	2011 3 жыл
Жапония	4.	Yokohama National University	Алмашуу программалары боюнча келишим	24.01.2020
	3.	Kumamoto University	Профессордук-окутуучулук курам жана студент алмашуу боюнча келишим	27.01.2016 5 жыл
	2.	Ritsumeikan University and Ritsumeikan Asia PasificU-niversity	Кызматташуу келишими	16.03.2007 5 жыл
	1.	Program in Area Studies, University of Tsukuba	Өз ара түшүнүшүү меморандуму	10.01.2006
Корея	2.	Inha University	Өз ара түшүнүшүү меморандуму	09.01.2019
	1.	Hankuk University of Foreign Studies	Өз ара түшүнүшүү меморандуму	19.04.2012
Индия	3.	CVM Üniversitesi	Өз ара түшүнүшүү меморандуму	29.01.2021
	2.	Maulana Abul Kalam Azad Institute Of Asian Studies	Өз ара түшүнүшүү меморандуму	13.06.2014
	1.	The University of Kashmir, Srinagar	Өз ара түшүнүшүү меморандуму	-
АКШ	3.	Delaware Technical Community College	Академиялык кызматташуу келишими	25.02.2012
	2.	East Carolina University	Кызматташтык мамилелерин түзүү	11/09/2013
	1.	University of Maryland University College (UMUC)	Ниетин билдирүү жана купуялык келишими	24.03.2011

Казакстан	12.	Коркут Ата атындагы Кызылорда университети	Кызматташтык келишим	27.10.2021
	11.	Мурас университети	Кызматташтык келишим	30.09.2021
	10.	Ал-Фараби атындагы казак мамлекеттик университети	Кызматташуу протоколу	25.06.2021
	9.	Zhetysu State University named after Ilyas Zhansugurov Biotechnology Research Institute	Кызматташтык келишим	30.05.2018
	8.	Жумалиев Аврасия мамлекеттик университети	Кызматташуу протоколу	04.04.2017
	7.	Батыш Казакстан инновация жана технология университети	Кызматташуу протоколу	13.04.2016
	6.	Эл аралык гуманитардык-техникалык университети	Эл аралык кызматташтык келишими	04.06.2015
	5.	Түрк академиясы	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	07.04.2014
	4.	Ахмет Ясеви түрк-казак университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	31.01.2018
	3.	Чет тилдер жана кесиптик карьера университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	21.04.2012 5 жыл
	2.	М.Х. Дулати Тараз мамлекеттик университети	Кызматташтык келишим	11.06.2008 5 жыл
	1.	М. Ауэзов атындагы түштүк Казакстан мамлекеттик университети	Кызматташуу протоколу	24.12.2021
Франция	1.	Enita Clermont Ferrand Айыл чарба инженериясы мамлекеттик жогорку мектеби	Билим берүү жана илимий изилдөө боюнча кызматташтык келишими	2005 мөөнөтү көрсөтүлгөн эмес
Англия	2.	Leeds English Language School	Өз ара түшүнүшүү меморандуму	29.03.2012
	1.	Leeds Metropolitan University	Ыраазычылык билдирүү каты	24.07.2011
Германия	2.	LOGO e.V. Landwirtschaft und Oekologisches Gleichwicht mit Osteuropa	Айыл чарба факультетинин студенттеринин окуу-өндүрүштүк практикадан өтүү келишими	01.01.2011 12.05.2016
	1.	ifs internationale filmschule köln, Cologne	Өз ара түшүнүшүү меморандуму	27.01.2013
Португалия	1.	Technical University of Lisbon	Академиялык, илимий жана маданий кызматташуу келишими	04.02.2013
Филистин	4.	Alistiqlal University	Өз ара түшүнүшүү меморандуму	24.09.2013
	3.	Hebron University	Өз ара түшүнүшүү меморандуму	24.09.2013
	2.	Arab American University	Өз ара түшүнүшүү меморандуму	24.09.2013
	1.	Palestine Ahliya University	Өз ара түшүнүшүү меморандуму	24.09.2013
Росия	15.	Россия Илимдер академиясынын материалдык маданият, тарых институту	Кызматташуу протоколу	06.09.2021
	14.	Россия Илимдер академиясынын Федералдык мамлекеттик бюджеттик мекемесинин Чыгыш кол жазмалары институту	Кызматташуу протоколу	08.09.2021

Росия	13.	Санкт-Петербург чет тилдер институту	Кызматташуу протоколу	30.03.2021
	12.	А.С. Пушкин атындагы мамлекеттик орус тил институту	Кызматташуу протоколу	30.05.2018
	11.	Воронеж мамлекеттик университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	12.11.2018
	10.	Гуманитардык университет	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	26.03.2015
	9.	Уфа экономика жана кызмат көрсөтүү мамлекеттик университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	05.03.2015
	8.	Урал мамлекеттик экономика университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	
	7.	Сибирь мамлекеттик спорт жана дене тарбия университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	22.01.2013
	6.	Д.И. Менделеев атындагы Россия химия-технология университети	Кызматташтык келишим	06.03.2012 5 жыл
	5.	Ф.М. Достоевский атындагы Омск мамлекеттик университети	Кызматташтык келишим	03.02.2017 5 жыл
	4.	Н.Ф. Катанов атындагы Хакас мамлекеттик университети	Кызматташтык келишим	2006 5 жыл
	3.	Казан мамлекеттик университети	Кызматташтык келишим	2006 - 5 жыл
	2.	Татарстан Республикасынын Татар мамлекеттик коомдук илимдер институту	Кызматташтык келишим	2006- 5 жыл
	1.	Санкт-Петербург маалымат технологиялары, механика жана оптика улуттук изилдөө университети	Кызматташтык келишим	2005
Монголия	2.	Mongolian University of Life Science	Өз ара түшүнүшүү меморандуму	04.05.2017
	1.	Монголия мамлекеттик университети	Кызматташтык келишим	2006- 5 жыл
Украина	5.	Леся Украинка Чыгыш Европа улуттук университети	Кызматташтык келишим	22.11.2017
	4.	Украинанын Улуттук илимдер академиясы, математика институту	Кызматташтык келишим	22.11.2017
	3.	А. Ю. Крымский атындагы чыгыш таануу изилдөөлөр институту, Улуттук илимдер академиясы	Кызматташтык келишим	16.06.2015
	2.	В.А. Сухомлинов атындагы Николаев мамлекеттик университети	Кызматташтык келишим	24.10.2014-5 жыл
	1.	Ислам университети	Кызматташтык келишим	25.10.2014
Азербайжан	6.	Азербайжан Илимдер академиясы	Кызматташтык келишим	15.12.2021
	5.	Азербайжан мамлекеттик айыл чарба университети	Кызматташтык келишим	10.11.2016
	4.	Түрк тилдүү өлкөлөрдүн Парламенттик Ассамблеясы (TÜRKPA)	Кызматташтык келишим	15.04.2014
	3.	Азербайжан Медициналык университети	Өз ара түшүнүшүү меморандуму	28.03.2013-29.09.2021
	2.	İnstitute for Scientific-Research on Economic Reforms under the Ministry of Economic Development of the Republic of Azerbaijan	Кызматташуу келишими	21.05.2013
	1.	Баку мамлекеттик университети	Кызматташуу келишими	19.10.2012-29.09.2021

Кыргызстан	31.	Жогорку технологиялар паркы	Кызматташтык келишим	13.12.2021
	30.	Б. Сыдыков атындагы кыргыз-өзбек эл аралык университети	Кызматташтык келишим	30.11.2021
		С. Нааматов атындагы Нарын мамлекеттик университети	Кызматташтык келишим	23.11.2021
	29.	К. Тыныстанов атындагы Ысык-Көл мамлекеттик университети	Кызматташтык келишим	23.07.2021
	28.	Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясы	Кызматташтык келишим	19.10.2021
	27.	Айыл, суу чарба жана аймактарды өнүктүрүү министрлигинин органикалык айыл чарба департаменти	Кызматташтык келишим	30.09.2021
	26.	Ботаникалык бакча	Кызматташтык келишим	30.03.2021
	25.	К.И. Скрябин атындагы Кыргыз улуттук агрардык университети, Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясы жана КР Айыл чарба министрлиги	Кызматташтык келишим	27.01.2021
	24.	«Кыргыз тайганы клубу» коомдук бирикмеси	Кызматташтык келишим	01.03.2021
	23.	КР Ички иштер министрлигинин Атайын багыттагы Алай полкунун жетекчилиги	Кызматташуу протоколу	04.01.2021
	22.	КР Финансы министрлигинин Билим борбору	Кызматташтык келишим	05.09.2019
	21.	Кытай «Junda» нефть фирмасы	Кызматташтык келишим	11.06.2019
	20.	КР Улуттук банкы	Кызматташтык келишим	17.04.2017
	19.	Кыргыз Республикасынын Куралдуу Күчтөрүнүн генерал-лейтенант Калыйнур Усенбеков атындагы Аскер институту	Кызматташтык келишим	24.01.2018
	18.	«КЫРГЫЗСТАН» коммерциялык банкы	Кызматташтык келишим	26.11.2018
	17.	Улуттук статистика борбору	Кызматташтык келишим	22.09.2018
	16.	Ош мамлекеттик университети	Алмашуу программалары боюнча протокол	12.05.2017-
	15.	07.06.2021	İşbirliği protokolü	30.10.2016
	14.	«Vinodel» ЖЧК	Кызматташтык келишим	30.10.2016
	13.	Махмуд Кашгари-Барскани атындагы Чыгыш университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	16.12.2014
	12.	Кыргыз улуттук университети, чет тилдер факультети	Биргелешкен иш жана кызматташтык келишими	12.06.2014
	11.	С. Нааматов атындагы Нарын мамлекеттик университети	Кызматташуу протоколу	23.11.2021-16.06.2014
	10.	Тил комиссиясы	Кызматташуу протоколу	30.04.2014
	9.	«Atalyk Group» ЖАК	Кызматташуу протоколу	09.04.2014
	8.	КР Туризм департаменти	Кызматташуу протоколу	08.04.2014
	7.	КР Улуттук коопсуздук мамлекеттик комитетине караштуу Квалификацияны жогорулатуу институту	Кызматташтык келишим	10.12.2013-5 жыл
	6.	Прогрессивдүү Демилгелер фонду	Кызматташтык келишим	25.09.2013-3 жыл
	5.	К. Карасаев атындагы Бишкек мамлекеттик университети	Академиялык багытта кызматташуу боюнча протокол	09.03.2021
	4.	КР Жаштар, эмгек жана ишке орноштуруу министрлиги	Сапаттуу жумушчу кадрларды даярдоо долбоору – NİGEP	22.03.2012-3 жыл

	3.	ELTR (Элдик радио-телекөрсөтүү мекемеси) телекөрсөтүү каналы	Кызматташуу протоколу	31.12.2011
	2.	КТРК телекөрсөтүүсү	Кызматташуу протоколу	21.07.2011
	1.	КР Айыл чарба министрлиги	Айыл чарба тармагында кадрларды даярдоо боюнча келишим	21.05.2010
Румыния	1.	Spiru Haret University	Кызматташуу меморандуму	02.03.2015
Тажикстан	1.	Тажик мамлекеттик университети	Кызматташтык келишим	25.05.2015
Грузия	1.	Samtskhe-Javakheti State University	Кызматташтык келишим	20.11.2015
Афганистан	1.	Кабул политехникалык университети	Академиялык кызматташуу келишими	29.04.2016
	2.	Кабул университети	Академиялык кызматташуу келишими	29.04.2016
Македония	2.	Uluslararası Vizyon Üniversitesi	Кызматташтык келишим	30.09.2021
		International Balkan University	Кызматташуу протоколу	22.03.2017

3.3. ИЛИМИЙ ИЗИЛДӨӨ БОРБОРЛОРУНУН ИШ-ЧАРАЛАРЫ

3.3.1. Биотехнология жана биоартүрдүүлүктү изилдөө борбору (БТБАИБ)

Бир тарабынан Теңир-Тоо менен курчалган, экинчи жагынан өмүрдүн булагы болгон көп сандагы суу булактарын, тоолорду, жайлоолорду, өрөөндөрдү камтыган Орто Азия тегиз эмес жана өзгөрүлмө географиялык табиятка ээ, ошондой эле бир типтүү талаа түздүктөр экосистемасынан туруп, топурагынын курамы боюнча биоартүрдүүлүгү жана анын генетикалык түзүлүшү боюнча өтө бай келет.

Жогоруда саналып өткөн ресурстардын негизинде алдыда жүргүзүлө турган илимий изилдөө жана иш жүзүнө ашыруу иш-чараларында ойлоп табуучулукту, өсүмдүктөрдү, жаныбарларды жана микробиологиялык потенциалды пайдалануу менен медицина, дары-дармек, тамак-аш, айлана-чөйрө, айыл жана мал чарбачылык тармактарында колдонууну көздөйт.

Аталган ар түрдүүлүк боюнча жүргүзүлө турган изилдөөлөр; экосистемаларды жана экологиялык түзүлүштү коргоо, жашоого ыңгайлуу жана туруктуу табигый чөйрө жана адам менен табияттын ортосундагы карым-катнаш туура багытта болушу өтө маанилүү болуп саналат. Адам санынын көбөйүүсү жана технологиялардын этият колдонулбашы жер жүзүндө чектелген жаратылыш ресурстарынын түгөнө башташына алып келди. Табигый ресурстарды аяр колдонбоо жана ысырапкорчулук менен пайдалануу экосистеманын узак убакыт бою тиричилик өткөрүшүн камсыз кылуучу чөйрөнүн жана биосистеманын тең салмактуулугун бузат. Негизги муктаждыктардын ажырагыс булагы болгон суунун, топурактын, өсүмдүктөрдүн жана жаныбарлардын абалы менен алардын жашоо чөйрөсүнүн бузулуп жок болуп бара жатышы бүткүл ааламда экологиялык кырсыктардын пайда болушун шарттайт. Мына ушул себептерден улам биологиялык ар түрдүүлүк боюнча изилдөө жана практикада колдонуу иш-чаралары табигый ресурстардан пайдаланууда жогорку деңгээлдеги тактык менен чекти сактап, аларды керектүү өлчөмдө гана рационалдуу түрдө колдонуу, ал турсун биоартүрдүүлүктү баштапкы абалына жана туруктуу калыбына келтирүү үчүн организмдердин компенсациясын ишке ашыра турган механизмдер менен системаларды иштеп чыгуу илимий дүйнөнүн «жоопкерчилик аймагына» кирет.

Ушундан улам биотехнология жана молекулярдык биология тармактарында жүргүзүлө турган изилдөөлөрдө соңку технологияларды колдонуп, аймактагы жандыктардын генетикалык түзүлүштөрүн, түрлөрдүн ичиндеги жана түрлөр аралык айырмачылыктарды табуу менен экологиялык тең салмактуулуктарга зыян келтирбей туруп жогоруда аталган изилдөөлөр менен катар биотехнологиялык потенциалды баалоодон келип чыккан жыйынтыктар аркылуу адамзатка салым кошуу.

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин дайыма жаңыртылып жана өнүгүп келе жаткан заманбап лабораториялык жабдуулары, академиялык тажрыйбасы региондун биоартүрдүүлүгүн илимий жаатта изилдөө иш-чараларын жүргүзүүгө, улуттук жана эл аралык мекемелер жана изилдөөчүлөргө мүмкүнчүлүк түзөт. Кыргыз-Түрк «Манас университетинин

Биотехнология жана биоартүрдүүлүктү изилдөө борборунун максаты – табигый биологиялык ар түрдүүлүктү изилдөө, коргоо, сактоо, билим берүү жана илимий иш-чаралары менен аймакта референт борбору болуу. Университетте жана университеттен сырткары улуттук жана эл аралык мекемелер жана уюмдар менен кызматташтык алкагында биоартүрдүүлүк боюнча коомдун ар кыл катмарларына теориялык жана практикалык билим берүү, фундаменталдык жана практикалык изилдөөлөрдү жана долбоорлорду жүргүзүү, биологиялык ар түрдүүлүк маалымат базасын түзүү, коомчулукка биологиялык ар түрдүүлүк боюнча маалымат берүү максатында илимий жыйын, конгресс, конференция, кеңеш берүү ж.б.у.с. иш-чараларды өткөрүү. Бул максаттарды ишке ашыруу менен бирге соңку технологияларды колдонуп, заманга ылайык иш жүргүзүүнү жана бул багытта алдыңкы борборлордон болууну көздөйт.

Кыргызстандын, айрыкча Бишкек шаарынын өзгөчөлүктөрүн жана керектөөлөрүн эске алуу менен биотехнология жана биоартүрдүүлүктү изилдөө иштерин жүргүзүү, бул жаатта илимий жана практикалык иштерге колдоо көрсөтүү, биринчи кезекте КТМУнун тийиштүү бөлүмдөрүнүн, андан соң коомдук, жеке менчик секторлордун, мекеме жана уюмдардын изилдөөчүлөрүнө борбордун инфратүзүмүнөн пайдалануу мүмкүнчүлүгүн берүү, биргелешип жасалган иш-аракеттер аркылуу эл аралык аренада университеттин атын чыгаруу миссиясын көздөп түзүлгөн.

Борбордун концепциясы: биотехнология жана биоартүрдүүлүк боюнча улуттук жана эл аралык деңгээлде изилдөө жана практикалык иштерди жүргүзүү, тажрыйба-конструктордук жана технологиялык иштер боюнча кызмат көрсөтүү (AR-GE), өз тармагында сапат стандарттарына ылайык иш алып баруу, күн сайын өз ишин жайылтуу менен Кыргызстанда гана эмес, Орто Азиядагы эң ири борборлордун бири болуу.

Шаардын, чөлкөмдүн жана өлкөнүн артыкчылыктарына жана муктаждыктарына жооп берип, адамзатка бараандуу салым кошкон изилдөөлөрдү жүргүзүү жана коомго кызмат өтөө; мамлекеттик жана жеке ишканалар, мекеме жана уюмдар менен университеттин ортосунда предметтик сабактар боюнча биргелешкен илимий-техникалык долбоорлорго багытталган кызматташтык келишимдерин түзүү, кызматташтыктарды өркүндөтүү; сапат стандарттарына ылайык илимий-изилдөө лабораторияларын түзүү жана алардын аккредитациядан өтүүсүн камсыз кылуу; эл аралык деңгээлибизди дагы жогорулатуу, дүйнөлүк айдыңда абройлуу жана белгилүү университет болуу жаатында иштерди тынымсыз жүргүзүү

3.3.2. Түрк цивилизациясын изилдөө борбору

Түрк цивилизациясын изилдөө борбору Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Камкорчулар кеңешинин 2002-жылдын 29-июнундагы №2002-8/1-6 чечиминин негизинде түзүлгөн. Түрк цивилизациясын изилдөө борборунун (ТЦИБ) максаты - түрк тектүү элдердин цивилизациясын изилдөө жаатында иш-чараларды уюштуруу, өтмүшү, бүгүнкү абалы жана келечеги тууралуу Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин, Кыргызстандын, Түркиянын, Борбордук Азиянын жана башка өлкөлөрдүн илимпоздорунун тажрыйбасынан пайдалануу менен кыска жана узакка созулган илимий изилдөө

долбоорлорун жүргүзүү жана алардын жыйынтыктарын мезгилдүү жана сериялык түрдө басып чыгаруу аркылуу жайылтуу.

Түрк цивилизациясын изилдөө борбору негизделген күндөн тарта негизги үч багытта өз ишин улантууда: конференцияларды уюштуруу, басылмаларды жарыкка чыгаруу жана долбоорлорду иштеп чыгуу. Бул багытта 27 конференция, семинар жана илимий жыйын өткөрүлгөн; 26 китеп; 2 журнал; 26 сөздүк чыгарылган; 25 долбоор кабыл алынган.

2021-жылы Түрк цивилизациясын изилдөө борбору тарабынан тарых, археология, түркология багыттарындагы негизги эмгектердин кыргыз, түрк, орус жана англис тилдеринде pdf форматтагы архиви түзүлдү.

Түрк цивилизациясын изилдөө борбору 2021-2022-окуу жылында долбоорлорду ишке ашырып, кызыктуу семинарларды, тегерек стол жана илимий талкууларды уюштуруу сыяктуу иш-чараларды мындан ары да улантат. Муну менен бирге жогоруда аталган иш-чараларга байланыштуу таанытуу иш-чараларын күчөтүп, илимий дүйнөдө булак катары каралган эмгектердин которулушуна жана басылмалардын жарыкка чыгарылышына басым жасайт.

2021-2022-окуу жылынан тарта Түрк цивилизациясын изилдөө борборунда өткөрүлө турган семинар жана жыйындар аркылуу магистратура жана докторантурада окуган студенттердин иштерине колдоо көрсөтүп, академиялык кеңеш берет.

Буга кошумча магистранттарды жана докторанттарды борбордун алкагында жүргүзүлө турган илимий долбоор жана илимий изилдөөлөргө катыштыруу аркылуу тажрыйба алышына шарт түзүлөт.

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Түрк цивилизациясын изилдөө борбору азыркы учурга чейин жүзөгө ашырган иш-чаралары жана келечекке койгон иш пландары менен Түркиянын, Кыргызстандын жана түрк дүйнөсүнүн өсүү жана өнүгүү прогрессине салым кошууну максат кылат.

3.3.3. Орто Азия изилдөө борбору

- Орто Азия – Азиядагы жөн гана географиялык аймак эмес. Тарыхый процессте түрк тектүү элдердин байыртадан бери келаткан бай цивилизациялык баалуулуктарын жараткан; өтмүштөн азыркы учурга, бүгүнкү күндөн келечекке карай жол ачкан тарыхый мезгилде бул цивилизациялык баалуулуктарды, бул жерди мекендеп келген элдердин тарыхый, маданий жана цивилизациялык мурасын камтыган аймак болуп саналат.

Орто Азияда пайда болуп, бүгүнкү күнгө чейин жандуу түрдө уланып келе жаткан тарыхый, маданий жана цивилизациялык бай мурас бир гана өтмүштөгү окуяларды аныктоо үчүн эмес, учурда бул аймактарды байырлаган элдердин жалпы тарыхын изилдөө менен өз ара байланыштарын бекемдеп, кызматташтыктарды өнүктүрүү жана чындоо өтө маанилүү болуп саналат.

- ОАИБ биринчи кезекте Түркия, Кыргызстан андан соң Орто Азия түрк тектүү коомчулуктары менен башка өлкөлөрдүн ортосундагы коомдук, саясий жана

экономикалык мамилелерди чыңдоо, маданий окшоштуктарыбызды алдыга алып чыгуу, бул жаатта иш-чараларды уюштуруу жана аларды бекемдөө аркылуу бул аймакта жана дүйнөлүк деңгээлде тынчтыктын туруктуулугуна салым кошууну миссия катары кабыл алган. Борбордун максаты – Орто Азиянын маданий географиясына багытталган стратегиялык концепция жана долбоорлорду иштеп чыгуу, коомчулукка жарыялоо, жыйынтыктарды бөлүшүү, колдонуу жана максаттарга ылайык кызматташуу жана жардам берүү. ОАИБ кандайдыр бир саясий мекеме эмес жана кандайдыр бир саясий көз караштын да өкүлчүлүгүн аткарбайт, тескерисинче туура, рационалдуу жана тынчтыкты орнотууда колдонула турган маалыматтык инфратүзүмдү даярдап, бул жаатта келечек пландарды иштеп чыгуучу академиялык аналитикалык борбор болуп саналат.

- ОАИБ эл аралык уюмдарга, Кыргызстандагы жана Түркиядагы мамлекеттик жана жеке менчик мекемелерге аймактагы саясий, социалдык, экономикалык жана билим берүү маселелери боюнча кеңеш берүү кызматын көрсөтүп, эл аралык деңгээлдеги академиялык басылмаларды, отчётторду жана китептерди басып чыгарып, басылмалардын жарыкка чыгарылышына колдоо көрсөтөт. Орто Азия мамлекеттери менен катар башка мамлекеттердин ортосунда биргелешкен стратегиялык иш-чараларды уюштуруу, илимий изилдөөлөргө жана долбоорлорго колдоо көрсөтүү, жетектөө, академиялык курамдын мүчөлөрүн жана студент алмашуу программаларын өнүктүрүүгө салым кошуу борбордун максаттарына кирет. Аталган максаттардын негизинде Орто Азия изилдөө борбору Борбордук Азия жана жана чектеш мамлекеттердин университеттери, илимий изилдөө борборлору, өкмөттүк эмес уюмдар, мамлекеттик жана эл аралык мекемелер менен кызматташтык түзүп, эл аралык, аймактык жана улуттук деңгээлде конгресс, симпозиум, илимий талкуу, конференция, форум, илимий жыйын ж.б. илимий иш-чараларды уюштурат.
- ОАИБ 2021-жылы жүзөгө ашырган илимий иш-чаралар:
- 2021-жылдын 29-январында «ОАИБ ай сайын чыгарылган бюллетенинин» 45-саны басып чыгарылып, борбордун сайтында жайгаштырылган.
- 2021-жылдын 11-мартында ОАИБ башчысы доц., док. Йунус Эмре Гүрбүз Жакынкы чыгыш техникалык университетинин Евразия изилдөөлөрү программасынын алкагында онлайн форматта өткөрүлгөн Eurasia Talks (Евразия сүйлөшүүлөрү) отурумунда “Constructing National Identity through History Education in Azerbaijan, Kazakhstan and Uzbekistan” (Азербайжан, Казакстан жана Өзбекстанда тарыхый билим берүү аркылуу улуттук иденттүүлүктүн калыптанышы) деген темада баяндама жасады.
- 2021-жылдын 18-мартында ОАИБ башчысы доц., док. Йунус Эмре Гүрбүз Кыргыз-Түрк «Манас» университетинде өткөрүлгөн «18-март - шейиттерди эскерүү жана Чанаккале жеңишинин өзгөчө программасынын» алкагында «Төгөрөктүн төрт бурчунда Чанаккале жаңырыгы» деген темада баяндама жасады.
- 2021-жылдын 18-мартында ОАИБ башчысы доц., док. Йунус Эмре Гүрбүз Кыргыз-Түрк «Манас» университетинде өткөрүлгөн «Түрк дүйнөсүнүн өтмүшү, бүгүнү жана келечеги» деп аталган симпозиумдун «Түрк дүйнөсүнүн орток баалуулуктары жана маданий мурасы» аттуу отурумунда «Кыргызстанда жашаган түрк жана кыргыз жарандарынын маданий окшоштуктары: өтмүшү, бүгүнү жана келечеги» деген темада баяндама жасады.
- 2021-жылдын 27-апрелинде ОАИБ башчысы доц., док. Йунус Эмре Гүрбүз Нигде

Өмер Халисдемир университетинин Түрк дүйнөсүнүн изилдөө борбору тарабынан уюштурулган “Кыргызстан эгемендүүлүктүн 30 жылдыгында» деп аталган симпозиумда « Демократиялуу өлкөдө туруктуулук издөө» деген темада баяндама жасады.

- 2021-жылдын 27-августунда ОАИБ башчысы доц., док. Йунус Эмре Гүрбүз Кыргыз-Түрк «Манас» университетиндеги иш-чаранын алкагында «30-август - Жеңиш күнү жана бул жеңиштин дүйнөгө тийгизген таасири» деген темада баяндама жасады.
- 2021-жылдын 28-октябрында ОАИБ башчысы доц., док. Йунус Эмре Гүрбүз Кыргыз-Түрк «Манас» университетиндеги иш-чаранын алкагында «Республиканын жарыяланышы жана жетишкендиктери» деген темада баяндама жасады.
- 2021-жылдын 6-декабрында ОАИБ башчысы доц., док. Йунус Эмре Гүрбүз Кыргыз-Түрк «Манас» университетиндеги иш-чаранын алкагында «1991-2021-ж.ж. Түркия менен Кыргызстандын ортосундагы мамилелер» деген темада баяндама жасады.
- 2021-жылдын 10-декабрында ОАИБ башчысы доц., док. Йунус Эмре Гүрбүз Кыргыз-Түрк «Манас» университетиндеги иш-чаранын алкагында «Гейдар Алиев» деген темада баяндама жасады.
- 2021-жылдын 23-сентябрында ОАИБдин 2021-2022-окуу жылында аткарылчу иш-чаралар талкууланып, бир жылдык иш-чараларды камтыган программа бекитилди.
- 2021-жылдын 22-октябрында ОАИБдин Башкаруу кеңешинин жыйыны өткөрүлдү. Аталган кеңештин жыйынында борбордун алкагында өткөрүлө турган семинарлар, илимий талкуулардын мазмуну, окуу-өндүрүштүк практика өтөө үчүн студенттердин борборго алынышы, журналды чыгаруу үчүн алгач долбоорун түзүү сыяктуу маселелер талкууланды. Айрыкча конок изилдөөчүлөрдүн борбордун карамагында практика өтүүсүнө мүмкүнчүлүктөрдүн берилиши тууралуу маселе каралды.
- 2021-жылдын 20-сентябрынан 2022-жылдын 14-январына чейин ОАИБде Социология бөлүмүнүн 1-курсунун магистранты Караева Сагынай окуу-өндүрүштүк практикадан өттү.
- 2021-жылдын 15-ноябрынан 2022-жылдын февралына чейин ОАИБде 4 студент окуу-өндүрүштүк практикасын өтөдү.
- 2021-жылдын 1-декабрынан 2022-жылдын 14-январына чейин ОАИБде Л.Н. Гумилёв атындагы Евразия улуттук университетинин (Казакстан) Саясат таануу бөлүмүнүн докторанты Алкеева Данара Сапарбековна үч ай изилдөөчү катары иш алып барды.
- 2021-жылдын 5-декабрынан 2022-жылдын 5-сентябрына чейин Түркия Республикасынын Улуу Улуттук жыйынынын Тышкы байланыштар жана протокол бөлүмүнүн адиси Мехмед Яхья Чичекли ОАИБде конок изилдөөчү катары иш алып барган.
- Бир жыл бою Казакстан, Кыргызстан, Тажикстан, Түркия, Түркмөнстан жана Өзбекстан медиасынан кабарлар алынып, түрк, кыргыз, орус, англис тилдеринде жарыяланып, борбордун веб-сайтына жана Инстаграм, Фейсбук, Твиттер баракчасында орун алды. (http://orasam.manas. edu.kg/index.php/tr/).

3.3.4. Баалоо, тандоо жана жайгаштыруу борбору (БТЖБ)

Университетке студенттерди кабыл алуу жана чет тил сынактарын өткөргөн «Манас» БТЖБ 2013-жылдын ноябрында кол коюлган протоколдун негизинде бир эле учурда Түркия Республикасынын Өлчөө, тандоо жана жайгаштыруу борборунун Бишкектеги сынак координаторлугунун ишин алып барат.

«Манас» БТЖБнын университетке студенттерди кабыл алуу ыкмасы

Университетке студенттерди кабыл алуу жана аларды тандоосуна жараша жайгаштыруу боюнча иштер «Манас» БТЖБ тарабынан жүргүзүлүп, студенттерди тандоо жана жайгаштыруу сынагы («Манас» СТЖС) менен Чет тилди билүү деңгээлин аныктоо сынагы («Манас» ЧТБДАС) жылына бир жолу өткөрүлөт.

Толугу менен «Манас» БТЖБ координаторлугунда жана КТМУнун кызматкерлери тарабынан даярдалган бул сынак ыкмасы адилеттүү атаандаштыкка негизделип, субъективдүү факторлордон алыс таза сынактын өтүшүн камсыздайт.

А) Сынакка тапшыруу

Студенттерди тандоо жана жайгаштыруу сынагы («Манас» СТЖС) менен «Манас» Чет тилди билүү деңгээлин аныктоо сынагына («Манас» ЧТБДАС) тапшыруу 2021-жылдан тарта интернет аркылуу жүргүзүлүүдө.

В) Сынакка кимдер катыша алат?

Кыргыз Республикасынан:

• Кыргыз Республикасынын толук орто билими жөнүндө аттестатына же ага эквиваленттүү документке ээ болгондор;

• КР ЖРТ (жалпы республикалык тестирлөө) босого балл жана андан жогору балл алгандыгы тууралуу ЖРТ сертификаты барлар;

. Студенттерди өзгөчө жөндөмдүүлүк сынагы аркылуу кабыл алган Спорт илимдери факультети менен Көркөм өнөр факультетинин бөлүмдөрүнө студенттер 2019-жылы КР Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан Көркөм өнөр, Спорт илимдери факультеттерине коюлган талапка ылайык кабыл алынат.

• Университетке студент болуп кабыл алынган учурда талап кылынган жеке документтерин тапшырышы керек.

• КР Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан толук орто билими жөнүндө документтеринин эквиваленттүүлүгү кабыл алынган чет элдик жарандар университетке студент болуп кабыл алынган учурда жеке документтерин тапшыра алат.

• КР «Билим берүү жөнүндө» мыйзамынын 7-беренесине ылайык, университеттин бүтүрүүчүлөрү «Манас» университетинин кирүү сынагына катыша албайт, ал эми кесиптик орто билимге ээ болгон бүтүрүүчүлөр катыша алышат.

Түркия Республикасынан:

Түркия Республикасынын жарандары ТР Жогорку билим берүү комитетинин Өлчөө, тандоо жана жайгаштыруу борбору тарабынан өткөрүлгөн бакалаврдык билим берүү боюнча кирүү сынагынын жыйынтыгына жараша университетке кабыл алынат.

Түрк тектүү мамлекеттер менен түрк жана боордош коомчулуктардан:

• КТМУ тарабынан бекитилген квотага ылайык, келишим түзүлгөн университеттер тарабынан тандалган студенттер университетке кабыл алынат.

• Университеттин алдында түзүлгөн Түрк тектүү мамлекеттерден жана түрк коомчулуктарынан студенттерди кабыл алуу комиссиясы аркылуу КТМУга студенттер кабыл алынат. Комиссиянын сунушу боюнча тийиштүү мамлекеттерге атайын комиссия жөнөтүлөт. Аталган комиссия университетке тапшырган абитуриенттердин билим деңгээлин аныктайт. Талапка жооп берген абитуриенттерди университетке кабыл алуу боюнча комиссиянын сунушу университеттин Окумуштуулар кеңешине билдирилип, студенттер КТМУ тарабынан бекитилген квотага ылайык кабыл алынат.

C) Сынакты өткөрүү жана баалоо

Сынак Жалпы сынак жана түштөн кийин Англис тил сынагы болуп экиге бөлүнөт. Жалпы сынак гуманитардык жана табигый илимдер боюнча билимин текшерген 120 суроодон, ал эми англис тил сынагы 60 суроодон турат. Адистиги чет тил менен байланышкан бөлүмдөргө тапшырган абитуриенттер англис тил сынагына кирүүгө тийиш.

Суроо китепчеси эки бөлүмдөн туруп, биринчи бөлүмүндөгү суроолор кыргыз тилинде, ал эми экинчи бөлүмүндөгү суроолор орус тилинде берилет. Абитуриенттер өздөрү каалаган бөлүмдү тандап, суроолорго жооп бере алышат.

Сынактын жыйынтыгында «гуманитардык илимдер», «табигый илимдер», «гуманитардык жана табигый илимдер боюнча суроолордун ортосундагы тең салмактуулук» жана «чет тили» деген критерийлер боюнча төрт түрдүү балл эсептелинет.

D) Жайгаштыруу иши

Абитуриенттердин факультет жана бөлүм тандоолору 2021-жылдан тарта интернет аркылуу жүргүзүлүүдө. 2021-жылдан тарта бир гана бөлүм тандоо мүмкүнчүлүгү берилген.

Тандоолор «жайгаштыруу жана кошумча жайгаштыруу» иретинде 2 турдан турат. Биринчи жайгаштырууда бош калып калган орундар болгон учурда кошумча жайгаштыруу өткөрүлөт.

Абитуриенттердин баллдары, тандаган бөлүмдөрү, бөлүмдөргө бөлүнгөн квота жана шарттары эске алынып, студенттерди бөлүмдөргө жайгаштыруу иши компьютердин жардамы менен ишке ашырылат. Сынактын жыйынтыктары университеттин веб-баракчасында кулактандыруу аркылуу жарыяланат.

Сынак жана бөлүмдөргө жайгаштыруунун жыйынтыктарына наразы болгон абитуриенттер 3 (үч) күндүн ичинде Студенттерди тандоо жана жайгаштыруу борборунун башкармалыгына арыз менен кайрыла алышат.

«Манас» СТЖС боюнча маалыматтар

2020-жылдагы коронавирус пандемиясына байланыштуу КТМУнун Студенттерди тандоо жана жайгаштыруу борборунун 2020-жылдагы кирүү сынагы өткөрүлбөй, студенттерди тандоо КР ЖРТ сынагынын жыйынтыгы менен жүргүзүлдү. Ушуга ылайык, 2020-жылдагы абитуриенттер тууралуу маалыматтар 119-таблицада бөлүмдөр боюнча алгачкы 100дүккө кирген студенттер көрсөтүлүп, жалпы жана турлар боюнча эки вариант түрүндө маалыматтар берилген.

119-таблица. 2021 - «Манас» СТЖС жыйынтыгына жараша студенттерди бөлүмү боюнча жайгаштыруу

ФАКУЛЬТЕТ ЖАНА БӨЛҮМДҮН АТАЛЫШТАРЫ	Квота	Жайгаштырылган	Каттоо	Бош орун	Тур аркылуу жайгаштырылган	2-турдун каттоосу	2-турдан бош орун	Катоодон өткөндөрдүн жалпы саны	Бош калган оруундардын жалпы саны	% коэф
ГУМАНИТАРДЫК ФАКУЛЬТЕТ	**204**	**200**	**180**	**20**	**23**	**20**	**3**	**200**	**4**	**98.04**
Тарых	22	22	21	1	1	1	0	22	0	100.00
Филология (түркология)	25	25	21	4	4	2	2	23	2	92.00
Филология (орус тили жана адабияты)	15	15	15	0	0	0	0	15	0	100.00
Филология (англис тили жана адабияты)	10	10	10	0	0	0	0	10	0	100.00
Филология (кытай тили жана адабияты)	15	15	13	2	2	2	0	15	0	100.00
Социология	20	20	17	3	3	3	0	20	0	100.00
Философия	20	20	16	4	4	4	0	20	0	100.00
Педагогика (Психологиялык-педагогикалык кеңеш жана көмөк)	22	22	20	2	2	1	1	21	1	95.45
Лингвистика синхрондук котормо (кыргыз жана түрк тилдери)	20	20	18	2	2	2	0	20	0	100.00
Лингвистика синхрондук котормо (кыргыз жана англис тилдери)	20	16	15	1	4	4	0	19	1	95.00
Лингвистика синхрондук котормо (түрк жана орус тилдери)	15	15	14	1	1	1	0	15	0	100.0
ТАБИГЫЙ ИЛИМДЕР ФАКУЛЬТЕТИ	**70**	**70**	**60**	**10**	**10**	**8**	**2**	**68**	**2**	**97.14%**
Биология	30	30	26	4	4	4	0	30	0	100.00%
Математика	20	20	19	1	1	1	0	20	0	100.00%
Колдонмо математика жана информатика	20	20	15	5	5	3	2	18	2	90.00%
ЭКОНОМИКА ЖАНА БАШКАРУУ ФАКУЛЬТЕТИ	**129**	**119**	**109**	**10**	**15**	**12**	**3**	**121**	**8**	**93.80**
Экономика	33	33	30	3	3	2	1	32	1	96.97
Менеджмент	33	33	29	4	4	3	1	32	1	96.97
Эл аралык мамилелер	30	30	28	2	2	2	0	30	0	100.00
Экономика (финансы жана кредит)	33	23	22	1	6	5	1	27	6	81.82
ТЕОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТИ	**80**	**28**	**25**	**3**	**25**	**18**	**7**	**43**	**37**	**53.75%**
Дин таануу	35	7	7	0	7	4	3	11	24	31.43%
Теология	45	21	18	3	18	14	4	32	13	71.115
КОММУНИКАЦИЯ ФАКУЛЬТЕТИ	**115**	**115**	**102**	**13**	**13**	**11**	**2**	**113**	**2**	**98.26**
Журналистика	35	35	28	7	7	5	2	33	2	94.29
Реклама жана коом менен байланыштар	35	35	30	5	5	5	0	35	0	100.00
Телевидение	45	45	44	1	1	1	0	45	0	100.00
ИНЖЕНЕРДИК ФАКУЛЬТЕТ	**128**	**128**	**111**	**17**	**17**	**14**	**3**	**125**	**3**	**97.66**
Программалык инженерия	25	25	25	0	0	0	0	25	0	100.00
Жаратылышты колдонуу жана экология	20	20	17	3	3	2	1	19	1	95.00
Коомдук тамактанууну уюштуруу жана продукциянын технологиясы	20	20	17	3	3	3	0	20	0	100.00
Химиялык технология	20	20	14	6	6	5	1	19	1	95.00

Электроника жана электр инженериясы	25	25	23	2	2	2	0	25	0	100.00
Өнөр жай инженериясы	18	18	15	3	3	2	1	17	1	94.44
ВЕТЕРИНАРДЫК ФАКУЛЬТЕТ	**15**	**12**	**11**	**1**	**4**	**4**	**0**	**15**	**0**	**100.00%**
Ветеринария	15	12	11	1	4	4	0	15	0	100.00%
АЙЫЛ ЧАРБА ФАКУЛЬТЕТИ	**40**	**12**	**9**	**3**	**26**	**24**	**2**	**33**	**7**	**82.50%**
Агрономия (мөмө-жемиш жана талаа өсүмдүктөрү)	20	7	5	2	10	9	1	14	6	70.00%
Агрономия (Өсүмдүктөрдү коргоо)	20	5	4	1	16	15	1	19	1	95.00%
ТУРИЗМ ФАКУЛЬТЕТИ	**90**	**90**	**81**	**9**	**9**	**8**	**1**	**89**	**1**	**98.89%**
Мейманкана иши	35	35	31	4	4	4	0	35	0	100.00%
Туризм (саякат иши жана гид кызматы)	25	25	23	2	2	1	1	24	1	96.00%
Сервис (ресторан иши жана кулинардык өнөр)	30	30	27	3	3	3	0	30	0	100.00%
КЕСИПТИК ЖОГОРКУ МЕКТЕП	**335**	**198**	**149**	**49**	**55**	**45**	**10**	**194**	**141**	**57.91%**
«Менеджмент» адистиги	35	35	23	12	12	11	1	34	1	97.14%
«Курулуштарды жана имараттарды куруу жана эсксплуатациялоо» адистиги	35	7	7	0	4	4	0	11	24	31.43%
«Экономика жана бухгалтердик эсеп» адистиги	35	33	30	3	5	3	2	33	2	94.29%
«Автоунааларды техникалык тейлөө жана оңдоо» адистиги	35	7	4	3	1	0	1	4	31	11.43%
Мектепке чейинки билим берүү	35	18	14	4	3	2	1	16	19	45.71%
Маркетинг	35	27	21	6	10	9	1	30	5	85.71%
Туризм	35	35	26	9	9	8	1	34	1	97.14%
Ширетүү өндүрүшү	30	1	0	1	0	0	0	0	30	0.00%
Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо	30	5	4	1	1	1	0	5	25	16.67%
Автоматташтырылган системаларды жана эсептөө техникаларын программалык камсыздоо	30	30	20	10	10	7	3	27	3	90.00%

120-таблица. 2021 - «Манас» СТЖС абитуриенттер тууралуу статистикалык маалымат

	I ТУР	II ТУР
Документ тапшырган абитуриенттер	5 557	462
Факультет жана бөлүмдү тандаган абитуриенттер	1 747	462
Каттоодон өткөн абитуриенттер*	1 180	83

* Каттоодон өтүү мүмкүнчүлүгүнө ээ болгон абитуриенттердин айрымдары каттоодон өткөн эмес.

2021-жылында сынак өткөрүү иш-чаралары

«Манас» Чет тилди билүү деңгээлин аныктоо сынагы (ЧТБДАС)

Сынак өткөрүү күндөрү университеттин Окумуштуулар кеңеши тарабынан ар бир жылда бекитилет. Бул бекитилген күндөргө жараша жылына 2 жолу өткөрүлөт. Мындан сырткары ректораттын талабы боюнча университетке кенже илимий кызматкерди ишке кабыл алуу үчүн кошумча сынактар өткөрүлүп турат.

«Манас» Чет тилди билүү деңгээлин аныктоо сынагынын (ЧТБДАС) 2021-жылдагы маалыматы:

• 2021-жылдын 25-июнунда өткөрүлгөн сынакка 83 талапкер;

• 2021-жылдын 5-декабрында өткөрүлгөн сынакка 74 талапкер тапшырган.

КТМУнун бөлүм тандоо сынагы (БТС)

Түрк тектүү мамлекеттерден, боордош элдерден жана башка мамлекеттерден келишкен студенттерге университеттин бөлүм жана программаларын тандоолору үчүн жылына бир жолу бөлүм тандоо сынагы өткөрүлөт. Бөлүмү белгиленбей туруп кабыл алынган студенттерге ар бир окуу жылында атайын квота берилет. Даярдоо курсун ийгиликтүү аяктагандан кийин бөлүм тандоо сынагына кирип, ал сынактын жыйынтыгына жараша тандаган бөлүмдөрүнө кабыл алынат.

КТМУнун бөлүм тандоо сынагы (БТС) боюнча 2021-жылдагы маалымат:

2021-жылдын 5-июнунда өткөрүлгөн сынакка 67 талапкер катышкан.

Түркия Республикасынын Өлчөө, тандоо жана жайгаштыруу борборунун Бишкектеги сынак координаторлугу:

ТР ӨТЖБ Бишкектеги сынак координаторлугу 102 талапкердин сынакка тапшыруу иштерин карап чыккан.

Сынакка тапшыргандар:

• ТР медицина тармагы боюнча чет өлкөдө диплом алган докторанттардын дипломунун эквиваленттүүлүгүн аныктоо сынагы – 2021 (STSTIP 1-семестр): 11 талапкер арыз тапшырган;

• ТР медицина тармагы боюнча чет өлкөдө диплом алган докторанттардын дипломунун эквиваленттүүлүгүн аныктоо сынагы – 2021 (STSTIP 2-семестр): 56 талапкер арыз тапшырган;

• Стоматология багыты боюнча кесиптик билим деңгээлин аныктоо сынагы: 4 талапкер арыз тапшырган;

• ТР жогорку окуу жайларында чет тили сынагы – 2021/1: 1 талапкер арыз тапшырган;

• ТР чет тилди билүү деңгээлин аныктоо сынагы – 2021/1: 1 талапкер арыз тапшырган;

• ТР академиялык кызматкерлигине жана ЖОЖдон кийинки билим берүү программаларына тапшыруу сынагы: 1 талапкер арыз тапшырган.

• ТР ЖОЖ – 2021/1: 1 талапкер арыз тапшырган.

Талапкерлердин маалыматтарын иштеп чыгуу

• Жаңы каттоо/маалыматтарды жаңылоо: 4 талапкер

• Сүрөт жаңыртуу: 5 талапкер

• Сыр сөзүн жаңыртуу: 1 талапкер

• Чет элдик номерди алуу: 33 талапкер

«Манас» СТЖС борбору тарабынан жүргүзүлгөн сурамжылоолор:

Университет сапатты жакшыртуу иш-чараларынын алкагында «ишти жакшыртуу, кемчиликтерди четтетүү жана алдыңкы тажрыйбаларды колдонуу» үчүн канааттанууну баалоо максатында ар кандай сурамжылоолор жүргүзүлүп келет. Бул сурамжылоолордо университеттин академиялык, административдик кызматкерлеринин жана студенттеринин канааттануусу бааланат.

КТМУ академиялык кызматкерлеринин иштеген жерине канааттануусун аныктоо анкетасы

Профессордук-окутуучулук курамдын иштеген жерине канааттануусун аныктоо сурамжылоонун алкагында «Өзү эмгектенип жаткан бөлүмдүн ишине, университет тарабынан көрсөтүлгөн кызматтарга жана университетке болгон канааттануу» ченемдери боюнча бааланат. Бул иш-чаранын алкагында сурамжылоого 2018-жылы 180, 2019-жылы 260, 2020-жылы 299, 2021-жылы болсо 89 профессор-окутуучу тартылган. Алынган жыйынтыктарга ылайык, профессордук-окутуучулук курамдын университетке болгон канааттануусу (АО=4,52) кыйла жогору экени көрүндү. Ошондой эле респонденттер эмгектенип жаткан бөлүм (АО = 4,14) жана университет тарабынан көрсөтүлгөн кызматтарга (АО = 4,20) чоң ыраазычылыгын билдирген.

Академиялык жана административдик кызматкердин канааттануусун изилдөө

Академиялык жана административдик кызматкердин канааттануусун иликтөөнүн алкагында академиялык жана административдик кызматкерлердин пикирлери «Айлана-чөйрөнүн тийгизген таасири, мекемеге таандык болуу сезими, университет тарабынан көрсөтүлгөн кызматтар, башкаруу ыкмасына көз карашы жана карьера мүмкүнчүлүктөрү» сыяктуу ченемдер боюнча бааланды. Бул иш-чаранын алкагында 2018-жылы 248, 2019-жылы 267, 2020-жылы 318, 2021-жылы болсо 120 кызматкердин пикирлери алынган. Анкетада респонденттер айлана-чөйрөнүн тийгизген таасирине (АО=4,53), мекемеге (КТМУ) таандык болууга (АО=4,23), университет тарабынан көрсөтүлгөн кызматтарга (АО=4,23), башкаруу ыкмасына (АО=3,94) жана карьера мүмкүнчүлүктөрүнө (АО=3,97) ыраазычылыгын билдирген.

Кызмат көрсөткөн бөлүмдөргө болгон канааттанууну баалоо

Кызмат көрсөткөн бөлүмдөргө болгон канааттанууну иликтөөнүн алкагында респонденттердин көрсөтүлгөн кызматтар боюнча канааттануу деңгээлин аныктоо үчүн колдонулат. Анкетада Маалыматтык технологиялар башкармалыгы, Административдик-чарбалык иштер башкармалыгы, Башкы катчылык, Китепкана жана маалымат башкармалыгы, Студенттик иштер башкармалыгы, Кадрлар башкармалыгы, Ден соолук, маданият жана спорт башкармалыгы, Стратегиялык пландоо башкармалыгы, Курулуш жана өндүрүштүк-техникалык башкармалыгы тарабынан көрсөтүлгөн кызматтар жана иш-чаралар боюнча канааттануу деңгээли аныкталды. Бул иш-чаранын алкагында 2018-жылы 163, 2019-жылы 183, 2020-жылы 183, ал эми 2021-жылы 83 кызматкердин пикирлери алынган. Анкетанын жыйынтыгында 9 административдик түзүмдүн ичинен кызмат көрсөтүү жаатында эң жогору көрсөткүчкө ээ болгондор:

Китепкана жана маалымат башкармалыгы (АО=4,46)

Маалыматтык технологиялар башкармалыгы (АО=4,32)

Студенттик иштер башкармалыгы (АО=4,26)

Курулуш жана өндүрүштүк-техникалык башкармалыгы (АО=4,20)

Кадрлар башкармалыгы (АО=4,16)

Административдик-чарбалык иштер башкармалыгы (АО=4,10)

Стратегиялык пландоо башкармалыгы (АО=4,08)

Ден соолук, маданият жана спорт башкармалыгы (АО=4,08)

Башкы катчылык (АО=4,05)

Студенттердин канааттануусун аныктоо анкетасы

Университетте билим алып жаткан студенттердин канааттануусун аныктоо максатында «университеттин мүмкүнчүлүктөрү, билим берүү жана административдик иш-чаралар» жаатында студенттерден сурамжылоо жүргүзүлөт. Бул изилдөө иштеринин алкагында 2018-жылы 3868, 2019-жылы 4044, ал эми 2020-жылы 4179 студенттен пикир алынган. Анкетанын жыйынтыгында университеттин мүмкүнчүлүктөрүнө (АО=3,74), билим берүүгө (АО=3,74) жана административдик иш-чараларга (АО=3,74) жогорку деңгээлде ыраазычылыктарын билдиришкен. Ал эми 2021-жылы билим берүү онлайн түрүндө өткөрүлгөндүктөн сурамжылоо жүргүзүлгөн эмес.

Окутуучулук курамды баалоо анкетасы

Студенттер арасында жүргүзүлгөн окутуучуну баалоо анкетасы окутуучулардын билим берүү процессиндеги жүрүм-турумун баалоо үчүн колдонулат. Бул иликтөөнүн алкагында 446 окутуучу тарабынан өткөрүлгөн 2075 сабак боюнча 2018-жылы 36 984, 2019-жылы 36 925, 2020-жылы 39 372, ал эми 2021-жылы 30 316 сурамжылоо жүргүзүлгөн. Анкетадагы 20 пункттун орточо арифметикалык баасы 3,99 менен 4,02нин ортосунда өзгөргөн. Бул маалыматка ылайык студенттер окутуучуларга жалпысынан ыраазычылыктарын билдирген.

Ата-энелердин канааттануусун сурамжылоо анкетасы

Ата-энелердин канааттануусун сурамжылоо университетте билим алып жаткан студенттердин үй-бүлөлөрүнө жүргүзүлгөн анкета болуп саналат. Бул иликтөөнүн алкагында 2020-жылы 1712, ал эми 2021-жылы 322 үй-бүлөдөн маалымат алынган. Ата-энелер университетке жалпысынан чоң (АО=4,32) ыраазычылык билдиришкен. Ата-энелер «университеттин инфраструктурасына, китепканасына, кампустагы коопсуздукка, тынч жана бейпил чөйрөгө, ашкана жана кантин-кафетерий, ден соолук борборунун кызмат көрсөтүүлөрүнө ж.б. кызматтарга» эң жогору баа беришкен. Респонденттер «Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин коомдогу аброюна жана Кыргызстандын өнүгүүсүнө кошкон салымына» да жогору баа беришкен.

3.3.5. Үзгүлтүксүз билим берүү борбору / ҮБББ

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Үзгүлтүксүз билим берүү борборунун негизги максаты – замандын шарттарына шайкеш келүүнү көздөгөн, адамзаттын жана мекемелердин сапаттуу жана жемиштүү бизнес жашоосу үчүн муктаж болгон тармактарында сапаттуу үзгүлтүксүз билим берүү программаларын уюштуруу. Өмүр бою билим берүү процессинин алкагында, өлкөнүн муктаж болгон сапаттуу жумушчу кадрларын даярдоо үчүн коомдун

бардык катмарындагы адамдар колдоно турган тил, чеберчилик жана кесиптик билим берүү иш-чараларын жүргүзөт.

ҮБББ Кыргызстан-Түрк «Манас» университети күндүзгү окуу формасындагы бакалавриат жана магистратура программаларынан тышкары, билим берүү жана илимий изилдөөлөрдү жүргүзгөн бардык багыттар боюнча окуу программаларын иштеп чыгуу, университеттин мамлекеттик, жеке сектор, өкмөттүк эмес жана эл аралык уюмдар менен кызматташуусун өнүктүрүүгө салым кошуу максатында түзүлгөн. Лингвистика, технология, көркөм өнөр жана спорт илимдери боюнча көндүмдөрүн, индивидуалдык жана кесиптик компетенцияларын өнүктүрүүгө багытталган бир топ тармакта билим берүү иш-чараларын жүргүзүп, факультет жана бөлүмдөр менен эриш-аркак кызматташтык ичинде өзүнө таандык иш-чараларды аткарат.

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин ҮБББ адамзаттын өмүр бою үйрөнүүсүнө салым кошкон ар кыл багыттарда курстарды ачып, ал курстарда бүтүрүүчүлөр сабак берип, азыркы учурда да курстар уюштурулуп келет.

КТМУ ҮБББда кыргыз жана орус тилдеринде 2 башка өзүнчө тил курсу уюштурулган. 2020-2021-окуу жылында коронавирус пандемиясына байланыштуу курстарга катышуучулардын саны кыйла азайды. Ушул себептен улам, башталгыч деңгээлде орус жана кыргыз тили аталышында 2 курс дистанттык билим берүү ыкмасы менен жүргүзүлүп, аталган курстарга катышууга 12 киши тапшырган. Башталгыч деңгээлде орус тили курсунан 2, ал эми башталгыч деңгээлде кыргыз тили курсунан 3 киши, жалпы 5 бүтүрүүчү аяктаган.

«КТМУ ҮБББ келечекте көздөлгөн максаттарды ишке ашыруу менен бирге «Элдик университет» катары элге кесиптик билим берүү боюнча курстарды да уюштуруу долбоорун иштеп чыккан. Бирок «КТМУнун алдындагы чарбалык эсептин негизинде иш жүргүзүүчү түзүмдүн ишмердүүлүгү боюнча нускамасы» өз күчүнө кире элек болгондуктан, аталган долбоор ишке ашырыла элек. Муну менен катар мындан мурда эки семестр КТМУ Теология факультети менен биргелешип жүргүзүлгөн «Куран жана негизги диний түшүнүктөр» аттуу курстар үстүбүздөгү жылдын пандемия себептерине байланыштуу өтүлгөн жок.

3.3.6. Дистанттык билим берүү борбору ДБББ

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Дистанттык билим берүү борборунун негизги максаты – университеттеги орток сабактарды (факультативдик сабактар) аралыктан окутуу. Университетте орточо эсеп менен 3000 студенттин алган орток сабактары борбордун координациялоосу аркылуу жүргүзүлөт. Окутулуп жаткан орток сабактарга факультеттер тарабынан ар бир сабакка бирден координатор дайындалат. Бул координаторлор сабактардын онлайн түрүндө жумасына бир жолу өткөрүлүшү менен бирге сынактардын жүргүзүлүшүнө да жооптуу болуп саналат.

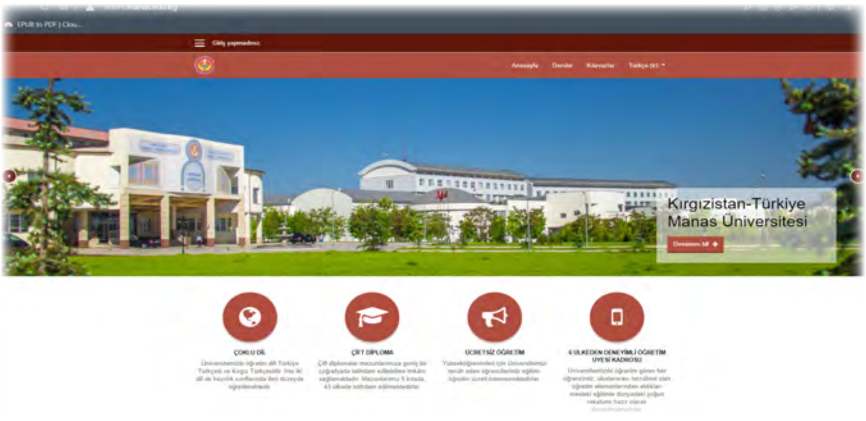

Борбор тарабынан жүргүзүлгөн орток сабактардын жана координаторлордун тизмеси төмөндөгү таблицада көрсөтүлдү.

121-таблица. ДБББ коодинаторлугундагы орток сабактар

	Сабактын коду	Сабактын аты	Сабактын координатору
1	FLS-251	Философия	Доц., док. м.а. Кишимжан Эшенкулова
2	TAR-251	Ата мекен тарыхы – I	Доц., док. м.а. Кайрат Белек
3	ÇEV -151	Экология	к.и.к. Кубат Кемелов
4	FEN-102	Азыркы табият таануу билимдеринин концепциялары	Доц., док. Тамара Карашева
5	TUR-226	Манас таануу	Ага окутуучу Чынар Жылкычиева
6	TAR-252	Ата мекен тарыхы – II	Доц., док. м.а. Роза Абдыкулова
7	EDF-202	Дүйнөлүк жана түрк цивилизациялары	Ага окутуучу PhD Абдрашит Бабатаев
8	CEV-153/CEV-100	Кыргызстандын географиясы	Ага окутуучу Мирлан Дайыров
9	BES-111	Дене тарбия жана спорт	Ага окутуучу Айдар Акматов

2021-2022-окуу жылынын күзгү жана жазгы семестрлеринде (2021-жылы) аткарылган иш-чаралар:

• Пандемия шарттарынан улам, орток сабактар жана бардык сынактар 2021-2022-окуу жылынын күзгү жана жазгы семестрлеринде онлайн түрүндө жүргүзүлдү. Үстүбүздөгү окуу жылында борбор тарабынан берилген орток сабактарга BES-111 Дене тарбия жана спорт сабагы кошулду. Сабактын окуу материалдары жана видеосабактары Спорт илимдери факультети тарабынан даярдалып сайтка жайгаштырылды. Айдар Акматов аталган сабактын координатору болуп дайындалды.

Борбор тарабынан орток сабактардын жүргүзүлүшү, сынактардын өткөрүлүшү, сынактардын жыйынтыгы жана башка дистанттык жол аркылуу берилген сабактар боюнча аныкталган кемчиликтерди четтетүү жаатында иштер жүргүзүлүүдө. Бул жаатта 2021-жылы аткарылган жана аткарылып жаткан иш-чаралар төмөндө берилди:

• Орток сабактардын бири болгон Философия сабагынын окуу материалдары координатор доц., док. м.а. Кишимжан Эшенкулова тарабынан жаңыланып иштелип чыкты.

• TAR-252 Ата мекен тарыхы – II, Түркия Республикасынын тарыхы сабагынын окуу материалдары тарых бөлүмү тарабынан жаңы булактарга жараша сабактын мазмуну кайрадан каралып чыгып, жаңыланды. Ошол эле учурда сабактын видеолору жогоруда аталган бөлүмдүн профессордук-окутуучулук курамы тарабынан кайрадан иштелип чыкты.

• TAR-251 Ата мекен тарыхы – I, Кыргыз Республикасынын тарыхы сабагынын окуу материалдары тарых бөлүмү тарабынан жаңы булактарга жараша сабактын мазмуну кайрадан каралып чыгып, жаңыланды. Ошол эле учурда сабактын видеолору жогоруда аталган бөлүмдүн профессордук-окутуучулук курамы тарабынан кайрадан иштелип чыкты.

• TAR-252 Ата мекен тарыхы – II, Түркия Республикасынын тарыхы сабагынын окуу материалдары кыргыз тилинде тийиштүү координатор тарабынан окуу китеби катары

даярдалып жатат.

• Пандемиядан улам 2021-жылдагы бүтүрүүчүлөрүбүз мамлекеттик сынактарын (Кыргыз Республикасынын тарыхы жана Түркия Республикасынын тарыхы) да борбор аркылуу тапшырышты.

• 2021-2022-окуу жылынын күзгү семестринде орток сабактарды алган студенттердин онлайн окууда дуушар болгон көйгөйлөрү боюнча сурамжылоо жүргүзүлгөн. Бул сурамжылоодо алынган жыйынтыктардын негизинде илимий макала жазылды.

• TUR-226 «Манас таануу» сабагынын окуу материалдары түркология бөлүмү тарабынан жаңыланды.

• FEN-102 Азыркы табият таануу билимдеринин концепциялары сабагы боюнча студенттердин алган билимин текшерүү жаатында суроолордун топтому тийиштүү координатор доц., док. Тамара Карашева тарабынан жаңыланды.

3.4. АДМИНИСТРАТИВДИК ТҮЗҮМДӨРДҮН ИШ-ЧАРАЛАРЫ

3.4.1. Курулуш башкармалыгы

1996-жылы Бишкек шаарында «университеттин пайдубалын куруу мезгили» башталып, Камкорчулар кеңешинин 2001-жылдын 17-майындагы №2001-10/2 чечиминин негизинде Курулуш иштери жана кыймылсыз мүлк башкармалыгы түзүлүп, университеттин «түзүмдүк схемасы» жана административдик штаттык орундар бекитилген. Башкаруу кеңешинин 2002-жылдын 12-мартындагы №2002-3-9 чечиминин 7-бөлүгүнө ылайык, Курулуш башкармалыгы аталып, ишмердүүлүгүн жүргүзө баштаган.

Аталган башкармалык ректоратка баш ийип, түздөн-түз башкы катчылыктын карамагында иш алып барат. Бул башкармалык ар түрдүү курулуш, объект, ондоо-түзөө, тейлөө, изилдөө, долбоорлоо, болжолдуу наркты аныктоо, тендердик жана текшерүү иштеринин бардык түрлөрү боюнча кызматтарды көрсөтөт. Башкармалыкта эмгектенип жаткан техникалык кызматкерлер менен тийиштүү маселелерди ыкчам чечүүгө, окуу-тарбия, илимий-практикалык иш-чаралар үчүн талап кылынган заманбап объекттерди курууда өткөрүлө турган тендердик иштерди тийиштүү мыйзамдарга ылайык жүргүзүүгө жана көзөмөлдөөгө милдеттүү болуп саналат.

Башкармалыктын жетекчиси, башкармалыкка караштуу бөлүмдөрдүн мүдүрлөрү жана башкармалыкта эмгектенген кызматкерлер: 1 архитектор, 1 электр инженери, 1 инженер-механик, 1 техникалык иштер боюнча мүдүр, 5 жыгач уста, 3 электрик, 4 сантехник, 1 төмөнкү чыңалуу күчүнө ээ электр тармагы боюнча адис жана 11 убактылуу ишке алынган кызматкер.

Университеттин жеке менчигиндеги жер тилкесине билим берүү, маданият жана спорт кызматтарын көрсөтүү жана негизги муктаждыктарды (ден соолук, тамактануу, жашоо) канааттандыруу үчүн ар кандай имараттарды, объекттерди жана жайларды курат. Курулуш башкармалыгынын милдеттерин, укук жана жоопкерчиликтерин аткарат. 2021-жылы аткарылган иш-чаралар жана долбоорлор төмөндөгү таблицада берилди.

122-таблица. 2021-жылы аткарылган иш-чаралар жана долбоорлор		
№	**Иш-чаранын/долбоордун аталышы**	**Абалы**
1	КТМУнун Ч. Айтматов атындагы кампусунун башкы кире беришин жарыктандыруу	Аткарылды
2	КТМУнун Ч. Айтматов атындагы кампусунун жалпы жарыктандыруу системасын тейлөө, оңдоп- түзөө	Аткарылды
3	КТМУнун Ч. Айтматов атындагы кампусунун А. Масалиев проспектиси тарабындагы Ветеринардык факультетинде жайгашкан КТМУ логотибин жана жазуусун жарыктандыруу	Аткарылды
4	КТМУнун Ч. Айтматов атындагы кампусунун Үзгүлтүксүз билим берүү борборунун имаратын Ден соолук борборуна реконструкциялоо	Аткарылды
5	КТМУнун Ч. Айтматов атындагы кампусунун Инженерия факультетинин 1-кабатында кеңселердин курулушу	Аткарылды
6	КТМУнун Ч. Айтматов атындагы кампусунун Ветеринария факультетинин кошумча имаратынын бир бөлүгүн COVID-19 диагностикалык борборуна реконструкциялоо	Аткарылды
7	Айыл чарба факультетинин 1-кабатында жайгашкан жыйын залынын көркөм өнөр галереясын реконструкциялоо	Аткарылды
8	Имараттардагы автоматтык өрт тутумун текшерүү. Өрткө каршы инспекциянын талаптарына жараша Студенттер жатаканасынын А блогунун тепкичтеринин жыгач каптоолорун демонтаждоо. Өрт гидраттарынын клапандарын оңдоо иштери. Имараттагы өрткө каршы клапандарды текшерүү, оңдоп-түзөө	Аткарылды
9	Студенттер жатаканасынын А блогундагы 700 даана отургуч жана шкафтарды оңдоп- түзөө	Аткарылды
10	MEDIAMANAS радио-телекөрсөтүү мүдүрлүгү менен Гуманитардык факультеттин кээ бир бөлмөлөрүн оңдоп-түзөө	Аткарылды
11	Ден соолук борборуна таандык имараттын техникалык паспорту 2021-жылдын 16-февралында алынган. Бул техникалык паспорттун негизинде Саламаттыкты сактоо министрлигинен лицензия алуу	Аткарылды
12	Курулуш башкармалыгынын 2021-жылдагы административдик отчётун даярдоо	Аткарылды
13	Университеттин башкы планы боюнча КТМУ ректораты менен ТР Ататүрк университетинин техникалык кеңеши менен бирге жүргүзүлгөн иштин натыйжасында курула турган жаңы объектилердин ордун аныктоо	Долбоордун планы жана сметасы иштелип чыкты
14	КТМУнун Ч. Айтматов атындагы кампусунун Ветеринария факультетинин кошумча имаратынын бир бөлүгүн биохимия жана гематология лабораторияларына реконструкциялоо	Аткарылды
15	КТМУнун Ч. Айтматов атындагы кампусунун Экономика жана башкаруу факультетинин артында жайгашкан бакчада «Алачык чай күркөсүн» куруу	Аткарылды
16	КТМУнун Ч. Айтматов атындагы кампусунун 61 батирлүү кызматкерлерге убактылуу берилген турак-жайлар менен ачык асман алдындагы спорт аянтчасында жайгашкан жер тилкесин Айыл чарба факультетинин Практикалык бакчасына айландыруу	Долбоор
17	КТМУнун Ч. Айтматов атындагы кампусуна А. Масалиев проспектисинен кирген саркынды сууларды өткөрүү линиясын куруу	Аткарылды
18	24 батирлүү кызматкерлерге убактылуу берилген турак-жайларды оңдоп- түзөө	Аткарылды
19	КТМУнун Борбордук имаратын оңдоп- түзөө	Аткарылды

20	Студенттик жатакананын В блогун оңдоп- түзөө	Аткарылды
21	Студенттик жатакананын А блогун оңдоп- түзөө	Аткарылды
22	Жуучу каражаттарды чыгаруучу аянтчанын курулуш иштери	Аткарылды
23	Салттуу спорт оюндар майданы	Иштер жүргүзүлүүдө
24	Кесиптик жогорку мектебине CNC машиналары үчүн 210 м² устакананын аянтын кеңейтүү	Аткарылды
25	Артезиан кудугун казуу	Иштер жүргүзүлүүдө
26	КТМУнун Ч. Айтматов атындагы кампусунун Экономика жана башкаруу факультетинде кантин-кафетерий куруу	Аткарылды
27	Турмуш-тиричиликти тейлөө комплексинде кызматкерлер үчүн кантин-кафетерий куруу	Аткарылды
28	КТМУнун Ч. Айтматов атындагы кампусунун Экономика жана башкаруу факультетинин биринчи жана экинчи кабаттарын сырдоо (2.500 м²)	Аткарылды
29	КТМУнун Борбордук имаратындагы жаңы намазкананы жаңылоо	Аткарылды
30	Ашкананы сырдоо, актоо жана жаңылоо (600 м²)	Аткарылды
31	КТМУнун Ч. Айтматов атындагы кампусунун Коммуникация факультетин сырдоо, актоо жана жаңылоо (1.500 м²)	Аткарылды
32	КТМУнун Борбордук имаратынын 2-кабатын сырдоо, актоо жана жаңылоо	Аткарылды

Келишимдер

123-таблица. 2021-жылы түзүлгөн келишимдер

№	Иштин мазмуну	Фирманын аталышы	Келишимдин мөөнөтү
1	Автоунааларды камсыздандыруу	«Кыргызстан» акционердик коому	02.12.2020 - 01.12.2021
2	Чай-кофе жасоо бөлмөлөрү жана жалпы тазалоо иштери	«Bek Grupp» тазалык фирмасы	11.08.2020 - 10.08.2021
3	Мунай-газ компанияларынын электрондук карталары аркылуу унааларды күйүүчү-майлоочу каражаттар менен камсыз кылуу	«Газпром нефть Азия» ЖЧК	20.09.2017-...
4	1. Кызматкерлерди, студенттерди жеткирүү жана жүк ташуу	Виктор Василенко 1-нөөмөттүк унаа	01.01.2021 - 31.12.2021
5	2. КТМУнун Борбордук имараты менен Ч. Айтматов кампусунун ортосунда кызматкерлерди жана студенттерди жеткирүү	Виктор Василенко 2. Ring кызматынын нөөмөттүк унаасы	01.01.2021 - 31.12.2021
6	GPS аркылуу унааларды көзөмөлдөө	«Realcom» фирмасы	25.02.2014-
7	Бак-дарак тигүү жана пейзаждык жасалгоолор	«Sanjar İskander»	01.03.2021 - 30.11.2021
8	Катуу калдыктарды чыгаруу жана көмүү кызматы	«Тазалык» фирмасы	01.01.2019

3.4.2. Сапаттык башкаруу боюнча өкүлчүлүк

Университетте TSE EN ISO 9001:2008 Башкаруу тутуму боюнча сертификатка ээ болуу жаатында иш-чаралар 2014-жылдын 4-февралында башталган. Түрк стандарттары институту тарабынан коюлган талаптарга ылайык шайкештештирүү иш-чаралары жүргүзүлүп, 2014-жылдын 4-декабрында TSE EN ISO 9001:2008 Башкаруу тутумунун сертификатын алуу үчүн кайрылып, Түрк стандарттары институтунун Аткаруу комитетинин 2015-жылдын 12-мартындагы №3874 чечиминин негизинде KYS сертификаты берилген. TSE EN ISO 9001:2008 стандарттарынан кийин TSE EN ISO 9001:2015 стандарт сертификаты алынып, 2018-жылдын 17-апрелинде бардык TSE тарабынан коюлган талаптар аткарылып, сертификаттар жаңыланган.

Сапаттык башкаруу түшүнүгүнүн негизинде студенттерге ар тараптан камкордук көрүү, айлана-чөйрөгө аяр мамиле жана коомго кызмат кылууну көздөө менен эл аралык деңгээлдеги абройлуу жана белгилүү университет болуу максатында иш алып барылат. Ички жана тышкы өнөктөштөрү менен конкреттүү долбоорлорду ишке ашырып, үзгүлтүксүз түрдө ар тараптуу кызматташтыктарды бекемдеп, дайыма жакшыртуу-жаңылануу, тынчтык жана бейкуттук түшүнүгү менен:

- Илимий жана коомдук тармактарда эркин ой жүгүртүү жөндөмүнө ээ
- Атаандаштыкка ачык
- Ачык-айкын
- Отчёттуулук

- Улуттук жана эл аралык деңгээлде иштей ала турган жаштарды тарбиялоо.

TSE сертификат берүү жобосу, TSE Башкаруу тутумунун сертификат берүү усул жана негиздери, Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин сапат боюнча маалымат китепчеси, Тобокелдикти башкаруу боюнча стратегиялык маалымат китепчеси, Уюштуруу иш-чаралары боюнча маалымат китепчеси жана процедуралардын негизинде милдет жана жоопкерчиликтер аныкталган. Университеттеги академиялык жана админинистративдик түзүмдөрдүн жүргүзгөн ишмердүүлүгүнө жараша формалар иштелип чыгып, Сапаттык башкаруу тутуму тарабынан аныкталган багытта академиялык жана административдик процесстер жүргүзүлөт. Бардык академиялык жана административдик түзүмдөрдө Сапаттык башкаруу боюнча дайындалган кызматкер жана сапат боюнча дайындалган өкүлдөр тарабынан иш жүргүзүлүп, көзөмөлдөнөт.

Университеттин түзүмдөрү тарабынан ишмердик процессине байланыштуу формалар ар дайым текшерүүдөн өткөрүлүп, жаңы формалар иштелип чыгат. Административдик түзүмдөр тарабынан перформанс анализдери жүргүзүлөт. TSE тарабынан бир жылда бир жолу текшерүү, ал эми университеттин ичинде болсо 1 жолу ички текшерүү жүргүзүлөт.

3.4.3. Эл аралык мамилелер бюросу

Эл аралык мамилелер бюросу университеттин чет элдик университеттер, жогорку окуу жайлары, ар түрдүү мекеме жана уюмдар менен илимий, академиялык, социалдык маданий

багыттарда эки тараптуу же көп тараптуу байланыштарды түзүү, бул жаатта иш алып баруу, эл аралык деңгээлдеги бардык иш-чараларды координациялоо, дүйнөлүк билим берүү жана илимий изилдөө багытында бирге иш алып баруу жаатында ишмердүүлүк жүргүзгөн, ректоратка, факультет, жогорку жана кесиптик мектептерге көмөк көрсөтүү максатында негизделген ректоратка караштуу бөлүм болуп саналат. Университеттин Окумуштуулар кеңешинин 2013-жылдын 19-мартындагы №3 чечиминин негизинде «Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин эл аралык мамилелер бөлүмүнүн түзүлүшү, иш жүргүзүү тартиби жана милдеттери жөнүндө жобосу» кабыл алынышы менен ишмердүүлүгүн баштаган.

Эл аралык мамилелер бюросу 2021-жылдын аягына чейин 252 мекеме менен кызматташтык келишимин түзгөн. Басымдуу бөлүгүн университеттер түзгөн бул кызматташтыктарда ассоциациялар, фонддор, аналитикалык борборлор, басма үйлөрү сыктуу ар түрдүү мекеме жана уюмдар орун алган. Университеттин билим берүү мекемеси болуу миссиясынан сырткары Түркияга өкүлчүлүк кылган мекеме болушу аймактык жана эл аралык аренадагы көптөгөн мекеме жана уюмдар менен келишим түзүшүнө өбөлгө түзүүдө.

4. УНИВЕРСИТЕТТИН МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨРҮН ЖАНА ЖӨНДӨМДҮҮЛҮКТӨРҮН БААЛОО

АРТЫКЧЫЛЫКТАР

- Кампустук университет болуу
- Заманбап материалдык-техникалык база
- Студенттерге көрсөтүлгөн кызматтар
- Кыргызстандын алкагында эң мыкты китепкана жана иш кагаздарын жогорку деңгээлде жүргүзүү
- Акысыз билим берүү жана студенттерге көрсөтүлгөн материалдык жардам
- Бюджеттин ийкемдүүлүгү
- Ченемдик укуктук актылардын тактыгы жана түшүнүктүүлүгү
- Биргелешип башкаруу жана башкаруудагы ачык-айкындык
- Эки өлкөнүн ортосунда түзүлгөн эл аралык макулдашуу, каржылык жана административдик жаатта жакшы колдоо
- Эл аралык масштабда квалификациялуу кадрлар менен камсыз кылуу
- Болонья процессине шайкеш келген окуу пландары
- Ар кыл багыттагы билим берүү программалары
- Дипломдордун эквиваленттүүлүгү
- ЖОЖдон кийинки билим берүү программаларына берилген стипендия
- Түрк дүйнөсүнөн жана башка мамлекеттерден студенттердин кабыл алынышы
- Коомдук жана маданий иш-чаралар
- Дистанттык билим берүү
- Илимий-изилдөө жана тажрыйба иштерин жүргүзүү жөндөмдүүлүгү
- Студенттерди тандоо жана кирүү сынактарын өткөрүү борбору
- Заманбап спорт комплекси
- Мезгилдүү басылып чыккан илимий журналдар
- Академиялык, коомдук, жеке менчик мекеме жана уюмдар, о.э. өкмөттүк эмес уюмдар менен кызматташтык.

КЕМЧИЛИКТЕР

- Университет өзүнүн илимий-изилдөө жана тажрыйба жүргүзүү мүмкүнчүлүгүн эл аралык деңгээлде натыйжалуу колдоно албашы
- Эки өлкөнүн мыйзамдарындагы айырмачылыктардан улам университеттин иш алып баруусундагы көйгөйлөр
- Академиялык жана административдик бөлүмдөр сапат боюнча алдына так максат коё албагандыгы
- Сапат боюнча аң-сезимдин жеткиликтүү деңгээлде калыптана электиги
- Тендер жана сатып алууларды өткөрүүдө дуушар болгон көйгөйлөр
- Жогорку квалификациялуу профессордук-окутуучу кадрлардын жетишсиздиги жана окутуу жүгүнүн бирдей эмес бөлүштүрүлүшү
- Иш кагаздарын үч тилде жүргүзүүнүн кыйынчылыгы
- Окуу процессинде техникалык каражаттардын жана жабдуулардын натыйжалуу колдонулбашы
- Социалдык камсыздоо деңгээлинин төмөндүгү
- Академиялык кызматкерлердин эмгек келишиминин (1 жылдык) кыска мөөнөткө түзүлүшү
- Административдик кызматкерлерди кызматтан жогорулатуу тутумунун начарлыгы
- Көз карандысыз билим берүү программаларын иштеп чыгуудагы кыйынчылыктар
- Окуу китептерди жана мезгилдүү басылмаларды алуудагы кыйынчылыктар
- ЖОЖдон кийинки билим берүү программаларында студенттердин санынын аздыгы
- Университеттин илимий-изилдөө борборлорунун материалдык-техникалык базасынын начарлыгы жана кадрлардын жетишсиздиги
- Билим берүү жана маданият жаатында кызматташуудагы көйгөйлөр
- Илимдин доктору дипломдорун Кыргызстанда нострификациядан өткөрүү (эквиваленттүүлүгүн тастыктоо) кыйынчылыгы

МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨР

- Улуттук жана эл аралык деңгээлдеги билим берүү мекемелери, мамлекеттик, жеке менчик уюмдар, ишканалар жана өкметтүк эмес уюмдар менен туруктуу кызматташуу
- Академиялык мобилдүүлүк программалары
- Кыргызстандын жогорку билим берүү тутумун дүйнөлүк билим берүү тутумуна интеграциялоо боюнча иш-аракеттер
- Жогорку квалификациялуу адистерге муктаждыктын дайыма өсүүсү
- Кыргызстандын табигый потенциалы жана өнүккөн тармактары
- Бүтүрүүчүлөрдү ишке тартуу
- Тил үйрөнүү боюнча Кыргызстандагы чоң мүмкүнчүлүк
- Кыргызстандын көп улуттуу болушунан улам ар түрдүү социалдык изилдөөлөрдү жүргүзүүгө ыңгайлуулук
- Орто Азия чөлкөмүндө эл аралык долбоорлорду ишке ашыруу дарамети
- Бүтүрүүчүлөрдүн ишке орношуу мүмкүнчүлүктөрү
- Өлкөнүн ичинде жана чет мамлекеттерде окуу-өндүрүштүк практикадан өтүү мүмкүнчүлүктөрү
- Улуттук жана эл аралык мекемелердин билим берүү жана илимий-изилдөө багытында кеңеш берүү кызматына муктаждыгы
- Түрк дүйнөсү жана цивилизациясы багытында илимий-изилдөө иш-чараларынын борборуна айлануусу

КООПТУУ ЖАГДАЙЛАР

- Жогорку билим берүүнү жөнгө салуудагы белгисиздик
- Жалпы орто билим берүүнүн сапатынын начарлашы
- Кыргызстан жана Түркиядан башка мамлекеттерден профессордук-окутуучулук кадрларды жумушка алуудагы көйгөйлөр
- Тездик менен өнүгүп жаткан технологияларга шайкеш келүүдөгү кыйынчылыктар
- Кыргызстандын мыйзамдарына байланыштуу товарлар менен кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алуудагы кыйынчылыктар
- Саламаттыкты сактоо тармагындагы кыйынчылыктар
- Эки өлкөнүн ченемдик укуктук базасындагы айырмачылыктар

- Виза алуудагы кыйынчылыктар
- Дүйнөдө болуп жаткан саясий, экономикалык жана социалдык өзгөрүүлөр
- КТМУнун 2017-2021-жылдарды камтыган стратегиялык планы беш негизги максаттан жана аларга жетүүдө 19 милдет менен 74 стратегиядан турат. Бул максаттарды, милдеттерди жана стратегияны ишке ашыруу процессинде КТМУ төмөнкү багыттар боюнча алдыга умтулууну көздөйт:
- Билим берүүдө эл аралык марка болуу;
- Өзүнө тарткан илимий борбор болуу;
- Эл аралык аренада үлгүлүү жогорку окуу жайы болуу;
- Коомчулук жана ишкерлер чөйрөсү үчүн чыныгы баалуулук болуу;
- Түрк дүйнөсүнүн биримдигинин калыптанышында жана өнүгүшүндө таасирдүү күч болуу;
- Дүйнөлүк илимге салым кошууда абройлуу жана белгилүү университет болуу.

5. ИЧКИ ТЕКШЕРҮҮНҮН ЖҮРГҮЗҮЛҮШҮНӨ КЕПИЛДИК БЕРҮҮ БОЮНЧА ЫРАСТАМА

ЖЕТЕКЧИЛИК

ОТЧЁТТУН ТАК ЖАНА ТУУРА ЭКЕНДИГИ ЖӨНҮНДӨ ЖЕТЕКЧИЛИКТИН ЫРАСТАМАСЫ

Мен, жетекчиликтин өкүлү катары, мага жүктөлгөн ыйгарым укуктардын негизинде ушул отчёттогу маалыматтардын ишенимдүү, так жана туура экендигин тастыктайм.

Ошондой эле отчёттогу иш-чаралар үчүн бөлүнгөн бюджеттик каражаттын өз максатында жана каржылык башкаруунун принциптерине ылайык колдонулгандыгын жана аткарылган иштердин мыйзамга ылайык жүргүзүлгөндүгүн билдирем.

Жетекчи катары берилген маалыматтарга жана анализдерге таянып кепилдик берем.

Бул отчётко киргизилбеген, администрациянын кызыкчылыгына каршы келген кандайдыр бир жагдайлар тууралуу маалыматка ээ эмес экенимди билдирем.

Проф., док. Алпаслан Жейлан

Ректор

6. КАРЖЫ БАШКАРМАЛЫГЫНЫН ЖЕТЕКЧИСИНИН ЫРАСТАМАСЫ

СТРАТЕГИЯЛЫК ПЛАНДОО БАШКАРМАЛЫГЫНЫН БАШЧЫСЫ

Мага жүктөлгөн ыйгарым укуктардын негизинде бул мекемеде бардык иштердин каржылык башкаруу жана текшерүү боюнча ченемдик укуктук ж.б. документтерге ылайык жүргүзүлгөндүгүн, бюджеттик каражаттын үнөмдүү жана натыйжалуу түрдө колдонулушун камсыз кылуу үчүн ички текшерүү иштеринин жүргүзүлгөндүгүн, көзөмөлдөнүп тургандыгын жана керектүү чаралардын көрүлүүсү тууралуу пикир жана сунуш иретинде жогорку жетекчиликке убагында отчёт түрүндө билдиргенимди тастыктайм.

Университеттин 2021-жылдагы административдик иштеринин отчетунун «Каржылык маалыматтар» бөлүмүндө орун алган маалыматтардын ишенимдүү, так жана туура болгондугун ырастайм.

Жейда Тугче Дөнмез

Стратегиялык пландоо башкармалыгынын башчысы

КОРУТУНДУ

Университеттин «Университеттен да артык» ураанынын негизинде өз максатына ылайык жүзөгө ашырган пландары алардын жетишкендигин көрсөтөт. Бул багытта ишмердүүлүгүн жүргүзгөн университетибиз өз максаттарын стратегиялык башкаруу аркылуу ишке ашырып жатат. Стратегиялык башкаруунун милдеттерин аныктоо, каржылык башкаруу жана текшерүү системасынын иштешин көзөмөлдөө, каражаттарды жалпы сапатты башкаруунун принциптерине ылайык башкаруу жана натыйжалуу түрдө колдонуу өтө маанилүү критерий болуп саналат. Стратегиялык артыкчылыктарды жана милдеттерди аныктоодо, жыйынтыктарга жетүүдө жана аларды мурун аныкталган жетишкендик көрсөткүчтөрүнүн негизинде баалоодо стратегиялык максаттын мааниси өтө зор.

Жогорку билим берүү комитети тарабынан жарыяланган «Жогорку окуу жайлардын аткарган иштери тууралуу отчёт даярдоо боюнча колдонмого» ылайык даярдалган бул отчёт 3 негизги бөлүмдөн турат. Биринчи жана экинчи бөлүмүндө университеттин миссиясы жана концепциясы, ыйгарым укуктары, милдеттери жана жоопкерчиликтери, материалдык-техникалык инфратүзүмү, маалыматтык-технологиялык базасы, студенттер жана кызматкерлер тууралуу маалыматтар кенен берилген. Ал эми үчүнчү жана эң акыркы бөлүмүндө болсо, университеттин каржылык абалы боюнча маалыматтар деталдуу түрдө көрсөтүлүп, жүргүзүлгөн стратегиялык анализдердин натыйжасында университеттин артыкчылыктары, кемчиликтери, мүмкүнчүлүктөрү жана коопту жагдайлары тууралуу маалыматтар орун алган.

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин студенттик шаарчасын куруу үчүн 2002-жылдын 8-январында Кыргызстандын борбору – Бишкек шаарынын «Жал» кичи районунда 85 гектар жер тилкеси бөлүнүп берилип, 2002-жылдын июнь айында курулуш иштери башталган.

Университеттин студенттик шаарчасын куруу долбоорунда ректораттын имараты, 11 факультеттин имараты, коомдук имараттар комплекси, студенттик жатаканалар, стадион жана ачык спорттук аянтчалар, кызматкерлердин колдонуусуна убактылуу мөөнөткө берилүүчү турак жайлар, конок үйү, теология факультетинин окуу-практикалык мечити, соода борбору, конгресс борбору, басмакана, туризм жана мейманкана иштетүү жогорку мектебинин окуу-практикалык борбору, кампалар, трансфарматордук станциялар, жашылдандырылган аянттар жана унаа токтотуучу жайлар орун алган. Учурда 118,131,66 м² жабык аянттык инфратүзүм менен иштер жүргүзүлүп, алдыда аткарыла турган долбоорлор аркылуу мындан да кенен аянтта сапаттуу кызмат көрсөтүү максат жана мүдөөлөрүбүз катары аныкталган. Университеттин миссиясынан күч алып, концепциясынан жаралган кубаныч менен студенттерге ар тараптан камкордук көрүү аркылуу иш-чаралар жүргүзүлүүдө.

Бул отчётто университеттин 2021-жылы аткарган административдик жана финансылык иштери, инфратүзүмү жана адам ресурстары, жүргүзгөн иш-чаралары тууралуу кенен маалымат берилген.

КЫРГЫЗ-ТҮРК МАНАС УНИВЕРСИТЕТИ

KIRGIZİSTAN-TÜRKİYE MANAS ÜNİVERSİTESİ

1995

Университеттен да артык

Ч.Айтматов атындагы
студенттик шаарча(Жал),
720038
Бишкек, КЫРГЫЗСТАН
+996 (2Я23) 54 19 41-47
Факс: +996 (312) 54 19 35
info@manas.edu.kg
www.manas.edu.kg